

# Notulen Statenvergadering van 5 november 2021



## **INHOUDSOPGAVE**

**Notulen 5 november 2021**

|              |                                                                                                                                                                                        |                  |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
|              | <b>Presentielijst</b>                                                                                                                                                                  | <b>Pagina 4</b>  |
| <b>1</b>     | <b>Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda</b>                                                                                                                         | <b>Pagina 7</b>  |
| <b>2</b>     | <b>Benoeming en installatie nieuwe Burgercommissieleden</b>                                                                                                                            | <b>Pagina 8</b>  |
| <b>3</b>     | <b>Spreekrecht externen</b>                                                                                                                                                            | <b>Pagina 8</b>  |
| <b>4</b>     | <b>Vragenuur</b>                                                                                                                                                                       | <b>Pagina 12</b> |
| <b>5</b>     | <b>Notulen</b>                                                                                                                                                                         | <b>Pagina 12</b> |
| <b>6</b>     | <b>Voorraadagenda</b>                                                                                                                                                                  | <b>Pagina 12</b> |
| <b>7</b>     | <b>HAMERSTUKKEN</b>                                                                                                                                                                    | <b>Pagina 13</b> |
| <b>7.1</b>   | <b>Bekrachtiging geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten</b>                                                                                                                     | <b>Pagina 13</b> |
| <b>7.1.1</b> | <b>P-21-026 Bekrachtiging geheimhouding documenten inzake aanbesteding accountancydiensten 2022-2024 (PS DOC-00191696)</b>                                                             | <b>Pagina 13</b> |
| <b>7.1.2</b> | <b>G-21-035 Bekrachtiging geheimhouding documenten inzake verhuizing hoofdkantoor DSM (DOC-00186005)</b>                                                                               | <b>Pagina 13</b> |
| <b>7.1.3</b> | <b>G-21-041 Bekrachtiging geheimhouding halfjaarrapportage treasury uitzettingen publieke taak 1e halfjaar 2021 (GS DOC-00190595)</b>                                                  | <b>Pagina 13</b> |
| <b>7.2</b>   | <b>P-21-006 Statenvoorstel Rapport Onderzoek OV-concessie Limburg afspraken aangaande de te leveren kwaliteit OV door Arriva in relatie tot de OV-concessie Limburg (DOC-00185749)</b> | <b>Pagina 13</b> |
| <b>7.3</b>   | <b>P-21-007 Statenvoorstel vaststellen van de basisrapportage Groot Project Duurzame Verankering VDL Nedcar (PS DOC-00185098)</b>                                                      | <b>Pagina 13</b> |
| <b>7.4</b>   | <b>P-21-020 Gewijzigd Statenvoorstel Controleprotocol accountantscontrole 2021 (PS DOC-00197179)</b>                                                                                   | <b>Pagina 14</b> |

|            |                                                                                                                                                                                        |                   |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| <b>7.5</b> | <b>P-21-024 Statenvoorstel accountancydiensten 2022-2024 (PS DOC-00191728)</b>                                                                                                         | <b>Pagina 14</b>  |
| <b>7.6</b> | <b>P-21-025 Statenvoorstel aanwijzing van een plaatsvervangend griffier (PS DOC-00193060)</b>                                                                                          | <b>Pagina 14</b>  |
| <b>7.7</b> | <b>G-21-027 Statenvoorstel Kenbaar maken wensen en bedenkingen omtrent het beëindigen van de provinciale deelname in Enabling Technologies B.V., brief van 7-9-2021 (DOC-00177866)</b> | <b>Pagina 15</b>  |
| <b>7.8</b> | <b>CORRECTIE G-21-029 Statenvoorstel herkapitalisatie LIOF en verstrekken financieringen aan LVFF en SFL, brief van 14-9-2021 (GS DOC-001799474)</b>                                   | <b>Pagina 15</b>  |
| <b>8</b>   | <b>BEHANDELSTUKKEN</b>                                                                                                                                                                 | <b>Pagina 15</b>  |
| <b>8.1</b> | <b>G-21-033 Statenvoorstel inzake 2 Afwijkingenrapportage 2021 brief GS van 15-9-2021 (GS DOC-00180589)</b>                                                                            | <b>Pagina 15</b>  |
| <b>8.2</b> | <b>G-21-032 Statenvoorstel Programmabegroting 2022 brief GS van 14-9-2021 (GS DOC-00181065)</b>                                                                                        | <b>Pagina 15</b>  |
| <b>9</b>   | <b>Moties vreemd aan de orde van de dag</b>                                                                                                                                            | <b>Pagina 143</b> |
| <b>10</b>  | <b>Sluiting</b>                                                                                                                                                                        | <b>Pagina 143</b> |

**Presentielijst van de leden van Provinciale Staten van Limburg voor de vergadering van 5 november 2021**

**Voorzitter**

Frische, drs. G.H.C.

**Statengriffier**

Pregled, mr. A.O.J.

**Leden**

**Partij**

**Aanwezig:**

Absil, mevrouw drs. M.G.J.A.C.

Baneke, P.D.

Bastiaans, L.H.

Berghorst, mevrouw mr. A.

Bijnen, H.M. van

Bosch, M.Th.

Caldenberg, M. van

Claassen, drs. R.A.B.

Claessens-Schepers, mevrouw Y.M.

Depondt-Olivers, mevrouw M.L.H.

Driessen, R.B.

Ernst, R.A.M.M.

Fischer-Otten, mevrouw A.M.J.N.

Franssen, R.J.H.

Frische, drs. G.H.C.

Geraats, J.M.L.

Heldens, ing. T.M.

Hermans, L.J.

Jenneskens, MA, mevrouw M.T.P.

Jetten, mevrouw T.G.M.

Jiménez Hastenrath, mevrouw C.L.

Kerseboom, mevrouw dr. S.

Kuntzelaers, J.J.M.

Linden, H.M.V. van der

Lodewijks, drs. A.J.V.C.

Loomans, ir. P.J.M.

Megens, B.J.M.H.

Mertens, mevrouw mr. K.G.M.

Meziani, A.

Nijskens, H.L.M.

Palmen, BBA, mevrouw E.C.C.

Plusquin, mevrouw P.S.M.L.

Schuuring, mevrouw E.A.

Smeets, B.B.P.M.

Straus, mevrouw drs. K.C.J.

Thewissen, drs. M.W.

Vaessen, L.A.P.

Valk, MCDM, ing. R.E. van der

Vincken, drs. N.J.H.M.

Voncken-Janssen, mevrouw ing. I.D.A.M.

CDA

GroenLinks

VVD

PvdA

PVV

PVV

SP

PVV

SP

CDA

Forum voor Democratie

PVV

50PLUS

LOKAAL-LIMBURG

CDA

CDA

VVD

PVV

D66

GroenLinks

PVV

Forum voor Democratie

PvdA

LOKAAL-LIMBURG

VVD

Partij voor de Dieren

PVV

GroenLinks

CDA

VVD

CDA

Partij voor de Dieren

PvdA

SVL

VVD

SVL

D66

SP

SVL

CDA

Wageningen, ir. J. van  
Werrij-Wetzels, LLM, mevrouw M.  
Westen, bc O.D.  
Westhoff, ir. R.J.H.  
Wolters Gregório, J.

D66  
CDA  
GroenLinks  
Forum voor Democratie  
SP

**Afwezig**

Ijpelaar, W.A.J.  
Reuser, J.A.A.M.

CDA  
SVL

**Het College van Gedeputeerde Staten**

Gaans-Gijbels, M.W.A. van  
Gabriëls, G.J.W.  
Roefs, mevrouw C.W.J.M.  
Roest, A.G.M.  
Satijn, S.H.M.  
Toorenburg, mevrouw M.M. van

**Overige aanwezigen**

Mevrouw I. Erkens en de heer S. Ritzen (nieuwe burgercommissieleden, agendapunt 2)  
De heer J. van Haeff (inspreker agendapunt 3)

**Notulist**

Het Notuleercentrum

## 1      **Opening, mededelingen voorzitter, vaststellen agenda**

**De vicevoorzitter:** Ik open deze vergadering en ik verzoek u allen te gaan staan. Aan het begin van deze vergadering, waarin wij samenkomen om de belangen van de provincie Limburg en haar inwoners te dienen, spreken wij de hoop uit dat onze arbeid vrucht zal dragen. Mogen wij kracht en inspiratie putten uit onze geloofs- en levensovertuiging met de juiste waardering voor elkaars mening. Dat is onze bede aan God of aan elkaar. Gaat u zitten. In de persconferentie van afgelopen dinsdag is aangegeven dat de maatregelen weer worden aangescherpt, aangezien het aantal coronagevallen blijft stijgen en de druk in de zorg toeneemt. Dat betekent dat wij vandaag weer op anderhalve meter afstand in de feestzaal vergaderen. En dat betekent ook dat ik u allen zou willen verzoeken om bij het verlaten van de vergaderzaal, maar ook tijdens de lunch, schorsingen of overige overlegmomenten, de coronamaatregelen in acht te nemen. Dat houdt onder andere in dat u dan gevraagd wordt om de basismaatregelen in acht te nemen waarbij u anderhalve meter afstand bewaart en het advies wordt gegeven bij bewegingen in en buiten de zaal het mondkapje te dragen. Daarnaast wil ik u erop wijzen dat er in deze feestzaal geen bezoekend publiek is toegestaan, met uitzondering van de daartoe aangewezen ambtelijke ondersteuning. Voor de pers en bezoekend publiek zijn er plaatsen gereserveerd buiten deze zaal. Men kan plaatsnemen in de Salle, maar ook de Statenzaal is ingericht als publieksruimte. Hier kunnen zowel pers als bezoekend publiek de vergadering live volgen op geruime afstand. Uiteraard is de vergadering ook voor overige geïnteresseerden live te volgen via de livestream. Dan hebben wij afmeldingen vandaag ontvangen van de zijde van de PS van de heer Reuser namens de fractie SVL. In verband met de benoeming en installatie van nieuwe burgercommissieleden is een fotograaf aanwezig in de feestzaal en die zal enkele foto's nemen tijdens de officiële plechtigheden. Daarnaast kan ik u melden, dat is geen dreiging, dat de bode mij zojuist liet weten dat de A2 vanavond vanaf negen uur vanaf Echt naar het noorden is afgesloten. Dus ik zou zeggen neemt u dat mee in uw overwegingen in relatie tot de vergadertijd van vandaag. Indien een verzoek tot hoofdelijke stemming wordt ingediend, zal ik door middel van loting bepalen bij welke persoon op de presentielijst ik de stemming zal starten. Ik trek nu een nummer. En dat betreft de persoon die schuilt achter nummer vijftien. Dat is ondergetekende. Dat heb ik nog nooit meegemaakt in die twintig jaar. Daarnaast hebben wij de afspraak, gelet op de extraparlementaire samenstelling waarbij er geen sprake is van traditionele coalitie-oppositieverhoudingen, dat wij de fracties in alfabetische volgorde hebben opgesteld, waarbij er ook nu een nummer wordt getrokken. Bij die fractie zullen de beschouwingen vandaag beginnen en vervolgens werken wij het overzicht in verdere alfabetische volgorde af. Ik trek nu een nummer. Dat is nummer zeven. Dat betekent dat wij beginnen bij de fractie van de PvdA, daarna de fractie van de PVV en daarna de overige fracties. Dan komen wij aan de inhoudelijke Statenvergadering van vandaag. Bij de opening van de vergadering is een quorum vereist en de griffier en ik hebben voorafgaand aan de opening aan de hand van de presentielijst geconstateerd dat hieraan is voldaan. Voor de Staten geldt dat u uw eerste en tweede termijn vanaf het spreekgestoelte kunt doen. Interrupties vanuit de woordvoerders gaan vanaf de eigen plek. En we hebben ook zojuist in het Presidium afgesproken dat u dan even een signaal geeft door uw hand op te steken. Deze zaal is wat minder overzichtelijk zeker in de flanken dan de Statenzaal. Dus mocht ik u niet direct opmerken, neemt u mij dat dan niet kwalijk. Neemt u het ook niet persoonlijk op, maar probeer even de aandacht te trekken. Dan zal de Griffie dat mee in de gaten houden en dan zullen we u uiteraard op gepaste wijze het woord geven. Dan kan ik u melden dat het tijdsverloop er als volgt uit zal zien dat wij na de eerste termijn van de Staten schorsen in verband met de lunch, dat we vervolgens verdergaan met de eerste termijn van het College, waarna er een korte

schorsing is voor fractieberaad en vervolgens de tweede termijn van de Staten en de tweede termijn van het College, tenzij het College nog behoefte zou hebben dan wel vanuit uw Staten er nog behoefte is aan schorsing. Maar dat horen we dan vanzelf. En vervolgens sluiten wij na de tweede termijn van de Staten en gaan wij over tot de stemmingen. Ik kijk naar u of de agenda van vandaag als zodanig kan worden vastgesteld. Dat is het geval. Dan constateer ik dat de agenda is vastgesteld.

## **2 Benoeming en installatie nieuwe Burgercommissieleden**

**De vicevoorzitter:** Dan zijn wij nu aangekomen bij de benoeming en installatie van een tweetal nieuwe burgercommissieleden en wel mevrouw Iris Erkens voor de fractie D66. Zij volgt burgercommissielid mevrouw Nienke Vennik op. En ook de heer Serge Ritzen zal vandaag benoemd worden namens de fractie PVV. Hij volgt burgercommissielid Patrick Crijns op. Ik verzoek de bodes om de nieuw te installeren burgercommissieleden voor de fractie van D66 en de PVV naar de microfoon in de middencirkel te begeleiden. Welkom. Aan de orde is de beëdiging respectievelijk het afleggen van de verklaring en belofte overeenkomstig de Provinciewet. Daartoe leggen alle nieuw te benoemen burgercommissieleden in handen van de voorzitter de in de Provinciewet voorgeschreven eed respectievelijk verklaring en belofte af. Zowel mevrouw Erkens als de heer Ritzen hebben aangegeven de verklaring en de belofte af te willen leggen. Ik verzoek u dan ook na het door mij oplezen van de verklaring en belofte te antwoorden met dat verklaar en beloof ik. Ik verklaar dat ik om tot burgercommissielid benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als burgercommissielid naar eer en geweten zal vervullen. Mevrouw Erkens.

**Mevrouw Erkens (D66):** Dat verklaar en beloof ik.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. De heer Ritzen.

**De heer Ritzen (PVV):** Dat verklaar en beloof ik.

**De vicevoorzitter:** Dan feliciteer ik u namens Provinciale Staten van harte en wens u heel veel succes met de uitoefening van uw ambt. En helaas is het gezien de coronamaatregelen niet mogelijk dat de Statenleden u persoonlijk komen feliciteren. En ik vraag de bodes dan ook vanaf deze plek om u naar buiten te begeleiden onder een applaus van alle aanwezigen. Heel veel succes.

## **3 Spreekrecht externen**

**De vicevoorzitter:** Dan ga ik met u over naar agendapunt 3. Het betreft het spreekrecht externen. De volgende spreker heeft zich gemeld. De heer John van Haeff. Hij zal inspreken voor agendapunt G-21-033 betreffende het Statenvoorstel inzake 2e Afwijkingenrapportage 2021. Het verzoek tot inspreken is getoetst aan de criteria en voldoet aan hetgeen is gesteld in het Reglement van Orde van PS. Ik nodig de heer Van Haeff uit om in te spreken bij het spreekgestoelte. U krijgt maximaal vijf minuten het woord. Daarna is het aan de Staten om eventuele verhelderende vragen te stellen. En

zoals gebruikelijk is het niet de bedoeling om met de heer Van Haeff in debat te gaan. Mijnheer Van Haeff, mag ik u uitnodigen voor uw bijdrage?

**De heer Van Haeff:** Dank u wel voorzitter voor de uitnodiging. Geacht provinciaal bestuur, als voorzitter van het burgerinitiatief Open Club Het Maasveld in de gemeente Leudal richt ik mij tot u. Aan ons is door de Provincie een belofte gedaan. En deze belofte houdt in dat de Provincie € 750.000 bijdraagt aan de Veilige Wieleromgeving op de eerste open club van het burgerinitiatief Het Maasveld in Limburg, een belofte die 40 verenigingen en partners de kans biedt om de krachten te bundelen voor een aantal kleine kernen in Midden-Limburg om samen te werken aan de vitale gemeenschap, een belofte op basis waarvan 25 vrijwilligers sinds december 2019 meer dan 4000 uur onbezoldigd en met veel bezieling hebben gewerkt aan de realisatie hiervan en de eerste fase is gereed, het project staat als het ware middenin in de steigers en is halfweg de werkvoorbereiding, een belofte op basis waarvan de gemeenteraadsleden van Leudal, uw collega-bestuurders, voor de planrealisatie van het eerste burgerinitiatief hebben gekozen en op 30 juni 2020 de cofinanciering van € 820.000 beschikbaar gesteld hebben voor de realisatie van deze Veilige Wieleromgeving waarvan de Provincie initiatiefnemer is. Groot was dan ook onze verbazing in december 2002, toen de Provincie zich terugtrok. Ongeloof bij alle belanghebbenden. Besluitvorming vond plaats op onvolledige en onjuiste informatie. Ik heb in maart met de Gedeputeerde afgesproken hoe dit te herstellen. We hebben alle fracties uitgenodigd om zelf kennis te nemen van dit burgerinitiatief. Zeven fracties hebben hiervan gebruik gemaakt en beseften ter plekke dat ze een bedrijfsongeval veroorzaakt hebben. Een aantal Statenleden nam zelfs de term onbehoorlijk bestuur in de mond en stak zijn of haar hand in eigen boezem. Hoe betrouwbaar is een overheid die projecten initieert, financiering toezegt en de vrijwilligers midden in de verbouwing in de steek laat? Hoe eenvoudig is het om de toezegging van de subsidie alsnog in de begroting van 2022 op te nemen? Ik verzoek u nu dan ook namens alle vrijwilligers, 40 verenigingen en partners, de gemeente Leudal en namens 2000 gebruikers van het sportpark om nu eindelijk en definitief de subsidie van € 750.000 te verstrekken zoals ook beloofd door de portefeuillehouder op 5 december 2019 en ik had er een foto van maar ik geloof niet dat die hier te zien is, maar bij dezen. Dank u wel.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, mijnheer Van Haeff. Ik kijk rond of er nog behoefte is aan het stellen van verhelderende vragen aan de heer Van Haeff. Dat is het geval. De heer Van Bijnen. Het mag vanaf de plek.

**De heer Van Bijnen (PVV):** Eén vraag inderdaad over de toezegging die door de Provincie is gedaan. Door wie is die toezegging gedaan vanuit de Provincie, op welke wijze en op welke datum?

**De heer Van Haeff:** Die toezegging is gedaan door de Gedeputeerde Joost van den Akker, portefeuillehouder, en die is gedaan op 5 december 2019 op het Maasveld, op het Park zelf, in het bijzijn ook van andere bestuurders en ondersteuning.

**De heer Van Bijnen (PVV):** Dank u wel.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. De heer Thewissen.

**De heer Thewissen (SVL):** Dank u wel voorzitter. Wat zijn de concrete gevolgen als de Provincie inderdaad de gedane toezeggingen zoals u schetst niet nakomt? Met andere woorden wat is het gevolg als de zeven en een halve ton niet wordt overgemaakt?

**De heer Van Haeff:** Het gevolg van de zeven en een half ton niet overmaken is het feit dat ook de cofinanciering van de gemeente daarvan afhankelijk is gesteld. Dat betekent dat de financiering van dit project op losse schroeven staat. De helft van de financiering staat weg en u moet zich realiseren we zitten midden in de verbouwing. We zijn als stichting verplichtingen aangegaan op basis van de toezeggingen die gedaan zijn. Wij kunnen het project niet afmaken. En het is een open club. Het is het eerste burgerinitiatief van deze provincie, waar ook de Provincie prat op gaat, waar uiteindelijk 40 verenigingen samenwerken om in deze regio voor de kleine kernen een vitale sportgemeenschap overeind te houden op dit park.

**De vicevoorzitter:** De heer Thewissen voor een vervolgvraag.

**De heer Thewissen (SVL):** Dank u wel. Dank u voor het antwoord. Ik zou het toch nog wat concreter willen hebben, want ik kan me niet voorstellen dat er geen plan B is. Dus ik zou graag weten of er dan bij wijze van spreken een onafgebouwde wielervedsteg staat en of u het daarbij laat, of dat uzelf toch andere mogelijkheden onderzocht heeft en zo ja, welke.

**De heer Van Haeff:** Kijk, het plan is sterk door de bundeling van vijftien sporten op tien hectaren. De bundeling is een integraal project en zo moeten we dat ook zien. Dat geldt voor de assets, voor de accommodatie die je maakt, alsook voor de verenigingen die elkaar ondersteunen door dingen samen te doen, samen dezelfde verlichting te kunnen gebruiken, samen één kantine waar er nu vier liggen, samen voorzieningen gebruiken en dat je het door de schaalgrootte goedkoper kunt realiseren en het uiteindelijk ook goedkoper kunt exploiteren. Dat is hier van belang. Door het op deze manier te doen heb je een hele effectieve manier om zoveel activiteiten op één plek te krijgen. Op het moment dat de financiering niet doorgaat, valt deze basis onder het project weg en het hele project kan daarmee niet uitgevoerd worden en blijft het park zoals hij nu is en verloedert het verder, want we hebben het over de renovatie van het park, dat nu tussen 30 en 50 jaar oud is.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. De heer Van Caldenberg.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Voorzitter, was het voor de inspreker helder op het moment dat de toezegging werd gedaan door de Gedeputeerde dat die toezegging werd gedaan onder voorbehoud van goedkeuring van de Staten? Dat is vraag 1.

**De heer Van Haeff:** Ik zag niet wie de vraag stelde?

**De vicevoorzitter:** Dat was de heer Van Caldenberg ter linkerzijde.

**De heer Van Haeff:** Kunt u de vraag nog even herhalen?

**De heer Van Caldenberg (SP):** U spreekt dat er door de heer Van den Akker een toezegging aan u is gedaan? Mijn vraag is: Was voor u op dat moment helder dat de toezegging gedaan was onder voorbehoud van goedkeuring van de Staten?

**De heer Van Haeff:** Dat de Gedeputeerde, het College, altijd werkt met rekenschap aan de Staten dat is mij helder.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Oké, en u geeft aan dat u al een aantal zaken in gang heeft gezet in de wetenschap dat de Staten wel nog goedkeuring zouden moeten verlenen en dat dat ook weleens niet zou kunnen gebeuren. Daar rekende u niet op maar u heeft al een aantal stappen gezet in de wetenschap dat wij ook nee zouden kunnen zeggen.

**De heer Van Haeff:** Wij hebben naar aanleiding van de toezegging van de Gedeputeerde gehandeld, zoals ook uw collega-bestuurders in de gemeente zelf. De toezegging was heel duidelijk en dit is de tweede keer dat die toezegging door een Gedeputeerde gedaan werd. Kijk, we hebben het hier over een burgerinitiatief dat sinds 2012 actief is. Ik wil er even aan herinneren. Al tien jaar lang wordt hier door de gemeenschap zelf gewerkt, waarbij we met de snelheid van de publieke lichamen kunnen optreden. U moet zich voorstellen dat de hele samenleving zit te wachten op de volgende stap. Dus je hebt ook rekenschap af te geven aan het publieke lichaam, maar je hebt ook rekenschap af te geven aan je achterban. Dus u kunt het zich voorstellen. Die wagen is op de weg. We waren al langer bezig. De eerste toezeggingen zijn ook al gedaan en op basis daarvan ga je door.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Dat begrijp ik en dan ook deels natuurlijk voor eigen risico. Wij worstelen met deze vraag, omdat wij in een eerder stadium hier nee tegen gezegd hebben omdat wij vonden dat dat niet kan. Ik vind ook dat als u echt in de veronderstelling bent dat die toezeggingen niet waar zijn gemaakt, dat daar ook een probleem zit. Dat vind ik ook. Maar waar ik op zoek naar ben, is wat het argument voor onze fractie zou kunnen zijn om dat standpunt wat we eerder hebben ingenomen, op basis van kennis en informatie die we hadden, nu te wijzigen.

**De heer Van Haeff:** Daar kan ik u heel eenvoudig in helpen. Wij hebben al een aantal keren met elkaar mogen verbinden en een verbinding te hebben. Ik heb een keer mogen inspreken in de commissie Cultuur en Samenleving in september 2020. In die commissie waren praktisch alle gedelegeerde leden die daar aan tafel zaten voor het plan op een enkele na en tijdens de vergadering van december 2020 kantelde het punt en het kantelde enkel en alleen omdat toen op het laatste moment deze en gene geïnformeerd werd met onjuiste en onvolledige informatie die niet meer gerectificeerd kon worden. Dat is wat er gebeurd is als we het over de inhoud willen hebben. Dus.

**De vicevoorzitter:** Een laatste vraag nog van de heer Heldens.

**De heer Heldens (VVD):** Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb ook nog een vraag aan de heer Van Haeff. Ik hoor u zeggen het traject loopt al sinds 2012 ongeveer. 5 december 2019 is er een toezegging gedaan door de Gedeputeerde, maar ik hoor u ook zeggen er zijn in de tussentijd meerdere toezeggingen gedaan vanuit dit huis. Heb ik dat goed gehoord?

**De heer Van Haeff:** Ja, absoluut.

**De heer Heldens (VVD):** En op welke momenten en wat voor toezeggingen?

**De heer Van Haeff:** Dan wil ik er nog maar even aan herinneren dat uzelf, of het College hiervoor, het beleidsplan van de Provincie van 2015-2020 omtrent de Veilige Wieleromgeving hier heeft vastgesteld. Op basis daarvan is de vorige Gedeputeerde aan de slag gegaan. Daar zijn de verkiezingen overheen gegaan en opnieuw moest er een beleid worden vastgesteld. De Gedeputeerde die daarna kwam heeft het opnieuw opgenomen en heeft zich opnieuw daarvoor ingezet. Dus in feite sta ik hier omdat u of uw voorgangers ons destijds geïnspireerd en geprikkeld hebben om hiermee te beginnen. U bent hier in feite degene die het startschot gegeven heeft voor dit project, of uw voorgangers. En u heeft een serie vrijwilligers op pad gestuurd, al tien jaar lang, en ik heb even de uren erbij gezet van de laatste drie jaar, die onbezoldigd aan dit project gewerkt hebben met alle bezieling om dit voor elkaar te krijgen om enkel te borgen dat deze kleine kernen waar we het hier over hebben in Midden-Limburg toch nog een vitale omgeving bieden waar we met zijn allen prettig kunnen wonen.

**De vicevoorzitter:** De heer Heldens.

**De heer Heldens (VVD):** Ja, dank u wel, voorzitter. Dank voor het antwoord. Als ik het goed begrijp dan is die toezegging van 5 december 2019 eigenlijk gewoon een heel erg logisch gevolg van alle eerdere seinen die wij hier als Staten en als Gedeputeerde Staten op groen gezet hebben.

**De heer Van Haeff:** Absoluut. Ik kan u ook nog de briefwisseling met Ger Koopmans laten zien, de Gedeputeerde hiervoor, die ons ook op dat spoor gezet heeft, die ook met ons meegedacht heeft en die er ook voor in was om dit te realiseren.

**De heer Heldens (VVD):** Helder, dank u wel.

**De vicevoorzitter:** Dan constateer ik dat er geen behoefte meer is aan verdere vragen. Zoals gesteld gaan we hier nu niet het debat voeren, maar kunnen de Staten dit betrekken bij hun afweging bij de verdere behandelstukken vandaag rondom de afwijkingenrapportage en de begroting. Ik dank de heer Van Haeff namens de Staten voor zijn inbreng en ik verzoeken de bode de heer Van Haeff naar elders in het gebouw te begeleiden, waar hij de vergadering kan volgen. En zoals aangegeven, de feitelijke besluitvorming vindt pas op het einde van de dag na alle beraadslagingen plaats.

#### **4 Vragenuur**

**De vicevoorzitter:** Wij gaan dan verder met het vragenuur. Dat is niet van toepassing.

#### **5 Notulen**

**De vicevoorzitter:** En ook zijn er geen notulen die wij vast moeten stellen.

#### **6 Voorraadagenda**

**De vicevoorzitter:** En er is geen voorraadagenda.

## **7 HAMERSTUKKEN**

### **7.1 Bekrachtiging geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten**

#### **7.1.1 P-21-026 Bekrachtiging geheimhouding documenten inzake aanbesteding accountancydiensten 2022-2024 (PS DOC-00191696)**

**De vicevoorzitter:** Dan kom ik met u bij een aantal hamerstukken. Als eerste de bekrachtiging van de geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten, 7.1.1 P-21-026, bekrachtiging geheimhouding documenten inzake aanbesteding accountancydiensten 2022-2024. Ik constateer dat het besluit P-21-026 met algemene stemmen wordt aanvaard.

#### **7.1.2 G-21-035 Bekrachtiging geheimhouding documenten inzake verhuizing hoofdkantoor DSM (DOC-00186005)**

**De vicevoorzitter:** 7.1.2, bekrachtiging geheimhouding documenten inzake verhuizing hoofdkantoor DSM. Ik constateer dat het besluit G-21-035 met algemene stemmen wordt aanvaard.

#### **7.1.3 G-21-041 Bekrachtiging geheimhouding halfjaarrapportage treasury uitzettingen publieke taak 1e halfjaar 2021 (GS DOC-00190595)**

**De vicevoorzitter:** De bekrachtiging geheimhouding halfjaarrapportage treasury uitzettingen publieke taak 1e halfjaar 2021. Ik constateer dat het besluit G-21-041 met algemene stemmen wordt aanvaard.

#### **7.2 P-21-006 Statenvoorstel Rapport Onderzoek OV-concessie Limburg afspraken aangaande de te leveren kwaliteit OV door Arriva in relatie tot de OV-concessie Limburg (DOC-00185749)**

**De vicevoorzitter:** P-21-006 Statenvoorstel Rapport Onderzoek OV-concessie Limburg afspraken aangaande de te leveren kwaliteit OV door Arriva in relatie tot de OV-concessie Limburg. Ik constateer dat het besluit P-21-006 met algemene stemmen wordt aanvaard.

#### **7.3 P-21-007 Statenvoorstel vaststellen van de basisrapportage Groot Project Duurzame Verankering VDL Nedcar (PS DOC-00185098)**

**De vicevoorzitter:** Dan ga ik met u naar 7.3 P-21-007, het Statenvoorstel vaststellen van de basisrapportage Groot Project Duurzame Verankering VDL Nedcar. Ik constateer dat besluit P-21-007 met algemene stemmen wordt aanvaard.

#### **7.4 P-21-020 Gewijzigd Statenvoorstel Controleprotocol accountantscontrole 2021 (PS DOC-00197179)**

**De vicevoorzitter:** 7.4 P-21-020, het Statenvoorstel van de Controlecommissie inzake het controleprotocol accountantscontrole 2021, het Statenvoorstel van 22-10-2021. Ik constateer dat het besluit P-21-020 met algemene stemmen wordt aanvaard.

## **7.5 P-21-024 Statenvoorstel accountancydiensten 2022-2024 (PS DOC-00191728)**

**De vicevoorzitter:** 7.5 P-21-024, het Statenvoorstel accountancydiensten 2022-2024. Ik constateer dat het besluit P-21-024 met algemene stemmen wordt aanvaard.

## **7.6 P-21-025 Statenvoorstel aanwijzing van een plaatsvervangend griffier (PS DOC-00193060)**

**De vicevoorzitter:** Dan ga ik met u naar 7.6. Dat betreft het voorstel P-21-025, het Statenvoorstel aanwijzing van een plaatsvervangend griffier. In de Presidiumvergadering van 22 oktober jongstleden is bepaald dat de heer Simon van den Bighelaar wordt aangewezen als nieuwe plaatsvervangend griffier. Tevens is bepaald dat het Statenvoorstel als hamerstuk wordt doorgeleid naar de PS-vergadering van vandaag. Ik neem aan dat u kunt instemmen met het voorstel? Dan constateer ik dat het besluit P-21-025 met algemene stemmen is aanvaard. Maar de heer Van den Bighelaar heeft ook nog een eed af te leggen en daarom zou ik de bodes willen verzoeken de heer Van den Bighelaar naar de middencirkel te begeleiden en de heer Van den Bighelaar heeft verzocht om de verklaring en belofte af te mogen leggen. Alvast proficiat vanaf deze plek met uw benoeming tot plaatsvervangend griffier, want dat hebben de Staten zojuist al besloten. En we gaan nu over tot het afleggen van de verklaring en belofte. Ik ga zo dadelijk de tekst voorlezen en ik verzoek u dan te antwoorden met dat verklaar en beloof ik. Ik verklaar dat ik om tot plaatsvervangend griffier benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of welk voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik verklaar dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als plaatsvervangend griffier naar eer en geweten zal vervullen.

**Plaatsvervangend griffier Van den Bighelaar:** Dat verklaar en beloof ik.

**De vicevoorzitter:** Dan bent u hierbij officieel de nieuwe plaatsvervangend griffier van de Provincie Limburg. Van harte gefeliciteerd. Ik verzoek de bodes u naar uw plek in de zaal te begeleiden, vergezeld van een applaus van alle aanwezigen.

**Plaatsvervangend griffier Van den Bighelaar:** Dank u wel.

## **7.7 G-21-027 Statenvoorstel Kenbaar maken wensen en bedenkingen omtrent het beëindigen van de provinciale deelname in Enabling Technologies B.V., brief van 7-9-2021 (DOC-00177866)**

**De vicevoorzitter:** Dan ga ik met u verder met het punt 7.7 het G-21-027 Statenvoorstel kenbaar maken, wensen en bedenkingen omtrent het beëindigen van de provinciale deelname in Enabling Technologies B.V. op basis van een brief van GS van 7 september 2021. Ik constateer dat het besluit G-21-027 met algemene stemmen wordt aanvaard.

## **7.8 CORRECTIE G-21-029 Statenvoorstel herkapitalisatie LIOF en verstrekken financieringen aan LVFF en SFL, brief van 14-9-2021 (GS DOC-001799474)**

**De vicevoorzitter:** Dan komen wij bij het laatste hamerstuk van vandaag. Dat betreft 7.8, de correctie G-21-029, Statenvoorstel herkapitalisatie LIOF en verstrekken financieringen aan LVFF en SFL op basis van een brief van GS van 14 september 2021. Ik constateer dat het besluit correctie G-21-029 met algemene stemmen wordt aanvaard.

## **8 BEHANDELSTUKKEN**

### **8.1 G-21-033 Statenvoorstel inzake 2e Afwijkingenrapportage 2021 brief GS van 15-9-2021 (GS DOC-00180589)**

### **8.2 G-21-032 Statenvoorstel Programmabegroting 2022 brief GS van 14-9-2021 (GS DOC-00181065)**

**De vicevoorzitter:** komen wij bij de behandelstukken van vandaag. We hebben vandaag aan de orde het Statenvoorstel inzake de 2e Afwijkingenrapportage 2021, alsmede de Programmabegroting 2022. En zoals gebruikelijk worden de afwijkingenrapportage en de begroting in twee termijnen gezamenlijk behandeld en uiteraard vindt de stemming over beide Statenvoorstellen, inclusief eventuele moties of amendementen die betrekking hebben op die Statenvoorstellen, separaat plaats. Het debat over de twee genoemde Statenvoorstellen wordt in twee termijnen gevoerd. Er geldt hiervoor een spreektijdenregeling waarbij in eerste termijn elke fractie twee minuten spreektijd heeft per fractielid met een minimum van tien minuten en het maximum van 30 minuten. De spreektijd voor PS in de eerste termijn bedraagt twee uur en vier minuten, voor GS één uur. De spreektijd is zowel voor de fracties als voor het College in tweede termijn beperkt tot een derde van de toegewezen spreektijd in eerste termijn. De algemene beschouwingen van de afzonderlijke fracties worden, indien beschikbaar gesteld, na het moment van uitspreken in de Statenzaal aan de vergadering gekoppeld en gepubliceerd. Ik wil u nogmaals verzoeken om moties en amendementen zoveel als mogelijk in eerste termijn in te dienen. Zo heeft de Griffie de gelegenheid om de lijst met moties en amendementen te maken. En ik vraag u in het debat in eerste of in tweede termijn ook aandacht te besteden aan door anderen ingediende moties en amendementen. We hebben zojuist in het Presidium wel afgesproken dat er niet in tweede termijn een hele opsomming volgt of moties of amendementen wel worden ondersteund. Wenst u een motie of een amendement te ondersteunen, dan kunt u dat uiteraard doen door dat mee in te dienen, dan wel tijdens de stemming blijf te geven van de opvatting van uw fractie. Dit alles gezegd hebbende, open ik de eerste termijn van PS en geef het woord aan de fractievoorzitter van de Partij van de Arbeid, de heer Kuntzelaers.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Dank u wel voorzitter en uiteraard ook dank aan de inspreker, want het is altijd mooi als mensen zich betrokken voelen om hier in de Statenzaal hun mening met ons te delen, op een dag die voor iedereen natuurlijk een zeer treurige dag was, met name in Noord en Midden-Limburg, toen we allemaal hoorden dat de elfde van de elfde was afgelast. En carnaval-minnend Limburg, waar ik zelf zeker toe behoor, houdt natuurlijk zijn hart vast, want we kijken allemaal net over de jaarwisseling heen en zou dit dan kunnen betekenen dat we nog een jaar het mooiste feest ter wereld aan ons ontnomen zien worden? Dat zou dit jaar beter moeten kunnen. En

dat gevoel heeft de Partij van de Arbeid bij wel meer dingen in het leven, bijvoorbeeld hoe het College omgaat met opdrachten van ons als Staten. Want in de afgelopen jaren is er een gebruik ingeslopen dat wij met de Staten brede moties en amendementen, en zelfs met initiatiefvoorstellen, aan de slag gingen, die opdracht neerlegden bij het College, en ze verstoften ergens in een la of kwamen niet tot uitvoering of tot wasdom. Laat ik een voorbeeld noemen: Het door de Staten ingediende initiatiefvoorstel voor de burgertop. Daar hebben wij anderhalf jaar volgens mij inmiddels bijna niets meer van gehoord en dat voor een proces waar we in eerste instantie twee voetbalstadions vol met mensen wisten te krijgen en waar we zeggen democratische vernieuwing is van belang. Het zou mooi zijn als het College dat initiatiefvoorstel bij de horens vat en dat ook tot realisatie weet te brengen. Hetzelfde gebeurde met het Omgevingsfonds Chemelot, dat vorig jaar bij de begroting werd aangenomen om de omwonenden in de buurt van Chemelot, die de overlast ervaren, een soort van schadeloosstelling te bieden of in ieder geval een omgevingsfonds in te richten zodat daar in die buurten iets gerealiseerd kan worden dat de leefbaarheid vergroot. En we wachten vol spanning of het huidige College daarmee aan de slag is om daar iets moois van te maken. En dan tot slot in deze opsomming, die helemaal niet uitputtend is, het meest genoemde gehucht van de hele provincie, Heierhoeve. Windpark Greenport Venlo: In 2018 dienden wij een motie in die ervoor moest zorgen dat de omwonenden in ieder geval geholpen werden bij de maatregel of om hen te ontzorgen, laat ik het zo formuleren. Meerdere malen heb ik hier in Provinciale Staten staan betogen en met unanieme steun hebben we gerealiseerd dat die mensen in de eerste plaats een regeling kregen om hun huis te verkopen, daarna een aangepaste regeling kregen, namelijk een betere regeling, waarvan wij zeiden ze moeten minimaal de WOZ-waarde krijgen die geïndexeerd is vanaf het jaar dat ze in ieder geval met deze situatie te maken hadden. En wat schetste mijn verbazing de afgelopen weken? Toen kwamen we erachter dat die mensen niet 100% WOZ kregen, maar toch 98,5%. En wij hebben hier in de Staten al eens met elkaar gesproken. Toen was er een regeling aangeboden van 95%. En toen zeiden we dat is onacceptabel, dat kan niet, die mensen moeten gewoon 100% krijgen, ze hebben veel overlast, dus daar moeten we wat aan doen. En op een of andere manier is dat dan een idee om dan toch te gaan onderhandelen, terwijl de Staten een duidelijk signaal af heeft gegeven. Wij verwachten dan ook dat het College vandaag toezegt dat dat 100% is en niet een naar beneden gepingeld bedrag dat voor een paar duizend euro per inwoner nog een winstje op zou leveren.

**De vicevoorzitter:** Een interruptie van de heer Van Caldenberg.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Voorzitter, een vraag van mij aan de heer Kuntzelaers. Verandert de peildatum waarop zeg maar de taxatie wordt vastgesteld ook of niet?

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Met uw goedvinden voorzitter. Als het goed is, is de peildatum 2018 vastgesteld. Dat staat ook in dat contract. Dat blijft ook zo voor degene waar de taxatie hoger was dan de WOZ. Dat is zo gebleven. Voor degene die onder de WOZ getaxeerd is zou het bedrag gewoon 100% moeten zijn. Dat hebben we hier als Staten al eenmaal uitgesproken. En die oproep doe ik dan nogmaals aan het College om dat te realiseren.

**De vicevoorzitter:** Er is een volgende interruptie van de heer Franssen.

**De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG):** Voorzitter, ik vind dit namens LOKAAL-LIMBURG zo dieptreurig dat de heer Kuntzelaers van de Partij van de Arbeid de bewoording uitspreekt 'ontzorgen

de inwoners.' In onze beleving als de Partij van de Arbeid geen voorstander was geweest van de windmolens, dan waren er geen zorgen geweest. En dan had men ook niet die bewoners dienen te ontzorgen. Dus naar onze mening is dit gewoon een beetje rook in een ruimte gooien en in feite als het kalf verdronken is, wil men het er weer uithalen. Dat is niet onze gedachte, maar ik vraag wel een respons van de fractievoorzitter van de Partij van de Arbeid.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Zeker voorzitter, met uw goedvinden. Net zoals de heer Franssen de aanleg van de N280 goedkeurde, net zoals de heer Franssen grootschalige ontwikkelingen op de Greenport op het gebied van logistiek goedkeurde, net zoals de heer Franssen die grote industriële ontwikkelingen op andere plekken goedkeurde, is er een situatie waarin je als overheid beslissingen neemt en dan te handelen hebt in relatie tot de burger die daardoor of een weg of een industrieterrein of in dit geval een windmolenpark in zijn achtertuin krijgt. En soms bent u het met beslissingen eens en soms bent u het daar niet mee eens. Maar waar wij elkaar vinden is op het punt waarin we altijd de burger, of er nu wel of geen grote maatregel komt in die buurt, willen ontzorgen. Als er een grote maatregel is, dienen we rekening te houden met die mensen. Wij zijn voorstander van het windmolenpark, maar dat betekent niet dat we niet rekening houden met alle aanvullende last die mensen daarmee kunnen hebben van zo'n windmolenpark. Dus net als u, als u de N80 goedkeurt bij iemand door de achtertuin, dan zegt die mensen moeten we ontzorgen, zo zeggen wij bij het windmolenpark deze mensen verdienen het dat wij aandacht, tijd en geld reserveren om hen zo goed mogelijk te helpen.

**De vicevoorzitter:** De heer Kuntzelaers vervolgt.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Dat brengt ons bij een groot probleem op dit moment, de woningnood. Want als je je woning wil verkopen en je probeert ergens anders heen te gaan op dit moment, dan is dat uitermate complex. En de Partij van de Arbeid heeft eigenlijk twee verzoeken aan het College. De eerste gaat over het inventariseren van onze eigen gronden en in hoeverre die geschikt gemaakt kunnen worden in samenwerking met gemeenten en corporaties voor tijdelijke flexwoningen. Hebben wij op strategische posities gronden die eventueel ingezet kunnen worden om het huidige acute probleem tijdelijk op te lossen? En dat brengt ons ook bij dat andere punt, en dan zijn we weer op de Greenport aangekomen, een gebied waar heel veel internationale werknemers aan de slag zijn en waar we steeds meer grote logistieke maakindustrie of agribusiness zien ontstaan en waardoor die druk op een regio steeds groter wordt. De vraag is kunnen we op gronden van de Greenport op dit moment niet tijdelijk woningen realiseren, zodat de huisvestingsproblematiek in ieder geval voor de komende periode wat minder wordt om het zuinig te zeggen en zodat niet wijken in de regio Venlo, bijvoorbeeld het Vastenavondkamp, een wijk die heel erg onder druk staat op dit moment, enorm veel deels illegale huisvesting van internationale werknemers te verwerken krijgt. Laten we die wijken ontzorgen. Laten we die dorpen in die regio ontzorgen door ook onze grootschalige ontwikkelingen aan te passen op de tand des tijds.

**De vicevoorzitter:** Een interruptie van de heer Claassen

**De heer Claassen (PVV):** Ja dank u wel voorzitter. U refereert aan die moties waar het gaat over wonen. Op zich zijn dat wel interessante moties, maar bent u bereid bij constaterende op te nemen, bij allebei de moties, dat er een significant negatief effect ontstaat op de woningmarkt door de enorme

asielinstroom in Nederland? Als u dat kunt oormerken als één van de problemen die leiden tot uw motie, dan is dat zeker het overwegen waard voor onze partij.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Voorzitter met uw goedvinden. Als we de instroom op de Nederlandse woningmarkt, laten we zeggen dat dat op dit moment ergens tussen de 30.000 en 35.000 mensen per jaar zijn, verdelen over Nederland en als Limburg daar zijn deel van zou moeten nemen, dan zijn dat er laten we zeggen 2000 inderdaad, mensen en niet woningen die nodig zijn. Als ik kijk naar de hoeveelheid internationale werknemers die hiernaartoe komen, dan schreven we alleen al in Venlo het afgelopen jaar 26.000 internationale werknemers: Alleen al in Venlo. Dat zijn er bijna net zoveel als de hele asielinstroom in heel Nederland. Als je me vraagt waar de bottleneck in die regio vandaan komt, dan zit dat voor een groot deel op de internationale werknemers en voor een nog groter deel aan het feit dat wij hier in de Staten in de afgelopen tien jaar enorm de rem op de woningbouw hebben gezet. Want daar ligt de grootste problematiek namelijk, het feit dat wij met het oog op krimp ervoor gekozen hebben om niet te bouwen. Uw fractie, mijn fractie en alle fracties hier in de Staten hebben toen die keuze gemaakt. We moeten niet veel bouwen omdat de bevolking krimpt en als je niet bouwt, dan is er daarna een tekort aan woningen omdat er veel mensen hier op zoek zijn naar een ander type woning.

**De vicevoorzitter:** De laatste keer.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Dus het antwoord is nee, dat nemen wij niet op.

**De heer Claassen (PVV):** Dat is helder en ik vind dat interessant, want aan de andere kant is er wellicht ook niet gebouwd kunnen worden, en ik heb dat in onze regio zelf meegemaakt, omdat de Nederlandse overheid ons een x aantal regels heeft opgelegd als het gaat om PFAS en stikstof, waardoor er überhaupt dus niet gebouwd is kunnen worden. En ik denk dat het onze taak is, en dat is ook een beetje de rode draad door alle moties die ik zie, dat we allemaal problemen proberen op te lossen aan de achterkant, terwijl aan de voorkant, en dan heb ik het over de asielinstroom, dan heb ik het over de regels over stikstof en PFAS, dat los je niet op door het aan de achterkant nu op te lossen, dan had het veel meer aan de voorkant opgelost kunnen worden. Bent u het daar niet met mij eens?

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Dat ben ik helemaal met u eens, mijnheer Claassen. Dit soort zaken dien je aan de voorkant op te lossen en u bent het perfecte bruggetje naar mijn volgende onderwerp. Want als het gaat bijvoorbeeld over de kwaliteit van water, dan worden hier vergunningen afgegeven in dit huis, maar niet alleen door ons, maar ook door meerdere en andere overheden. Lozen op de Maas is Rijkswaterstaat. Lozen op de kleinere rivieren doet het waterschap en wij bemoeien ons daar ook nog mee. Zou je aan de voorkant moeten oplossen dat de kwaliteit van water goed geborgd is? Ja, en dan kijk ik ook naar het College. Kunnen wij dan ook bijvoorbeeld in overleg treden met een waterschap om te kijken of je de 14.000 kuub aan microplastics die geloosd worden op de Ur niet aan banden kunt leggen, zodat we als overheden met elkaar in goed overleg zijn om in ieder geval de kwaliteit van het water te borgen en de Limburger daarmee ook echt te helpen. En dan tot slot het Filmfonds, cultuur in Limburg. Film is misschien wel de meest toegankelijke cultuurverschijning die we hebben. Iedereen maakt via tv of via online of in de bioscoop wel kennis met alles wat de visuele kunst ons te bieden heeft. En daar hebben we in de afgelopen jaren als Limburg behoorlijk in geïnvesteerd en met succes moet ik zeggen. Want wat viel ons de afgelopen gelopen dagen op? Als

een fonds wordt afgeschaft, dan verwacht je altijd daar komen de grote makers en die gaan zeggen ja, geef ons vooral nog die subsidie, want die hebben wij nodig om onze producties te kunnen draaien. En natuurlijk die reacties die kregen we. Maar ook gemeenten meldden zich. Zij zeiden dit is van belang voor onze makers, voor het klimaat bij ons in de regio. Maar de beste brief kwam 3 november, eergisteren, van meer dan honderd jonge makers die allemaal zeiden dit is de voedingsbodem waarmee wij in Limburg aan het werk kunnen gaan. Dit zorgt ervoor dat wij onze kunst, onze cultuur kunnen delen met die Limburgers. Dan kom ik terug bij waar ik mee begon, namelijk het is zo jammer dat de elfde van de elfde is afgeschaft, maar die prachtige documentaire van Lex Uiting, die dat beeld van carnaval en Vastelaovend zo mooi wist te delen met de Limburgers, juist dat soort cultuuruitingen die dienen wij te maken, verhalen over de regio, over ons erfgoed, en die dienen we te ontsluiten voor alle Limburgers. En als het ons kan lukken om een filmfonds op te zetten dat producties uit eigen regio maakt, dat toegankelijk is voor alle Limburgers, dan kunnen we zelfs als het allemaal tegenzit toch nog een beetje genieten van Vastelaovend. Tot zo ver.

**De vicevoorzitter:** Ik dank u wel, mijnheer Kuntzelaers, en daarmee bent u prima binnen uw spreektijd gebleven. Wij gaan verder met de fractie van de PVV. Het woord is aan de heer Claassen en hij heeft veertien minuten maximale spreektijd.

**De heer Claassen (PVV):** Ja, dank u wel voorzitter, ik zal die denk ik ook nodig hebben. De PVV-fractie wil graag beginnen met een compliment aan het College, een compliment, omdat zij op de een of andere manier het licht hebben gezien, het licht dat de PVV in 2011 al zag en het voorstel deed in en aan het toenmalig College om een regionaal team in te stellen met als doel ondermijnende criminaliteit aan te pakken. Tien jaar te laat, maar zoals bij veel PVV voorstellen landen sommige voorstellen bij andere partijen nu eenmaal wat later. Maar daarvoor hulde. Maar ook tot zover de jubelstemming voorzitter. De PVV-fractie wil u in de eerste termijn meenemen in onze zienswijze op nut en noodzaak van diverse investeringen, bespreekbaar maken van onze zienswijze op thema's en wil aan u vragen of u deze met ons deelt. We hebben diverse vragen die we beantwoord willen zien en natuurlijk hebben wij daar waar mogelijk ook suggesties ter verbetering met de hoop dat deze inzichten wat sneller dan tien jaar tot algemeen goed verheven worden. Het zal u bekend zijn dat de PVV een groot voorstander is van het hebben en houden van een gezonde financiële grondslag en die volgens ons behouden kan blijven door het hebben van een geïndexeerde immunisatiereserve. Dit inzicht deelden meerdere partijen twee jaar geleden. Echter, bij iedere begrotingsronde lijkt deze reserve in toenemende mate te slinken. Dat kan ook bijna niet anders als we zien waar de middelen naartoe vlieden. Enkele voorbeelden. Als € 3,3 miljoen gebruikt wordt om de toekomstige lasten volgend jaar te dekken in plaats van deze € 3,3 miljoen conform onze afspraken dit boekjaar toe te voegen aan die immunisatiereserve, zal het nooit lukken om het beoogde doel te behalen. De vraag is dan ook voorzitter wat gaat het College wel doen om een geïndexeerde immunisatiereserve te realiseren? Hopelijk is het voorstel om de procuratieregeling te verhogen naar € 2 miljoen daar geen onderdeel van. Sterker nog, onze fractie ziet nog liever dat deze verlaagd wordt naar € 500.000. En volgens onze fractie is een geïndexeerde immunisatiereserve ook minder haalbaar als het College geld uitgeeft aan een MKBA waarvan middels een aangenomen initiatiefvoorstel is vastgelegd dat daar geen provinciale middelen voor uitgegeven mogen worden. Want welke middelen gaat het College dan gebruiken om de MKBA van te betalen, geld van de rijksoverheid of toch weer stilletjes uit onze eigen zak, zoals het risico op de Maaslijn, waar het College en menige andere partij hier in huis zich door het Rijk met de rug tegen de muur heeft laten zetten en onder die druk is gezwicht om vele

miljoenen euro's die de burger moet ophoesten, en dat zullen er ongetwijfeld nog wel meer worden, in een waarschijnlijk bodemloze put. Voorzitter, dan hebben we nog de talloze onderzoeken geïnitieerd door het parlement, maar ook zomaar in het leven geroepen door de heer Remkes zelf. Deze onderzoeken kosten ook al wat tijd. Logisch, maar op een eerdere vraag van de PVV omtrent de commissie bestuurlijke integriteit en de bekostiging daarvan kregen wij geen antwoord. En in diverse financiële overzichten vinden wij ook deze kosten niet terug. Dus daarom de vraag wat kost de commissie Bestuurlijke Integriteit ons nu precies? En wie betaalt dit? En is het mogelijk om op een transparante manier in de financiële rapportages alle onderzoekskosten verantwoord te zien? Het parlement hier in huis heeft uitgebreid gedebatteerd over de ontwikkeling van en investeren in Center Court dat tegenwoordig onder de naam Vie verdergaat. Maar als wij in de diverse financiële overzichten en de begroting grasduinen, komen wij in ieder geval deze investeringen niet meer tegen. De geuite zorgen we moeten niet investeren in stenen lijken misschien wel waarheid te worden. Daarom de vraag voorzitter, wat is er op het vlak van samenwerking met welke samenwerkingspartners al gerealiseerd met als doel dat de Limburger positief gezond is en blijft en niet dat Kerkrade dadelijk met een prachtig gebouw opgescheept zit? Voorzitter, in de tweede Afwijkingenrapportage 2021 en de programmabegroting 2022 is te lezen dat de Provincie een bedrag van € 2,5 miljoen, om en bij 2,5 miljoen, bijdraagt aan het uitvoeringsplan 2021-2025 ten behoeve van Vastenavondkamp. Op welke wijze gaat het College hier een bijdrage aan leveren op het gebied van veiligheid in de wijk? Het zal u niet verbazen dat de PVV bij voorkeur ziet dat de focus ligt op handhaven en controle in plaats van de zoveelste straatcoachtrajecten en knuffel- en praatgroepevents te organiseren. De vraag aan het College is om concreet te maken wat die bijdrage nu precies wordt, welke meetbare doelen nagestreefd worden en de Staten te informeren over de voortgang van het uitvoeringsplan en tevens daarbij graag aan te geven op welke wijze en welke frequentie wij als Staten de resultaten mogen beoordelen. Om enige richting ook te geven heeft de PVV hiervoor een motie in voorbereiding om u een handje daarbij te helpen. Dan, voorzitter, de proposities van de Limburgse flagships. Ik kijk even naar mijn collega die daar meteen helemaal zenuwachtig van wordt dat er Engelse termen worden gebruikt: Flagships. Er wordt € 3 miljoen vrijgemaakt uit procesmiddelen onvoorzien om voor drie flagships, om maar weer eens een goed Nederlands woord te gebruiken, subsidies binnen te halen, € 3 miljoen, zonder verder aan te geven waaraan deze vlaggenschepen moeten voldoen, wat ze moeten gaan opleveren en met een algemene verwijzing naar het MEB en de PES. Het lijkt alsof Gedeputeerde Staten aan ons vraagt geef ons maar een cheque aan toonder. Kunt die concreet maken wat flagships nu precies zijn, waar die aan moeten voldoen en welke precieze resultaten u nastreeft? Een ander voorbeeld voorzitter is de aanpak bodemsanering Chemelot. Er wordt een half miljoen vrijgemaakt voor beoordeling en afronding van het plan van aanpak 2.0 vanwege het gebrek aan specifieke kennis in de organisatie. Waarom hebben we die kennis niet meer in huis? In de vorige begrotingsronde werd onze fractie verzekerd dat door het laten afvloeien van zzp'ers er geen vitale competenties zouden wegvloeien uit het ambtelijk apparaat. Dus blijkbaar is dat nu toch gebeurd. En daarbij, wat gebeurt er met de vervuiler betaalt en waarom wordt de rekening hiervoor niet bij DSM neergelegd? Een concern maakt € 500 miljoen winst en de belastingbetaler krijgt de rekening voor het opruimen van de rotzooi die daarbij ontstaan is. Is het wederom een een-tweetje zoals de vermeende 'blijf aub bij ons premie,' die zonder blikken of blozen door het College bijna was uitgekeerd?

**De vicevoorzitter:** Een interruptie van de heer Kuntzelaers.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Dank u wel voorzitter. De heer Claassen benoemde zojuist het risico van het uitvloeien van kennis en kunde in dit huis omdat er altijd naar een, in goed Engels/Nederlands, lean en mean-organisatie werd gestreefd. Is de PVV van mening, net als de Partij van de Arbeid, dat het aantal ambtenaren niet leidend moet zijn, maar dat de kennis en kunde in dit huis leidend moeten zijn bij het bepalen van hoeveel mensen wij in dienst hebben?

**De heer Claassen (PVV):** Ja, want dat was precies het pleidooi dat wij als fractie in de vorige begrotingsronde hebben aangegeven. We zien het wegvloeien van zzp'ers omdat die waren aangetrokken, omdat er kennis ontbrak en vaardigheden ontbraken, om bepaalde dingen voor ons te regelen hier in Limburg. Die zijn afgevloeid en toen hebben wij de vraag gesteld wat gaan wij nu doen? Investeren we nu in kennis en vaardigheden of in aantallen? En ik moet constateren op basis van de begroting dat sommige dingen die wel heel belangrijk zijn niet meer door het huidige ambtenarenapparaat uitgevoerd kan worden. Dus daar had ik toch graag een antwoord op en ik deel uw mening mijnheer Kuntzelaers. Als we het hebben over wegvloeiende investeringen, zonder duidelijke doelen of überhaupt te realiseren doelen, komen we natuurlijk uit bij de groen en duurzaamheidsagenda. In de analyse van de Griffie op de jaarstukken valt af te leiden dat er wel een lichte verbetering te constateren is op de relatie tussen doel, kosten en uitgezette activiteiten. Prima. Echter dit is niet aan de hand bij het onderwerp natuur en om nog wat specifiek te zijn voorzitter er gaat € 2,5 miljoen naar de Maasheggen. Wist u dat collega's, € 2,5 miljoen naar de Maasheggen? Maar wat en wanneer met die € 2,5 miljoen gerealiseerd moet worden, is gissen. Nou ja gissen, afhankelijk van de wil om tussen de regels door te lezen, zegt de Griffie, is er nog wel iets van te maken. En in het verlengde daarvan planten we één miljoen bomen, maar waarom dit precies is, behalve misschien om een politieke campagne te starten, wordt nergens duidelijk. De Griffie trapt er wel een beetje in, want die zegt het doel is om één miljoen bomen te planten. Ja, maar welk doel heeft dat planten van die één miljoen bomen? Dan wordt er gepoogd om dat te linken aan de CO<sub>2</sub> te binden en de CO<sub>2</sub> uitstoot te reduceren met 0,6 megaton met als gevolg dat de aarde dan minder snel opwarmt. De vraag aan het College is dan ook met alle door de Provincie gesubsidieerde klimaatgekkigheid: Hoeveel graden wordt het minder warm in onze regio en welk effect heeft dat op het aantal meters stijgen van de zeespiegel? Graag een specifieke onderbouwing en beschouwing op de door onze burgers opgehoeste miljoenen versus de temperatuurregulatie in onze regio. En voorzitter, in de begroting schrijft het College we realiseren ons dat het niet voor alle huishoudens mogelijk is om mee te doen in deze energietransitie vanwege energiearmoede. We zetten ons in om het wooncomfort ook voor deze huishoudens te vergroten, zodat iedereen mee kan doen in de energietransitie. Ten eerste, College, is het het gevolg van de maatregelen die de overheid ons oplegt. En daar hadden we het, in het debatje tussen de heer Kuntzelaers en ikzelf, net al over. Dus het probleem ligt eigenlijk ergens anders. Maar goed, de mensen zijn daar het slachtoffer van. Om deze uitspraak van het College enkele handen en voeten te geven, dient in ieder geval de PVV een motie in om concrete oorzaken van deze armoede te inventariseren en samen met het Rijk tot de best passende ondersteuning te komen. En wellicht kunnen we elkaar nog bij andere moties, die ik voorbij heb zien komen, vinden om het voor de burger wel wat draaglijker te maken, de klimaatdrammerij. Voorzitter, daar waar het vorige College kans had om iets te betekenen in het duurzaamheidsvraagstuk en het creëren van draagvlak, waar zij op kon komen voor burgers die zich geconfronteerd zien worden met de lasten van windturbines, gaf het vorige College niet thuis. Na jaren getouwtrek over het windturbinepark net over de grens bij Roermond, legde het vorige College zich gedwee neer bij de zienswijze van Duitsland. En zelfs met de uitspraak van het Europese Hof en

recent nog de uitspraak van de Raad van State durfde het voormalige College geen vuist te maken om een grensoverschrijdende effectrapportage af te dwingen en burgerinspraak aan Nederlandse zijde te eisen. Dit College geven we nu opnieuw de kans het wel te doen door de aangenomen motie windturbine Bönnesohl opnieuw op te pakken en daadwerkelijk uit te voeren. Eén briefje, één briefje gericht aan Duitse zijde met de oproep om een GMER uit te voeren en een inspraakmoment te organiseren is alles wat nodig is. Het kan nog. Binnen twee weken ongeveer zal de periode waar beroep opgetekend kan worden eindigen. En daarmee doet u recht aan de wetgeving College en aan de huidige jurisprudentie. En het kon natuurlijk niet uitblijven, voorzitter, het heeft even geduurd, maar inclusiviteit en diversiteit is weer een beetje meer ingedaald in de programmabegroting oftewel kijk ons eens lekker 'woke' zijn. Maar volgens onze fractie slaat het College de 'woke'-plank finaal mis door zich in nietszeggend taalgebruik te verhullen. Er wordt namelijk gesteld dat de organisatie een afspiegeling moet zijn van de samenleving. Dat betekent dus volgens ons dat GS beschikt over een blauwdruk van die samenleving of die nog laat maken. En wij als PVV-fractie zouden dan die blauwdruk van u ook graag ontvangen, zodat ook wij ons ervan kunnen vergewissen waaraan de organisatie dan precies moet voldoen? Of stevent het College af op wat in Amsterdam en Utrecht al gebeurt, dat het vooral zo is dat nieuwe medewerkers geen blanke heteromannen mogen zijn, waardoor het College zomaar discriminatie op gender en ras gaat faciliteren. Ik citeer voorzitter. Er staat: Zijn we beter in staat noden en behoeften uit de samenleving te herkennen. Onze vraag aan het College is dan ook beticht het College hier nu de huidige medewerkers gebrek aan empathie en een gebrek aan oog voor samenleving? En wat is nu precies het tastbare probleem dat u wilt oplossen? Graag hedendaagse concrete voorbeelden en toelichten hoe de eventuele interventies bijdragen tot de oplossing van het inclusiviteit- en diversiteitsprobleem. En het College wil inspelen op bewustwording, maar bewustwording waarvan voorzitter, en creëren van draagvlak, maar draagvlak waarvoor? Wij lezen het niet in te stukken. En tot slot zegt het College het ontwikkelen van waardenvrij denken te stimuleren. Voorzitter, de PVV is op een recht van mening dat mensen geselecteerd worden die wel waarde hebben in hun denken. Liefst westerse waarden gebaseerd op Joods-Christelijke traditie die onze samenleving naar het niveau hebben ontwikkeld waar we nu staan. Voorzitter, is het College bereid deze troebele en nietszeggende strofes in het programma nog eens nader te bekijken en hier iets zinnigs over neer te pennen? Tot slot voorzitter, het zal u allen niet zijn ontgaan doordat keer op keer de kabinetten Rutte de zorg hebben afgebroken en de zorgverleners in de kou hebben laten staan door niet te investeren in zorgopleidingen, niet te investeren in IC-bedcapaciteit, houdt corona maar bovenal een demissionair kabinet ons in een onnavolgbare houdgreep. Vrijwel iedereen die we spreken kan geen enkele ratio meer ontdekken in de maatregelen die ons keer op keer worden opgelegd. De PVV-fractie zou niets liever willen dan dat wij voor iedere Limburger konden regelen dat zij hier geen slachtoffer van worden, geen slachtoffer worden van de vaccinatiedwang die de overheid ons oplegt. Er is een kans, maar misschien is die niet haalbaar, maar we gaan dit wel proberen. Want op zijn minst zouden we met elkaar kunnen regelen dat de Provincie als werkgever uitspreekt dat het nergens zou moeten mogen, maar dat in ieder geval de Provincie als werkgever nooit de QR-code als toegangsplicht zal gaan hanteren. Een motie van onze hand wil daar een bijdrage aan leveren en we verwachten dat dat op een brede steun hier in huis mag rekenen. Tot zover voorzitter.

**De vicevoorzitter:** En daarmee had u nog precies twee seconden over. Dank u wel, mijnheer Claassen. Wij gaan verder met de fractie van de SP. Het woord is aan de heer Van Caldenberg en ook hij heeft tien minuten.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Voorzitter, de overheid verdwijnt langzaam uit het straatbeeld. En daar waar voorzieningen verdwijnen, groeit het onbehagen. Zichtbare overheidsvoorzieningen nemen af en dat proces dat gaat in Limburg sneller dan in de rest van het land, dat terwijl ook hier de bevolking blijft groeien. Het pijnlijke is dat het de meest kwetsbare mensen zijn die als eerste bij de voorzieningen zouden moeten uitkomen, maar ze vaak als laatste vinden. De overheidsstrategie van zelfredzaamheid en hyperindividualisme wrekt zich op dit moment. Don't back the losers, pick the winners, was het motto. Het openbaar bestuur is daardoor steeds verder losgezongen van de mensen waarvoor ze beloofden op te komen. De overheid trekt zich terug en geeft in de praktijk aan mensen weinig tot niets terug. Het is inmiddels gemeengoed geworden, onderdeel van de cultuur in de overheid, dat efficiency, het concentreren van grootschalige voorzieningen, vooral goedkoper is. Maar we zijn vergeten dat deze bezuinigingen effect hebben op de gemeenschapszin en op ontpleiingskansen. Die extreme vorm van rendementsdenken leidt op dit moment tot een vorm van staatskapitalisme: Alles voor de winst en de winst voor alles. Wie laat er nu nog een lege bus rijden? Wie houdt er nog een bibliotheek open waar nog weinig mensen komen? Als we dat argument volgen, blijven we in een vicieuze cirkel. Als je voorzieningen uitholt, dan wordt de drempel om er naartoe te gaan steeds hoger. En ondanks dat sommige gebieden misschien dunner bevolkt zijn, hebben ook deze mensen recht op voorzieningen die toegankelijk zijn voor iedereen. Waarom is er dan een watersnoodramp nodig voordat Den Haag in de gaten heeft dat Limburger ertoe doet en wat te bieden heeft? Waarom is dat niet vanzelfsprekend? Waarom moeten wij jarenlang lobbyen om geld voor elkaar te krijgen? Waarom moeten wij eigenlijk onderhandelen over de Maaslijn of over regiodeals met onze eigen overheid? Wij zijn niet zielig en wij vragen ook niet om medelijden. Wij willen juist af van dat stigma. We willen juist vertellen waar hier de kansen liggen. We zijn een klein landje met 17.000.000 mensen, maar waar wel iedere hoek telt. En desondanks zijn het juist de plaatsen met de meeste problemen die de zwaarste bezuinigingen iedere keer op het bordje krijgen. We moeten dan ook afstand nemen van de doorgesloten rendementsdenken, maar juist investeren op basis van menselijke waardigheid, solidariteit, het hele jaar door samenwerken, stimuleren in plaats van concurrentie. Heel concreet: Heropen op grote schaal bibliotheken, investeer in het openbaar vervoer, sneller internet, meer wijkagenten, bied goede, toegankelijke zorg, dicht bij de mensen. Richt in elke gemeente een loket in voor mensen die in de problemen komen door papierwerk. Geef als overheid het signaal dat je als overheid er voor iedereen bent. En om dat in kaart te brengen dienen wij een motie in. Voorzitter, de huidige bestuurscultuur is dan ook het resultaat van dat doorgeslagen individualisme, het ieder voor zich beleid van het CDA en van de VVD en onze fractie behoort dan ook niet tot diegenen die zeggen dat het een typisch Limburgs probleem is. Nee, de parallellen met Den Haag zijn groot en de parallellen tussen de Sywert van Liendens en de Herman Vrehens trouwens ook. Een overheid is er niet om te fungeren als flappentap van degenen die dicht bij het vuur zitten, maar om als schild te dienen voor de zwakkeren, solidariteit te organiseren en de belangen van de samenleving als geheel te bewaken. Grote bedrijven als DSM worden blind vertrouwd en hoeven geen enkele informatie aan te leveren. U zou dat bij de sociale dienst eens moeten proberen en zien wat er dan gebeurt. U krijgt de knoet over u heen. Burgers zien om zich heen aan de lopende band die voorzieningen verdwijnen. De kloof tussen arm en rijk wordt steeds groter. Het vermogen van miljardairs in deze crisis is gestegen en de rijen bij de voedselbank ook. En wat misschien nog wel het ergste is, is dat dat doorgeslagen individualisme ertoe leidt dat we weggijken zolang het ons niet raakt, zolang we zelf maar een graantje kunnen meepikken. Dat fundamentele probleem vraagt om een omslag in het denken van de overheid, een omslag in de cultuur. Verdergaan op dezelfde weg biedt geen uitkomst, problemen gaan niet vanzelf weg als je de ogen sluit. Die cultuuromslag los je dus ook

niet op door een hele batterij persvoorlichters aan het College toe te voegen. Laten we zorgen dat we beleid maken dat deugt en wat ook in de uitvoering en de praktijk werkt voor alle Limburgers. Persvoorlichters kunnen hele mooie verhalen vertellen, maar als het beleid eronder niet klopt, gelooft niemand dat. Limburg moet bestuurd worden. Limburg kan verder. Limburg moet vooruit. Dat zijn allemaal van die holle frasen die de afgelopen jaren langs zijn gekomen, geroepen vanuit naïviteit, geroepen vanuit wensdenken, geroepen vanuit de wens om alles bij het oude te laten of simpelweg de standaardreflex van wegstijven. Limburg moet vooruit. Dat zal wel gebeuren. Maar waarheen dan en hoe? Kan iemand mij dat eens vertellen? Dat zijn nu de interessante vragen. Want wat hebben we nu geleerd van de bestuurscrisis, van de coronacrisis, van het hoge water? Wat moeten we dan wel doen? Neem maatregelen zodat datgene wat gebeurd is zich niet kan herhalen en daarom dienen we nu motie 2635 alsnog in. We gaan niet langer wachten totdat de volgende casus opduikt. Wat we ook moeten doen, is voortbouwen op solidariteit en niet het afbreken daarvan. We hebben gezien wat er mogelijk is als burgers van jong en oud zich samen met de overheid organiseren, zowel tijdens de watersnood als tijdens de coronacrisis. Maar waarom willen we dan niet dat deze mensen zich de rest van het jaar ook organiseren? Het BEST-rapport sprak juist over het belang van de samenwerking en het is veelzeggend dat wij als overheid die kennis zelf niet meer in huis hebben. Voorzitter, daarom hebben wij tot slot een beperkt aantal moties over de KJRW, omdat er nog steeds niets geregeld is, over natuur- en landschapsbeheer, omdat we het geld nu wel moet inzetten waarvoor het bedoeld is, over gezonde basisscholen, omdat onze jeugd juist nu die vertraging niet kan veroorloven, over energieopslag, omdat daar vooral het knelpunt zit, over investeren in verduurzaming omdat deze voor de huishoudens niet vanzelf gaat, over betaalbaar openbaar vervoer omdat we uit de file willen en daar vernieuwend over durven denken, en over IKL omdat we alle feiten op tafel willen. En tot slot nog één vraag voorzitter: Wanneer gaan we het IKL-rapport bespreken met onze huidige gouverneur? Dank u.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, mijnheer Van Caldenberg. We gaan verder met de fractie van SVL. Het woord is aan de heer Smeets.

**De heer Smeets (SVL):** Dank u wel voorzitter. Tijdens de behandeling van de jaarstukken 2020 heb ik aandacht gevraagd voor de immunisatiereserve. Ik betoogde toen dat een dalende trend in de resultaatverwachting van de komende jaren van ons vraagt om de immunisatiereserve te verstevigen en de cijfers over 2020 toonden dat onomstotelijk aan. Over 2020 teren we namelijk € 21 miljoen in op de immunisatiereserve, waarvan liefst € 32 miljoen aan onttrekkingen, met name op innovatiekracht en algemeen. Ik heb de heer Roest destijds gevraagd voor een heldere onderbouwing en die kregen wij afgelopen maand in de mededeling portefeuillehouder van de heer Roest en daar werd wat mij betreft een duidelijke trendbreuk zichtbaar met het recente verleden. Het nieuwe College ziet de immunisatiereserve namelijk als een ventiel dat gebruikt kan worden om exploitatietekorten op te vangen. En laat ik u even mee terugnemen naar 2013, naar het ontstaan van die immunisatiereserve, want dat is van belang op dit punt. Die immunisatiereserve in 2013 namelijk is gevormd ter hoogte van € 1,1 miljoen door de verkoop van de Essent aandelen, met als doelstelling om eeuwigdurend jaarlijks de vervallen dividenduitkering van Essent te compenseren. Het idee was dat deze middelen zouden renderen en dat het eventueel vrije beschikbare resultaat van het einde van het jaar zou worden toegevoegd aan de immunisatiereserve. Aan de andere kant kan er natuurlijk worden onttrokken uit die immunisatiereserve op moment dat opbrengsten tegenvallen, dividenden tegenvallen of interest op de revolverende middelen lager uitpakt dan verwacht. Dat waren de basisafspraken in 2013. In het

Collegeprogramma 2019-2023 is daar nog aan toegevoegd dat in deze Statenperiode de immunisatiereserve niet onder de € 900 miljoen grens mag zakken om in ieder geval een gezonde basis te hebben voor nieuwe toekomstige investeringen. En dat lijkt nu zo'n beetje met de mededeling portefeuillehouder van 18 oktober jongstleden de heilige graal te zijn geworden voor dit College. Ook in het SIS 3.0 wordt aan de immunisatiereserve nog gerefereerd. We lezen bij het hoofdstuk inzet van middelen dat in geval van financieel revolverende inzet, er geen sprake is van een effect op de resultatenrekening, maar dat er slechts sprake is van een balansmutatie. Deze reserves wordt namelijk pas geraakt via het jaarrekeningenresultaat op het moment dat de boekwaarde wordt afgewaardeerd op de basis van de ontwikkeling van de businesscase en dat het niet langer verwacht wordt dat een investering volledig wordt terugbetaald. En dat is wel helemaal in lijn met het amendement A1 uit 2013, waarin gesteld wordt dat ingezet krediet aan begrotingskaders vanuit de immunisatiereserve zo spoedig mogelijk moet worden terugbetaald. Kortom, de immunisatiereserve is duidelijk niet bedoeld of was duidelijk niet bedoeld, laat ik het zo zeggen, om tekorten vanuit de exploitatie te dekken, met als enige uitzondering natuurlijk projecten met een maatschappelijk rendement, waarvoor 15% van de totale omvang is gereserveerd. Goed. Dus alle seinen stonden op rood om de immunisatiereserve niet te gebruiken voor exploitatiebijdragen. Wie er echter de jaarstukken 2020 op naslaat die ziet dat bij een aantal begrotingsprogramma's, ik heb ze net genoemd, deze resultaten met name tot stand komen na een onttrekking vanuit immunisatiereserve en voorts staat er onomwonden in diezelfde jaarstukken, en ik citeer, 'de reserve zal worden ingezet conform de bestedingsdoelen uit de begroting of het opvangen van onverwachte tegenvallers bij de jaarstukken.' Dus wat SVL betreft is dat dus die trendbreuk waar ik net aan refereer, want wat ons betreft kunnen alleen maar tegenvallende rendementen en lagere interestopbrengsten een reden zijn voor het onttrekken aan die immunisatiereserve en het huidige College is daarvan afgestapt. SVL wil terug naar grondbeginselen van de immunisatiereserve uit 2013 en in lijn met het amendement A1 en ook met het gelanceerde SIS 3.1. De immunisatiereserve is onweerlegbaar niet bedoeld als dekkingsmiddel voor reguliere exploitatietekorten. Punt.

**De vicevoorzitter:** Die punt zet ik ook want er is een interruptie van de heer Kuntzelaers voor u.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Ja, dank u wel voorzitter. Ik herinner me de behandeling van de herfstbrief 2019 aan het begin van deze periode toen ik ongeveer een vergelijkbaar betoog hield, namelijk over het onttrekken van grote middelen aan de immunisatiereserve om de intensiveringen te financieren die in het Collegeakkoord stonden. Heeft SVL bij nader inzien spijt van de keuze die ze toen gemaakt hebben om die intensiveringen goed te keuren in die periode. Dat was ter waarde van € 100 miljoen ongeveer die ten laste kwamen van de immunisatiereserve.

**De heer Smeets (SVL):** We hebben daar geen spijt van in die zin. Het was overigens nog onder een ander gesternte. We waren toen nog Forum voor Democratie. Maar goed, u mag mij daarop aanspreken. Absoluut. Wij hebben dat toen beoordeeld als dat kunnen wij onder revolverend rendement wegzetten. Dat was destijds de beoordeling. Maar we hebben ook tegelijkertijd uw motie en de motie volgens mij van de heer Driessen gesteund voor de indexatie van de immunisatiereserve en we zijn altijd voorvechters geweest van een robuuste en gezonde immunisatiereserve. Ook de heer Koopmans vonden wij destijds aan onze zijde daarin.

**De vicevoorzitter:** Een vervolgvraag van de heer Kuntzelaers.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Ja, dank u wel voorzitter. De opmerkingen bij de herfstbrief destijds werden nog niet meteen vergezeld door de motie over indexatie. Dat was pas een vergadering later zeg maar bij het vaststellen van de begroting. Waar het mij om gaat, ook richting SVL, is: In die periode was heel erg duidelijk dat die € 100 miljoen ingezet gingen worden voor extra middelen voor cultuur, voor extra middelen van de sociale agenda. Laten we wel wezen, we moeten allemaal kritisch zijn op onze eigen keuzes. De Partij van de Arbeid zal dat ook zijn. Ik vraag dat ook van SVL. We delen dezelfde koers, maar we moeten wel kritisch blijven op ons eigen historisch handelen in ieder geval in deze. Dus ik vraag u nogmaals hoeft, dat niet nu gedurende deze vergadering, om rustig te reflecteren op de keuzes van destijds, en dan kunnen we samen misschien kijken of we die indexatie aan die immunisatiereserve een steviger profiel geven voor de toekomst.

**De heer Smeets (SVL):** Als ik daar nog even kort op mag reageren. De immunisatiereserve destijds was robuuster wat ons betreft. Maar als je nu dus kijkt in de begroting 2020 en we kijken naar het jaar 2023, ik kom daar dadelijk nog even op terug, dan zakt de immunisatiereserve naar € 920 miljoen. En wat dat betreft vind ik dat we nu een andere discussie voeren dan destijds. Maar goed. In de begroting 2020 krijgen we een doorkijkje naar 2023 en daarin wordt de trend van de immunisatiereserve zichtbaar, zoals genoemd. Eind 2023, conform de huidige inzichten in de begroting, bedraagt de immunisatiereserve nog slechts € 920 miljoen. En eind 2018 was het nog € 1,07 miljard. In vijf jaar tijd wordt dus zo'n € 150 miljoen waar de heer Kuntzelaers net naar refereert... Ja, mijnheer Kuntzelaers, maar als u nu kijkt naar de daling in de komende jaren, dan gaat het in een vrij hard tempo terug naar Eindhoven € 900 miljoen. Dus we hebben destijds gestemd. Dat snap ik. Daar zijn ook weer dotaties onder in de jaren daarna gevolgd. En we gaan dus nu in de komende jaren akelig snel richting de € 900 miljoen. Er hoeft maar iets te gebeuren of we zitten eronder en dat is iets wat wij niet voorstaan. En we hebben het nog niet zo lang geleden, we komen nu op hetzelfde punt uit, met de voorgangers van dit College afspraken gemaakt over indexatie van de immunisatiereserve en niemand die er nu nog over lijkt te horen. SVL vindt dit een zorgwekkende ontwikkeling. Er hoeft maar iets te gebeuren en we zakken door de € 900 miljoen grens heen zoals net genoemd en dat willen wij koste wat het kost voorkomen, zodat wij ook toekomstige Staten niet opzadelen met een risicovolle disbalans? We willen dan ook graag van dit College een reflectie op de negatieve trend voor de komende jaren. Tot slot voorzitter, herhaal ik de breed gedragen wens binnen SVL om gedurende het boekjaar goed inzicht te krijgen in de immunisatiereserve. Er wordt nu over gerapporteerd tijdens jaarstukken, begrotingen en noem maar op en het blijft vaak redelijk summier, met een beperkte diepgang en weinig transparantie. De immunisatiereserve is verreweg de grootste en belangrijkste post op onze balans en deze vermogenscomponent moet de robuuste aandacht krijgen die het verdient. We zullen dan ook een motie indienen in de geest van amendement A1 uit 2013, waarin wij GS verzoeken in een separate rapportage over de stand van zaken van de immunisatiereserve te gaan rapporteren via de reguliere P&C-cyclus. En daarnaast ziet onze motie ook op de fundamentele discussie die wij met GS willen voeren als PS van hoe kijken met z'n allen nu aan tegen die immunisatiereserve? Vinden wij het met zijn allen oké dat wij de immunisatiereserve gaan gebruiken om een exploitatietekort te dekken? Daar ziet de motie ook op. Tot slot heb ik nog een tweede motie die we in gaan brengen.

**De vicevoorzitter:** Ik ga u even onderbreken, want we hadden nog een vraag van mevrouw Straus voor u. Maar ik was even naar een natuurlijk moment aan het zoeken om die interruptie toe te staan. Mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Ja, dank u wel. Ik hoor mijnheer Smeets praten over indexering van de immunisatiereserve. Dat is inderdaad een onderwerp dat zeker belangrijk is en wat we ook goed in de gaten moeten houden. En u stelt de vraag eigenlijk aan de Gedeputeerde om daarop te reflecteren, maar mijn vraag zou eigenlijk zijn in hoeverre bent u ook al zo ver dat u daar eventueel een amendement op wilt indienen om die indexering ook daadwerkelijk plaats te laten vinden? Want ik hoor u net, nadat ik al mijn vinger opgestoken had, zeggen van ik wil daar nog een uitgebreide discussie met elkaar over. Wilt u die eerst afwachten en daarna pas met dit punt verder?

**De vicevoorzitter:** De heer Smeets.

**De heer Smeets (SVL):** Ik sta open voor het amendement in deze uiteraard. Nogmaals, daar vinden we waarschijnlijk hopelijk de VVD aan onze zijde dat wij een stevige immunisatiereserve wensen en daar draagt indexatie toe bij. Maar als je ziet in het tempo waarin nu onttrokken wordt de komende jaren is indexatie heel ver weg. Dus ik zou daar best een amendement over willen steunen. Alleen vraag ik mij onder het huidige gesternte af waar dit toe gaat leiden. We zullen moeten indexeren. We zullen positieve resultaten eindejaar moeten doteren aan de immunisatiereserve, gezien de huidige stand van zaken. Dus ja, ik zou een amendement kunnen steunen. Ik weet natuurlijk niet de strekking van het amendement wat u voor ogen heeft. Maar ja, het is iets wat ons uit het hart gegrepen is.

**De vicevoorzitter:** U komt tot een afronding mijnheer Smeets.

**Mevrouw Straus (VVD):** Zij heeft nog een vraag voor mij.

**De vicevoorzitter:** Een vervolgvraag nog. Mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Mijnheer Smeets draait het om. Ik vroeg aan hem of hij met een amendement zou komen.

**De heer Smeets (SVL):** Nee, op dit moment komen we niet met een amendement. We komen met een motie waarin we vragen de discussie aan te gaan tussen PS en GS van hoe kijken we fundamenteel aan tegen die immunisatiereserve plus we willen dat er veel beter gerapporteerd worden over die immunisatiereserve en niet dat we moeten zoeken in honderden pagina's en dan staat het ergens links en rechts en we komen niet tot een fatsoenlijk overall overzicht. Dus daar ziet mijn motie op. Een amendement heb ik niet in voorbereiding? Nee. Tot slot een aankondiging van een tweede motie die we al eerder in hebben gebracht en die past binnen dit kader. Dat is optellen, je mag alleen optellen als je eerst aftrekt. Zoiets was het, vrij plastisch, maar u leest het vanzelf. Dank u wel.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, mijnheer Smeets. We gaan verder met de fractie van de VVD. Het woord is aan mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Dank u wel voorzitter. Voorzitter, tot vorige week dacht ik nog dat we corona grotendeels achter ons hadden liggen. Helaas was dat iets te voorbarig, maar goed bij de voorbereiding van deze begrotingsbehandeling heb ik wel teruggekeken naar onze inbreng bij die coronadebatten die we het vorig jaar hebben gevoerd. En de lijn was daarin perspectief voor Limburg.

Maar wat dat perspectief was, dat wisten we niet. We konden niet in de toekomst kijken en soms leek het erop dat we in een soort freeze kwamen te staan, waarbij we met de rem erop van persconferentie naar persconferentie hobbelden, in de hoop dat spoedig een verlossend woord kwam. En tijdens deze freeze vreesden we het ergste: Werkeloosheid, faillissementen, de economie en daarmee vele Nederlanders zouden hard getroffen worden. En inderdaad zijn er een aantal sectoren, zoals de horeca, cultuur en evenementen hard getroffen. Maar in zijn algemeenheid heeft Nederland zich heel goed door die coronacrisis heengeslagen en komen we er zelfs economisch heel sterk uit. Het afgelopen kwartaal is de economie volgens het CBS zelfs met 3,8% gegroeid. Al met al dus geen reden om te somberen, maar zoals u van de VVD gewend bent om optimistisch de toekomst te bezien en te bekijken wat Limburg voor deze nieuwe toekomst nodig heeft.

**De vicevoorzitter:** Een interruptie van de heer Kuntzelaers.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Ja, dank u wel voorzitter. Ik hoor de fractievoorzitter van de VVD super enthousiast de economische cijfers presenteren en ik denk ook een beetje aan de woorden die de heer Van Caldenberg uitsprak. Inderdaad, de rijkste mensen zijn er enorm op vooruitgegaan in onze samenleving. Maar de hoofdeconoom van ABN Amro sprak deze week nog op tv dat de onzekerheid voor mensen met een flexcontract in deze samenleving tot 40% is gestegen. De kans dat zij een enorme inkomensdip ontwikkelen in de komende periode of hebben ontwikkeld in de afgelopen tijd, is enorm gestegen. Iedereen met een klein salaris of met een flexcontract heeft een enorm zware tijd achteraf. Ik denk dat lofzang misschien iets meer reflectie behoeft dan de fractievoorzitter van de VVD op dit moment doet.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Voorzitter, in de rest van mijn betoog ga ik op een aantal punten in die juist in frictie zijn op dit moment in de economie. Maar ik wil heel graag aan mijnheer Kuntzelaers in ieder geval mededelen dat ik dat ook zie. Maar dat was wel ook al een punt wat voor de coronacrisis ook al bestond. We hebben in Nederland te maken met arbeidswetgeving die gewoon maakt dat er bepaalde zaken in onze samenleving zijn op dat gebied die gewoon niet ideaal zijn. En daar moeten we iets aan doen, maar daarvoor zijn de mogelijkheden die we hier in de Provincie hebben wel beperkt.

**De vicevoorzitter:** Een interruptie van de heer Van Caldenberg.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Ja, voorzitter, de heer Kuntzelaers stelde u een vraag en toen gaf u aan u heeft het over de economie en toen zij u vervolgens als reactie daarop ik ga in de rest van mijn betoog zeg maar de kritische dingen van de economie benaderen. Maar gaat de VVD het ook nog over iets anders hebben dan alleen de economie, zeg maar over hoe het staat in de zorg in Limburg bijvoorbeeld of staat dat niet in het verhaal van mevrouw Straus?

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Straus, die overigens nog acht en een halve minuut bijdragetijd had. Dus misschien moet u zich ook af en toe een beetje laten verrassen mijnheer Van Caldenberg. Mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Ik ben net begonnen. Ik ga voor u vandaag drie thema's benoemen. Daar ga ik zo meteen ook verder op in. Maar in die tien minuten die mij hier gegeven is, kan ik nu eenmaal niet alle begrotingsposten van de begroting met u doornemen. En u weet ook dat als wij discussies hebben over de sociale agenda, dat wij daar volop aan meedoen. Als wij discussies hebben in dit huis over cultuur, over landbouw, over stikstof dan doen wij daar allemaal volmondig aan mee. Maar vandaag moest ik mij beperken en in der Beschränkung zeigt sich der Meister.

**De vicevoorzitter:** Een vervolgvraag van de heer Van Caldenberg.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Ja voorzitter, dan concludeer ik zeg maar dat in het belangrijkste debat van het jaar de VVD ervoor kiest om het alleen over economie te hebben.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Ja voorzitter, net zoals dat de SP ervoor gekozen heeft om het vooral over de kwetsbaren in de samenleving te hebben en de solidariteit die van een sterke overheid wordt gevraagd. Ik heb geluisterd.

**De vicevoorzitter:** Vervolgt u uw bijdrage mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Goed. De nieuwe toekomst voor Limburg na corona, want dat er dingen nodig zijn dat is evident. De economie die nu na corona bestaat, heeft een aantal fricties blootgelegd die echt anders zijn dan voorheen. Jarenlang spraken we over stimuleren van groei, creëren van banen en het oplossen van de leegstand van onze woningen. Maar hoe anders is dat nu? Zoals gezegd, de economie groeit als een tierelier. Vacatures zijn er in overvloed en de huizenmarkt is nog nooit zo overspannen geweest. Maar ook wordt duidelijk dat de energieprijzen de pan uit rijzen, dat onze energiemix daar te weinig op kan inspelen en dat dit alles ondernemers remt die zo graag weer verder aan de slag willen. En de vraag van vandaag voor ons is dan ook wat kunnen wij als Provincie Limburg doen om deze economische groei in zo goed mogelijke banen te leiden, op een manier dat we daarmee aan de toekomst van Limburg werken? Dat is de centrale vraag die het College zich ook stelt bij de inleiding bij de begroting. In onze inbreng voor vandaag willen we graag een aantal zaken aanreiken op de thema's arbeidsmarkt, economie, wonen en energie. Een aantal punten zijn niet nieuw, maar al eerder door ons in debatten aangereikt. Dat betekent echter niet dat ze niet meer actueel zijn en ik begin bij de arbeidsmarkt. Wat de VVD betreft is dit het vraagstuk van het moment. Het CBS constateert dat er momenteel meer vacatures zijn dan werklozen. Organisaties, bijvoorbeeld in de zorg, de techniek, het onderwijs en de horeca, zitten met tientallen, soms honderden vacatures. En aan de andere kant staan er nog steeds te veel mensen aan de kant die zo hard nodig zijn, bijvoorbeeld de NEET-jongeren. En ik heb hem even zelf uitgewerkt: Die niet werken, niet naar school gaan en die ook niet op een of andere andere manier in een opleiding zijn. Eén derde van het onbenutte arbeidspotentieel bestaat uit jongeren van vijftien tot 25 jaar en een groot deel daarvan zijn deze NEET-jongeren. In de voortgangsrapportage Sociale Agenda hebben wij gezien dat deze groep in Limburg ook heel groot is. Hoe kunnen wij hen beter activeren wil ik de Gedeputeerde vragen? Het zou toch zonde zijn als zij op de bank hangen terwijl hun talenten zo hard nodig zijn. Bij de begrotingsbehandeling in 2019 hebben wij motie 2518 ingediend over flexibel vakonderwijs. Wat is de stand van zaken daarvan willen wij het College vragen? Inmiddels zijn we twee jaar verder. We zien

investeringen in digitale loopbaanondersteuning, maar wat kunnen we doen om het meer vanzelfsprekend te maken dat mensen in meerdere sectoren kunnen werken of dat ze zich praktisch kunnen bij- en omscholen? Investeren in vakscholen, zoals de gemeente Heerlen dat doet, zijn belangrijke lokale initiatieven. Mensen hebben dit type ondersteuning nodig en we hebben als VVD in de commissie CS opgeroepen om met de Limburgse mbo-instellingen in gesprek te gaan om hun vakmanschapsagenda te bespreken, op zoek naar concrete oplossingen voor jongeren, maar ook voor ouderen. Daar gaat het ons om. Graag een reactie. Recent kreeg ik een artikel toegestuurd dat slechts weinig van de afgestudeerden aan de UM en aan de Limburgse hbo's ook daadwerkelijk in Limburg of in de Euregio werken. En niet alleen is dit jammer, omdat talent daarmee voor Limburg verloren gaat. Het impliceert ook dat Limburgse bedrijven hun arbeidsmarktcommunicatie veel scherper moeten neerzetten, bijvoorbeeld door de banden met het regionale onderwijs meer aan te halen. Hoe zichtbaarder je bent, bijvoorbeeld door aanwezigheid op carrièrebeurzen en het verzorgen van gastlessen, hoe beter talentvolle afgestudeerden jou weten te vinden. Wat kan de Provincie doen om dit soort organisaties beter bij elkaar te brengen? Wil ik vragen? Het gebrek aan arbeidskrachten kan betekenen dat innovatie in Limburg onder druk komt te staan. In ons missiegedreven economisch beleid, moet het vestigingsklimaat voor startende ondernemers wat ons betreft veel meer centraal staan. Volgens de Erasmus Universiteit blijft het aantal snelgroeiende scale-up en startup bedrijven in Limburg achter, terwijl de starters van nu mogelijk de economische pijlers van de toekomst zijn. Uit de recente voortgangsrapportage Brightlands blijkt daarnaast ook nog dat iedere campus dit op zijn eigen wijze vorm en inhoud geeft. Het lerend vermogen tussen de campussen mag wat ons betreft worden gestimuleerd en we zullen hier in de aankomende debatten over Brightlands op terugkomen. Het tweede punt dat ik vandaag wil aanhalen is energie en als momenteel ergens frictie zichtbaar is, dan is het wel op het gebied van energie. De VVD blijft van mening dat het met zon en wind alleen niet gaat lukken om fossiel volledig uit te bannen. Opslag van energie of andere energiebronnen voor windstille en donkere momenten zijn van groot belang. Bovendien zien we nu al hoe afhankelijk we zijn van verweglanden voor gas. De energieprijzen rijzen de pan uit en burgers kiezen er dan maar voor om zelfs hout te gaan stoken. Hoe milieuvriendelijk is dat? Kernenergie toevoegen aan de energiemix is volgens de VVD onafwendbaar. We zijn blij om te zien dat steeds meer mensen, ook jonge mensen, het ermee eens zijn dat er geen taboe meer op kernenergie moet rusten. Nieuwe kernenergietechnieken lijken veelbelovend en zijn wat ons betreft dus de moeite waard om in deze discussie als serieuze optie mee te nemen. En als VVD zijn we blij dat er ook werk wordt gemaakt van onze breed gedragen motie 2625. Hoewel die motie oproept om uiterlijk in december al te komen met onderzoekconclusies, begrijpen wij dat dat misschien niet haalbaar is.

**De vicevoorzitter:** Een interruptie van de heer Driessen.

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Ja, ik hoor mevrouw Straus zeggen dat we afhankelijk zijn van het buitenland voor energie. Dat is inderdaad één van de redenen dat de energieprijzen op een moment heel hoog zijn. Dat vinden wij ook heel zorgelijk en lastig. Maar is de VVD het met ons eens dat één van die redenen dat de energieprijs zo hoog is, en dat we dus zo afhankelijk zijn van het buitenland, is dat we juist die gaskraan in Groningen zo ver dichtgedraaid hebben?

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Ja, mijnheer Driessen, het zelfs nog langer geleden. Ongeveer 50 jaar geleden hebben we die gasbel gevonden en toen was er ook al een oliecrisis. En daar waar andere landen, die nu ook op ons voorlopen op dit gebied, toen zich al realiseerden van oei, dat gaat voor ons betekenen dat wij onze energiemix anders moeten inrichten, hebben wij gedacht we hebben een gasbel in Slochteren, laten we die eens lekker gaan gebruiken. Dus dat betekent dat we eigenlijk vijftig jaar achterlopen in de discussie over vergroening van de energiemix in Nederland.

**De vicevoorzitter:** Een vervolgvraag van de heer Driessen. Daarna kom ik bij u. De heer Driessen.

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Ja, maar mijn vraag is op dit moment. Dus we zitten nu met een tekort aan gas. In ieder geval, we kunnen aan onszelf niet leveren. En dat is op dit moment het probleem waarom we al ons gas uit het buitenland moeten halen en op dit moment ook het probleem door die enorme gasprijzen. Dus we kunnen wel heel mooi zeggen na we hebben dat jaren geleden gevonden en helaas lopen we daar nu tegenaan dat het dichtgedraaid is, dat die keuze gemaakt is. Maar het feit blijft dat doordat we het nu dichtdraaien en er geen alternatief lag, we nu tegen hoge prijzen aankijken waarin ik bijna alle partijen hier hoor die dat verschrikkelijk vinden voor huishoudens wat ook zo is, maar dat zijn wel keuzes die gemaakt zijn door deze zelfde partijen.

**De vicevoorzitter:** Een reactie van mevrouw Straus en daarna mevrouw Jenneskens.

**Mevrouw Straus (VVD):** Ik heb het genoeg gehad, in ieder geval om daar in de regio een keer op bezoek te gaan in Groningen. En dat is echt niet mis wat er met die mensen aan de hand is. Mensen durven niet meer in hun huizen te wonen. Mensen wonen in huizen die gestut worden en daar slapen ook gewoon kinderen in die slaapkamers. Dat is een veiligheidssituatie die wat mij betreft echt niet gewenst is. Dus ik begrijp heel goed dat wij met z'n allen de keuze hebben gemaakt om die gaskraan dicht te draaien.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Jenneskens.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Voorzitter, mevrouw Straus benoemt de urgentie van de energietransitie en kiest vervolgens eigenlijk als stokpaardje kernenergie, wat ongeveer de meest langdurige, meest ingewikkelde variant is en eigenlijk schier onmogelijk om op korte termijn te realiseren. Dus mijn vraag is eigenlijk vindt de VVD kernenergie echt op dit moment de snelste oplossing om van die stijgende energieprijzen af te komen en deelt ze in ieder geval de opvatting van D66 dat we naast initiatieven in de verre toekomst die wellicht nodig zullen zijn, ook vooral moeten werken aan die energietransitie in Limburg in het hier en nu?

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Het een kan het ander niet uitsluiten wat ons betreft en dat is het punt wat ik wilde maken. Kijk over de kortetermijnzaken hebben we hier met de PES en de RES en heel veel andere debatten al uitgebreid gesproken. Maar waar het ons om gaat is dat je dus ook als je gaat nadenken over overmorgen je dit wel als serieuze optie meeneemt. En het is inderdaad zo dat op basis van de oude technieken dit allemaal een verweginvestering zou zijn, maar de nieuwe technieken

echt andere mogelijkheden bieden en wij vinden het de moeite waard om die ook in de discussie mee te nemen.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. Vervolgt u uw betoog mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Goed, ik was eigenlijk gekomen bij een toezegging die wij op dit punt willen vragen van het College voordat de voorzitter ons onderbrak. Wij snappen dus dat misschien december 2021 niet haalbaar is, maar wij willen echt wel dat het College ons regelmatig op de hoogte houdt over de voortgang op dit onderwerp en uiteindelijk ook uiterlijk juni 2022 een resultaat aan ons presenteert. Voorzitter, ik ga verder.

**De vicevoorzitter:** Ik ga u weer onderbreken, want we hebben nu een interruptie voor u van de heer Claassen.

**De heer Claassen (PVV):** Ja voorzitter, u refereert nog naar een gesprek dat we hebben gehad als fractievoorzitters met elkaar, daar waar het gaat om toezeggingen en vragen over toezeggingen. Als wat anderen hier nu proberen te doen met het College, door middel van een motie iets te bereiken, zou het dan niet zo fair zijn dat u wat u net deed verwoordt in een motie en gewoon ter stemming wilt brengen?

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Mijnheer Claassen, dat kan, maar we hebben ook ooit afgesproken dat we niet onnodig honderden moties gaan indienen. Dus wij hebben ons beperkt wat dat betreft. We hebben hier al een keer eerder een motie over ingediend. Die is al aangenomen. Dus alleen maar om die tijdshorizon te verlengen dat vonden wij wat te veel van het goede om daar weer een aparte motie over in te dienen.

**De heer Claassen (PVV):** Dan concludeer ik dat we ons dus niet aan de eerder gemaakte afspraken houden. Dank u.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Straus, vervolgt u.

**Mevrouw Straus (VVD):** Goed, ook in Limburg buitelen ruimteclaims over elkaar heen. Natuur en bedrijvigheid eisen hun plek, maar vooral ook de energietransitie en de woningbouw, daar kom ik straks nog op, spelen hier een grote rol. Vaak lijkt het dat de landbouw de enige sector is die aan die ruimteclaims kan voldoen. Maar toch moeten we oppassen dat we daarmee onszelf niet in de vingers snijden. De Nederlandse landbouw is qua innovatie toonaangevend in de wereld. En juist die kennis die daarmee wordt opgedaan, is een belangrijk exportproduct van Nederland. Ook bijvoorbeeld binnen beleidsprogramma's van ontwikkelingssamenwerking. Om deze kennis op peil te houden is een bepaalde landbouwschaal noodzakelijk voor het testen en uitproberen van tal van innovaties die ook in Limburg hun start kennen. Dit punt lijkt weleens vergeten te worden in de discussies over landbouw op dit moment en ik zou graag van de Gedeputeerde daar een reflectie op willen. Als laatste punt wil ik stilstaan bij wonen. Vorig jaar heb ik u meegenomen in de kansen die het buiten de Randstad wonen biedt nu het veel gebruikelijker is geworden om gedeeltelijk thuis te werken. Onder de noemer

de regio is zo gek nog niet, zag de VVD hier een duidelijk perspectief voor Limburg. En dat is perspectief dat bewaarheid is geworden. Uit de meest recente NVM-cijfers blijkt dat de gemiddelde transactieprijs van woningen in alle Limburgse regio's is gestegen. Limburg is in trek. Eind goed, al goed, zou je wellicht denken, maar helaas. De komende tien jaar wordt een extra woningbehoefte van bijna 9.000 tot 11.000 extra woningen voor één- en tweepersoonshuishoudens verwacht. En let op daarna, dat is de typische, wordt er een daling van de woningbehoefte in zijn totaliteit weer verwacht. Aanvullend zijn er ook nog 3.000 extra woningen voor de longstay internationale werknemers nodig en uit de woonmonitor volgt verder dat er tot 2030 ruim 40.000 woningen nodig zijn voor doelgroepen. Ook hier dus wederom een stevige ruimteclaim. Vandaar een aantal vragen. Ten aanzien van de doelgroepen: Voor de proeftuinen huisvesting voor senioren in de sociale agenda, loopt er nog steeds een verkenning van locaties en geïnteresseerden. We zijn inmiddels twee jaar op streek met dit onderwerp. Wanneer verwacht u op dit punt resultaat? Ten aanzien van de transformatie van bestaand vastgoed: Op welke wijze stuurt het College op de transformatie van kantoor- en winkelruimte naar woonruimte of de transformatie van woningen van meerpersoonshuishoudens naar woningen voor één- en tweepersoonshuishoudens? Dan ten aanzien van de verwachte daling van de woonbehoefte op lange termijn: Op welke wijze anticipeert het College op een eventuele daling van de woningbehoefte? En als laatste vraag: Op welke wijze heeft flexibel wonen een plaats in het provinciale woonbeleid.

**De vicevoorzitter:** Bent u aan het afronden, mevrouw Straus?

**Mevrouw Straus (VVD):** Ik kom bijna aan het einde.

**De vicevoorzitter:** Want u bent over uw spreektijd heen.

**Mevrouw Straus (VVD):** Ja, maar ik heb ook heel veel interrupties gehad.

**De vicevoorzitter:** Ja, maar daar heb ik de klok voor stilgezet.

**Mevrouw Straus (VVD):** Ja, goed. Er is momenteel een planoverschot, maar waarom hebben we dan wel te maken met een woningtekort wil ik de Gedeputeerde vragen. Wat is er nodig om de plannen ook daadwerkelijk te realiseren? Vorig jaar hebben we dat ook gevraagd, maar er lijkt helemaal niets te veranderen. Bovendien bleek dat onze provinciale subsidieregeling flexibele inzet ondersteuning woningbouw maar nauwelijks gebruikt wordt. Kan de Gedeputeerde dit toelichten en kan de Gedeputeerde ook zeggen op welke manier we gaan proberen om dat wel te stimuleren? Voorzitter, dan ga ik afronden. Onlangs was ik bij een bijeenkomst met allemaal Limburgers die zich via hun onderneming of functie willen inzetten voor de toekomst van onze provincie, die zich willen ontworstelen aan het Calimero-denken dat weleens als frame op ons wordt geplakt en die binnen hun eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden de schouders onder Limburg willen zetten. In de discussie over wat er dan nodig was, was men het snel eens. Het ontbrak aan regie door een organisatie die het belang van de hele provincie voor ogen had en het grotere geheel kon overzien. Voorzitter, toen keek men naar mij. Onze oproep is dan ook Provincie pakt die regie. Breng de mensen bij elkaar die willen, die ideeën hebben voor Limburg en die zo een versnelling kunnen aanbrengen in het denken over morgen om met elkaar de schouders te zetten onder een nieuwe toekomst na corona van onze prachtige provincie Limburg.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, mevrouw Straus, we gaan verder met de fractie van 50PLUS, mevrouw Fischer-Otten.

**Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS):** Collega's, ik heb jullie even een rustmomentje gegund. Dus ik denk dat jullie met volle aandacht naar mijn betoog kunnen gaan luisteren nu. De VVD hield op met woningbouw en ik ga beginnen met dat onderwerp, namelijk met de stedelijke ontwikkeling. Ik las in de begroting dat Limburg streeft naar vitale kernen, wijken, buurten en dorpen in regionaal verband ter versterking van de leefomgeving, het vestigingsklimaat en de complementariteit. Met alle beleidsvelden en gerichte inzet willen we in de herstructureringswijken samen met burgers en andere partners de leefbaarheid verbeteren en de mismatch in de woningvoorraad terugdringen. We maken gebruik van de IBA-Parkstad aanpak en de afspraken uit 2019 met het Rijk. Voorzitter, kan het College aangeven hoe de gezamenlijke inzet vanuit alle beleidsvelden eruitziet? Wat is de IBA-Parkstad aanpak? En de regiodeal, die geldt toch alleen voor Parkstad, dacht ik. Wil dat dan zeggen dat alleen Parkstad voornoemde problemen heeft of liggen de werkgebieden op andere plekken ook? Er is onvoldoende doorstroming in de huisvesting, een versneld beschikbaar komen van de juiste woningen op de juiste plek. Dat draagt bij tot een oplossing, een oplossing niet alleen voor senioren, maar ook voor alle andere leeftijdsgroepen. Heeft GS breed kennis van de vraag en aanbod op verschillende niveaus? De ene stad is namelijk niet de andere en de problemen hoeven dan ook niet hetzelfde te zijn. Is dit op het niveau van stad en dorp onderzocht? Zo ja, wat is de uitkomst? En zo nee, dan is de vraag hoe de Provincie bij wil sturen als je niet weet van de hoed en de rand. Er is een Agenda Woningmarkt 2020-2023, maar de vraag is of deze concreet inzicht geeft in de daadwerkelijke woningbehoefte. Door de gemeenten zijn op het gebied van wonen drie structuurvisies wonen uitgewerkt. In onze ogen zijn ze eigenlijk gedateerd. Eentje is zelfs van 16 augustus 2016. Hier wordt niet op stads- en laat staan op dorpsniveau aangegeven welke problemen er spelen. Heeft de Provincie echt inzicht in de woningbehoefte? Dat is cruciaal immers om verantwoord uitspraken te doen. Uiteraard kennen we de dertien samenwerkingsagenda's die onder meer voorzien in een versnelde bouw van 1.129 woningen, reduceren van bestaande leegstand en een kwaliteitsimpuls groen in de openbare ruimte van 86.000 vierkante meter. Zijn het alleen de dertien centra die deze problemen kennen en de rest van Limburg niet? Appartementen, en wel betaalbaar voor senioren, worden onvoldoende gebouwd en ook levensloopbestendige woningen zijn er te weinig. We worden namelijk steeds ouder. In 2040 is een kwart van de bevolking 65+. En met een lichte zorgindicatie blijven we steeds langer thuis wonen, gedwongen thuis wonen misschien wel. Hoeveel van die 1129 woningen zijn bestemd voor senioren? En daarnaast, vergeet het niet, hebben jongeren ook een probleem. Voor hen is er namelijk geen betaalbare woning meer te krijgen. Ontwikkelt het College hier ook plannen of initiatieven voor? Dan is er ook een plan nodig voor natuurherstel, wateropgave en stikstofreductie. Hier moet altijd rekening mee gehouden worden. De onverwachte wateroverlast ligt ons nog vers in het geheugen. Dit had niemand verwacht of zelfs maar kunnen bedenken. En toch gebeurde het. Gezinnen en bedrijven zijn ten einde raad. We moeten er alles aan doen dat deze snel weer goed door kunnen en laten we hopen dat het sneller afgehandeld wordt dan de problemen van inwoners uit Heer bij wie de huizen verzakt zijn, en niet zo'n beetje verzakt ook, door het bouwen van de A2-tunnel. Deze bewoners hebben nog altijd geen fatsoenlijke oplossing. 50PLUS vindt dat de Provincie hier toch echt aan zet is. Vernieuwend verbinden, de werktitel van deze Statenperiode. Wat houdt deze koptekst voor de huidige Gedeputeerden in? Een frisse blik? Oplossingen die nog niemand verwachtte? Bij het lezen door het hoofdstuk Sociale Agenda in de begroting 2022 sloeg de

schrik me om het hart. Ik las namelijk de prestatie-indicatoren bij een aantal beoogde resultaten en wat er nog gebeuren moet. Een hatelijk cijfer 0 voor de NEET-jongeren. Het is uitgelegd welke jongeren dat zijn door de VVD, maar goed dat is Not in Education, Employment or Training. Het curriculum op LOB-niveau zijnde Loopbaan, Oriëntatie en Begeleiding en een aantal proeftuinen inzake vernieuwde huisvesting en ondersteuning voor senioren. Waarom staat hier het getal nul? Durven we ons niet meer te begeven in de NEET-, LOB- of senioromgeving of is daar nog heel weinig aan deze beloften gedaan? Dan is vorig jaar in de begrotingsbeshouwingen een motie aangenomen van 50PLUS, motie 2550. Daar is het College opgeroepen periodiek de voortgang van de toepassing van het VN-verdrag voor mensen met een functiebeperking te rapporteren en te bespreken met PS. Hetzelfde geldt voor de ook op 7 februari 2020 aangenomen 50PLUS-motie 2549 over het seniorenbeleid, om hierover te rapporteren en de vooruitgang periodiek te bespreken. 50PLUS heeft hierover niets gezien, gelezen of gehoord, ook niet in de begroting van dit jaar. Wanneer wordt aan dit onderdeel van deze moties uitvoering gegeven? Graag een termijn van GS en stel dat er nog niets aan gedaan is, mag dat ook hardop gezegd worden. Dan kunnen we het weer een duwtje in de rug geven. Dan was ik aanwezig bij de conferentie Trendbreuk in actie. Hier bleek maar weer eens dat als je de schouders er echt onder wilt zetten, er ook veel lukt. Bijvoorbeeld het van jongs af krijgen van een eerlijke kans op gezond leven. Van een onzeker bestaan, veel stress en geen dak boven je hoofd zijn niet alleen de ouders, maar ook de kinderen de dupe. Er is al heel wat in gang gezet, bijvoorbeeld het project de Gezonde Basisschool, dat nu verder over de provincie uitgerold wordt. In Kerkrade is als klein voorbeeld de Stichting Haven van veilige haven opgericht. Deze stichting biedt mensen een luisterend oor. Een woning is door de woningvereniging in gebruik gegeven. Dat moet gezegd, maar water, elektriciteit en gas moet zelf betaald worden. Achter die woning is een heel grote tuin waarin gewerkt wordt en met de opbrengst daarvan wordt gekookt door de leiding met de gasten. Iedereen mag er komen en mag wel, maar hoeft niets te doen. En dan voelt de eenzaamheid die op de loer ligt veel minder zwaar. Bij de initiatieven van trendbreuk moet subsidie, niet voor één of twee jaar, nee, net zolang het nodig is. Ik maak dat meestal graag duidelijk in een metafoor en die heb ik deze keer gevonden in een kuur met antibiotica. Daar stop je ook niet halverwege mee. Die moet je afmaken. Anders heb je een probleem. Is het dan niet gelukt om beter te worden? Dan moet je terug naar de arts en dan ga je daarmee overleggen en meestal krijg je dan een nieuwe antibioticakuur. En het gaat zo lang door totdat je beter bent. En dat, beste College, zou ik ook graag willen zien in de alle dingen die bij trendbreuk geopperd zijn. Duurzaamheid staat bij 50PLUS hoog in het vaandel. Energie besparen zodat we minder hoeven op te wekken en bij het verdere proces gaan we uit van meepraten, meedenken en meedoen. Haalbare, dus realistische initiatieven en betaalbaar dus naar draagkracht. Burgerparticipatie is ook hier van groot belang. Een plan hiervoor zal dus uitgewerkt moeten worden. Geef burgers een vinger in de pap. Geef ze verantwoordelijkheid. Dan weten ze ook dat ze meeprofiten van een initiatief. Energietransitie moet een onderdeel gaan vormen van de leefomgeving. Initiatieven moeten passen in het landschap en het is goed dat de Provincie richting hieraan geeft vanuit de provinciale Omgevingsvisie. Dan wil ik het nog heel even hebben over de cultuurbegroting. Zorgen heb ik over de manier van communicatie. Communiceren wil niet zeggen even zoomen. Een voorbeeld van hoe het niet moet: De gesprekken met het Limburgs Film Office waren deze zomer nog zo positief en nu is hen in een tien minuten durend Zoomgesprek medegedeeld dat hun subsidie vervalt. Dit moet anders. Het is onbestaanbaar. Een boodschap die er zo inhakt moet vis-à-vis besproken worden en uitgelegd. Wie weet zou een goed gesprek misschien wel een minder desastreuze oplossing op tafel gebracht hebben. En dan in de krant las deze organisatie, let wel in de krant, waarom: Niet genoeg verbreed. Jullie snappen dat dat voor mij een

déjà vu is als ik terugdenk aan het dossier van het Orlando Festival. Collega's, er valt nog heel veel te zeggen en op te merken, maar ik wil het hierbij laten, want hoewel ik geen tijd zie, denk ik dat mijn tijd gekomen is. Dank u wel.

**De vicevoorzitter:** In ieder geval voor de eerste termijn. Dan geef ik nu heel graag het woord aan mevrouw Werrij namens het CDA en dan kan ze gelijk de hulphond teruggeven aan mevrouw Fischer.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Dank u wel. Voorzitter, 2021 was een bijzonder jaar en de eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat ik me weleens heb afgevraagd waar doen we het eigenlijk nog voor? En dat antwoord lijkt soms ver weg, maar eigenlijk is het heel dichtbij, want het eenvoudige antwoord is voor mijn kinderen, voor onze kinderen en voor kleinkinderen, voor onze neefjes en nichtjes en voor alle kinderen in Limburg, kinderen die inmiddels alweer wat ouder zijn geworden en de kinderen die nog geboren moeten worden, zodat zij met hetzelfde plezier hun leven kunnen leiden in onze mooie provincie Limburg. Ik kijk daarom vandaag ook graag vooruit. De ondertitel van de begroting, de uitvoering centraal, zegt wat ons betreft voldoende. Nadat het beleid de afgelopen jaren is gemaakt, wordt het tijd dat de inwoners van Limburg tastbaar merken hoe de Provincie bijdraagt aan hun leven. De toevoeging wat merken de Limburgers ervan is daarbij een kleine, maar een hele nuttige stap. Eén van de meest urgente opgaven van onze overheid is het behouden en het versterken van de leefbaarheid in Limburg. De CDA-fractie is zich ervan bewust dat leefbaarheid snel een vaag begrip wordt, maar tegelijkertijd heeft het sluiten van bijvoorbeeld een basisschool, een sportvereniging of een buurthuis wel hele concrete consequenties voor de leefbaarheid in een dorp of een wijk. De afgelopen anderhalf, twee jaar hebben we gezien wat het met mensen doet als de spontane ontmoetingen met het contact buiten de deur wegvallen. Ook de Taskforce BEST onderstreepte het belang van samenkomen en samenwerken in Limburg na corona. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor gemeenschapsaccommodaties als ontmoetingsplek. Via de subsidieregeling Gemeenschapsaccommodaties heeft de Provincie laten zien met een beperkte financiële bijdrage aan het toekomstbestendig maken van accommodaties een grote bijdrage te kunnen leveren aan deze ontmoetingsplekken en dus de leefbaarheid van de buurt. We zien echter ook dat gemeenten meer behoefte hebben aan steun dan dat er op dit moment beschikbaar is. In de vergadering van de Commissie CS heeft het CDA gevraagd naar nadere informatie over de wijzigingen in de subsidieregeling van gemeenschapsaccommodaties. Die hebben ertoe geleid dat diverse projecten niet meer in aanmerking komen voor een bijdrage uit deze pot. Tot nog toe hebben we die informatie niet ontvangen. Ook komen gemeenschapsaccommodaties maar beperkt in aanmerking voor ondersteuning bij verduurzaming. Ik vraag daarom nogmaals namens het CDA om in te gaan op deze vragen, zodat we in de tweede termijn bij motie een oplossing voor deze obstakels kunnen voorstellen. Wanneer voorzieningen of verenigingen verdwijnen in een dorp, wijken inwoners noodgedwongen uit naar een buurdorp of naar de dichtstbijzijnde stad. En inmiddels zien we deze trend ook op het gebied van wonen. De trek van dorpen naar steden gaat op den duur leiden tot enerzijds een overbelasting van centra en anderzijds een grote uitdaging om de leefbaarheid op peil te houden. Het belang van voorzieningen dicht bij huis voor bijvoorbeeld senioren wordt urgenter en deze groep verdient dan ook bijzondere aandacht. Terwijl iedereen zich bewust is van het schreeuwend tekort aan met name betaalbare huur, starters- en seniorenwoningen, wordt er nog steeds te weinig gebouwd. Voor marktpartijen is het ontwikkelen van dit type woningen simpelweg minder interessant, omdat er minder rendement te behalen valt. Een manier om als provinciale overheid bij te dragen aan een goede spreiding van de juiste woningen is door het afdekken van de

onrendabele top, zoals nu samen met gemeenten wordt gedaan via het KLC. Echter zorgen het tekort aan arbeidskrachten en grondstoffen onder meer voor vertraging. Dat is één van de oorzaken waardoor projecten niet meer in aanmerking komen voor een bijdrage uit het KLC. Kan het College toezeggen gemeenten die geen voorstel hebben ingediend actief te benaderen met de vraag waarom dit het geval is, Provinciale Staten daarover te informeren bij de infobijeenkomst over het KLC op 19 november aanstaande? Dan kunnen we namelijk samen zoeken hoe we deze regeling moeten aanpassen om ervoor te zorgen dat goede projecten wel in aanmerking komen en niet stranden.

**De vicevoorzitter:** Een interruptie van de heer Claassen

**De heer Claassen (PVV):** Ja voorzitter, ik ga dezelfde vraag stellen die ik mevrouw Strauss heb gesteld. We hebben het met elkaar erover gehad dat we zoveel mogelijk via moties transparant zouden regelen en ik krijg nu toch een beetje de indruk dat de coalitiepartijen al aan de voorkant hebben gezegd als ik dat indien, kunt u dat dan toezeggen, dan zijn we van het hele gedoe af. Dus ook mijn vraag aan u: als u dit wilt, kunt u dat niet omschrijven naar een motie zodat wij er over kunnen stemmen?

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Werrij.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Voorzitter, wij zitten in een extraparlamentaire variant. Het CDA zit op geen enkele wijze in welke coalitie dan ook. Wij hebben ons eigen verhaal geschreven. Wij hebben gevraagd aan het College net om een inzicht te geven, om daar met elkaar in discussie over te treden in de commissie en daar blijven we ook bij.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Werrij vervolgt.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Ik noemde het tekort aan arbeidskrachten zojuist al in relatie tot het woningtekort, maar ook in andere sectoren is er een tekort aan personeel met een goede praktische opleiding. De problemen in de publieke sector, bijvoorbeeld in de zorg en het onderwijs, vragen al jaren om aandacht en worden steeds groter. Met de omslag van fossiele naar duurzame energie neemt de vraag naar technisch geschoold personeel alleen nog maar verder toe. We zien dan ook de noodzaak om vanuit de preventie bij te dragen aan het terugdringen van de mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Het College heeft eerder aangegeven een beperkte taak voor zichzelf te zien voor wat betreft die arbeidsmarkt. Exemplarisch daarvoor is dat het aanvalsplan waar het CDA een jaar geleden al om vroeg, is uitgemond in een overzicht van losse initiatieven die de Provincie onderneemt. De huidige opgaven op de Limburgse arbeidsmarkt rechtvaardigen echter dat de Provincie regie neemt. Daarom breng ik motie 2662 gewijzigd alsnog in stemming. Voorzitter, dan kom ik misschien wel bij de grootste opgave, de energietransitie. Het is onze taak om ervoor te zorgen dat de volgende generaties op een verantwoorde manier in ons Limburg kunnen leven. De wateroverlast van afgelopen zomer toonde nog maar eens de noodzaak van klimaatadaptatie naast duurzame energieopwekking. Het aanbieden van de Limburgse propositie water aan de minister van I&W is een goede en een noodzakelijke stap die wij van harte ondersteunen. Ook zien we met grote interesse uit naar het waterplan dat binnenkort behandeld zal worden en vanaf deze plek wil ik nogmaals alle gedupeerden een hart onder de riem steken na deze verwoestende zomer. Bij de duurzame opwek van energie blijven we geconfronteerd met een tekort aan capaciteit op het netwerk.

Als we de Gedeputeerde mogen geloven, en hij heeft blauwe ogen dus dat doen we ook, is deze bottleneck niet van vandaag op morgen opgelost. Dat neemt de urgentie om te komen tot een oplossing alleen niet weg. Ik vraag daarom de toezegging van het College om voor het einde van het eerste kwartaal in 2022 een meersporenbeleid op te zetten en aan PS voor te leggen dat inzet op alternatieven en het gebruik van de netcapaciteit. Zo ziet het CDA bijvoorbeeld kansen in energieopslag en waterstof. Deze ontwikkelingen gaan snel en kunnen op korte termijn een uitkomst bieden als alternatief voor het net. De gereserveerde € 380.000 voor de waterstofagenda is waarschijnlijk ook niet toereikend. Het CDA dient daarom een amendement in om € 1 miljoen uit de post uitvoering PES deel 2 in te zetten voor het opstarten van een pilot gericht op opwek, opslag en distributie van waterstof door duurzame energie. Als CDA hebben we ons altijd hard gemaakt voor een energietransitie die haalbaar en betaalbaar is. De recente verhoging van de energierekeningen dragen daar niet aan bij. Het verduurzamen van een woning helpt structureel bij het beperken van de energiekosten. Alleen kunnen de mensen die dit het meest nodig hebben het vaak niet opbrengen om die investering te doen. Daarom dienen wij nog een amendement in waar maximaal € 1 miljoen van de middelen die gereserveerd zijn voor die uitvoering van PES deel 2 wordt ingezet voor een voucherregeling waarmee de woningen van de mensen met een beperkt inkomen en die het het hardst nodig hebben kunnen worden verduurzaamd. Dan is er nog een thema dat niet mag ontbreken in onze inbreng, de landbouw. Naast het leed dat is veroorzaakt door de pandemie, heeft de coronacrisis ook laten zien hoe afhankelijk wij, Europa, Nederland en Limburg, zijn van het buitenland. De maakindustrie is grotendeels vertrokken en inmiddels komen onze boodschappen ook steeds vaker per boot naar ons toe dan van het Limburgse land. De Nederlandse agrosector produceert veilig en gezond voedsel met de laagste footprint wereldwijd, maar daar hangt een prijskaartje aan. En daarom wordt het vaak verdrongen door goedkoop geïmporteerd en exotisch voedsel. Gezonde en houdbare voedselproductie verdient een eerlijke prijs. Dat vraagt om ondersteuning naar meer duurzame productie en korte ketens. Graag een reactie van het College op dit punt. De Provincie is er, net als andere lagen van onze overheid, voor de inwoners. Daarbij mag worden verwacht dat zij zich betrouwbaar opstellen. Dat betekent onder andere dat je je houdt aan de regels die je opstelt en dat je beloftes nakomt. Neem het dossier Veilige Wieleromgeving. Dit dossier sleept al jaren. Elf maanden geleden zette Provinciale Staten een streep door de subsidie. Inmiddels zijn de opdrachten die daarbij zijn meegegeven aan het College uitgevoerd. Maar de allang toegezegde € 750.000 is nog steeds niet verstrekt en er is in de begroting hiervoor ook geen ruimte gereserveerd. Voor het CDA is dat onacceptabel en we dienen een amendement in, samen met andere partijen, om de subsidie ten behoeve van die Veilige Wieleromgeving toch te verstrekken. Voorzitter, de commissie Financiën, Economische Zaken en Bestuur heeft recent de 2e afwijkingenrapportage besproken. Het faseren van de € 3,3 miljoen uit het jaarresultaat 2021 naar 2022 en de nadere toelichting die het College op dit punt heeft gegeven, gaan volgens CDA, D66, Forum voor Democratie en SVL voorbij aan de financiële spelregels die we hebben afgesproken voor deze Collegeperiode in de Herfstbrief 2019. Daarom dienen wij, bewust van een eventuele consequentie, een amendement in op de afwijkingenrapportage waarmee deze fasering wordt geschrapt. Voorzitter, ik begon mijn verhaal met te zeggen dat kinderen met plezier hun leven moeten kunnen leiden in Limburg en daar wil ik ook graag mee eindigen. Er is namelijk een groep kinderen waar we vandaag om bijzondere aandacht voor vragen. Het lijkt namelijk zo vanzelfsprekend te kunnen sporten met vriendjes en vriendinnetjes in je eigen buurt. Voor kinderen met een fysieke beperking is dat een stuk lastiger. Er zijn inmiddels een aantal kinderziekenhuizen in ons land die met behulp van de Esther Vergeer Foundation een sportpoli hebben ingericht, een plek waar kinderen en hun ouders worden begeleid in hun zoektocht

naar een geschikte sport, een gewone vereniging in hun buurt en eventuele hulpmiddelen die ze daarbij nodig hebben. Hoe mooi zou het zijn als dat in Limburg ook kan? Kan de Gedeputeerde toezeggen zich sterk te maken voor een dergelijk initiatief hier in Limburg? Hopelijk wordt 2022 een jaar waarin de Limburgers nog meer gaan zien en merken van de vele honderden miljoenen die wij jaarlijks in onze mooie provincie investeren om Limburg toekomstbestendig te maken. Het CDA heeft er alle vertrouwen in dat dit met de niet aflatende inzet van het nieuwe College, onze recent benoemde nieuwe gouverneur Roemer, de hardwerkende ambtelijke organisatie en een constructieve houding van alle partijen in deze zaal zal slagen. Tot zover.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, mevrouw Werrij. We gaan verder met de fractie van D66. Het woord is aan mevrouw Jenneskens.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Voorzitter, Limburg is de allermooiste provincie van Nederland en van België trouwens ook. En normaliter zou ik onze algemene beschouwingen altijd graag beginnen met een groot citaat over het lonkend perspectief. En vandaag citeer ik eigenlijk mezelf, want dit is mijn eigen mening en het is eigenlijk ook precies het geluid wat ik zo ontzettend heb gemist de afgelopen maanden en ook in dit debat, dat we trots zijn op waar we vandaan komen, dat we weten dat we bevoorrecht zijn, dat we dit prachtige stukje Nederland met elkaar mogen delen en dat het bijzonder is dat wij daar met zijn zevenenveertigen vertegenwoordiger van, maar vooral ook voor, mogen zijn. Dat maakt dat we ons bewust moeten zijn van de impact van ons handelen en onze woorden wat zorgvuldiger mogen kiezen om ons voorrecht geen onrecht aan te doen. De begroting is een nieuw hoofdstuk wat D66 betreft, vol uitdagingen en vol kansen en dat kunnen wij ook. Want als er één ding is dat de geschiedenis heeft bewezen, dan is het dat wij Limburgers een wendbaar volkje zijn, gewend aan verandering, altijd de weg voorwaarts wetend te vinden. Zo wil ik deze beschouwingen beginnen vanuit een rotsvast vertrouwen in de eigen kracht van mensen en de Limburgers, mijn lievelingsmensen nog wel het allermeeest. Er is veel gebeurd en dat heeft veel gekost. Maar we kunnen, willen en zullen samen verdergaan. Voorzitter, dat er een begroting voor ons ligt daar zou je normaliter het College voor complimenteren en eigenlijk zou ik dat vandaag niet willen doen en dat komt omdat ze er pas relatief kort aan hebben kunnen werken. Het feit dat er een begroting ligt, is te danken aan onze ambtelijke organisatie en aan ons tijdelijk éénpippige College van de CdK. Dank voor al het ambtelijk vakmanschap dat het afgelopen halfjaar van u geleverd heeft namens D66. Voorzitter. Het water stroomde door onze straten en de ondernemers in de horeca, evenementen en culturele sector hadden het al zwaar. Er gaan nog altijd te veel kinderen zonder ontbijt naar school en heel veel ouderen zonder ook maar iemand gesproken te hebben naar bed. Dit is een tijd van ongemakkelijke waarheden en we zouden ze misschien soms wel liever niet zien, maar daarmee verdwijnen ze niet. De kansen van onze kinderen staan onder druk. Klimaatverandering is er in het hier en nu. Dat maakt dit de tijd van fundamentele keuzes. Voor D66 is daarom de vraag van vandaag: welk Limburg willen wij nalaten aan die volgende generatie en hoe zorgen we er dan voor dat hun toekomst werkelijkheid wordt? D66 is wat dat betreft ambitieus. We hebben deze begroting wensen voor vier provincies, de vier provincies die wij willen zijn, een provincie van kansen voor iedereen, die weerbaar is voor de toekomst in een veranderend klimaat, met ruimte voor wat er echt toe doet en in verbondenheid met de rest van Nederland, de Euregio en elkaar. D66 wil een provincie zijn van kansen voor iedereen. Want wie veel heeft, blijft het goed hebben. Maar wie het al moeilijk had, die kreeg het nog zwaarder het afgelopen jaar. En dit, in de sociologie het Mattheüs-effect genoemd, hebben we heel duidelijk gezien, ook in Limburg, want juist in een wereld vol scherpjes

zagen juffen, meesters, zorgverleners soms heel erg duidelijk wat er in die werkelijkheid eigenlijk ontbrak. Dat heeft gevolgen, zeker voor de jongste generatie en dus die Limburger van morgen verdient onze aandacht om hun talenten ten volle te ontwikkelen. Dat begint voor D66 letterlijk op het schoolplein. Want van groen word je gelukkig en het maakt kinderen ook nog gezonder. En het helpt bovendien om versterking tegen te gaan en biodiversiteit te versterken om daarom groene schoolpleinen te hebben. En daarvoor dienen wij vandaag een motie in. Limburg ligt misschien ver van de Randstad, maar in het hart van Europa. En wat wij missen in deze begroting is als er gesproken wordt over kennisinstellingen. Dan gaat het over de Limburgse instellingen. Maar waar zijn dan die onderwijsinstellingen in Aken, in Hasselt, in Luik? Hoe zorgen we ervoor dat onze kinderen en jongeren de voordelen en niet de belemmeringen van onze grensligging kunnen ervaren? De subsidie Euregioonaal onderwijs is afgelopen. Wat doet de Provincie nu eigenlijk nog met het bevorderen van die kansen in de Euregio? Dan de kansrijke start op de arbeidsmarkt die al op een aantal punten benoemd is. Ik heb hetzelfde onderzoek gelezen als mevrouw Straus over het feit dat studenten in het hoger onderwijs vaak de provincie verlaten, maar ik zou eigenlijk nog wel meer de aandacht willen vestigen op ons mbo, want ze komen er ook in deze begroting weer bekaaid van af. Wat D66 betreft is dat onterecht, want onze arbeidsmarkt schreeuwt om vakmensen. Laten we dus niet kijken naar de aanhaking op campussen of alleen de valorisatie van kennis in de gehele keten zoals in deze begroting, maar vooral kijken naar hoe zorgen we voor een goed regionaal voorzieningenpatroon om de uitdagingen van deze tijd, zoals het verduurzamen van onze woningen, van een goed antwoord te voorzien. Daarvoor hebben we talent en vakmanschap nodig en daarom dienen wij een motie in om allereerst de knelpunten van een nieuwe generatie op de arbeidsmarkt te inventariseren en vervolgens vooral de allianties te smeden die die gaan opheffen. Want we hebben behalve kennis vooral de handen, hoofden en harten nodig die daar iets mee kunnen doen. Dat geldt ook buiten de school en buiten het onderwijs. En behalve me ten volle aan te sluiten bij de woorden van de heer Kuntzelaers over het Filmfonds, missen wij in deze begroting ook de aandacht voor de culturele makers. Bij de vorige begroting hebben wij besproken dat de middelen die vrijvielen door de Jan van Eyck structureel als begrotingsinstelling op te nemen moeten worden ingezet voor de makers, specifiek in Noord en Midden-Limburg. Maar wat wij missen in deze begroting is specifiek aandacht voor wat is er nodig voor makers om te kunnen maken en zijn er specifieke plannen binnen de Provincie, zoals bijvoorbeeld in Brabant gebruikelijk is, om juist die cultuurmakers die kwetsbaar zijn extra te ondersteunen.

**De vicevoorzitter:** Een interruptie van de heer Claassen.

**De heer Claassen (PVV):** Ja, dank u wel voorzitter. Ik zou willen vragen aan mevrouw Jenneskens of zij zich nog herinnert dat bij de vorige begrotingsronde er honderdduizenden euro's naar de sector zijn gegaan, naar die kunstenaars, om zichzelf te vinden en te reflecteren. Ik heb daar toen in mijn eerste termijn ook naar gerefereerd. Dan denk ik wat heeft het voor nut om daar geld naartoe te sturen? Maar er is geld naartoe gegaan omdat u daar ook voor was. Weet u al wat daar de uitkomsten van zijn, of de kunstenaars zich ondertussen al gevonden hebben en wat de uitkomst van de reflectie is geweest?

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Jenneskens.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Voorzitter, ik begon mijn betoog dat Limburgers mijn lievelingsmensen zijn en nu probeert de heer Claassen me al van het tegendeel te overtuigen. Nee, wat u eigenlijk vraagt is eigenlijk ook de vraag die ik aan het College stel. Want mijn vraag is: gaan die middelen nu naar makers of gaan ze naar de instellingen en de musea en de stamfuncties en de huizen en dat soort dingen? Dat is ook de vraag die ik het College stel.

**De heer Claassen (PVV):** Ja, maar voorzitter, als het mag, u heeft toen gesteund dat er tonnen naar de kunstenaars gingen om zichzelf te vinden. Bent u dan nu toch niet benieuwd nu u zegt nu moet het geld niet meer naar de kunstenaars van de instellingen wat dat dan opgeleverd heeft, dus hoeveel kunstenaars zich nu uiteindelijk dan gevonden hebben en wat die reflectie bij die mensen heeft opgeleverd?

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Voorzitter, er zijn even twee dingen. Nee, mijn vraag was niet dat het geld naar de instelling moest. Mijn vraag was: Zijn die middelen zoals we ze toen gevraagd hebben daadwerkelijk ten gunste gekomen van die makers? En u heeft het over kunstenaars die zichzelf moeten vinden. De bedoeling van die regeling... en laat ik even opnieuw beginnen, D66 is van opvatting dat kunst en cultuur van zo'n grote meerwaarde zijn voor onze samenleving, dat je daarin moet durven investeren. Dat is één. En het gaat dan niet erover of kunstenaars zichzelf weten te vinden. Op het moment dat alle voorzieningen dicht gaan, de podia sluiten, dan kunnen makers niet meer maken. Daar waren de middelen voor bedoeld. En de vraag die ik dus stel is: Zijn die middelen daar ook naartoe gegaan?

**De vicevoorzitter:** We hebben een volgende interruptie voor u van de heer Franssen.

**De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG):** Ja, dank u wel voorzitter. Ik hoorde u de bewoording uitspreken specifiek voor Noord en Midden-Limburg. U bent toch bestuurder voor heel Limburg?

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Ja, dat klopt, mijnheer Franssen, en daarom vraag ik daar altijd extra aandacht voor, want de culturele infrastructuur is in het zuiden wat sterker. En daarom heb ik vorig jaar een motie ingediend voor de verwarming van het culturele klimaat in Noord en Midden-Limburg. Want juist de nabijheid van cultuur is van belang. Die is hier in het zuiden groter dan in het noorden en het midden. En D66 vindt het belangrijk dat ook in Noord en Midden er voorzieningen zijn om talenten te ontwikkelen en een sterke nabijheid te hebben van culturele voorzieningen.

**De vicevoorzitter:** Vervolgt u uw betoog, mevrouw Jenneskens.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Voorzitter, nog heel even over film. De heer Kuntzelaers heeft er veel over gezegd. Ik heb eigenlijk een simpele vraag aan ons College: waarom? Wat is de aanleiding geweest om iets, waarin we al jaren investeren en wat juist afgelopen periode, waarin alle podia dichtgingen en zij hebben geholpen om met cultureel aanbod een groter publiek te bereiken, nu terug te schroeven en waarom doen we dat nu? D66 wil een Provincie die weerbaar is voor de toekomst en een veranderend klimaat. Ons gouvernement hoort áán en niet ín de Maas te liggen, zoals afgelopen zomer. We zijn het hoogste punt van Nederland, maar het laagste van onze omgeving. In deze begroting staat de vraag: wat merkt de Limburger ervan? In dit geval is het antwoord heel duidelijk. Als we niets doen, merkt de Limburger het meest. Dat hebben we deze zomer gezien. 1Limburg kopte

recent al dat Limburgers zich zorgen maken om klimaatverandering. Zorgen moet je niet alleen maken, daar moet je vooral iets mee doen, voor ons stukje aarde en wie daar later op gaan wonen. Laat ik beginnen bij het water. Deze week werd het actieplan overhandigd. Hoe gaat het verder richting die € 1,2 miljard? We lezen in de begroting over een grensoverschrijdende wateraanpak. Hoe ziet die eruit en wat is daarvoor nodig, is onze vraag aan het College. In de begroting gaat het over de recovery and resilience facility, dat een volgend kabinet in oktober 2021 gaat invullen. Er is nog geen volgend kabinet. Onze vraag aan het College is vooral: wat zijn wij aan het doen om een goed verhaal in de tas van de informateur te stoppen? Zetten we vol in op de verduurzaming van Chemelot en het aansluiten op het Europees hogesnelheidsspoor in Aken en Luik? Waar pakt Limburg haar rol om samen met of zonder het Rijk de middelen die we nodig hebben vanuit Europa naar Limburg te halen? Dan hebben we het over lucht. In de begroting lezen wij dat er in 2022 invulling gegeven zal worden aan de voorbereidingen tot een uitvoeringsprogramma voor onze deelname aan het Schone Lucht Akkoord. D66 heeft hier in 2019 voor het eerst vragen over gesteld. Wat hebben we dan eigenlijk eind 2022? De voorbereidingen voor een programma voor de uitvoering van een akkoord of gaan we iets concreets doen? Voorzitter, Limburg is de allermooiste provincie en als we dat willen houden, dan hebben we lef en liefde voor onze leefomgeving nodig. En aandacht voor onze eigen rol om onze ruimte samen goed en gezond te ordenen. D66 wil dan ook een provincie zijn met ruimte voor wat er echt toe doet. Als we het hebben over natuur maken we ons daar een beetje zorgen over, want onze uitdaging is groot en we zijn nog niet zo heel ver gekomen. We hebben er vragen over gesteld en vandaag is onze heel concrete vraag bij het lezen van deze begroting: hoe kan het dat Limburg in de regeling die het Rijk openstelt voor de subsidie voor een kwaliteitsimpuls van natuur en landschap dat wij die in Limburg twee jaar lang, of anderhalf jaar, niet hebben opengesteld? Wat is hier gebeurd? Ik kom bijna aan het einde van de tijd en ik heb nog een klein stukje verhaal.

**De vicevoorzitter:** Dat had u inderdaad goed gehoord.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** D66 is om onze doelstellingen op het gebied van onze ruimte te bereiken een groot voorstander van actief grondbeleid. We zullen al onze kapitalen moeten gebruiken om de zaken die we moeten doen, voor elkaar te krijgen. De grondmarkt is voor D66 dan ook geopend, maar niet voordat we inzicht krijgen in wat er eigenlijk op het schap ligt. Het stoort D66 enorm dat we nog altijd niet weten welke grond we hebben, welke waarde die vertegenwoordigt en welke doelstellingen we daarmee bereiken. Daarom dienen we een motie in om onze begrotingscyclus uit te breiden met inzicht in alle soorten kapitaal. Tot slot nog een stukje over verbondenheid. D66 wil een provincie die verbonden is met het land, de regio en elkaar. Ik heb daar twee concrete vragen over. We lezen over de intercity Eindhoven-Aken en een onderzoek. Is dat onderzoek in volle gang? Mogen we dit kalenderjaar uitkomsten verwachten? Klopt onze veronderstelling dat daar mogelijkheden zijn? Hoe ziet het College dit? Op de fiets kom ik aan bij het einde van mijn betoog. Wat kan een Provincie aanvullend doen, wellicht gemeentegrensoverschrijdend, om de weg vrij te maken voor de fiets? Tot slot, voorzitter ...

**De vicevoorzitter:** Dat was nu al uw derde 'tot slot', mevrouw Jenneskens.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Ik dacht, als ik dat doe, merkt u niet dat ik er steeds een stukje bij neem.

**De vicevoorzitter:** Op een gegeven moment druppelt het zelfs hier binnen. Rondt u af?

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Ja. We hebben genoeg te doen en het is tijd de rug te rechte(n). Maar dat kunnen wij Limburgers. Voor de grote uitdaging van onze tijd is namelijk één ding doorslaggevend: het collectieve gedrag van mensen. Als er één volkje is dat ik dat toevertrouw, zijn het de Limburgers wel. Want Limburg is niet alleen de allermooiste provincie van Nederland, de Limburgers zijn ook nog de fijnste verzameling van mensen die er is.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, mevrouw Jenneskens. We gaan verder met de fractie van Forum voor Democratie. Het woord is aan de heer Driessen.

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Voorzitter, alvorens mijn bijdrage te beginnen omtrent de begroting, ga ik een deel van deze tijd ruimte bieden aan een onderwerp dat aandacht verdient en behoeft. Verleden week werden door het demissionaire kabinet maatregelen aangekondigd die een deel van onze samenleving nog verder uitsluit van deelname aan het sociale leven. Aanvankelijk twijfelde ik of dit huis de plek is om hierbij stil te staan, ware het niet dat wij als ambtsdragers al in de eerste week van deze draconische en onwerkelijke tijdsgeest geconfronteerd werden met haar complexe implicaties en nietsontziend karakter. Waar de coronaperiode aanvankelijk ook mooie dingen met zich meebracht als naastenliefde, zorgdragen voor minderbedeelden en burgerinitiatieven, legt zij in deze fase genadeloos en objectief ook de donkere kanten van onze maatschappij bloot. Het hart van de samenleving wordt aan een eerlijke, nauwkeurige en confronterende weging onderworpen door Anubis. Het resultaat van die weging tekent het pad dat we bewandelen als maatschappij. Hebben wij nog oog voor elkaar en begrijpen we elkaar nog? Willen we elkaar eigenlijk nog wel begrijpen en willen we elkaars leed nog wel zien? In de recente weken zijn de zorgwekkende berichten die wij ontvangen van burgers niet meer bij te houden. Burgers die bang zijn om in een isolement te raken. Burgers die na elke aankondiging zich weer een klein stukje minder gewenst voelen. Burgers die meer dan ooit voelen dat zij worden aangekeken op problemen waar zij helemaal niets aan kunnen doen. Terugkomend op de vraag of dit huis wel de juiste plek is: ja, is daar volmondig het antwoord op. Iedere locatie is namelijk de juiste plek voor de dialoog met elkaar en dit huis vooral. Het verzorgt namelijk bijdragen aan allerlei maatschappelijke zaken, die nagenoeg onmogelijk worden voor een deel van de bevolking. Onder andere: een bezoek met kinderen aan een binnenspeeltuin, een bezoek aan een museum, een bezoek aan een theatervoorstelling, een terrasbezoek, het bezoeken van een incidenteel evenement, met de kinderen naar de Sinterklaasintocht is niet eens duidelijk - want daar horen we ook steeds geluiden over: is dat misschien met een QR-code? - aan de gezondheid werken in de sportschool. Met de keuze om deze zaken financieel te ondersteunen, kiest de Provincie ervoor dat een deel van haar inwoners wel goed genoeg is om middels belasting te betalen aan deze activiteiten, maar niet om volwaardig mee te doen met deze zaken. Forum voor Democratie laat hiermee weten vanaf heden niet te zullen instemmen met enige vergoeding, subsidie of bijdrage aan welke zaken dan ook, waar mensen niet welkom zijn zonder coronatoegangsbewijs. Gezien de overtuiging en de passie waarmee veel ambtsgenoten altijd zeggen te strijden voor inclusiviteit, gaan wij ervan uit het merendeel van het parlement hier aan onze zijde te vinden. Om dit te vergemakkelijken zullen wij later vandaag een motie indienen, die toeziet op het verminderen van budget in verhouding met het aantal personen dat niet of nauwelijks kan deelnemen en relatief aan de duur van de situatie. Op die manier kunnen deze

middelen besteed worden op een tijdstip dat ook de uitgesloten groep kan participeren in deze activiteiten.

**De vicevoorzitter:** Een interruptie van mevrouw Jenneskens.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Voorzitter, ik worstel met het volgende. De heer Driessen heeft het heel veel over uitgesloten worden. Wat ik ingewikkeld vind, is dat de uitvoerbaarheid van maatregelen voor al die instellingen die wij ondersteunen, al ingewikkeld is. Een bibliotheek en andere plekken die provinciale ondersteuning ontvangen, worstelen al met de uitvoering van deze maatregelen. U benoemt nu dat Forum daar allemaal niet meer vóór gaat stemmen en dat provinciale instellingen dat allemaal niet meer mogen doen, maar waar ik eigenlijk naar op zoek ben, is: deelt u niet de opvatting dat voor mensen om te kunnen deelnemen aan voorzieningen, aan het leven binnen Limburg, om mensen met een kwetsbare gezondheid onderdeel te laten zijn van onze samenleving, het ook noodzakelijk is om die veiligheid voor die andere mensen te doen? Dus hoe kijkt u naar de last die u al die provinciale instellingen hiermee oplegt en hoe verantwoordt u voor uzelf dat u hiermee een groep kwetsbare mensen in deze samenleving wel degelijk buitensluit. Ik hecht inderdaad aan die inclusiviteit, maar die hangt er wel mee samen.

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Volgens mij begrijp ik uw vraag totaal niet. U zegt nu: wij dragen hier bij aan uitsluiting van mensen. Maar wat wij vragen, is: geef het geld van deze mensen, waarvoor zij belasting betalen, niet uit aan zaken waaraan zij op het moment moeilijk of beperkt kunnen deelnemen. Het is niet realistisch, mevrouw Jenneskens, om van deze mensen te verwachten dat zij voor elk terrasbezoek, voor elk sportschoolbezoek, voor elk bezoek aan het theater, voor elk bezoek aan de bibliotheek, gaan testen. Zij kunnen dus minder deelnemen aan deze activiteiten en wij vinden dus dat wij het geld van deze mensen niet horen uit te geven op dat moment.

**De vicevoorzitter:** Is dat een antwoord op de vraag die u graag had willen stellen, mevrouw Jenneskens?

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Dit was best een goed antwoord, dat moet ik de heer Driessen teruggeven. Ik heb uw motie gezien en daar staat een of andere berekening in. Ik snap uw gedachte, waar dat vandaan komt, maar dat is niet uitvoerbaar voor instellingen. Verwachten we dan echt dat een bibliotheek gaat meten hoeveel mensen er niet binnen mogen komen en naar rato daarvan een deel van haar subsidie gaat teruggeven?

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Nee, ik wil dat wel even toelichten. In die motie vragen we het College om deze subsidie te verlagen en niet de bibliotheek. We nemen heel simpel het percentage ongevaccineerden in Limburg, dat is ongeveer 18%. Dat vermenigvuldigen we met de tijd dat deze mensen niet kunnen deelnemen aan deze activiteiten en vragen daarin in de begroting rekening mee te houden. Dus we gaan niet aan iedere bibliotheek, theater, sportschool of evenement vragen om een deel van hun subsidie terug te geven. Daarvoor hebben wij een heel College van GS zitten en daarvoor hebben we een heel ambtenarenapparaat zitten om dat netjes uit te rekenen.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Wat Forum dus eigenlijk wil, is structureel de instellingen die het supermoeilijk hebben gehad in Limburg, die dicht zijn geweest en die nog maar net het hoofd boven

water kunnen houden, poppodia, theaters, musea bijvoorbeeld, stel dat ze subsidie krijgen, structureel 20% minder subsidie geven. Wie is daar nou eigenlijk mee geholpen, mijnheer Driessen?

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Wat Forum wil, is niet het geld uitgeven dat ook aan die 18% van de mensen toebehoort, die daar moeilijk naartoe kunnen op dit moment. Om te zorgen dat die instanties geholpen kunnen worden en gesubsidieerd kunnen worden. Want deze mensen kunnen helemaal niet ten volle participeren op de manier dat die andere mensen dat kunnen, mevrouw Jenneskens. Dat geld willen wij die mensen niet ontnemen. Daarom staat ook in de motie dat we het geld niet weggooien, maar dat we het opsparen om ervoor te zorgen dat we straks, als iedereen weer inclusief kan deelnemen, een extra injectie kunnen geven aan die instellingen. Zodat iedereen op het moment dat men er weer naartoe kan, daar zonder beperkingen van kan genieten.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Voorzitter, ik vind dat prachtig klinken, maar u zadelt het veld op met gigantische problemen. Het enige wat Forum hiermee doet, wat ik ook vind van uw mening en uw opvatting, is eigenlijk instellingen die het echt zwaar hebben gehad de afgelopen periode nog verder een duwtje richting het ravijn geven. Ik snap daar echt helemaal niets van.

**De heer van Caldenberg (SP):** Voorzitter, ik heb een motie gekregen van Forum voor Democratie over de Veilige Wieleromgeving Leudal. Daarin staat dat een betrouwbare overheid een groot goed is. Als we nu gaan doen wat de heer Driessen voorstelt naar al die partners in de samenleving, welk signaal geven we dan af aan die instellingen in de sport, cultuur, waar dan ook? Ik ben het ook niet eens met die pas, maar om nou te zeggen dat, omdat een deel van de mensen van de overheid en het Rijk niet naar binnen mag, we dan alle Limburgers maar moeten straffen, dat gaat heel ver, mijnheer Driessen. Hoe is Forum voor Democratie nu aan het bijdragen aan die betrouwbare overheid?

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Mijnheer Van Caldenberg, het probleem dat u hier schetst, is iets dramatischer dan het is. Ik vraag namelijk niet om al die subsidies aan die instanties af te schaffen, maar om naar rato het budget terug te brengen omdat die mensen niet kunnen participeren. Dat zou u aan moeten spreken, want dat is een deel van de bevolking dat niet kan meedoen. Dat is geen sociaal beleid. Ik ben ook geen voorstander van die maatregelen, ik heb ze niet gemaakt, want dan waren ze er namelijk helemaal niet geweest. Maar als we die maatregelen dan toch hebben, zullen we moeten kijken hoe we het voor die mensen een klein beetje leefbaar kunnen houden.

**De vicevoorzitter:** Een vervolgvraag van de heer Van Caldenberg.

**De heer van Caldenberg (SP):** Voorzitter, dit is toch wel een beetje de Verelendungstheorie. Omdat het met een deel van de samenleving niet goed gaat, gaan we voor alle mensen in de samenleving zorgen dat het niet goed gaat. Hoe komen we dan vooruit?

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Mijnheer Van Caldenberg, u weigert te zien dat dit alleen het deel is wat deze mensen nauwelijks kunnen gebruiken in de komende periode. Ik zal proberen het u uit te leggen, maar waarschijnlijk wilt u het niet begrijpen. Deze mensen gaan een periode in van een paar maanden waarin zij bijna niet kunnen deelnemen aan al deze activiteiten. Ze

kunnen moeilijk elke dag gaan testen om naar een sportschool of zwembad te gaan of noem maar op. Dan is het niet eerlijk om van deze mensen een bijdrage voor hun deel te vragen. Dat is precies de reden dat deze beperking naar rato is en tijdelijk. Dat lijkt u te vergeten.

**De vicevoorzitter:** De laatste keer voor de heer Van Caldenberg.

**De heer van Caldenberg (SP):** Voorzitter, als de heer Driessen vindt dat de pas weg moet, laat hem dat dan zeggen. Dat vind ik ook. Maar om nou alle Limburgers daarvoor te straffen, waarom doet hij dat?

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Nogmaals, als ik hier in dit huis die pas had kunnen afschaffen, had ik het graag gedaan, mijnheer Van Caldenberg. U weet net zo goed als ik dat dat helaas niet gaat in dit huis. Wij zullen moeten leven met de consequenties, maar we kunnen ook anticiperen op die consequenties. U zegt heel leuk: alle Limburgers straffen. Nee, nogmaals, dit is tijdelijk, naar rato, niet de mensen laten betalen die niet naar deze zaken toe kunnen.

**De vicevoorzitter:** Dan hebben we nog een interruptie van mevrouw Plusquin. Die geef ik graag het woord, maar ik wil u wel oproepen om het zo veel als mogelijk te houden bij deze begroting en ons niet te laten verleiden tot een algemene discussie over het Rijkscoronabeleid. Dat kunnen we met elkaar in deze zaal niet veranderen. Dus toch de oproep om het beperkt te houden tot de begroting zelf. Mevrouw Plusquin.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Dank u wel, voorzitter. Ik snap uw bezorgdheid over het niet kunnen sporten, kinderen die niet meer naar zwembles kunnen gaan, jongeren die zich uitgesloten voelen. Ik zie allerlei mooie moties over arbeidsmarktbeleid, terwijl ik echt jongeren spreek die zeggen: wat heeft het voor mij nog voor zin om deze opleiding af te maken. Ik vind toch geen baan als ongevaccineerde. Mensen die suïcidaal worden, omdat ze uitgesloten worden van de samenleving - ik ben het helemaal met u eens - terwijl die echt kwetsbare mensen ook niet beschermd worden met deze maatregelen. Alleen vind ik het ook lastig om de stichtingen die het al moeilijk hebben gehad, het nog moeilijker te maken. Zou het mogelijk zijn om een andere motie te maken, waarbij Limburg wel opkomt voor de Limburgers, voor de Limburgse kinderen? Dat iedereen kan deelnemen aan de zwembles en de sportschool, dat we op een andere manier opkomen voor die bijna 20% van de Limburgers, die jongeren die nu geen perspectief meer zien voor school of werk?

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Ik vind het een heel mooi voorstel en daar zult u ons altijd aan uw zijde vinden. Ik denk dat we voor de tweede termijn erover na kunnen denken wat we nog meer kunnen doen.

**De vicevoorzitter:** Dan verzoek ik de heer Driessen zijn betoog te vervolgen.

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Ik weet niet wie nu weer mijn spreektekst gelekt heeft, maar hier stond: dan, voorzitter, met uw goedvinden door naar de technische behandeling van de begroting. Dus deze vragen kwam precies op tijd. De behandeling van deze stukken kenmerkt zich nog altijd door een oer-Nederlands sinterklaasfeestje, die sfeer. Ook vandaag zal daar geen uitzondering op zijn. Er is namelijk € 3,3 miljoen te verdelen. Partijen maken de meest exorbitante

wensenlijstjes en, zoals ook de trend is in de samenleving, komen deze vaak ook nog uit. De cadeaus vliegen ons om de oren en iedereen buitelt hier over elkaar heen voor de duurste dingen. Gek genoeg vragen we ons enige tijd later altijd af waarom we aan het einde van een periode of van een jaar toch meer hebben uitgegeven of waarom die reserve nooit eens op peil blijft, zoals afgesproken.

Meermaals hebben wij als Staten en College met elkaar afgesproken dat overschotten, ik citeer: 'automatisch en zonder uitzonderingen terugvloeien naar de immunisatiereserve.' Wij zouden er dan ook aan hechten om met GS en PS een procesafpraak te maken, die luidt dat op het moment dat er een overschot ontstaat bij een afwijkingsrapportage, jaarafsluiting of anderszins, laten we die middelen altijd terugvloeien naar de reserve. Mochten partijen een beroep willen doen op die gelden, dan kunnen zij dat agenderen en kan men hier een debat over voeren. Op die manier wordt niet alleen getouwtrek voorkomen op provinciale cadeautjesdag, die toch altijd al uit de hand loopt qua tijdsplanning en overzichtelijkheid, maar wordt ook het democratisch proces in grotere mate gerespecteerd. Vanuit dit stuk is het een kleine stap richting de immunisatiereserve. In de begroting zien we dat in 2022 flink wordt geput uit de reserve. Nog niet heel lang geleden spraken de Staten de wens uit deze reserve op peil te houden. Niet alleen dat, maar conform verschillende moties en toezeggingen spraken de Staten zelfs af deze te corrigeren voor inflatie. Het belang van een stevige reserve is al vaker de revue gepasseerd. Maar om het simpel te houden, want we lijken het steeds te vergeten, hoe hoger onze reserve, hoe groter ons dividend, hoe meer de Provincie kan uitgeven zonder dat de burger er belasting voor hoeft te betalen. Dit jaar of volgend jaar is dat, geloof ik, € 33 miljoen. Dit gegeven zou bijna iedere partij als muziek in de oren moeten klinken. Geld uitgeven zonder daar door de burger boos op te worden aangekeken vanwege hoge belastingen. Hoe ziet het College van GS dit? Een tweede opvallend punt uit de begroting is dat de huidige programmabegroting uitgaat van een stijging van 1,6% met prijspeil. Gezien de huidige inflatie lijkt deze inschatting behoorlijk aan de lage kant. In het geval we er flink naast zitten, zeg een procent of twee, kan dit op de begroting van de Provincie oplopen tot ongeveer € 4 miljoen in het eerste jaar. En dan gaan we rekenen met percentage over percentage en dat loopt dan in de opvolgende jaren natuurlijk alleen maar op. Houdt het College er rekening mee dat de inflatie behoorlijk hoger kan uitvallen? Zo ja, op welke manier, en zo nee, waarom niet? Een ander opvallend stuk uit de meerjarenbegroting is dat de financiële ruimte voor de Provincie krapper wordt. Het wordt voornamelijk zichtbaar naarmate we verder kijken dan 2022. Opvallend hieraan is dat de ruimte na 2022 krapper wordt, maar dat in het voorjaar van 2023 weer een nieuw College en een nieuwe Staten zich aandienen, als alles goed gaat. Hierdoor zal er voor de nieuwe Staten en het daarmee gepaard gaande nieuwe College weinig ruimte zijn om vooral in de eerste jaren haar stempel te drukken op het beleid middels het naar eigen inzicht spenderen van gelden. Vindt het College dat wij als Staten en u als GS de democratische plicht hebben de komende Statenperiode achter te laten met een financiële positie waarmee zij zich kunnen laten gelden en hun politieke voorkeur kunnen uitdragen? Zo ja, is het College het met ons eens dat de huidige prognoses er niet heel rooskleurig uitzien voor de nieuwe periode, zeker niet als we die vergelijken met onze eigen periode? Middels bovenstaande moeten wij concluderen dat er verschillende inherente zaken zijn aan de begroting, die voor ons heel onwenselijk zijn. Niet op de laatste plaats de reserve waarvan we expliciet hadden afgesproken deze op peil te houden, is in onze ogen een te krappe berekening met een prijsstijging van 1,6%, waardoor de begroting volgend jaar in het gedrang kan komen. Vervolgens de uitgaven die wij doen aan sport, cultuur en kunst, waaraan deze winter hoogstwaarschijnlijk niet alle Limburgers kunnen deelnemen. Derhalve is de begroting zoals die er nu ligt voor ons niet acceptabel. Ik hoop dat we daaraan in het debat vandaag nog enige dingen kunnen bijstellen. Tot zover voor deze termijn, voorzitter.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, mijnheer Driessen. We gaan verder met de fractie van GroenLinks. Het woord is aan mevrouw Jetten.

**Mevrouw Jetten (GroenLinks):** Voorzitter, we praten over de begroting 2022. Je kunt niet vooruitkijken zonder stil te staan bij het voorafgaande jaar. En dat was me een jaar. Helaas hebben we nog steeds te maken met corona. Mijnheer Kuntzelaers zei het net al, de elfde van de elfde is in ieder geval in Noord- en Midden-Limburg al afgeschaft. Ook kregen we in 2021 direct te maken met klimaatverandering. Limburg werd zwaar getroffen door extreem weer. Na drie uitermate droge jaren volgde dit jaar een korte periode van extreme regenval, waardoor in Duitsland en België heftige overstromingen plaatsvonden, zelfs ten koste van mensenlevens. In Limburg ging het gelukkig niet ten koste van mensenlevens, maar kreeg in met name het Geuldal te maken met een flinke overstroming en werd Valkenburg overspoeld. Ook hier wil ik uitspreken dat we nog steeds meeleven met de slachtoffers en dat we in de gaten willen houden hoe de schadeafwikkeling voor mensen, met name in Valkenburg, gaat verlopen. Een reeks van gebeurtenissen deed daarnaast het Limburgse bestuur op zijn grondvesten schudden. Integriteitsaffaires leidden in eerste instantie tot het besluit van twee deputés om op te stappen. In de nasleep daarvan stapte het hele College op onder druk van een dreigende motie van wantrouwen. Nog nooit vertoond. Inmiddels loopt er nog een aantal onderzoeken en is een nieuw College aangetreden. Dat nieuwe College staat voor een immense taak. Het moet het vertrouwen herstellen in het bestuur van de Provincie Limburg. De eerste opdracht daartoe is een meer transparant besluitvormingsproces inrichten. Vanuit het perspectief van GroenLinks neemt GS PS nu al iets meer mee in haar overwegingen en heeft het College daarmee goede stappen gezet. Tegelijk met het aantreden van het nieuwe College zijn de reeds eerder aangenomen beleidskaders hetzelfde gebleven. Voorzitter, daar zit een deel van mijn probleem. In mijn bijdrage voor de begroting van 2021 heb ik er herhaaldelijk op gewezen dat prestatie-indicatoren en de omschrijving van de resultaten tamelijk vaag blijven. Het is daarmee voor PS moeilijk om haar controlerende taak goed uit te voeren. Immers, wat zegt het dat een aantal bedrijven meedoet aan bijvoorbeeld provinciale workshops over grensoverschrijdende samenwerking? Als dit nu een paar keer in de begroting voorkwam, maar helaas wemelt het van dit soort indicatoren. Voorzitter, als GroenLinks mag u van ons verwachten dat, gezien de gebeurtenissen in de zomer van 2021, het klimaat en al haar onderdelen voor GroenLinks speerpunt van beleid dient te zijn. Dan gaat het niet alleen om bescherming tegen hoogwater, maar ook over het toevoegen van meer natuur - die trouwens voor iedereen toegankelijk is, ook zonder coronapas - om verdroging en hittestress tegen te gaan en om de biodiversiteit te verhogen. Uiteraard gaat het om het grote thema vermindering van CO<sub>2</sub>-uitstoot en ook hier speelt het probleem van vage resultaten. In het programma Chemelot 2025 wordt aangegeven dat in 2050 Chemelot geheel klimaatneutraal moet zijn. Consequentie is dat 6 megaton broeikasgassen die nu uitgestoten worden, teruggebracht moeten worden naar nul. Chemelot doet dit of wil dit doen door verduurzaming van een hun grondstoffen en elektrificatie van hun processen. In dit verband speelt de Provincie een cruciale rol bij het opstellen van een strategische gebiedsvisie. De Provincie is ondersteuner, procesmanager, financier en partner. Het criterium waarop we het College kunnen afrekenen in de begroting van 2022 is dat er een samenwerkingsovereenkomst moet komen tussen de gemeenten Sittard-Geleen en Stein, DSM en Chemelot. GroenLinks vindt dit enorm mager. Moet er niet veel meer gebeuren? Moet er niet een tijdspad komen waarin de vermindering van uitstoot van broeikasgassen gekoppeld wordt aan een nieuwe milieuvergunning en natuurvergunning voor Chemelot, waarin is vastgelegd in welk tempo de vermindering van die uitstoot zal plaatsvinden, zodat

de Provincie daarop kan handhaven? Hiervoor dient GroenLinks een motie in. Voorzitter, GroenLinks was geschokt toen bleek dat natuurgelden, die bedoeld waren voor het aanleggen van hectares nieuwe natuur, niet conform dat doel gebruikt zijn. We zijn dan ook blij dat de subsidieregeling voor natuurrealisatie weer is opengesteld. Geld dat we hiervoor van het Rijk hebben ontvangen in het kader van het Natuurpact moet hier ook voor worden ingezet. GroenLinks spreekt hier uit dat zij zich wil houden aan de afspraken die hierover met het Rijk zijn gemaakt, namelijk de realisatie van 2.600 hectare natuur in het natuurnetwerk. GroenLinks heeft kennisgenomen van de informatie die GS ten aanzien van de ontwikkelopgave natuur naar de Staten hebben opgestuurd en maakt zich hierover grote zorgen. Geld van natuurontwikkeling is aan andere zaken uitgegeven. We hebben ook kunnen lezen dat er tekorten zijn in de wettelijke taak ten aanzien van natuurbeheer. We willen dat dit goed geregeld wordt en we verwachten een gedegen voorstel van het College om dit recht te zetten en structureel te regelen. Eventueel hebben wij een motie achter de hand voor als het antwoord ons niet bevalt. GroenLinks is wel blij te vernemen dat de eerste stappen gezet zijn om zowel op het gebied van natuurbeheer als op het gebied van natuurontwikkeling tekorten inzichtelijk te maken. We wachten de aangekondigde voorstellen hierover af. Ten aanzien van het thema landschap wil GroenLinks meer actie zien. IKL is er niet meer en daarmee is veel kennis en ervaring van vrijwilligers die werkzaamheden in het landschap uitvoerden, verloren gegaan. Hoe kunnen we die kennis weer bundelen en weer meer mensen betrekken bij het mooie Limburgse landschap, waar we zo trots op zijn. De Staten hebben hier een amendement voor ingediend tijdens de behandeling van de provinciale Omgevingsvisie om het thema landschap ruimtelijk te regelen. GroenLinks wil nogmaals een lans breken voor de kennis en ervaring van de vele vrijwilligers van bijvoorbeeld snoeibrigades, groenverenigingen en andere landschapskenners. Wij denken hierbij ook aan de boeren die zich bezighouden met agrarisch natuurbeheer. Door het faillissement van IKL dreigen zij niet te worden betaald voor werk dat zij nota bene al verricht hebben, omdat dit is verdwenen in de boedel van IKL. Daarom dienen wij een motie in om de boeren alsnog dit bedrag rechtstreeks uit te keren. Voorzitter, ik kom weer terug op het klimaat. De Raad van State, het Planbureau voor de Leefomgeving, de rapporteur uitvoering Klimaatwet, iedereen roept op dat we nú iets moeten doen aan de klimaatverandering. Als de tekenen niet bedriegen, gaat ook een nieuw kabinet veel forser investeren in klimaat. In De Limburger van 28 oktober jl. blijkt dat ruim twee op de drie Limburgers zich zorgen maakt over de impact van extreme buien, hittegolven en langdurige droogte op de eigen leefomgeving. In geen enkele andere provincie is dat gevoel zo sterk. Daar heeft ongetwijfeld de afgelopen zomer wat mee te maken. Mede daarom is zo belangrijk dat de focus van het vorige College, altijd op economie, nu hopelijk vervangen wordt door een breder beeld dan alleen economie. Ook met het oog op welzijn en natuur en inclusief samenleving.

**De vicevoorzitter:** Een interruptie van de heer Franssen.

**De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG):** Dank u wel, voorzitter. U benoemde het IKL en wij als Provincie subsidiëren nogal wat natuurorganisaties. We constateren naar aanleiding van een aantal zaken dat ons bekend is geworden dat we tot een nader onderzoek moeten overgaan. Maar het blijkt dat deze organisaties en vooral het IKL dossiers na tien jaar vernietigen. Ook als je als burger een dossier opvraagt, schijnt het dat ze geen dossier meer hebben van waar ze subsidie aan verleend hebben. Wij betreuren dat en vinden dat ook niet goed voor een onderzoek. Mijn concrete vraag naar aanleiding van hetgeen ik nu aan u ter kennis geef, is of we niet aan de bestuurders of gezamenlijk hier aan subsidieverstrekkende organisaties een oproep moeten doen dat ze hun dossiers minimaal

twintig jaar bewaren? Want het is niet doenlijk om, als er op een gegeven moment iets is, te zeggen dat na tien jaar de dossiers worden verwijderd. Hoe staat GroenLinks ten opzichte van het voorstel dat ik u namens LOKAAL-LIMBURG ter ore breng?

**Mevrouw Jetten (GroenLinks):** Mijnheer Franssen, volgens mij heeft u het over bewaartermijnen van gegevens en volgens mij is dat een wettelijke regeling en is dat een wettelijk archiefsysteem, zoals je ook voor de Belastingdienst als particulier tot vijf jaar terug gegevens moet bewaren. Bij instanties ga ik er dan van uit, maar dat weet ik niet, dat dat tien jaren zijn. Dus ik denk dat dat wettelijk en landelijk zo geregeld is en dat je daarvoor de wet moet aanpassen.

**De vicevoorzitter:** Dan stel ik voor, als u die vraag heeft, dat u die aan het College richt, mijnheer Franssen. Dan krijgt u daar de beantwoording van.

**De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG):** Voorzitter, als ik daar nog even een opmerking over mag maken. Mijn concrete vraag was hoe GroenLinks staat ten opzichte van het gedachtegoed om de termijn te verlengen.

**Mevrouw Jetten (GroenLinks):** Concrete vraag, concreet antwoord: dat weet ik niet. Ik vind tien jaar voor een kleine organisatie al best lang. Nu is alles digitaal, dus denk ik dat dat veel makkelijker kan, maar lang geleden moest dat allemaal op papier bewaard worden. Ook als je kijkt naar organisaties die subsidie krijgen, en er komt dan zo'n vraag, dan is die tijdsindicatie extreem. Dus we vragen nogal wat. Dus ik kan u hier nog geen concreet antwoord op geven; ik moet hier over nadenken om alle consequenties te overzien.

**De vicevoorzitter:** Vervolgt u uw betoog.

**Mevrouw Jetten (GroenLinks):** Daarom wil GroenLinks dat ook de Provincie Limburg nú iets doet, meer doet, op klimaatgebied. We willen terugzien in alle toekomstige voorstellen van dit College hoe ook in Limburg de omwenteling op korte termijn in gang gezet wordt en zoveel mogelijk de opwarming gaat stoppen of liever nog omkeren. Eerlijk is eerlijk: GroenLinks vindt het diep triest, zo niet hypocriet, dat we de mond allemaal vol hebben van klimaatverandering en ondertussen het Sterrebos laten kappen. Tot zover mijn eerste termijn.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, mevrouw Jetten. We gaan verder met de heer Franssen namens de fractie van LOKAAL-LIMBURG.

**De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG):** Voorzitter, de wereld is er heel anders uit gaan zien na de presentatie van het Collegeprogramma in 2019. Dit constateerden we vorig jaar ook al bij de begrotingsbehandeling tijdens de uitbraak van de tweede coronagolf. Zowel op persoonlijk als maatschappelijk-financieel vlak, en in het bijzonder op de mensen in de zorg, is een zware wissel getrokken. We zien dat er alweer opnieuw maatregelen ingevoerd zijn en de onzekerheid omtrent COVID-19 blijft. Vervolgens werden we ook geconfronteerd met en geplaagd door de bestuurscrisis. Dit vereist de nodige debatten en onderzoeken over integriteit en belangenverstrengeling. Omdat nog niet alle onderzoeken zijn afgerond, kunnen we nog geen te volgen koers bepalen ter voorkoming van mogelijke integriteitsschendingen. We hadden die tijd natuurlijk veel liever op een andere manier voor

de Limburgers ingevuld. Na de storm in het Provinciehuis liet ook de natuur haar tanden zien: de wateroverlast in Limburg. Dit betekent een herbezinning op de waterveiligheid en het hele klimaatprobleem, ook in onze provincie. De gevolgen van de genoemde ontwikkelingen zullen voor Limburg ongetwijfeld nog lang merkbaar zijn en veel tijd van Provinciale Staten vergen. De Provincie Limburg zal het echter niet alleen kunnen oplossen. Ondersteuning van het Rijk is daarbij zonder meer noodzakelijk, vooral om de ondernemers ruimhartig te compenseren. Ze moeten in veel gevallen ook de financiële gevolgen van de COVID-19-pandemie nog afwikkelen. Ondernemers moeten niet voor voldongen feiten gesteld worden. De wateroverlast van afgelopen zomer heeft veel burgers en ondernemers geraakt. Dat vergt niet alleen compensatie voor hen, maar vereist ook reflectie op de hoogwaterscherming. Dit om deze bescherming nog effectiever te maken en het overleg met alle bestuurlijke overlegorganen over hoogwater te verbeteren. Afgezien van COVID-19 en de watersnood doet Limburg wat betreft onder meer opvoeding, sociaal kapitaal, gezondheid en onderwijs het in het algemeen minder dan de andere provincies. Het wordt tijd dat we hierin een snelle stap voorwaarts maken. We mogen constateren dat 2021 een heftig jaar is geweest in alle opzichten. De uitdagingen voor 2022 zijn echter groot. Vanuit het lokale gedachtegoed zal onze partij daarom een aantal thema's benoemen. LOKAAL-LIMBURG pleit al langer voor een Midden-Limburgse campus vrijetijdseconomie. Dit blijft boven de markt hangen, terwijl we vinden dat dit voor de regionale toeristisch-economische ontwikkeling van groot belang is. Is het College voornemens hier iets mee te doen en te bezien of hier ook subsidies van het Rijk van toepassing kunnen zijn? Meer innovatie voor Chemelot moet ook gepaard gaan met meer innovatie als het gaat om veiligheid op locatie. Limburg brengt veel techniekgerelateerde werkgelegenheid. Het technisch onderwijs verdient een blijvende stimulans. Een mooi voorbeeld van een dergelijke technische praktijkopleiding is het Aviation Competence Centre op de MA-luchthaven. Onze inwoners moeten zich veilig voelen, de nodige zorg kunnen krijgen en mee kunnen doen op sociaaleconomisch vlak. In Limburg hebben we, zoals gezegd, nog een flinke inhaalslag te maken op dit gebied ten opzichte van de rest van Nederland. Een aantal regelingen vanuit Den Haag helpt niet mee aan deze inhaalslag. Dat zijn de regelingen die welzijn en welvaart voor onze inwoners negatief beïnvloeden. Ik noem als voorbeelden de verhuurdersheffing, achterblijvende pensioenindexering, afbouw salderingsregel op zonnepanelen en plannen van de Nederlandsche Bank om overwaarde van huizen te belasten. We dienen een sterk signaal af te geven richting het Rijk. Ondanks dat het geen provinciale verantwoordelijkheid is, verzoeken wij de Gedeputeerde toch hieraan tijdens overlegsituaties in Den Haag aandacht te besteden. LOKAAL-LIMBURG heeft wat betreft cultuur haar pijlen gericht op de dorpen en kernen. Hierbij staat de kleine cultuur en het verenigingsleven aan de basis. Zeker in het kader van de pandemie, waardoor veel verenigingen in de problemen zijn gekomen. Ook sport moet steun blijven krijgen om deelname zo laagdrempelig mogelijk te houden. Daarnaast blijven we de lijn van de breedtesport ondersteunen. Diverse gemeenten anticiperen reeds op de pre-mantelzorgwoningen. Als Provincie moeten we hier aandacht aan geven om toekomstige woonbehoeften te kunnen invullen, met verdere focus op flexibele woonconcepten. Gezien de druk op de woningmarkt in combinatie met leegstand in agrarisch buitengebied is het nodig te kijken naar het evenwicht tussen agrarische activiteiten enerzijds en wonen en energietransitie anderzijds. Leegstand van panden in het buitengebied vraagt niet alleen om geld, maar vooral ook om een meedenkende, meebewegende overheid en de menselijke maat. Onze zorgen over het vervoer van gevaarlijke stoffen door Limburg, en het rangeren in Venlo in het bijzonder, blijven voortduren, zeker als het gaat over ammoniaktransport. We blijven vragen het betreffende productieproces zo in te richten dat de reststromen niet meer via het spoor afgevoerd hoeven te worden. Daarnaast wachten we op de resultaten van het onderzoek naar buizentransport,

een alternatief dat Limburg al eerder heeft geopperd. De opwaardering van de Maaslijn mag geen opmaat zijn naar meer vervoer van gevaarlijke stoffen of onderdeel zijn van het IJzeren Rijntraject. Elektrificatie van de Maaslijn wordt voorzien in 2024. Hier zijn we erg blij mee, net als met de spoorwegverdubbeling van het spoor Heerlen-Landgraaf. Bij de voortgangsrapportage zullen we de vinger aan de pols blijven houden. Er zijn namelijk nog knelpunten. Vooral het thuiswerken heeft invloed gehad op de sterke afname van de reizigers in het ov. Het is volgens LOKAAL-LIMBURG van belang om - hoe vreemd dat ook moge klinken - de positieve effecten en leerprocessen van COVID-19 mee te nemen in het ov en slimme mobiliteit. LOKAAL-LIMBURG is voorstander van een klein regionaal vliegveld. We zijn blij dat nu alle mogelijke opties, dus ook sluiten, in de onderzoeksscope zitten. Anderzijds vinden we het geen goede zaak dat de belangengroep We love MAA niet meer bij het onderzoek betrokken is. Een dergelijk belangrijk onderzoek moet zo breed mogelijk zijn en alle belanghebbenden moeten vertegenwoordigd zijn. De vraag aan het College is om er alles aan te doen om dit te herstellen. Graag een reactie hierop. Als het gaat om de energietransitie dan vindt onze fractie het van wezenlijk belang dat een brede energiemix wordt onderzocht en men tegelijkertijd oog heeft voor gezondheid en veiligheid. Daarbij moeten onze inwoners intensief worden betrokken aangaande de begrippen zorgvuldigheid en sociaal vóór snelheid. Op diverse plekken in Nederland zijn door de uitvraag van de Raad van State windmolenprojecten stil komen te liggen, omdat de Nederlandse milieunormen niet voldoen aan het Europees recht. Overal om ons heen zijn er concrete afstandsnormen, behalve hier. Er is veel onrust ontstaan over windparken die erdoor gedrukt worden. Geen schop de grond in voordat de getroffen ruimhartig gecompenseerd zijn, is ons credo. Op verzoek van LOKAAL-LIMBURG wordt de heer dr. ir. Jan de Laat, klinisch fysicus/audioloog, verbonden aan de medische universiteit van Leiden, uitgenodigd. Hij kan in de commissievergadering ingaan op de gevaren van windturbines, als deze te dicht bij woonwijken worden gebouwd. LOKAAL-LIMBURG wil dat onze agrariërs een boterham kunnen verdienen aan natuur- en landschapsbeheer. Ook kunnen deze ondernemers op andere manieren gesteund worden door het verruimen van de regels. Dan heb ik het zeker over de korte ketens. Het is te gek voor woorden dat een tankstation een halve supermarkt of restaurant kan openen en een tuinder of boer geen winkeltje met agrarische streekproducten en aanverwante artikelen kan beginnen als tegemoetkoming voor zijn bijdrage aan natuur, landschap en toerisme. Daar wil ik het bij laten, voorzitter.

**De vicevoorzitter:** En daarmee bent u mooi binnen uw tijd gebleven. Dank u wel, mijnheer Franssen. Tot slot in eerste termijn van de Staten het woord aan de fractie van de Partij voor de Dieren, mevrouw Plusquin.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Dank u wel, voorzitter. Het zal niemand ontgaan zijn dat deze weken alles in het teken van de Klimaattop in Glasgow staat. En daarbij is de boodschap glashelder: het roer moet nú om. Liever deze week dan volgende week, liever vandaag dan morgen. Daar is geen ontkomen aan, ook niet voor de Provincie Limburg, al liggen er genoeg kansen en uitdagingen voor onze provincie. Denk alleen al aan natuurherstel, het tegengaan van biodiversiteitsverlies, de stikstofcrisis, uitvoering geven aan de hernieuwde Wet dieren, de energietransitie, het verbeteren van de luchtkwaliteit en de woningnood. Voorzitter, ik kan zo nog wel even doorgaan. Kortom, het komt erop neer dat business as usual niet meer kan en daar hoort ook het ouwe-jongens-krentenbrood bij. Voorzitter, het was een bewogen jaar, waar het opstappen van het voltallige College met kop en schouders bovenuit steekt. Jammer genoeg kunnen we deze periode nog steeds niet afsluiten, omdat er nog verschillende integriteitsonderzoeken lopen. We hadden de

hoop dat het nieuwe College rigoureus zou breken met het verleden, maar als wij kijken naar de begroting van volgend jaar, zien wij meer van hetzelfde: kiezen voor economische groei en industrie, terwijl we wegkijken van de echte problemen. We missen een écht gevoel van urgentie en daar maken wij ons grote zorgen over. Laat ik beginnen met een gevolg van de klimaatverandering waar we al bijna twee jaar mee kampen. Immers, in het Urgenda-arrest attendeerde de Hoge Raad al op de relatie tussen klimaatverandering en de toenemende verspreiding van infecties en luchtwegziekten. Ik citeer: Indien de aarde met substantieel meer dan 2°C opwarmt ten opzichte van de gemiddelde temperatuur in het pre-industriële tijdperk, veroorzaakt het onder meer toename van ziekte van de luchtwegen door een verslechterde luchtkwaliteit, toenemende verspreiding van infectieziekten, periodes van droogte, hevige bosbranden, hittestress door intensievere en langere hitteperiodes, ernstige overstromingen als gevolg van overvloedige regenval, en ook worden ecosystemen, flora en fauna aangetast en treedt verlies van biodiversiteit op. Een inadequaat klimaatbeleid zal in de tweede helft van deze eeuw leiden tot honderdduizenden slachtoffers, alleen al in West-Europa.' Einde citaat. Ook met bosbranden, overstromingen door overvloedige regenval en hittestress hebben we al te maken gehad. En daarbij houdt deze crisis rechtstreeks verband met de manier waarop we met dieren en natuur omgaan. De zoonosecrisis die corona heet, heeft ontzettend grote gevolgen gehad in onze provincie: duizenden doden, mensen die hun levenswerk in rook zagen opgaan. Ook de sociale consequenties waren groot: gevoelens van eenzaamheid en uitsluiting nemen toe. Het aantal mensen met een depressie stijgt en familiebezoek over de grens werd ook onmogelijk toen beide buurlanden de grenzen sloten. Laat dat alles een signaal zijn dat we een ommezwaai moeten maken. Want China leek ver weg, maar de laatste twintig jaar waarden er al zoonosen rond in Europa en tweemaal kwam de uitbraak uit ons eigen Nederland. In 2003 was het de vogelgriep met een dode tot gevolg en in 2007 brak Q-koorts uit in de geitenhouderijen, ook in ons eigen Limburg. Juist hier, in het noorden van onze provincie, zijn volgens het RIVM de afgelopen week de meeste coronabesmettingen geteld: Gennepe, Horst aan de Maas en Weert voeren de lijst aan. In heel Nederland spant Noord-Limburg de kroon. Dat heeft niet alleen te maken met de intensieve veehouderij, maar ook nog met de steeds slechtere luchtkwaliteit. Door een forse krimp in de intensieve landbouw voorkomen we niet alleen de kans op een nieuwe pandemie, ook de stikstofcrisis wordt daardoor bij de wortel aangepakt. En daarbij komt er heel veel grond vrij, die we kunnen gebruiken voor oplossingen in allerlei sectoren, zoals de woningnood en de energietransitie. Voorzitter, iedere grote beweging begint met een eerste stap met besluiten die binnen onze invloed liggen en waar wij hopen het volgende draagvlak voor te vinden in PS. We dienen vandaag vier moties in om tot een wijziging in de goede richting te komen. Een beweging naar de goede gezondheid en goede toekomst van mens, dier en al het leven in Limburg. Ik zal nu twee van onze moties toelichten; de andere komen in de tweede termijn. Voorzitter, een onderwerp dat ons aan het hart gaat, is ontbossing. Deze week waren daarover in Glasgow afspraken gemaakt om dit zo veel mogelijk tegen te gaan en er wordt hier in Limburg 10 hectare goudgoede natuur opgeofferd voor fabrieksuitbreiding, terwijl het gissen blijft voor wie deze kap plaatsvindt. En nog steeds is er geen enkel signaal, waaruit blijkt dat VDL erin gaat slagen om twee nieuwe grote opdrachtgevers binnen te halen. Terwijl ons vorig jaar werd beloofd dat VDL in 2021 daadwerkelijk contracten getekend zou hebben met nieuwe klanten. Ondertussen zijn we bijna aan het einde van 2021 en is het nog altijd de vraag voor wie die uitbreiding moet plaatsvinden en of er ooit een grote opdrachtgever gaat komen, laat staan twee. Om VDL aan diens afspraken te houden, dienen wij een motie in. De belofte van het vinden van een nieuwe opdrachtgever in 2021 blijkt een loze te zijn. Daarbij is het juridisch überhaupt de vraag of de kap en uitbreiding door mogen gaan. Wij willen VDL aan diens belofte houden, maar we zijn de kwaadste niet. Wij stellen daarom voor dat, als VDL medio

2022 nog altijd geen nieuwe opdrachtgever gevonden heeft, het hele inpassingsplan komt te vervallen.

**De vicevoorzitter:** We hebben een aantal interrupties voor u. U heeft een paar collega's geprikkeld. We gaan beginnen met mevrouw Jenneskens, daarna de heer Van Caldenberg.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Voorzitter, volgens mij is dit de zesde of zevende motie van gelijklopende strekking. Albert Einstein noemde heel vaak hetzelfde doen en dan toch een ander resultaat verwachten, volgens mij insanity. Ik vroeg me eigenlijk af wat nu maakt dat mevrouw Plusquin dan toch voor de zevende, achtste of negende keer diezelfde motie indient en verwacht dat daar een andere meerderheid of ander resultaat voor komt.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Ik wil op de eerste plaats mevrouw Jenneskens even wijzen, voorzitter, op haar eigen motie om schoolpleinen te vergroenen. Hartstikke goed idee, ligt voornamelijk bij de gemeenten. Als je tegelijkertijd als D66 akkoord gaat met de kap van 10 hectare oerbos, waar ben je dan mee bezig? Ten tweede wil ik mevrouw Jenneskens erop wijzen dat we drie keer een motie hebben moeten indienen over de slechte luchtkwaliteit, waarbij de tweede keer D66 overstag ging en de derde keer er een meerderheid is gekomen. Dus wij geven niet op.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Voorzitter, ik stel mevrouw Plusquin een vraag. Ik vind het heel fijn dat ze functioneringsgesprekken houdt over D66 en mijn moties; dat staat haar van harte vrij. Maar mijn vraag was heel concreet: wat maakt dat u dezelfde motie voor de zesde keer indient en verwacht dat er een ander resultaat komt?

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Het is niet dezelfde motie, voorzitter. Volgens mij zijn ze inmiddels gepubliceerd en ik ben bezig met de toelichting. Daar wilde ik net aan beginnen.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. Dan hebben we een interruptie van de heer Van Caldenberg.

**De heer van Caldenberg (SP):** Mevrouw Plusquin, zou u graag willen dat die viereenhalfduizend banen behouden blijven?

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Natuurlijk, maar dat heeft niets met die fabrieksuitbreiding te maken. Dat kan ook een andere kant uit. Het punt is juist ook dat die hele basis niet oké is.

**De heer van Caldenberg (SP):** Dat heeft niets met elkaar te maken schijnbaar, Nedcar en die banen.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Nee, er zijn geen nieuwe banen. Er zijn afspraken gemaakt over twee grote opdrachtgevers en die zijn er niet. Het banenargument is allang van de baan.

**De heer van Caldenberg (SP):** Nee, mevrouw Plusquin, de afspraak was dat er een go/no-go-moment zou zijn in oktober 2022 en daar zijn we nog lang niet.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Dat klopt niet. Ik wil pas net beginnen aan het toelichten van mijn moties.

**De vicevoorzitter:** Dan stel ik voor dat mevrouw Plusquin haar verhaal vervolgt.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Voorzitter, ik noemde het al: de kap van het Sterrebos en of dit juridisch door kan gaan. De voorzieningenrechter schorste vorige maand zowel de kapvergunning als de soortenonthefing en tóch ging VDL afgelopen weken ongestoord verder met het inpakken van bomen, terwijl zowel de ontheffing als de memo Kapmethode Sterrebos de voorwaarde stellen dat het enkel mag gebeuren van 1 september tot 1 oktober. Daarvoor kreeg VDL vorige week zelfs een nieuwe ontheffing, ondanks de schorsing. Over deze gang van zaken hebben wij al schriftelijke vragen gesteld en de beantwoording deze week is zwaar onder de maat. We zitten dan ook nog steeds met onbeantwoorde vragen en met nieuwe vragen door de gebeurtenissen van de afgelopen week. Hoe kan het dat de werkzaamheden de gestelde termijn en zowel de ontheffing als de memo van 1 oktober negeerden? En dan is hiervoor zelfs op 28 oktober nog een nieuwe ontheffing verleend. Ruim na 1 oktober dus en zelfs na 24 september, de uiterlijke datum waarop het folie aangebracht moest zijn. Dat is niet voor niets de uiterlijke datum. Hoe kan dit? Waarom houdt het College zich niet aan de eigen gestelde ontheffingsvoorwaarden? Waarom wordt er door dit College nog steeds niet nauw omgegaan met de Wet natuurbescherming? Daarbij is het hele proces op 14 oktober geschorst door de voorzieningenrechter. Zowel de kap als het verstoren van soorten is vanaf dat moment verboden. Niet alleen mocht VDL doorgaan met het inpakken van de bomen na de toegestane datum, er wordt zelfs nog een nieuwe ontheffing verleend tot en met 31 oktober. Ruim na alle termijnen die ik zojuist genoemd heb. Waarom is de schorsende uitspraak van de voorzieningenrechter niet opgevolgd? Ik heb nog een paar vragen. Is er een goedgekeurd ecologisch werkprotocol vastgelegd en geaccepteerd? Zijn de uitklimvoorzieningen voor de vleermuizen aangebracht? Ook zit de kwetsbare periode voor de vleermuizen en dassen eraan te komen. Wij kunnen ons allen het dassendrama in Roermond nog voor de geest halen en dit willen wij ten koste van alles voorkomen. Ook hier dienen wij een motie voor in. Wij hopen dat het nieuwe College geleerd heeft van de fouten van het voormalige College en zowel wettelijke soorten als natuurbescherming serieus neemt. Ik zal nooit de uitspraak vergeten van de heer Mackus, twintig maanden geleden tijdens een coronadebat: 'We gaan het niet zo nauw nemen met de Wet natuurbescherming, want het is crisis.' Ik hoop dat dit College dat gaat herstellen en zowel de wettelijke soorten als natuurbescherming serieus gaat nemen. De overige moties licht ik in de tweede termijn verder toe. Dank u wel.

**De vicevoorzitter:** We hebben nog een interruptie voor u van de heer Franssen.

**De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG):** Dank u wel, voorzitter, u benoemde zonet de rechterlijke uitspraak en dergelijke en de bestuurscultuur in uw betoog. Mag ik dat wat breder trekken? Wij als LOKAAL-LIMBURG constateren een trend, maatschappelijk gezien, dat bestuurders steeds meer rechterlijke uitspraken niet uitvoeren of naast zich neerleggen. Wij zijn daar geen voorstander van. Als ik het goed begrijp, bent u er ook een voorstander van dat rechterlijke uitspraken en dergelijke door bestuurders of door overheden worden nagekomen?

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Ja, en ik neem aan u ook, dus dan ga ik ervan uit dat LOKAAL-LIMBURG onze moties steunt.

**De vicevoorzitter:** Dat blijft nog even een verrassing, vrees ik. Wij komen daarmee aan het einde van de eerste termijn van de Staten. Ik ga zo een uur de vergadering schorsen voor de lunch. Daarna kan het College starten met de beantwoording in eerste termijn, waarbij ik in ieder geval twee zaken zou willen meegeven. Het College heeft een maximale spreektijd van één uur en aangezien de Gouverneur er niet is, kunt u die tijd met elkaar verdelen, maar ik probeer daar wel op te sturen. Ik verzoek u ook het advies op basis van de moties en amendementen aan te geven. Mocht het zo zijn dat u aangeeft dat u moties over gaat nemen, dan verzoek ik in de zaal daar ook alert op te zijn. Want op het moment dat een motie wordt overgenomen, is de werklijn dat die in principe als aanvaard wordt beschouwd, tenzij er vanuit één van de fracties - dat hoeft er maar één te zijn - wordt aangegeven dat er wel behoefte is aan stemming. Dan wordt de motie alsnog in stemming gebracht. Op dat punt de heer Van Caldenberg en de heer Smeets. De heer Van Caldenberg, en dat is dan geen interruptie deze keer.

**De heer van Caldenberg (SP):** Nee, het is een punt van orde. Want u gaf net aan dat de tijd van de Gouverneur over de anderen verdeeld zou worden, maar ik heb een vraag gesteld aan de Gouverneur en ben benieuwd van wie ik dat antwoord dan ga krijgen.

**De vicevoorzitter:** Daar is een locovolgorde voor afgesproken en ik hoor mevrouw Van Toorenborg al opmerken dat zij die vraag gaat beantwoorden. De heer Smeets.

**De heer Smeets (SVL):** Dank u wel, voorzitter. Ik miste een aantal moties, waaronder twee van onszelf. Het leek me wel zo handig dat mensen die nu de lunch ingaan ook onze prachtige moties kunnen beoordelen en bekijken. Hoe zit dat precies?

**De vicevoorzitter:** Ik begrijp van de griffier dat die nu in productie zijn en dat ze eraan komen. Dat gezegd hebbende, schors ik de vergadering tot 14.00 uur.

[SCHORSING]

**De vicevoorzitter:** Dames en heren ik verzoek u uw plaatsen in te nemen zodat wij kunnen starten met de eerste termijn vanuit het College.

Dames en heren, ik heropen de vergadering en wij gaan aanstonds starten met de eerstetermijnbeantwoording vanuit het College. Zoals voor de schorsing aangegeven, heeft het College een uur de tijd voor de volledige beantwoording en zij bepalen onderling hoe die verdeling luidt. Daarnaast roep ik inderdaad de Collegeleden op om vanuit hun portefeuille te reageren op de moties en amendementen en daarbij nadrukkelijk het nummer van de motie of het amendement te noemen zodat we het ook hier mee kunnen volgen en daarmee een stemadvies. En zoals gezegd, op het moment dat het College zou besluiten om moties over te nemen en u zou het daar niet mee eens zijn, dan wel u zou willen dat de motie desondanks in stemming wordt gebracht, dan maakt u daar op dat moment melding van en maken we er een aantekening van. En ik verzoek u daar ook vooral heel consequent in te zijn in de wetenschap dat we volgens mij weer een nieuw record gaan maken als het gaat om het aantal moties en amendementen bij een agendapunt. Wij gaan starten met het College in de persoon van de portefeuillehouder Financiën, de heer Roest.

**Gedeputeerde Roest:** Dank u wel voorzitter. U hebt net de opmerking gemaakt dat ik direct de vragen van de moties er gelijk achteraan beantwoord. Ik heb alleen in mijn tekst niet de nummers van de motie benoemd maar we komen er denk ik samen wel uit. Geachte Statenleden, dank voor uw beschouwingen en vragen in de eerste termijn op de begroting 2022. Voordat we als College een reactie geven op de door u gestelde vragen, neem ik u graag even mee in een blik vooruit, want dat is in principe wat we vandaag doen. In de begroting geven we aan wat we het komende jaar willen bereiken en hoe we dat financieel mogelijk maken. De begroting die nu voor u ligt, is met veel zorg samengesteld en ik heb zo straks al de opmerking gemaakt: met dank naar de organisatie omdat die natuurlijk daar het werk aan hebben gedaan in verband met de situatie. Maar deze begroting heeft nog niet de gewenste vernieuwingsslag doorgemaakt. Het vernieuwen van de begroting verdient aandacht. In mijn relatief korte tijd als Gedeputeerde Financiën zie ik nu nog te vaak dat structurele opgaven incidenteel worden gedekt en dat het besef van de beperkte financiële ruimte in de operationele begroting niet breed genoeg leeft. Daarom moeten we de begroting kritisch tegen het licht houden. We moeten de benodigde middelen en capaciteit conservatief en realistisch in kaart brengen op basis van ons plan en niet het plan afstemmen op de middelen. Daarmee verwachten we ook dat de onderbestedingen, die we terugkerend ervaren, gaan afnemen. Ons streven is een begroting die eenvoudig, transparant en meerjarig sluitend is. Compacter met minder gegevens, maar met meer informatie. Maar bovenal ook herkenbaar voor u als PS, GS en natuurlijk het ambtelijk apparaat. Dit vraagt om meer aansluiting met de dagelijkse praktijk zoals vervat in de beleidskaders, maar vraagt ook om het afscheid nemen van overbodige ballast. Deze vernieuwing kost tijd, maar helpt bij de keuzes die wij samen moeten maken over de inzet van ons geld. Wat gaat u daarvan terugzien? We werken met kraakheldere, financiële spelregels. We maken scherpere afwegingen en geven een toelichting van de begroting langs de 6 W-vragen, zoals benoemd in de memorie bij de begroting. We gaan structurele opgaves financieel realistisch verwerken waardoor we een zuiver en informatief begrotingsresultaat tonen. Voor het goede begrip, voor deze werkwijze hebben we tijd nodig en dat zal pas in de begroting van 2023 te zien zijn. Natuurlijk maken we deze veranderingen niet alleen. Samen met de Controlemissie voeren we hierover al een fundamentele discussie. Dit om de begroting om te vormen tot een transparanter stuurinstrument. Ook speelt er nog een ontwikkeling die we scherp in de gaten moeten houden: de ontwikkeling van onze inkomstenbronnen. De inkomsten van het Rijk via het Provinciefonds, de opcenten en het rendement op onze investeringen. Al deze inkomstenbronnen staan onder druk en hebben de aandacht in ons College. En niet alleen daar, maar ook in IPO-verband om bij het nieuwe kabinet constructief maar indringend aandacht te vragen voor een structurele oplossing voor de dreigende terugloop van de inkomsten. En natuurlijk voor het uitblijven van inkomsten voor taken waarvoor we inmiddels ook aan de lat staan. En dat betekent eenvoudig meer taken dan ook meer knaken. Tot slot, de voorliggende begroting. In de begroting, in een oogopslag, ziet u welke inkomsten we verwachten in 2022 en waar we het geld aan uitgeven. Ook geven we inzicht in de meerjarenraming en het vermogen de komende vier jaar. Dit als een eerste stap om de begroting transparanter en inzichtelijk te maken. En dan ga ik nu voorzitter over naar het beantwoorden van de vragen over de mij betreffende portefeuille. Dan ga ik beginnen met het amendement inzake Geen fasering resultaat naar 2022. Het College heeft een sluitende meerjarige begroting opgesteld bij het voorstel in de tweede afwijklingsrapportage. We handelen hierbij conform de verslaggevingsregels alsmede onze eigen financiële spelregels. We begrijpen de overweging om de resultaatbestemming pas bij de jaarstukken te doen, gelet op de nog mogelijke wijziging in de realisatie. We achten het echter prudent om een voorzien tekort zo snel mogelijk te adresseren. En natuurlijk ligt het budgetrecht bij uw Staten, maar een gevolg van het amendement is helaas een niet-

sluitende begroting in 2022. Onder andere vanuit mijn rol als portefeuillehouder Gemeentefinanciën hecht ik bijzondere waarde aan een sluitende begroting. Dat is ook de standaard waar wij ook de gemeente aan houden. Mocht u er desondanks toch voor kiezen de motie aan te nemen, dan geven wij u mee dat er automatisch een amendement op de begroting 2022 noodzakelijk is om een verwacht negatief resultaat in 2022 te voorkomen. En dat is de reden dat we dit amendement dus ontraden.

**De vicevoorzitter:** Punt. Een interruptie van mevrouw Werrij en daarna de heer Smeets. Mevrouw Werrij.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Ja voorzitter, ik begrijp dat we een sluitende begroting moeten voorleggen, alleen wij handelen niet conform onze eigen afspraken die we in de herfstbrief 2019 met elkaar hebben gemaakt. Daarin staan klip en klaar dat de eindejaarsopbrengsten worden toegevoegd aan de immunisatiereserve en er is volgens mij ook geen speld tussen te krijgen. Dat is door collega Depondt ook samen met collega Van Wageningen in de informerende sessie FEB heel duidelijk gesteld. Dat zijn de spelregels waarlangs we werken. Dus dat is ook de correcte manier waarop het zou moeten verlopen, vandaar dat die fasering niet is toegestaan en dus is het amendement er gekomen. Wij begrijpen, en dat heb ik ook uitgelegd, dat daar een consequentie aan zit, maar die oproep is nadrukkelijk bij u neergelegd om met een oplossing te komen. En die oplossing is uitgebleven. Dus het amendement blijft in stelling, dit is niet conform de spelregels.

**De vicevoorzitter:** Ik ga ook gelijk de heer Smeets, want dat zal om hetzelfde punt zijn, het woord geven, dan kan de Gedeputeerde daarna reageren.

**De heer Smeets (SVL):** Ja ik zou graag willen weten van de heer Roest wat sluitend is aan de begroting als je € 3,3 miljoen overhevelt van voorgaand boekjaar. Daar is volgens mij in dat boekjaar waar het dan over gaat niets sluitend aan, dus ik zou graag willen weten hoe de heer Roest kan zeggen dat we een sluitende begroting krijgen op moment dat we € 3,3 miljoen overhevelen uit het voorgaande boekjaar.

**Gedeputeerde Roest:** Voorzitter, om maar gelijk op deze twee vragen in te gaan, mevrouw Werrij heeft straks geloof ik de opmerking gemaakt dat wij deze begroting als zodanig hebben meegekregen en dat dankzij de inzet van de ambtenaren en ook de CdK die begroting tot stand gekomen is. Ik heb net ook in mijn betoog aangegeven dat wij naar een andere methodiek toe willen die helderder en transparanter is waarbij we wel die financiële spelregels in de gaten moeten houden. Maar laat ik één ding zeggen, als wij nu volgens de spelregels, zoals u ze nu zegt, en dat is ook terecht en dat recht heeft u ook, dit geld naar de algemene middelen toe doen, het immunisatiefonds, dan zullen wij een begrotingswijziging straks ook weer moeten indienen waarop wij dat geld weer uit de immunisatie moeten gaan halen om de begroting te dichtten.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Werrij nog een keer op dat punt.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Ja voorzitter, dat is niet correct, maar we kunnen niet tijdens de wedstrijd de spelregels gaan veranderen en daar bent u op geattendeerd. De regel is dat de eindejaarsopbrengsten worden toegevoegd aan de immunisatiereserve. En als we een andere systematiek voorstellen is dat iets wat we met de Staten moeten bespreken. Het is ook niet zo dat we

zonder meer een amendement op de begroting zouden moeten indienen of iets anders, het is aan u om met een oplossing te komen. We hebben nadrukkelijk gezegd dat die € 3,3 miljoen niet overgeheveld kan worden. Dat is tegen onze regels, dat gaat niet. Kom alstublieft met een oplossing. Wat heeft u gedaan om die oplossing aan te dragen behalve te zeggen: ja het kan volgens de BPV wel denken wij en dus is het prima, maar dat kan niet.

**De vicevoorzitter:** De heer Smeets ook op dit punt nog.

**De heer Smeets (SVL):** Ja ik wil even mevrouw Werrij ondersteunen, want het werkt gewoon zo. We zien het vanaf 2022. Het is een spelregel, we gaan nu aan de immunisatiereserve toevoegen en volgend jaar wordt het er weer vrolijk uitgehaald. We snappen dat dat de creativiteit is die het College zal gaan betrachten volgend jaar. Maar toch zijn het de spelregels en we hechten eraan dat eraan vastgehouden wordt. En ik denk in navolging van mevrouw Werrij en anderen in de zaal, we roepen u op om anderszins naar oplossingen te zoeken dan volgend jaar € 3,3 miljoen uit de immunisatiereserve te halen. Dat is de oproep en daar zou u mee aan de slag moeten.

**De vicevoorzitter:** De heer Claassen ook nog op dit punt waarbij ik gelijk opmerk dat dit zijn vijfde interruptie is.

**De heer Claassen (PVV):** Ja, u doet maar. Voorzitter daar hebben we net in het Presidium afspraken over gemaakt en als u zich niet aan de feiten gaat houden ...

**De vicevoorzitter:** Dat wil niet zeggen dat ik zeg dat het hierbij ophoudt, maar dat ik wel alvast aangeef dat dit de vijfde is, dat we daar in ieder geval geen ...

**De heer Claassen (PVV):** Maar zo'n opmerking trekt dat wel voorzitter ...

**De vicevoorzitter:** Nee maar ik heb ze van iedereen geturfd en ik maak ze bij iedereen.

**De heer Claassen (PVV):** Dan wil ik ook bij iedereen horen wanneer ze er vijf hebben gehad.

**De vicevoorzitter:** Maar u bent de eerste die de vijfde heeft.

**De heer Claassen (PVV):** Dan ben ik benieuwd naar de tweede, de derde, de vierde en de vijfde. Voorzitter ja, ik steun de zienswijze van collega Werrij en van de sprekers ervoor. Er zit nog een ander probleem achter, namelijk dat je wel kunt zeggen we komen tekort, maar volgens mij heb ik in mijn eerste termijn in totaal, ik heb even geteld, wel € 10 miljoen benoemd waarvan we vanuit de begroting echt niet meer weten welke doelen nu zouden worden nagestreefd. Welke resultaten dat dan zou moeten opleveren voor al onze Limburgers. Ik zou zeggen schrap dat dan, dan heb je € 10 miljoen over.

**De vicevoorzitter:** De Gedeputeerde.

**Gedeputeerde Roest:** Ja voorzitter ik kan alleen maar de volgende opmerking maken, want ik kan daar natuurlijk nu niet direct vanuit dat opzicht een antwoord op geven. Maar het is natuurlijk wel zo

dat als wij dat verlies in 2022 hebben, we dan ook mogelijkwerijs uit de immunisatiereserve zullen moeten halen. We moeten er ook nog rekening mee houden dat we nog een opgave en een taakstelling hebben van € 6 miljoen die we moeten maken. Dus dat zou dan inhouden dat we dan in de begroting van 2022 forse bezuinigingen zouden moeten gaan doorvoeren. Dat is ook een keuze.

**De vicevoorzitter:** De heer Kuntzelaers.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Dank u wel voorzitter. Altijd enthousiaste voors en dan scherp slijpen op de financiële regels. Maar wat ik mij afvroeg is of we hier te maken hebben met een novum. Is dit voor het eerst dat we tegen deze situatie aanlopen of heb ik de voorgaande jaren niet regelmatig een ander precedent gezien dat op dezelfde manier omgegaan werd met begrotingssystematiek? De vraag is, vechten we nu voor het eerst tegen iets wat we altijd al zo gedaan hebben of is dit een nieuwe manier van omgaan met financiële regels? Dat is even een vraag naar historisch perspectief aan de Gedeputeerde die er nog niet was, maar misschien dat u daar in tweede termijn even op terug kunt komen?

**De vicevoorzitter:** De Gedeputeerde.

**Gedeputeerde Roest:** Ja voorzitter, dit is van voor mijn tijd. Daar kan ik natuurlijk nu geen antwoord op geven, maar ik zal wat de heer Kuntzelaers voorstelt meenemen en dan zullen we kijken of we daar in de tweede termijn op terug kunnen komen.

**De vicevoorzitter:** Vervolgt u uw betoog.

**Gedeputeerde Roest:** Ja dus dat ging dus over die immunisatiereserve. Ik moet even kijken dat we natuurlijk als College het niet direct herkennen dat wij afstappen van de afspraken die daarover in het Collegeprogramma zijn gemaakt zoals verteld in de herfstbrief. Is de keuze gemaakt om bijvoorbeeld € 86 miljoen in te zetten uit de immunisatiereserve en het verloop van de reserves wordt conform de BPV-regels gerapporteerd. Alle onttrekkingen uit de reserves hangen samen met een Statenbesluit. De totale daling van € 150 miljoen is dan ook deels een gevolg van eerder genomen besluiten die gefaseerd doorwerken. Dat kunnen ook besluiten zijn van voor deze Staten. Wij constateren natuurlijk wel dat voorheen de jaarresultaten in grotere mate bijdroegen aan de instandhouding van de reserve, maar dat dit door de taakstelling die ook is opgenomen, die ik u net ook genoemd hebt, de financiering van deze Statenperiode beperkter is.

**De vicevoorzitter:** Interruptie van de heer Smeets.

**Gedeputeerde Roest:** Mag ik even de zin afmaken mijnheer Smeets? Voorzitter? Ja. Ten aanzien van de rapportage kunnen we de heer Smeets tegemoetkomen, te beginnen bij de behandeling van de eindejaarsbijstelling waar we een uitgebreide presentatie met analyse onder andere ook van de immunisatiereserve in voorbereiding hebben. We hebben ook een suggestie voor de heer Smeets en dat is om de motie breder in te zetten op een analyse van het eigen vermogen in plaats van alleen de immunisatiereserve. We merken namelijk op dat er misverstanden bestaan over de immunisatiereserve. Het lijkt soms een pot met geld die in zijn geheel rendabel geïnvesteerd wordt en daarmee hopen wij ook de herkenbaarheid voor de grote groep Statenleden met bedrijfsmatige

achtergrond te vergroten. We rapporteren dan tweemaal per jaar uitgebreider in de jaarrekening en de begroting. En wat betreft de indexatie op de immunisatiereserve, dat vergt stevige keuzes en daar komen wij dan ook in een aparte notitie in december op terug bij de behandeling van de eindejaarsbijstelling zoals reeds toegezegd in de commissie FEB.

**De vicevoorzitter:** Punt. De heer Smeets.

**De heer Smeets (SVL):** Het is goed te horen dat de heer Roest de motie overneemt op dat punt, maar er staat nog iets in die motie. Dat we met zijn allen denk ik eens even goed moeten gaan praten over wat we vinden van de immunisatiereserve. Kan die wel of niet voor exploitatietekorten worden ingezet? Wat dat betreft is het te makkelijk wat de heer Roest zegt. De heer Roest zegt die € 150 miljoen waar u aan refereert, dat zijn allemaal Statenvoorstellen vanuit het verleden. Dat haal ik A nergens uit op dit moment en dat is dus ook een van die redenen dat die motie wordt ingediend. En B dan zou ik graag man en paard genoemd willen hebben van de heer Roest. Welke Statenvoorstellen kwalificeren we dan voor die € 150 miljoen die we nu afnemen. Een deel klopt. Een deel is in de periode geweest van het vorige College, maar alle toekomstige exploitatietekorten die gedekt gaan worden, ik betwijfel daar zeer van of dat allemaal terug te vinden of te herleiden is naar Statenvoorstellen. Dus ik denk dat de heer Roest hier wat makkelijk overheen stapt. En als hij daaraan vasthoudt, wat zijn goed recht is uiteraard, dan zou ik daar graag een uitvoerige analyse op zien.

**De vicevoorzitter:** De Gedeputeerde.

**Gedeputeerde Roest:** Voorzitter ik herken wat de heer Smeets zegt en ik denk dat dat ook helemaal in de lijn is zoals ik erin zit. Ik heb het ook in de Controlecommissie nadrukkelijk gezegd dat wij in de toekomst en dat heb ik ook in een voorbeeld gezegd, de begroting anders willen gaan indelen. Transparanter, overzichtelijker en dat heeft er dus ook mee te maken dat ik persoonlijk, en dan moet ik nu even van mij uitgaan, inderdaad de vorm van een immunisatiereserve eigenlijk niet als zodanig begrepen heb, waarom we dat doen. In mijn optiek is het gewoon heel eenvoudig. Je hebt de algemene middelen en de algemene middelen is het totale vermogen wat we hebben en daarnaast hebben we een operationele begroting. Dat zijn twee verschillende zaken en die moet je ook niet door elkaar mengen wat weleens vaker gedaan wordt. Dan denk je, ja goed Limburg is een vermogende provincie, maar we hebben te dealen binnen de operationele begroting. En het eigen vermogen dat je dus hebt, de algemene middelen eraanast, dat is namelijk iets waarvan we ook gezegd hebben dat het rendement dat we daarop gemaakt hebben noodzakelijk is voor de ophoging van de begroting. Dat is ook een van de redenen dat u als Staten altijd gezegd heeft, als dat de doelstelling is voor onze kinderen en kleinkinderen dat we die ruimte dan ook blijven behouden dan zou de immunisatiereserve, ik spreek in dit geval van het algemene vermogen, dan ook geïndexeerd moeten worden. En dan kun je natuurlijk uitgaan van een immunisatiereserve en die indexeren waar de ondergrens € 900 miljoen is. Rekening houdend met inflatie. En dan anderzijds zou er een makkelijker methode zijn dat je zegt alle zaken bij elkaar. Dus het algemene vermogen en het algemene vermogen zou nu ook de maatstaaf van de solvabiliteit op kunnen leggen. De solvabiliteit zou niet onder een bepaalde grens mogen gaan. We hebben nu een solvabiliteit van 81%. En dat is een andere benadering. Dan krijg je een transparanter geheel waardoor je vermijdt dat je allerlei potjes hebt waarvan ik, ik moet eerlijk zeggen dat toen ik in het begin hier kwam ook dacht van hoe zit dat

allemaal? Maar nogmaals dat zijn voorstellen die wij met de volgende begroting naar u toe willen brengen.

**De vicevoorzitter:** Vervolg vraag van de heer Smeets.

**De heer Smeets (SVL):** Ik stel vast dat de heer Roest en ik van mening verschillen over hoe je met de immunisatiereserve moet omgaan. In mijn optiek is die absoluut niet bedoeld voor de inzet van algemene middelen. En ook de bedenkers overigens van die immunisatiereserve, 2012, dat was even een doelstelling. Ik zou zeggen kijk het amendement A1 uit 2013 er nog eens op na. Dus wat dat betreft verschillen we dan van mening en denk ik een extra oproep naar GS en ook naar PS om samen nog eens even goed de herijking te doen van die immunisatiereserve. Hoe kijken we er nu tegenaan? U geeft zelf aan, het was voor mij ook een lastig onderwerp. Ik denk voor ons allen die nieuw waren hier is dat een voorziening, een reserve, nogmaals de meest pregnante reserve op de balans. We zullen dat allemaal denken <onverstaanbaar> als we daar breed over discussiëren dus die oproep blijft staan, maar ik stel vast dat ik met de heer Roest van mening verschil over het feit dat de immunisatiereserve bedoeld is ter dekking van de algemene middelen.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel dan wil de heer Roest nu vragen om zijn betoog te vervolgen.

**Gedeputeerde Roest:** Ja, ik wil nog een opmerking maken dat ik natuurlijk graag ook met de heer Smeets na afloop, niet nu, maar binnenkort daarover van gedachten wil wisselen omdat de immunisatiereserve gewoon een onderdeel is van de algemene reserve. Daar zit geen verschil in en daar wil ik dus graag met de Controlemcommissie ook naar kijken hoe wij dat in een volgende begroting duidelijker en transparanter kunnen neerzetten.

**De vicevoorzitter:** Ik onderbreek u even, want u heeft zeg maar verkapt gereageerd op de motie van de heer Smeets. Neemt u die nu over met de toelichting die u geeft? Is dat het advies, want het is niet duidelijk geformuleerd net.

**Gedeputeerde Roest:** Ik heb gezegd voorzitter dat ik straks terugkom met voorstellen met betrekking tot de immunisatiereserve, ook met betrekking tot de mogelijke indexering. Daar komen we dus nog in dit jaar op terug.

**De vicevoorzitter:** Nee, maar neemt u de motie met het dictum en de strekking over? Dit is eigenlijk een ja-neevraag die ik u moet voorleggen.

**Gedeputeerde Roest:** De motie als zodanig neem ik niet over.

**De vicevoorzitter:** Die neemt u niet over? Dus het College ontraadt de motie. Wat ik zei 2801. Dan verzoek ik u te vervolgen.

**Gedeputeerde Roest:** Ja dank u voorzitter. Dan de motie Geld besteden waarvan alle Limburgers gebruik kunnen maken. De bestedingen voor instellingen zoals bedoeld in deze motie zijn grotendeels verankerd in de subsidiebeschikkingen en hierin is de wijze van afrekening al vastgelegd. Dat maakt deze motie niet uitvoerbaar. Daarbij zou dit een extra belasting zijn van de instellingen en bedrijven

die nu al omzetederving ervaren en ook deze motie moeten wij dus ontraden.

**De vicevoorzitter:** Interruptie van de heer Van Caldenberg en de heer Franssen. Ik begin met de heer Van Caldenberg en ook hier maak ik de opmerking dat dit zijn vijfde is. De heer Van Caldenberg.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Voorzitter het is eigenlijk geen interruptie, het is eigenlijk gewoon de vraag of de Gedeputeerden het nummer van de motie erbij kunnen roepen, want de titel van de motie dat is heel veel zoekwerk.

**De vicevoorzitter:** Dat ben ik met u eens, ik was zelf ook aan het zoeken en ik had dat ook al gevraagd. Het gaat hier inderdaad om de motie, ik zal hem er even bij pakken, 2792 van de heer Driessen. Mijnheer Franssen had u dezelfde vraag? Ja oké. Prima dan schrappen we dit even als interruptie. Dus het advies over de motie 2792 van de heer Driessen inzake Geld besteden wordt ontraden door het College.

**Gedeputeerde Roest:** Ja voorzitter ik had me net ook al verontschuldigd dat ik op mijn notitie hier niet de nummers van de motie had gezet. Ik zie nog wel dat we nog een en ander moeten leren hier voor de toekomst. Dan over naar de motie inzake het coronatoegangsbewijs voor werknemers in de gehele provincie Limburg. Ik heb net een blaadje gekregen, is dat de motie 2635 als ik het goed heb. Ik weet het niet. Sorry? Kijk, we krijgen van alle kanten hulp dus dat komt wel goed.

**De vicevoorzitter:** Ja, reactie van het College op de motie 2778.

**Gedeputeerde Roest:** Ja. Voorzitter in de huidige situatie is dit niet aan de orde. Ons uitgangspunt is dat we de wet volgen. Mocht het demissionaire kabinet de wet met betrekking tot de toegangsbewijzen gaan wijzigen dan neemt de provincie Limburg contact op met het Rijk en de medeoverheden om te voorzien welke consequentie dit heeft voor de toegankelijkheid van het Gouvernement. En ook deze motie moeten wij ontraden.

**De vicevoorzitter:** Nee dat mag u niet, want het is aan de fractievoorzitters om het debat te voeren, dus andere leden mogen helaas niet deelnemen. Dus dan moet u dat via uw fractievoorzitter doen. Goed de Gedeputeerde vervolgt.

**Gedeputeerde Roest:** En als laatste de motie over uitzonderen bij benoemingen en opdrachtverlening na toestemming van PS. Daar heb ik helaas ook niet het nummer van.

**De vicevoorzitter:** Dat is de motie 2635 van de heer Van Caldenberg.

**Gedeputeerde Roest:** Voorzitter deze discussie is ook in de commissie Financiën aan de orde geweest en het College beschouwt het benoemen van personen in een adviescommissie als een GS-bevoegdheid. Dat is ook in lijn met de beleidskaderbenoeming 2.0. PS wordt wel geïnformeerd via de jaarlijkse rapportages en via het benoemingsregister op de provinciale websites die continu wordt aangevuld met benoemingen en daardoor dus altijd actueel is. Het register zal medio november operationeel zijn. Overigens is het sinds de inwerkingtreding van het huidige beleidskader benoemingen in 2016 maar één keer voorgekomen dat die persoon zonder transparante procedure

een-op-een is benoemd. En dat ging over de heer Kaiser als voorzitter en boegbeeld van het onafhankelijke provinciale comité voor de viering van 75 jaar bevrijding. PS zijn daarover destijds geïnformeerd. Door de verdere aanscherping van het beleid en de processen rondom benoemingen en opdrachten is de controle op rechtmatigheid bij afwijkingen reeds beter geborgd.

**De vicevoorzitter:** Punt. Mevrouw Plusquin had een interruptie voor u.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Ja dank u wel. Ik vond ook dat de Gedeputeerde zich wat makkelijk van motie 2778 over Geen draagvlak voor het 2G-systeem afmaakte. We hebben hier toch afgesproken dat iedere Limburger mee moet kunnen doen en dat we inclusief willen zijn, dus hoe verhoudt zich dat met name op de eerste drie van de vier punten. Dat is heel makkelijk om daar een brief over te schrijven. Dat kost niets, dus ik vind het ontraden van deze motie wat ver gaan, want daarmee wordt wel een aanzienlijk deel van Limburg nu buitengesloten. Ik vond dat de Gedeputeerde zich daar erg makkelijk van afmaakte.

**Gedeputeerde Roest:** Ja voorzitter, ik heb de vraag niet helemaal 100% verstaan, maar ik denk dat hetgeen ik net gezegd heb een heldere uitleg is van waar wij als College voor staan. Wij achten deze motie eigenlijk disproportioneel omdat deze doorlooptijden voor opdrachten en benoemingen aanzienlijk zal vergroten.

**De vicevoorzitter:** Dit ging nog over het advies over de motie 2778 waarbij mevrouw Plusquin niet tevreden was met uw antwoord. Het is de vraag of we dat nu in debat doen, want een interruptie is eigenlijk voor een vraag. U mag daar ook in tweede termijn nader op terugkomen mevrouw Plusquin. Ja?

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** <onverstaanbaar>

**De vicevoorzitter:** De Gedeputeerde.

**Gedeputeerde Roest:** Ja voorzitter dan heb ik nog de laatste vraag van de heer Claassen van de PVV. De maatschappelijke kostenbatenanalyse van MAA wordt gedekt uit de procesmiddelen MAA. In de commissie FEB van 5 maart jongstleden is het proces met PS afgestemd. En dat de MKBA afgerond moet zijn voor het te nemen besluit over krediet baanrenovatie. Daarmee is de benoemde motie niet meer aan de orde.

**De vicevoorzitter:** Dan hebben we het even over motie ... Ja niet als interruptie, maar het helpt wel mee in het proces.

**De heer Claassen (PVV)** In mijn termijn verwees ik naar een in allerijl opgezet initiatiefvoorstel, wat in meerderheid toen in 2019 is aangenomen, om geen gelden vrij te maken van waar dan ook of middelen gelieerd aan waar dan ook aan het nieuw instellen van het MKBA. Dat is het initiatiefvoorstel wat door een meerderheid is aangenomen. Dus geen amendement, geen motie.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. De heer Driessen op dat punt ook nog?

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Niet op dat punt voorzitter, maar een toevoegende vraag. Ik heb het idee dat de heer Roest klaar is met zijn bijdrage. Ja, hij knikt instemmend. Dan heb ik namelijk twee punten van mij gemist op vragen die ik gesteld heb. De eerste was: houdt het College rekening met een hoger inflatiepeil dan nu wordt gedaan. Waardoor dus de begrotingen in de komende jaren in de knel kunnen komen. En hoe ziet het College de krappere bestedingsruimte van een toekomstige Staten en GS? Die twee vragen hebben we in termijn nog niet gehoord.

**De vicevoorzitter:** Dan verzoek ik de Gedeputeerde die nog te beantwoorden.

**Gedeputeerde Roest:** Ja voorzitter, zoals de heer Driessen weet hebben wij op basis van de gegevens toen de begroting werd samengesteld rekening gehouden met een 1,6% inflatiecorrectie. We zitten nu natuurlijk, dat ben ik met hem eens, in een situatie waar we een aanzienlijk hogere inflatie hebben, maar in het algemeen zijn ook de economen die hierover hun licht hebben laten schijnen van mening dat de inflatie van 4% die er op het moment is, een tijdelijke zaak is. Dat zou dus inhouden dat wij bij een volgende begroting daar dan natuurlijk ook misschien anders naar zouden kunnen kijken. Kijk het is altijd zo dat inflatie een opgaande en neergaande beweging maakt. Daar kun je niet altijd op dit moment actueel 100% op reageren.

**De vicevoorzitter:** De heer Driessen.

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Dank u wel voorzitter. Dat begrijp ik, dat de inflatie een tendens kent. Dat is vrij logisch, als die alleen maar zou stijgen dan zou het uit de hand lopen. Maar de vraag is als we nu dus een tijdlang een hoge inflatie hebben, en ik geloof graag en hoop dat die ooit weer een keer naar beneden gaat, maar dat betekent wel dat we in de tussentijd een hoge inflatie hebben. In de tussentijd dus minder kapitaalkrachtig worden. En dat ook onze begroting van volgend jaar en die van het jaar erop in het gedrang kan komen want het prijspeil dat gestegen is, gaat in absolute zin niet meer omlaag. Als we een lagere inflatie hebben stijgt het prijspeil nog steeds, maar dan zitten we nog steeds met die procentuele hoge inflatie die we nu hebben. Dus goedkoper wordt het niet, het wordt alleen maar duurder om het even makkelijk te zeggen. Hebben we daar een plan B voor is mijn vraag. Heel effectief want als de inflatie weer laag wordt wil het niet zeggen dat dingen dan goedkoper worden. En ten tweede, hoe zit het met die krappe ruimte voor de komende Statenperiode?

**Gedeputeerde Roest:** Wat de heer Driessen bedoelt, dan hebben we het over de komende begroting, dus niet over deze begroting. En natuurlijk als je inflatie hebt, krijg je natuurlijk ook dat je dat trap-op-trap-af-systeem hebt. Dat betekent dus ook dat wij straks ook naar alle waarschijnlijkheid dus meer middelen vanuit het Rijk gaan krijgen die daar natuurlijk daar in dezelfde mate mee omhoog gaan. Je hebt loon- en prijsstijging en noem allemaal maar op, dat wordt allemaal meegenomen natuurlijk in de komende meicirculaire. En die is dan weer onderdeel van de begroting 2023.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. Ik denk dat dat voldoende is voor de beantwoording van deze Gedeputeerde. Dan bedank ik u mijnheer Roest. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Van Toorenburg die vanuit haar rol als eerste plaatsvervangend CdK tevens zal reageren op de vragen die bestemd waren voor de Gouverneur.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Dank u wel voorzitter. Inderdaad kon de Gouverneur vandaag helaas niet aanwezig zijn, maar ik wil graag de vragen die aan hem gesteld zijn beantwoorden voor u. Allereerst is de vraag geweest wat de kosten van de commissie Bestuurlijke Integriteit zijn en of die transparant aan de Staten kunnen worden bericht. Het blijkt uit de afwijkingenrapportage dat we € 363.000 begroten voor de kosten voor het programma van de bestuurscultuur en we maken die kosten natuurlijk voor drie leden van de Programmacommissie, naar verwachting ongeveer € 90.000 inclusief reis- en verblijfskosten en de commissie hoort daarbij. Vanzelfsprekend ondersteund. Het wordt gedaan door Berenschot en daarvoor zijn de kosten maximaal € 213.000. Dus in totaal verwachten we ongeveer drie ton aan kosten te maken en die worden gedekt uit de investeringsmiddelen, procesmiddelen en onvoorzien. Dus dat is de dekking van dit wezenlijk onderdeel.

Dan is er een vraag gesteld aan de Gouverneur ten aanzien van het diversiteitsbeleid. Dat heeft eigenlijk twee kanten. Aan de ene kant is de opmerking gemaakt: wat doen we aan bewustwording. Wat wordt eigenlijk met bewustwording bedoeld. Dat gaat erover dat we het belangrijk vinden dat al onze medewerkers de waarde inzien van diversiteit en inclusie. Dat iedereen mee kan doen en dat we niet allemaal hetzelfde zijn. En dat we alle Limburgers vertegenwoordigen. En dat het ook belangrijk is daarvoor dat de mensen die hier werken zich daar ook mee verwant voelen. Dat wil niet zeggen dat we als een melkquotum aan het kijken zijn, zijn er zoveel dit, zijn er zoveel dat. Zijn er zoveel mensen van een andere nationaliteit? Zijn er zoveel mannen of vrouwen? Zo bekijken we het niet, maar we vinden het wel belangrijk dat er enige afspiegeling is van onze provincie. Dus wanneer we werven proberen we breed te werven zodat veel mensen zich aangesproken voelen. Dat je het niet alleen maar via een gehypet LinkedIn'tje doet maar ook wat meer probeert te verbreden. Dat je heel veel doelgroepen aanspreekt die zich dan bij ons kunnen melden. Dat gaat over diversiteit op de werkvloer. We vinden het simpelweg belangrijk dat alle Limburgers zich vertegenwoordigd voelen. Niet met een blauwdruk, maar met een brede wervingscampagne. Dat is ook het landsbeleid. Ik denk dat we dat op deze manier ook doen. En zoals de collega net al aangaf, proberen we natuurlijk wel te kijken wanneer er bijvoorbeeld weer een toezichthoudende raad, waar het College over gaat, wordt aangesteld. Of op een andere manier dat we ook een beetje kijken of we niet alleen maar mannen van 50 uit Venlo afkomstig hebben bij wijze van spreken. Is het een beetje verdeeld over de Provincie? Zijn er voldoende mannen en vrouwen in dergelijke raden of toezichthoudende organen? Hebben we misschien andere mensen die hebben gesolliciteerd. Wij vinden het gewoon belangrijk dat we, nogmaals, heel Limburg vertegenwoordigen.

Er is een vraag gesteld over het BDL-rapport in het kader van IKL. Wij zijn natuurlijk gewoon gehouden aan rapporten die wij hebben. Die maken wij zo snel mogelijk naar u openbaar, maar dit zijn niet onze rapporten. Dit zijn rapporten die de Raad van Toezicht van IKL heeft gevraagd. Zij hebben deze rapporten onder zich en hebben die niet aan ons gegeven zodat wij die niet zomaar openbaar kunnen maken aan u. Dus dat maakt het ook voor de Provincie lastig, want het rapport is vertrouwelijk en niet beschikbaar voor de Provincie Limburg en haar Staten tot het moment dat de Raad van Toezicht de vertrouwelijkheid heeft opgeheven. Dus dat maakt dat ik motie 2781, want daar heb ik het over, in die zin niet kan uitvoeren.

**De vicevoorzitter:** Ik ga u even onderbreken voor een interruptie van de heer Van Caldenberg.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Tenzij de Gedeputeerde hier nog iets over wilde gaan zeggen, maar dat weet ik ... Nee. Oké. Er bestaat geen Raad van Commissarissen meer van de IKL. Dat is een

beetje het punt. Zij kunnen het u nooit meer geven, maar dat rapport is wel ergens. En dat rapport is ook opgesteld door een bureau. Dat bureau heeft ook dat rapport. En die informatie zouden we wel graag hebben. Dus het punt is eigenlijk een beetje, hoe we dat kunnen organiseren. Als u de motie wat breder wilt interpreteren vind ik dat prima, maar de informatie moet op tafel komen. Dus ik zou iets meer inspanningen willen zien, in dit geval dan van de CdK, of we dit nog voor elkaar kunnen krijgen.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Voorzitter dan blijf ik toch bij het antwoord dat ik net heb gegeven. Daarom kunnen wij die motie niet omarmen en zullen wij hem ontraden omdat het niet het rapport is van de Provincie. Het is een rapport van een ander. Wij kunnen niet iets openbaar maken wat een ander niet openbaar maakt. Laten we er niet omheen draaien, er zijn natuurlijk langs heel veel wegen vragen gesteld om dat nog openbaar te maken. En dat is simpelweg niet gebeurd. Wij hebben dat rapport niet en ik kan het ook niet aan u openbaar maken en daarom ontraden wij die motie. Voorzitter, tot slot ten aanzien van de vragen die aan de CdK zijn gesteld, neem ik toch even de ruimte om in zijn geest uw Staten te beantwoorden ten aanzien van het coronabeleid. We spreken hier vandaag in de Staten natuurlijk over de dingen die Limburg aangaan en dat betreft natuurlijk ook het coronabeleid. Aan de ene kant hebben we te maken met het feit dat we een democratisch gelegitimeerd beleid hebben op dit moment. De Tweede Kamer heeft besluiten genomen. Waar we wel moeite mee hebben, is het beeld dat af en toe wordt neergezet alsof het coronabeleid dient om heel andere doelen te bereiken, achterbakse doelen te bereiken, stiekeme doelen te bereiken anders dan de doelen van de gezondheid van Nederlanders en Limburgers. Wij hechten eraan als College om daar in ieder geval afstand van te nemen. Het is ook verwoestend in onze samenleving om iedere keer langs die lijn het debat te voeren. Blijft staan dat je erover kan verschillen van mening. U mag wel weten dat wij als GS er continu alles aan doen om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen kunnen meedoen. Het is ook een heel duidelijke inspanning geweest van ons om ervoor te zorgen dat de bibliotheken die graag een bewijs wilden hebben snel in staat waren om dat ook te kunnen verkrijgen. We hebben gesprekken gevoerd met allerlei organisaties, net in de eerste dagen dat mensen die QR-code moesten laten zien, om daar ietwat soepel mee om te gaan. Als mensen op een andere manier konden bewijzen dat ze waren gevaccineerd, maar simpelweg die documenten nog niet hadden om ze toch toe laten. Allerlei manieren die wij hebben geprobeerd om ervoor te zorgen dat mensen mee kunnen doen. Dat is de insteek van dit College. We willen dat zoveel mogelijk mensen mee kunnen doen. We willen het debat met elkaar op een respectvolle manier voeren, maar u vindt ons tegenover u wanneer er een beeld wordt neergezet alsof de keuzes die ten aanzien van corona worden gemaakt, worden gemaakt om een andere stiekeme, gemene agenda uit te voeren want daar heeft niemand iets aan. En hier in deze Staten al helemaal niemand.

**De vicevoorzitter:** Ik zet de tijd de tijd even stil voor een interruptie van de heer Driessen.

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Ja, ik weet nu niet of dit een punt van orde is of een vraag of een interruptie dan, maar ik heb dat ook niemand horen zeggen dus ik zou dan wel weer graag toelichting willen van mevrouw Van Toorenburg waar we het over hebben.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Voorzitter, ik refereer aan heel veel verschillende berichten, die met name vanuit Forum voor Democratie kwamen, dat de regering niet bezig is met de gezondheidssituatie van de Nederlanders en daarmee ook de Limburgers, maar een heel andere agenda voert. Daar neem ik afstand van. Wat wij wel proberen te doen is ervoor te zorgen, en dat was

een heel terecht punt dat juist ook vanuit Forum werd aangegeven, hoe gaan we er met elkaar voor zorgen dat zoveel mogelijk mensen kunnen meedoen. Gaan we ervoor zorgen dat iedereen aan zijn documenten kan komen? Gaan we ervoor zorgen dat we zo ruimhartig mogelijk zorgen dat iedereen mee kan doen? Er is ook heel duidelijk vanuit heel veel verschillende politieke partijen geprobeerd om in ieder geval openbaar sporten mogelijk te laten maken omdat gezondheid belangrijk is. Allemaal dingen waar we met elkaar over in gesprek zijn en daarom adresseerden wij dit vandaag wel.

**De vicevoorzitter:** Ja, met het risico dat ik inderdaad de deur openzet voor een publiek coronadebat, maar goed daar is het College natuurlijk ook mee gestart. Mevrouw Plusquin.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Ik was toch echt van mening dat wij hier een afspraak hadden in dit huis dat we elkaar niet zouden aanspreken op wat landelijk verteld wordt.

**De vicevoorzitter:** De heer Driessen.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** En ik zou daar graag een reactie op horen van de Gedeputeerde.

**De vicevoorzitter:** De heer Driessen allereerst.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Ik vind het polariserend wat hier gebeurt.

**De vicevoorzitter:** De heer Driessen.

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Diezelfde strekking. Wij werden persoonlijk aangesproken als partij en dan moet ik toch echt concluderen dat mevrouw Van Toorenburg een debat probeert te voeren met Thierry Baudet die niet in deze zaal zit. En dan heeft u niet geluisterd naar mijn betoog wat ik zojuist gevoerd heb. Dan moet ik toch constateren dat dat echt heel goedkoop scoren is, want daar had ik veel liever een reactie op gezien.

**De vicevoorzitter:** Er waren nog andere meldingen voor interrupties? Of was dat voldoende? Mevrouw Van Toorenburg.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Voorzitter in de eerste termijn werd wel een algemener coronaverhaal gehouden. Er werd zelfs ingeleid of de vraag was of dat debat hier moest worden gevoerd. Dat debat werd wel geopend. Er werden wel opmerkingen over gemaakt en daarom heb ik de vrijheid genomen om die antwoorden te geven, maar daarbij ben ik direct ingegaan op het feit dat er terecht opmerkingen zijn gemaakt dat we mensen niet moeten uitsluiten. En dat was de strekking van mijn beantwoording.

**De vicevoorzitter:** Dan verzoek ik u uw betoog te vervolgen en antwoord vooral te geven op de vragen die wel direct gesteld zijn.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Prima voorzitter, ga ik meteen doen. Voorzitter, vanuit de Partij van de Arbeid werd aangegeven dat ze nooit meer iets hadden gehoord van de burgertop. We hebben

toch geprobeerd om in een brief in september aan uw Staten aan te geven wat we daarmee deden? Dat we in het voorjaar ook proberen om alsnog die burgertop te organiseren. We hebben geprobeerd ook dat in het verlengde te laten zijn van de rapportage die u heeft gekregen van de heer Knottnerus die hebben wij als GS direct naar u toegestuurd omdat we het belangrijk vinden om over die brede welvaart met u van gedachten te wisselen. Dus dat komt zeker nog terug, maar in die brief in september hebben wij u ernaar verwezen omdat we het juist belangrijk vonden om ook aan u uit te leggen waarom dat niet in het eind van het jaar al was gedaan. Bovendien gaf corona er ook eigenlijk heel weinig ruimte voor, maar we willen hem niet laten liggen en we hebben hem daarin benoemd. Ik meen dat er ook in enige commissie daaraan gerefereerd is. Dus hij staat bij ons scherp op de agenda maar we willen het andere debat met u daarover voeren.

Voorzitter, Partij van de Arbeid en ook andere partijen hebben mij gevraagd hoe het nu zit met het Filmfonds. Hoe kan het nu dat we zo gemakkelijk, ogenschijnlijk, afscheid hebben genomen van het Filmfonds? We hadden toch iets moois in handen. Ik bestrijd ook niet dat we iets moois in handen hadden. Het is zo dat in 2014 is besloten een extra beleidsstimulering te doen voor de filmproductie en er is ook sinds 2014 bijna € 3,5 miljoen extra geld naartoe gegaan. Er is heel veel extra geïnvesteerd om juist bij te dragen aan de film, nog exclusief de bijdragen die zijn gedaan via het Cultuurplan en Subinfrastructuur. We zien ook dat die filmsector zich goed heeft ontwikkeld, maar wij zijn van mening dat je op een bepaald moment ook moet kunnen zeggen: we gaan deze specifieke stimulering niet voortzetten want ook andere specifieke disciplines gaan we niet langs deze weg iedere keer weer ondersteunen. Dat moet veel breder, maar we blijven het natuurlijk op andere manieren wel doen. We hebben het crowdfundingplatform Voordekunst nog steeds en er zijn ook andere specifieke regelingen die we blijven doen. Wij zien helaas dat de gewenste verbreding binnen het filmveld is uitgebleven en bij de bijdrage van andere partijen en de economische spin-off hebben wij ook onze vraagtekens gesteld. Maar we blijven dat natuurlijk netjes dit jaar doen. Er gaat zelfs meer geld heen, drie ton, maar wij vonden dat je op enig moment ook moet zeggen dat nu deze specifieke stimulering ten einde is en we daar dus langs die weg niet mee verdergaan. Dan kom ik even heel concreet bij de motie die daarover is ingediend, 2775, om jaarlijks die vier ton vrij te maken uit de vrije beschikbare middelen. Laat daarvan gezegd zijn dat die niet zo heel vrij zijn, want dat betekent dat we meteen het hele jaar helemaal, maar dan ook helemaal niets extra's meer kunnen. Dat vind ik ook wel heel erg zorgelijk om te doen. Dan is er helemaal geen enkele vrije ruimte meer en we moeten ons ook realiseren dat we juist de verantwoordelijkheid hebben genomen om de extra zaken die we zijn gaan subsidiëren toen de cultuurtank een wat langere periode aan ons voorstelde en ook Midden- en Noord-Limburg graag mee wilde nemen, dat we die verantwoordelijkheid hebben genomen om dat ook voort te zetten. Dat zit allemaal in die extra middelen. Er was allemaal geen dekking voor. Dus daarom hebben wij ook een beetje moeten kijken naar het maken van nieuwe keuzes. Maar nogmaals, we hebben dus niet meer gekozen voor disciplinegerichte bijdrageregelingen, maar we gaan gewoon door met CineSud, we gaan door met VideoPower. We gaan door met Dutch Mountain Filmfestival. Door met het Limburg Filmfestival. De makers kunnen net als de makers van alle andere disciplines een provinciale bijdrage krijgen via het crowdfundingplatform Voordekunst, op ondersteuning in brede zin rekenen en we zullen ze ook altijd helpen om andere subsidieregelingen te krijgen. Maar kort en goed, wij vonden nu het moment daar om een heel specifieke regeling voor een kleine niche niet langer voort te zetten. Daarom zouden we ook de motie 2775 willen ontraden.

**De vicevoorzitter:** Punt.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Mag ik op dit punt nog een ding, misschien is dat nog een vraag en dan ben ik klaar met het stukje Filmfonds. Ik vind het terecht dat is aangegeven: hoe heeft een Gedeputeerde nou zo'n pijnlijke boodschap via Zoom kunnen doen? Hoe haal je het toch in je hoofd zou ik bijna zeggen. Had ik ook niet gewild. Ik had de mensen hier uitgenodigd. Het was hun keuze om het via Zoom te doen om ervoor te zorgen dat ook een lid van de Raad van Toezicht vanuit Den Haag erbij kon zijn. Ik had het liever anders gezien. Dat heb ik ook in het gesprek gezegd. Ik vond het nogal een boodschap om even via Zoom, ook nog een keer in de auto helemaal dramatisch, uit te voeren.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. Ik kijk eerst naar mevrouw Jenneskens die had zich gemeld en daarna de heer Kuntzelaers. Ja, ook voor u uw vijfde interruptie.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Voorzitter ik had twee vragen. Gedeputeerde Van Toorenburg verwijst naar het Platform Voordekunst, maar daarin is eigenlijk Limburg wel een uitzondering want andere provincies hebben wel degelijk een perspectieffonds zoals Brabant bijvoorbeeld. Ik merk in haar beantwoording dat ze eigenlijk zegt: we hoeven geen filmspecifieke fondsen te hebben want we hebben algemene fondsen. Maar die algemene fondsen zijn bijna altijd crowdfundingfondsen. Ik wilde eigenlijk aan haar vragen, want als je doorverwijst naar Voordekunst, dan gaat het toch gewoon om crowdfunding. Ik wilde eigenlijk aan haar vragen: klopt het dan dat u eigenlijk zegt wij trekken er geen geld voor uit, maar we kunnen hoogstens cofinancieren? En het tweede wat ik me afvroeg was eigenlijk ook wel, er is een afweging gemaakt over het nut en de noodzaak. Ik hoor ook terug in uw beantwoording van ja als we dit geld uitgeven dan hebben we voor de rest zo weinig, maar aan de andere kant als we een kritische afweging maken denk ik niet dat er heel veel culturele instellingen of fondsen zijn die ervoor zorgen dat het publiek vertien-, vertwintig-, verdertigvoudigt, zoals gebeurd is juist dankzij die investeringen in het Filmfonds. Dus op basis van welk criterium maakt u dan eigenlijk de afweging van dit is niet meer nodig, want volgens mij is er zeker vanuit bereik echt wel iets voor te zeggen om juist dit fonds in de lucht te houden.

**De vicevoorzitter:** De Gedeputeerde.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Ik benader hem juist van een andere kant. Ik probeer alle kunstvormen in Limburg op een gelijke manier ruimte te bieden via de subsidieregelingen. En dan constateer ik dat er ooit een specifieke subsidiëringsregeling is gekomen voor een niche met goede redenen waar inmiddels bijna € 3.222.000 en nog wat naartoe is gegaan, waarbij je een enorme economische spin-off verwacht. Dat viel eigenlijk wel mee. Je ziet toch dat het een kleine kring van mensen is die daar terecht mooie dingen van heeft gemaakt, maar het blijft een kleine kring. Als ik dan kijk wat er verder allemaal voor de film beschikbaar is, waarvan ik terecht al zei net, als je kijkt naar CineSud daar blijven we gewoon in financieren en alle andere vormen. Dan denk ik dat het niet ook nog eens een keer nodig is om nog eens een keer dit Filmfonds te doen. Met nog eens een keer een Filmoffice waarbij de directeur van het Filmoffice ook de directeur is van CineSud. Dat er allerlei lijnen lopen waarvan ik denk ja, moet je die op een bepaald moment niet ontrafelen. We hebben op een aantal manieren juist daarin subsidies gegeven, maar niet nog een keer via een heel specifieke niche ook nog juist alleen voor deze discipline. Ik vind dat je op een bepaald moment een keuze moet maken en als ik dan zie dat, ik zei het vorige keer in een overleg, er eigenlijk bijna een jaar van de wagen valt omdat je wel zegt dat je het gaat voortzetten. Eigenlijk is daar geen dekking voor. Daar

probeer ik dan middelen voor vrij te maken. De middelen komen onder andere hieruit.

**De vicevoorzitter:** De heer Kuntzelaers. Dat is een vijfde interruptie.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Dank u wel voorzitter. Ik vind de laatste zin van de Gedeputeerde het meest helder namelijk. U heeft behoefte om zelf ambities uit te voeren binnen dit kader en daarvoor is geld nodig en dat zoekt u dan hier. En de vraag is of de Staten uw visie deelt dat dat dan hier gevonden zou moeten kunnen worden. Als ik dan een vraag mag stellen, want de dekking voor het voorstel zou te vinden kunnen zijn in het kader waarin staat: actualiteiten, kansen en incidentele subsidies zonder bestemming. Daarvan heeft u voor het komende jaar 2022 nog € 200.000 plus de incidentele toevoeging die er gaat komen van de restanten '20-'21 uit de evenementensector. Dus als u daar € 100.000 uit zou moeten halen, dan heeft u nog steeds ruim € 100.000 over voor incidentele subsidies of actualiteiten of relaties met Rijksbeleid zoals u dat hier noemt. En voor 2023, laten we wel wezen de laatste drie maanden van de periode die we hier met zijn allen doormaken, deze Statenperiode, daar zou u ook nog geld overhouden want er staat meer dan € 400.000 voor het potje relaties, actualiteiten en anderszins benoemd. Wilt u niet gewoon extra geld houden zodat u zelf veel creatiever uw eigen visie kunt uitvoeren.

**De vicevoorzitter:** De Gedeputeerde.

**Gedeputeerde Van Toorenborg:** Voorzitter, natuurlijk zullen er initiatieven komen vanuit het veld waar je nog een beetje ruimte voor over wilt houden. We hebben ook nog een coronaperiode voor de boeg, waarin ik ook hoop dat we nog wat ruimte houden in de culturele sector. En dan vind ik gewoon het niet nodig meer dat we nog een hele klein niche blijven subsidiëren waar al meer dan € 3 miljoen extra naartoe is gegaan terwijl al die andere regelingen voor de filmwereld er ook zijn. Ja, dat is een keuze die wij maken. U heeft het budgetrecht, het is uw portemonnee. Ik geef alleen aan dat ik het niet meer langer nodig vond om dit specifiek te blijven extra subsidiëren. Dat ik nog een beetje geld, want zoveel is het ook niet, nog een beetje geld over wil houden om misschien hier en daar een klap op te vangen om een beetje ruimte te houden om ook misschien op andere plekken in Limburg wat extra geld te kunnen geven wanneer er een heel belangrijk verzoek is. We staan echt met elkaar met helemaal niets meer in onze portemonnee voor een heel jaar omdat we iets waar we al meer dan € 3 miljoen aan uit hebben gegeven nog langer willen subsidiëren. Dan is mijn vraag eigenlijk, wanneer gaan we er dan wel mee stoppen? Is dat iets dat als je eenmaal een stimuleringsregeling hebt dat je in lengte van jaren daaraan blijft betalen? Ik vraag me af of dat dan reëel is. Dan zijn er misschien ook heel andere manieren wat ons College, dit College eigenlijk heel graag zou willen doen is juist kijken door corona hebben mensen zich heel erg vervreemd van elkaar gevoeld. Wat voor cultuur kan je nu stimuleren waarin mensen elkaar heel erg ontmoeten. Daar is dan misschien niet direct de film daar het beste vehicle voor. Kun je misschien via andere manieren dat doen. Wij willen nog wel een klein beetje ruimte houden. Ik denk dat dat ook verantwoord economisch beleid is.

**De vicevoorzitter:** De laatste keer op dit punt de heer Kuntzelaers.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Ja, dank u wel voorzitter. Omdat als er één sector is die in de coronaperiode die overbruggende functie heeft geprobeerd te faciliteren dan is het wel de beeldende media en beeldende kunst. Als je ziet hoeveel extra bezoeker zij hebben weten te trekken door hun

films en producties bijvoorbeeld via L1 beschikbaar te stellen aan het Limburgs publiek. Als je ziet hoeveel mensen er ondanks de coronatijd toch hebben kunnen genieten van cultuur door juist deze producties, dan is dat een enorme hoeveelheid ten opzichte van andere kunstvormen. En ik vind het heel vreemd om dan juist corona als argument te noemen om deze sector weg te bezuinigen. Vindt u niet zelf dat daar een discrepantie in uw redenering zit?

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Nou voorzitter, deze sector wegbezuinigen? Ik denk dat het de sector is waarin verhoudingsgewijs het meeste geld gaat, maar niet ook nog naar het Limburg Film Office, niet ook nog naar een commissie als we al die andere dingen al doen. En ja, ze hebben goed werk verricht. Dat heb ik ook helemaal niet gezegd, maar ik vond dat er een moment kwam waarop ik aan uw Staten het voorstel deed: laten we nog een beetje geld overhouden voor de dingen die we misschien de komende tijd belangrijk vinden en zou dit niet het moment kunnen zijn om hiermee te stoppen? Volgend jaar krijgen ze gewoon nog een ruime vergoeding. Dan hebben we het hele coronajaar nog, maar je moet een keer tegen elkaar kunnen zeggen vonden wij, nu is het klaar.

**De vicevoorzitter:** U kunt daar in tweede termijn op terugkomen. Mevrouw Fischer op dat punt nog.

**Mevrouw Fischer (50PLUS):** Kijk, ik heb de volgende vraag, in juli van dit jaar is er een gesprek geweest. En het gesprek was heel erg positief. Daar was volgens de mensen van het Filmfonds niet uit op te maken dat het zwaard van Damocles zo boven hun hoofd hing. Had daar niet iets meer tijd voor genomen kunnen worden en een overgangsbedrag nog gegeven aan hun zodat ze daarop kunnen terugvallen. En in ieder geval niet van vandaag op morgen, het is dan wel volgend jaar maar toch met een lege beurs zitten. Dus zwart-wit ...

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Nee ik snap wel wat u zegt, want ik begrijp heel goed wil je die landing niet nog veel langzamer en langer laten duren. Nee. Op een bepaald moment heb je een gesprek met elkaar, heeft men geleverd voor het geld dat men heeft gevraagd. Zo heb je altijd die besprekingen. Dan zeg je dat inderdaad is gedaan met het geld wat de bedoeling was. Dus daar is men positief over. Daar komt ook geld van dit jaar, er is geld volgend jaar. Maar wij hebben het voorstel gedaan aan uw Staten om er daarna mee te stoppen. En dat is een relatief zachte landing, wetende dat al die andere voorzieningen gewoon in stand blijven. We zijn natuurlijk als Provincie Limburg ook de enige in heel Nederland die dit doet, om goede redenen, om het een boost te geven. Me dunkt dat we het hebben gedaan voor meer dan € 3 miljoen, maar er moet een keer een einde aan komen. Anders moeten uw Staten besluiten for ever and ever het Filmfonds te blijven doen, maar ik denk dat het geen verstandige keuze is.

**De vicevoorzitter:** Ik denk dat er op dit punt voldoende gewisseld is en het uiteindelijk aan u is om te bepalen of u de motie wel of niet indient. En dan is dat het signaal richting de Staten.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Voorzitter sorry, maar ik heb wel een punt van orde want het stoort me dat dit bijna persoonlijk wordt. De mensen die hier bij deze organisatie werken zijn geen onderdeel van dit debat en het past niet, en dat vind ik als Statenleden het doen maar ook bij leden van GS, dat er een kwaliteitsoordeel gegeven wordt over een eventuele dubbele bezetting. Dat hoort niet en dat vind ik niet oké. Dat wil ik wel even gezegd hebben.

**De vicevoorzitter:** Oké we zullen dat zien als een oproep aan eenieder hier.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** En voorzitter, ik wil daar wel iets op zeggen. Want ik vind het wel opvallend als de directeur van het Limburg Film Office dezelfde is als de directeur van CineSud. Dat moet ik toch kunnen zeggen.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Voorzitter, mijn punt van orde was precies dat we het hier niet over personen gaan hebben die zich niet kunnen verdedigen in het debat. En u vestigt hier nu voor de tweede keer de nadruk op iets dat wat u betreft opvallend is. Op het moment dat iemand zich daar niet tegen kan verdedigen past het niet dat u dat zegt.

**De vicevoorzitter:** Goed. Wij ronden dit punt nu af.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Voorzitter, oké. Het ging mij gewoon om een functie. Dus dat leek mij vrij logisch.

**De vicevoorzitter:** Ja. De heer Franssen nog?

**De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG):** Voorzitter, ik spreek mevrouw Jenneskens toch bewust nu tegen. Het is gewoon een constatering, wat er aan ons wordt medegedeeld. En deze informatie vinden wij als partij wel wezenlijk in onze afweging.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. Ik stel voor dat we nu verdergaan met de beantwoording van de overige gestelde vragen.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Ja voorzitter, want het enige wat ik over personen heb willen zeggen is dat ze goed werk hebben verricht. Laat me dat dan toch tenslotte opmerken. Voorzitter, dan kom ik bij de PVV, die heeft aangegeven dat ze blij zijn dat wij zijn doorgegaan met de ondermijning en ook een mooi idee van de PVV destijds alsnog in natuurlijk die hele ondermijningsaanpak is opgepakt. Dat compliment geven we graag door, want wij hebben dat natuurlijk niet zelf bedacht, maar dat wordt in de regio gedaan. Dus dat is goed. Wat Vastenavondkamp betreft, daar hebben we eerder een debat over gehad. Kijk, wat wij belangrijk vinden is dat we de functionarissen die daar werkzaam zijn de ruimte geven om aan de ene kant de misdadigers die daar zijn op een buitengewoon hinderlijke manier te volgen, dat alles wat ze doen in beeld komt om ze te kunnen pakken op het moment dat ze over de schreef gaan, en ze te kunnen vervolgen en mogelijk veroordelen. Daarnaast zijn er natuurlijk ook allerlei projecten om ervoor te zorgen dat de kleine figuren zich niet aan de grotere figuren gaan optrekken. Dus wij geloven er wel in dat je met coachingstrajecten ervoor moet zorgen dat kleine misdadigers niet de grote misdadigers van de toekomst worden. Dus dat evenwichtige beleid hebben we erin. Daar financieren we ook op. Dus we blijven in die wijkaanpak heel gericht bezig zijn. Ik ben natuurlijk bereid om meer in detail, als de PVV daar prijs op stelt ... Maar volgens mij had ik dat al toegezegd, dat ik in het voorjaar even die wijkaanpak wat duidelijker maak, ook in die veiligheidsagenda aangeef wat ik doe. Dus als ik die Veiligheidsagenda en de uitvoering daarvan aan uw Staten bericht, zal ik echt specifiek ook naar die wijkaanpak kijken. En dat gaat dan over de Donderberg, dat gaat over Vastenavondkamp, maar het gaat mogelijk ook over meer wijken. Dus dan zal ik daar specifiek aandacht aan besteden wanneer ik

naar uw Staten kom met het verhaal over de hele Veiligheidsagenda. Dan voorzitter, het onderwerp de Gezonde Basisschool van de Toekomst.

Daar is ook een motie over ingediend, dat is 2772, die ik, omdat er geen dekking voor is, strikt genomen ontraad. Maar dat klinkt een beetje lelijker dan ik bedoel, omdat ik er natuurlijk wel gewoon mee verderga en de middelen er ook zijn. Ik heb aan uw Staten uitgelegd dat het niet eens zozeer het probleem is dat we de scholen niet hebben. Die hebben we wel die het zouden willen doen. We hebben ook de middelen ervoor, die staan allemaal in de begroting. We kunnen er gewoon mee verder. We hebben ook de kwartiermakers, we hebben iedereen die erachter staat. Het probleem zit hem daar eigenlijk niet in. Het zit hem vooral in het feit dat onze scholen geen grote keukens hebben, waardoor het geen cateringconcept is maar een logistiek concept. En het is heel erg ingewikkeld om dat op te zetten. Wij proberen daarom langs een landelijke lobby – en die lijkt heel effectief, dus ik doe echt mijn best – ervoor te zorgen dat er een perspectief komt dat we dit over gaan nemen, dat iedereen weet dit is echt de kant die we opgaan. Dan krijg ik die logistieke bedrijven veel beter mee. Dus die motie ontraad ik omdat die aan de ene kant geen dekking heeft, maar hij is ook niet nodig omdat het geld er wel is in de lijn die wij aan het uitvoeren zijn. Dus we gaan er echt gewoon met alles wat we in ons hebben mee door. Dit is een bewezen effectieve interventie. Dus u moet niet bang zijn dat doordat we dit extra geld er niet bij geven, dat het dan niet goed zou komen.

**De vicevoorzitter:** Punt. Interruptie van mevrouw Werrij.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Ja voorzitter, een vraag aan Gedeputeerde Van Toorenborg. Want het klopt inderdaad, de meeste scholen zijn niet toegerust met keukens. Laat ik zeggen, Simpelveld is daar een prachtig voorbeeld van, zij hebben geïnvesteerd in ieder geval in het verzorgen van een redelijke keuken. Het probleem dat ons ter ore komt is dat de aanbesteding voor de lunches verdraaid lastig schijnt te zijn, waardoor men zich nu gaat richten op het inkopen van een kant-en-klaarpakket en het zou afnemen bij een supermarkt. En dat is volgens ons niet wat het concept van De Gezonde Basisschool eigenlijk zou moeten inhouden. Dus de vraag is meer hoe we dat kunnen oplossen. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat we het concept van het kiezen van je lunch, begeleid door de pedagogisch medewerker, wat uiteindelijk de basis is van die Gezonde Basisschool, dat we die keuzes wel kunnen realiseren?

**Gedeputeerde Van Toorenborg:** Ja voorzitter, wij hebben dit geprobeerd. Dit is geprobeerd, ook door de kwartiermakers, door degene die die aanbesteding deed, om precies dit uit te vragen. En uiteindelijk heeft niemand daarop ingetekend. Dus daar is gewoon geen aanbod voor. En toen hebben we gezegd dat het niet zo kan zijn dat we het zo de modder in rijden, we gaan op een andere manier er toch voor proberen te zorgen dat de kinderen op school die voeding krijgen die gezond is. Dan moeten we het via een logistieke manier doen, maar we blijven proberen om het uiteindelijk te doen op de manier die we met elkaar bedacht hebben: gezonde voeding, liefst nog streekproducten. Maar als je al die eisen erin zet, dan kun je niet voor een beetje acceptabel bedrag uiteindelijk een lunch aanbieden. En daar komen we knel te zitten. Dus om dit groter uit te kunnen rollen, hebben we aan de ene kant de rugdekking van Den Haag nodig, die dit echt gaat oppakken, en zullen we er in de tussentijd voor moeten zorgen dat we toch gezond eten verstrekken op de manier die nu haalbaar is. Dan voorzitter, kom ik bij mevrouw Fischer over een aantal punten die zij aangaf over het VN-verdrag en het seniorenbeleid. Het seniorenbeleid voeren we vooral bij de maatschappelijke organisaties en de KBO en alle organisaties die zich daarmee verbonden voelen. Maar ik denk dat het inderdaad waar

is wat mevrouw Fischer aangeeft, dat ik niet een aparte uitleg heb kunnen geven nog over: wat doen we daar nu specifiek voor en wanneer gaan we uitleggen hoe we de verschillende onderdelen van het VN-verdrag uiteindelijk hebben vormgegeven. Dus ik probeer daar denk ik in de eerste maanden van het komende jaar een mededeling portefeuillehouder voor te maken, om u een beetje meer mee te nemen in wat we gedaan hebben gedaan en wat de stappen zijn. We mogen wel trots zijn op het feit dat een van onze gemeenten de meest toegankelijke gemeente van Nederland is geweest. Dus dat het goed gaat, zien we gelukkig. En dat onze bibliotheken prijzen winnen omdat we ook laaggeletterdheid zo ... Dus we zijn op allerlei manieren bezig. Maar misschien kan ik het nog wat meer in een breder kader plaatsen voor u. En wat u zegt over Trendbreuk is me uit het hart gegrepen. Dit gaat een generatie door. We waren allebei bij die avond van Trendbreuk, daar hebben we het ook met elkaar gezien. Voorzitter, dan kom ik bij het volgende punt, wat het CDA heeft ingebracht, over de verschillen bij de gemeenschapsaccommodaties. Ik ga daar iets sneller doorheen, motie 2796: de toegankelijkheid en de reikwijdte van de subsidieregeling. In die regeling zit dat we een aantal dingen wel kunnen subsidiëren en een aantal zaken niet. Wat we niet kunnen subsidiëren zijn de duurzaamheidsmaatregelen die niet in het Bouwbesluit zijn opgenomen, bijvoorbeeld de warmtepompen en de zonnepanelen. Maar de subsidie is natuurlijk toegekend op basis van de wel subsidiabele kosten, maar het is nergens op dit moment zo geweest dat daardoor een bepaalde subsidie niet kon worden verstrekt. Alle zaken die zijn aangevraagd, daar is bekeken: wat hebben wij als Provincie daarin te subsidiëren, wat komt mogelijk vanuit andere potjes. Want de punten die u aangeeft zijn heel terecht, maar die vallen niet onder de subsidie die wij voor de gemeenschapsaccommodaties doen, maar die kunnen mogelijk weer uit andere subsidieregelingen tevoorschijn komen. Dus het is niet zo dat we dat niet willen, we vinden het juist heel erg belangrijk. Maar door de vernauwing van de reikwijdte waarover wordt gesproken, lijkt het een beetje alsof er ineens allemaal dingen niet meer konden worden gedaan, maar daar is eigenlijk geen sprake van geweest.

**De vicevoorzitter:** En het advies van het College op deze motie?

**Gedeputeerde Van Toorenborg:** Daarom is het advies voor de motie: ontraden. En we gaan natuurlijk wel door met het uitgeven van het budget dat we nu hebben. En we hopen ook dat alle aanvragen die nu in de pijplijn zitten uiteindelijk kunnen worden gehonoreerd, waarbij dit punt echt in de praktijk, voor zover wij weten, nooit het knelpunt is geweest. Dan voorzitter, is er een vraag gesteld over het Esther Vergeer-programma. Ik vond het een heel mooi onderwerp. Ik denk dat het heel goed is en ik denk ook dat wij kunnen toezeggen dat wij proberen dit mee te nemen daar waar we in onze relaties ... Iedereen Kan Sporten, iedereen kan meedoen. We proberen zoveel mogelijk bij de organisaties die zich daarmee bezighouden dat onder de aandacht te brengen. En zelf ook eens kijken of we daar nog ergens iets mee kunnen. Dus ik omarm het van harte. En we moeten ook even kijken op welke manier we het kunnen doen.

**De vicevoorzitter:** Ik heb het woord toezegging gehoord. Wij koppelen daar ook altijd een termijn aan. Wanneer mogen we dat van u verwachten?

**Gedeputeerde Van Toorenborg:** Ik zal het gesprek gaan voeren met Iedereen Kan Sporten. En daar zal ik een mededeling van doen aan uw Staten, op welke manier ze daarmee verder zouden kunnen gaan.

**De vicevoorzitter:** Eerste kwartaal volgend jaar?

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** En dat doe ik dan in het eerste kwartaal van volgend jaar. Ja lijkt me wel, ik moet ze voor die tijd wel kunnen hebben gesproken. Want ik ben toch echt bezig met het hele uitvoeringsprogramma over de sport. Voorzitter, dan nog maar even een heel luchtig, maar niet heus, onderwerp en dat is natuurlijk het pijnlijke dossier wat betreft de Wieleromgeving Leudal. Laten we daar niet omheen draaien, dat is een heel pijnlijk verhaal geworden. Aan de ene kant is het beeld ontstaan alsof er heel concrete toezeggingen zijn gedaan om het geld te regelen en dus mee te doen. Vanuit het College moet ik u toch aangeven dat louter de toezegging is gedaan dat er wordt gekeken of dat kan worden gefinancierd. Vervolgens is er een voorstel gedaan dat uw Staten niet heeft geaccordeerd. En daarmee is de periode waarin er nog een voorziening hiervoor was de facto gesloten. Want het ondersteunen van bovenlokale sportaccommodaties maakt inhoudelijk en financieel geen onderdeel uit van het Beleidskader Sport 2023. Dus we moeten constateren dat het project in de vorige beleidsperiode niet tot uitvoering is gekomen. Er is nu ook geen financiële ruimte van € 750.000 om dit te dekken. Dus dat is een probleem. Als uw Staten een andere financiering ervoor weet te vinden ... Het is namelijk niet iets wat Gedeputeerde Staten niet zou willen, maar we hebben daar op dit moment het budget niet voor. En al helemaal niet op de manier die Forum – en dan kom ik bij motie 2793 – voorstelt, om dan iedereen tot de gehandicaptensport en ondersteuningsstructuur en alle zaken die erin zitten, maar met 17% te verminderen, omdat dit mogelijk moet worden gemaakt. Ja, daar zouden we niet voor willen kiezen, maar daarom moeten we dat ontraden.

**De vicevoorzitter:** Kunt u dan ook gelijktijdig reageren op het amendement 113?

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Ja. Dat zou ik ook willen ontraden, omdat wij op deze manier daar de middelen niet voor zouden willen vrijmaken. Maar een beetje raar om een amendement te ontraden, want uiteindelijk gaat u daar zelf over. Maar wij zien de financiële ruimte hier niet in.

**De vicevoorzitter:** Ja, het is hier gebruikelijk dat er ook op amendementen een advies wordt gegeven.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Wij zouden het dan willen ontraden, omdat wij dat budget daar niet voor zien.

**De vicevoorzitter:** Interruptie van mevrouw Werrij.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Ja voorzitter, het wordt inderdaad wel heel pijnlijk. Want uiteindelijk stamt de toezegging die ooit in dit huis is gedaan al uit de tijd van de <onverstaanbaar> gelden, en dan kijk ik toch even naar het geheugen van onze fractie, dat is inmiddels alweer een aantal Collegeperiodes geleden. We hebben een aantal momenten gehad waarop er toezeggingen zijn gedaan en deze casuïstiek is besproken. Wij zouden graag willen dat er een voorstel komt om goed bestuur toch in praktijk te brengen. We hebben gezegd dat die € 750.000 is toegezegd, daar moeten we ook mee aan de slag. En wij zaten ons ook af te vragen, want in de begroting 2021 staat een bijzin

dat er middelen zijn voor het Wielerdossier, en wij kunnen niet achterhalen wat het Wielerdossier is. Ging het nou niet om deze Veilige Wieleromgeving bij dat woord?

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Het wielerdossier is veel ruimer: dat zijn de sporttakplatforms, de evenementen. Er is heel veel geld aan het wielerdossier. Maar er is niet specifiek € 750.000 gereserveerd voor deze wielerbaan. En toen er een voorstel kwam naar uw Staten, heeft uw Staten in de periode dat dat kon gezegd: dit willen we niet. En dat maakt het lastig voor ons om dan toch ineens € 750.000 tevoorschijn te toveren, zeker vanuit de sportmiddelen, om dat alsnog mogelijk te maken. Er is een toezegging gedaan om te kijken of die middelen konden worden gevonden. Daar is een voorstel voor gekomen, dat het niet heeft gehaald. Dus wij hebben op dit moment daar geen geld voor.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. Vervolgt u.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:**

Voorzitter, volgens mij heb ik een aantal losse vragen nog. En dat is De Gezonde Basisschool van de Toekomst. Maar daar gaat mijn collega Geert Gabriels verder op door. Fysieke ... heb ik ook aangegeven. Ik zou de motie 2792 willen ontraden. Ik ga daar even op in omdat er natuurlijk culturele voorzieningen zijn, sportvoorzieningen zijn, die daardoor gedupeerd zouden worden. Nog even los van het feit dat we het principieel onjuist vinden om ineens iedereen achteraf de subsidies niet meer te geven, omdat ze ...

**De vicevoorzitter:** Ja, daar is al op gereageerd.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Hm?

**De vicevoorzitter:** Daar is al op gereageerd door de heer Roest, op 2792.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Oké. Ja, maar ik zou het ook vanuit alle organisaties ... Ik zou dat ook niet zomaar kunnen doen in die subsidies, dat wilde ik er eigenlijk ermee zeggen. Dan kom ik bij motie 2791, ten aanzien van de vriendschapsrelatie met de provincie in China. Het eerste dictum kan ik omarmen. Ik wil heel graag uw Staten actief informatie geven en rapporteren over de communicatie met Chinese overheden en entiteiten. Alleen, het tweede dictum kunnen wij niet uitvoeren: Jaarlijks rapporteren aan Provinciale Staten over de investeringen. Want we krijgen die informatie ook niet van de Kamer van Koophandel. We hebben die niet zo in detail beschikbaar, dus dat zou ik niet kunnen. Dus ik kan u toezeggen dat wij u op de hoogte houden van die vriendschapsrelaties en wat we daar allemaal mee doen, maar zo concreet zou ik de motie moeten ontraden want ik kan aan het tweede dictum niet voldoen.

**De vicevoorzitter:** Punt. Kijk ik toch even naar de heer Driessen, want het gaat over zijn motie. Het eerste gedeelte van het dictum wordt omarmd, het tweede is niet uitvoerbaar. En de Gedeputeerde is bereid een toezegging te doen. Kunt u daarop reageren?

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Gewoon in stemming.

**De vicevoorzitter:** Gewoon in stemming? Ongewijzigd?

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Ja. Ongewijzigd. Dank u wel.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Dan moet ik alleen zeggen dat ik hem niet kan uitvoeren. Maar goed, dat is de ruimte van uw Staten, om dan toch een motie aan te nemen. Maar ik kan er alleen niets mee.

**De vicevoorzitter:** Dan hebben we een interruptie van de heer Kuntzelaers en daarna de heer Van Caldenberg.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Ja dank u wel, voorzitter. Het punt dat in de motie van Forum voor Democratie wordt aangehaald is een relevant dilemma wat geschetst wordt. We zien in de kleine dorpen als Swalmen dat woningen in het centrum massaal worden opgekocht door grote Chinese investeerders, maar ook op grote logistieke kwetsbare punten. Dat we de machtspositie, gestuurde machtspositie van China zien toenemen. Is er een mogelijkheid – dan kijk ik met name naar dat tweede stuk van het dictum – om samen met, ik weet niet of het BuZa is of een ander ministerie, dat oog heeft op die strategische investeringen vanuit de Chinese overheid, om daar in ieder geval het gesprek over aan te gaan? Want wij willen wel graag weten of de sympathieke band die wij met Sichuan hebben eigenlijk wel gestoeld is op een relevant beeld qua strategische investeringen van de Chinese overheid.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Voorzitter, ik zal mij proberen te beheersen om niet een landelijke discussie te voeren, want u heeft terecht aangegeven dat we hier niet in het parlement zitten. Maar dit is nou net een ding waar ik graag iets over zeg, omdat ik in mijn vorige leven heel erg bezorgd ben geweest over het economisch veiligheidsbeleid. Dat heeft ook gemaakt dat het kabinet met het economisch veiligheidsbeleid samen met Clingendael aan de slag is gegaan. Er is vorig jaar een consultatie geweest van een wet die behandeld gaat worden, specifiek over de strategische punten waarin wij risico's zien vanuit China. Dus dat hele traject loopt. Daar spreken we ook over met onze eigen regionale investeringsmaatschappij. Dus dat is iets wat wij hier aan de orde hebben. Maar dat is een landelijk beleid. Er komt een wet aan, die moet ook worden behandeld, en die gaat specifiek hierover. Dus ja, Buitenlandse Zaken samen met Justitie en Economische Zaken hebben hier een speerpunt van gemaakt, omdat wij ons ook hier zorgen over maken. En het zit in het landelijke veiligheidsbeleid.

**De vicevoorzitter:** Vervolgvrage van de heer Kuntzelaers.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Ja dank u wel, voorzitter. Is het mogelijk om in de uitvoering van dat beleid een uitvloeisel daarvan voor Limburg gepresenteerd te krijgen, zodat wij zicht hebben op die investeringen zoals die hier mogelijk worden gedaan? En ook of wij ons beleid daarop zouden moeten aanpassen. Of we niet Chinese investeringen faciliteren op een onwenselijke manier.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Voorzitter, daar zou ik even op terug moeten komen want ik begeef mij een beetje op het terrein van collega Satijn, die juist op die economische agenda heel actief is, om juist de kansen voor Limburg te zien en niet de bedreigingen binnen te slepen. Dus ik vind het niet

netjes om dat te doen. Maar wij willen samen wel eens even kijken wat dat landelijk veiligheidsbeleid ... en of daar voldoende haakjes in zitten ook in die nieuwe wet, waar die consultatie net van gesloten is, om ook in Limburg wel de kansen te hebben maar niet de bedreigingen. Zal ik het zo samenvatten?

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. De vijfde interruptie voor de heer Van Caldenberg.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Nee voorzitter, wederom een punt van orde. En dat is eigenlijk gewoon de vraag, de Gedeputeerde deed zojuist een toezegging aan de Staten naar aanleiding van de motie van de heer Driessen. Mijn vraag is: staat de toezegging genoteerd?

**De vicevoorzitter:** Nee dat is niet het geval, want de motie komt in stemming, dus dan overrulet dat.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Oké. Ja, dan vind ik toch wel ...

**De vicevoorzitter:** Ik heb daarna geherformuleerd, en gevraagd of de heer Driessen hem wilde aanpassen. Dat was niet het geval, hij komt onverkort in stemming. En op basis daarvan was het advies van het College: ontraden, omdat het tweede gedeelte niet uitvoerbaar lijkt. Ja.

**Gedeputeerde Van Toorenborg:** Wat er ook met de motie gebeurt, ik zal er in ieder geval voor zorgen dat we jullie goed op de hoogte houden over wat we wel doen en wat we kunnen doen. Ofwel met de motie in de hand, ofwel zonder de motie, dan doen we het ook. Dan kom ik bij motie 2784, over de structurele financiering van de Kinderrechtswinkel – waar ik ooit mijn carrière ben begonnen, dus ik heb er echt wat mee. Maar ik zie ook wel dat het geen provinciaal beleid is. We hebben het bij de gemeenten. We hebben er wel voor gezorgd dat we natuurlijk die ruimte kregen de vorige keer, toen er een subsidie kwam van € 15.000. Maar inhoudelijk valt het werk echt volledig binnen de wettelijke taken van de gemeente, en is het aan de gemeente om deze zorg en begeleiding structureel binnen hun beleid te verankeren. En daarom met pijn in mijn hart moet ik de motie ontraden.

**De vicevoorzitter:** Dan nu wel de vijfde interruptie van de heer Van Caldenberg.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Ja voorzitter, ik weet niet hoe vaak ik deze motie bij de algemene beschouwingen nog moet indienen voordat het College ze gaat uitvoeren. Echt, het is nu de derde keer dat het aan de orde komt, de derde keer dat er ook een verhaal komt. En de afgelopen twee keer was dat verhaal er, zou het gebeuren, is er niets geregeld. En nu krijgen we het antwoord: we vinden het niet onze taak. Dat is toch niet te geloven?

**De vicevoorzitter:** Dan adviseer ik u om hem als amendement aan de Staten voor te leggen. Dan heeft u een duidelijke uitspraak van de Staten. Want ik herken inderdaad het punt dat u dit meerdere malen heeft aangegeven, en dat ook meerdere malen de toezegging is gedaan dat het zou worden opgepakt. Dus dat heeft misschien inderdaad te maken met het feit dat u hier de eerste keer staat, maar het is niet zo dat dit dossier hier de eerste keer vandaag komt.

**Gedeputeerde Van Toorenborg:** Nee snap ik, snap ik. Oké, het is zoals het is.

**De vicevoorzitter:** Misschien goed om hier in tweede termijn nog even op terug te komen.

**Gedeputeerde Van Toorenborg:** Kijk, als de voorzitter van uw Staten dat tegen mij zegt ga ik dat zeker niet in de wind slaan. Dank u wel, ga ik doen. Dan ligt er een vrij uitvoerige motie 2785, over de basisinfrastructuur van de overheidsvoorzieningen. Ik weet niet zo heel goed hoe ik deze motie moet lezen, want aan de ene kant is hij echt groots en meeslepend om alle overheidsvoorzieningen tegen het licht te houden om te kijken: is dit landelijk dekkend of niet. Wat ik wel wil doen is ten aanzien van een aantal onderdelen die ik eruit kan halen, daarvoor zorgen. Mijn collega die over infrastructuur gaat kijkt zeker ook naar dat ov-deel, want het is natuurlijk wel belangrijk dat alles toegankelijk is in onze mooie provincie. Maar ten aanzien van bijvoorbeeld de ziekenhuiszorg ben ik in gesprek met ziekenhuizen, om te kijken of we nu niet eens met elkaar moeten sparren over wat een acceptabel provinciaal dekkend netwerk is van al die zorgvoorzieningen. We zijn bezig met de bibliotheken, dus die kan ik eruit halen. Tegelijkertijd is het onderwerp zo groot dat ik het eerder in het kader van brede welvaart, burgertop, uitvoering van het rapport van Knottnerus zie, om te zien: hoe zijn onze voorzieningen in onze provincie? Waar doen we wat? Maar als zo'n motie erom gaat om een hele basisstructuur te ontwerpen voor alle bereikbaarheid van de huisartsenposten, de basisscholen, ziekenhuiszorg, politieposten en alles, dat voert echt te ver. En daarom zouden wij deze motie moeten ontraden.

Tot slot voorzitter, een vraag van D66 over de makers. Ik heb hier een heel verhaal voor me, maar ik zal het proberen samen te vatten. En anders kan ik het altijd nog wel in een andere manier aan uw Staten meegeven. Met het structureel opnemen van Jan Van Eyck op de provinciale begroting is er ruimte ontstaan binnen de beschikbare budgetten voor het cultuurplan en Subinfrastructuur, om juist ook meer aanvragen voor Noord- en Midden-Limburg te kunnen honoreren, want dat was echt de klankkleur die D66 eraan gaf. Er zijn daarom ook zeven instellingen uit Noord- en Midden-Limburg opgenomen in die Subinfrastructuur. Er zijn op allerlei manieren ... Jonge makers willen juist soms wel verbonden zijn aan instellingen, en soms ook weer juist niet. Er wordt juist een podium geboden aan jonge makers en de begeleiding ervan. Proberen door middel van de podiumkansen, talentontwikkelingsmogelijkheden én coaching de instellingen ruimte te bieden om die rol te spelen in de ontwikkeling van makers, om hun weg naar het publiek te vinden. We vragen alle instellingen ook altijd om zoveel mogelijk de makers een eerlijke beloning te bieden. Daarnaast zijn er natuurlijk makers die liever een eigen weg bewandelen. En daar hebben we € 100.000 voor bijgedragen aan het Cultuurinnovatiefonds, Coronanoodfonds voor de makers, specifiek omdat die natuurlijk heel erg geleden hebben. Verder kunnen ze terecht bij het crowdfundingplatform Voordekunst, wat u ook heel goed kent, en een provinciale bijdrage langs die weg ontvangen. Ze kunnen ook terecht bij het advies steunfunctie, zoals het Huis voor de Kunsten, Pop in Limburg, bijvoorbeeld inzake het cultuurondernemerschap. En de provinciale inzet zou je in die zin kunnen duiden als zowel direct als indirect ten goede komend aan de makers. € 65.000 Cultuur Innovatiefonds, € 30.000 Urban aan Weert en aan Heerlen, € 20.000 aan The Artist and the Others, € 50.000 Pop in Limburg. Kom ik op € 165.000, waarvan wij elke dag weer hopen dat het juist bij makers terechtkomt. Voorzitter, ik hoop dat ik de vragen heb beantwoord die op mijn portefeuille betrekking hadden. Dank u wel.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. De heer Claassen heeft waarschijnlijk nog een vraag niet beantwoord gehoord.

**De heer Claassen (PVV):** Net zoals dat het in de programmabegroting niet meer terug te vinden is – Center Court/Vie – en in de relatie met positieve gezondheid, waar ik vragen over heb gesteld wat daar nu de status van is en hoe nu de samenwerkingsgedachte van de positieve gezondheid geland is

in dat gebouw. Want we wilden hier in huis niet investeren in stenen. Volgens mij ligt dat bij u in de portefeuille en daar heb ik geen antwoord op gekregen.

**Gedeputeerde Van Toorenborg:** Ja, ik kom daar even in tweede termijn op terug. Het is heel erg, want ik meen dat ik daar eerder voor gewaarschuwd was, dat deze belangwekkende vraag zou worden gesteld, en toch ben ik niet goed voorbereid op dit punt. Dus daar kom ik bij u op terug in tweede termijn. Vie komt aan de orde, straks.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. Dan heeft u dat nog tegood, mijnheer Claassen. Dan geef ik nu het woord aan de heer Satijn. En die heeft nog 26 minuten en 23 seconden, inclusief zijn drie overige collega's daarna.

**Gedeputeerde Satijn:** Ja voorzitter, ik zal zo snel als ik kan de vragen die door uw Staten zijn gesteld beantwoorden in de eerste ronde. En de tweede ronde van mijn beantwoording even de moties inclusief nummer appreciëren en adviseren aan uw Staten. Allereerst wil ik beginnen met de opmerking van de PVV in de tweede afwijkingenrapportage. Dat ging over de € 3 miljoen voor proposities voor de vlaggenschepen. Waar worden deze middelen aan besteed en wat leveren die vlaggenschepen op. Het College van GS wil voor het realiseren van die provinciale beleidsdoelen maximaal gebruikmaken van nationale, provinciale maar ook uiteraard van Europese fondsen. Overigens doen we dat vaak in samenspraak met uw Staten en ook op verzoek van uw Staten. Die hebben dan ook vaak te maken met kansrijke proposities op transitie zoals klimaat en energie, circulaire economie, gezondheid, voeding maar ook digitalisering. En de procesmiddelen zijn juist bedoeld om samen met de initiatiefnemers van die vlaggenschepen proposities voor aanvragen te ontwikkelen en ervoor te zorgen dat die ook kansrijk aangeboden kunnen worden. Gisteren bent u ook door collega Van Gaans met de mededeling geïnformeerd over de projectaanvragen voor de tweede tranche van het nationale groeifonds. Daar zaten behoorlijk wat successen bij, ook voor onze provincie – waaronder onder andere de Einstein Telescope heel prominent, maar natuurlijk ook projecten als de Chemelot Circular Hub. Dus dat even als antwoord op de vraag van de heer Claassen bij de afwijkingenrapportage.

Dan kom ik bij de begroting: de vragen van de Partij van de Arbeid, de heer Kuntzelaers. Kunnen we op gronden van Greenport Venlo tijdelijke woningen realiseren voor de internationale werknemers? Ja, wat mogelijk is op die gronden binnen Greenport Venlo is afhankelijk van de gemeente waarbinnen die gronden gelegen zijn, dat zijn eigenlijk drie gemeenten: de gemeente Venlo, de gemeente Horst aan de Maas en ook de gemeente Venray is aandeelhouder. Maar de gemeente bepaalt natuurlijk waar het realiseren van die woonruimte voor internationale werknemers ook mogelijk is. Dus daar hebben wij in die zin als Provincie Limburg, weliswaar grootaandeelhouder, maar we kunnen dat niet voor hen bepalen. Er is wel ruimte gecreëerd binnen Greenport Venlo. Maar ik kom op een latere termijn nog even terug op de motie die de heer Kuntzelaers heeft ingediend, dat het daar wel knelt. Want dat is wel heel erg helder. Dan de vraag van de heer Kuntzelaers over de stand van zaken voor het Omgevingsfonds Chemelot. Die ontwikkeling van het Omgevingsfonds, conform de motie die is ingediend, is onderdeel van de uitwerking van CCH, de Chemelot Circular Hub-ontwikkeling die daar plaatsvindt, met name vanuit de pijler Omgeving. Nu heeft dat wat vertraging opgelopen in verband met wat opstartproblemen bij de Chemelot Circular Hub. Maar er zijn wel in die pijler Omgeving ontwikkelingen in gang gezet waardoor de burgers en omwonenden actief betrokken zijn. En de inrichting van het Omgevingsfonds zal een volgende stap zijn. Dus daar is men

mee bezig. Dat heeft wel wat vertraging opgelopen door, laten we zeggen, de opstartproblemen die er waren.

**De vicevoorzitter:** Punt. Interruptie van de heer Kuntzelaers.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Ja dank u wel, voorzitter. Een korte verduidelijkende vraag: is er zicht op welk tijdspad die ontwikkeling nog nodig heeft om ...

**Gedeputeerde Satijn:** Dat kan ik u nu niet geven. Ik heb wel op niet al te lange termijn een volgende bijeenkomst en ik zal dat daar wel adresseren. Dan kom ik er bij u op terug. Ik vind het een belangrijk punt. Voorzitter. Dank u.

Dan de vragen van de VVD, mevrouw Straus. Wat kan de Provincie doen om het bedrijfsleven en onderwijs beter bij elkaar te brengen, om talent voor de regio te behouden? Ja, er gebeurt eigenlijk al best een heleboel, als ik het zo mag zeggen. Een belangrijke basis voor de koppeling van het bedrijfsleven en onderwijs, zeker op de campussen, zijn initiatieven als CHILL, waar mbo, hbo, wo, onderzoekers uit de onderwijsinstellingen, vragen vanuit het bedrijfsleven behandelen en ook verder uitwerken. Er zijn op een aantal andere terreinen ook meer lopende projecten, zoals Talent in bedrijf, en VOORdeel & VERVOLG en het onlangs goedgekeurde project van de Stichting BV Limburg. Er zijn een aantal Regionale Mobiliteitsteams aan de slag. In de Regio Deal Noord-Limburg wordt er op behoorlijk veel projecten aandacht aan besteed, die ondersteunen op het gebied van het kennismaken van leerlingen en jongeren met het bedrijfsleven, weliswaar Noord-Limburg. Dus er gebeurt een heleboel. Ik kan u wel zeggen dat ik op dit moment ook samen met mijn collega Van Toorenburg daar waar het gaat om de arbeidsmarkt eens even goed alle zaken op een rijtje aan het zetten ben waar wij als Provincie allemaal aan deelnemen, waar wij ook subsidies of andere geldstromen hebben lopen. Om toch ook eens voor onszelf, maar uiteindelijk ook voor u, te komen met een compleet beeld van: waar we nu met zijn allen actief zijn en waar we eventueel nog kunnen versterken. In uw vraag zit ook een signaal waarvan ook wij als College al gezegd hebben dat we daar misschien toch nog eens wat dieper in moeten duiken. We zien heel veel initiatieven, allemaal goed bedoeld, de juiste focus, maar ook wel als ik het eerlijk mag zeggen toch hier en daar breed gefragmenteerd. En als wij hier toch bij elkaar zijn, dan hebben we het natuurlijk over doelstellingen behalen voor de provincie Limburg en niet alleen voor deelgebieden binnen Limburg, hoezeer we dat ook toejuichen. Dan de vraag van mevrouw Straus over wat de status is van motie 2518, investeren in flexibel vakonderwijs. Dat staat volop in de aandacht, flexibilisering van het vakonderwijs. Dat is landelijk ook een belangrijk speerpunt. En ook onze provinciale onderwijsinstellingen, zowel op het mbo als het hbo, geven hier deels invulling aan. En dus of dat wenselijk is, dat is uiteraard wat ons betreft hiermee ook beantwoord. En VISTA bijvoorbeeld, als mbo-instelling, geeft er ook concreet invulling aan via een flex-zorgopleiding. Sorry? Zuid ook hoor ik net, voorzitter. Dat is een hbo-instelling. Dank, mijnheer Claassen. En we zullen ook een actualisatie geven op de eerstvolgende lijst van moties en toezeggingen waar we wat betreft die motie op staan. Dan had mevrouw Straus ook nog een vraag over wat de reactie is van het College van GS op de vakmanschapsagenda. Ja, die is ons bekend. We zijn ook erg verheugd dat de mbo-instellingen deze toch wel heldere agenda hebben samengesteld, en we zien ook het belang daarvan in. En de Limburgse mbo's vragen dan ook om erkenning van het belang van dit vakmanschap. En wij zullen dat ook met elkaar gaan bespreken. En als ik me niet vergis mevrouw Straus, op 19 november zou ook via de commissie CS een gesprek

gaan plaatsvinden, een soort van tafel, waar we met elkaar rond de tafel gaan zitten om te bezien hoe we dat op een goede manier met elkaar kunnen duiden. Punt, voorzitter.

**De vicevoorzitter:** Interruptie van mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Ja, even een aanvullende vraag aan de Gedeputeerde. Want dit zijn eigenlijk drie invalshoeken van hetzelfde vraagstuk. En mijn idee zou eigenlijk zijn, en ik hoop dat u dat kunt beamen, dat we die bijeenkomst 19 november gebruiken om met de mbo's ook te verkennen of die drie terreinen – dus de arbeidsmarkt, communicatie en de flexibele aansluiting – of de Provincie daar ook een integrale blik op kan werpen. In plaats van dat we dat als drie separate thema's zien.

**Gedeputeerde Satijn:** Voorzitter ja, dat had ik zo begrepen. Dat heb ik waarschijnlijk niet voldoende geduid in mijn antwoord. Wat we daar ook bij zullen betrekken is eigenlijk het antwoord wat ik gaf op uw vorige vraag, dat is dat we ook even met elkaar moeten gaan bezien wat we ook allemaal al georganiseerd hebben. Dus in de afstemming dat we ervoor zorgen dat we niet met elkaar zaken gaan organiseren die er al zijn of waarin we de doelstellingen die uw Staten beogen niet zullen dienen, voorzitter. Dan een aantal vragen van Lokaal Limburg. Allereerst een vraag over de stand van zaken van de aanleg van de buisleidingen van Rotterdam, Chemelot, Ruhrgebied. En op 19 mei heeft het kabinet de Tweede Kamer daarover uitgebreid geïnformeerd, ook over het positieve oordeel van het Groeifonds, waar een aanvraag ligt. En inmiddels is het project Delta Corridor gedoopt. Het betreft vier buisleidingen, mogelijk een circulaire leiding en mogelijk ook een gelijkstroomkabel van wind op zee direct naar Chemelot en Zuid-Limburg, waar ook mogelijk de Clauscentrale op zou kunnen worden aangesloten. En daar hebben we deze week nog gesprekken over gevoerd met RWE. Het College is ook tevreden met de motie die deze week is ingediend voor de Tweede Kamerbehandeling door de leden van de Tweede Kamer Erkens en Bontenbal, om hiervoor een team in te richten en er ook middelen voor vrij te spelen. En we verwachten dat die motie volgende week in stemming wordt gebracht in de Tweede Kamer. Overigens, dat dien ik hier ook te vermelden, met zeer goede inzet van Gedeputeerde Van Gaans op dat onderwerp. Dan uw vraag of GS voornemens is om een Midden-Limburgse campus voor vrijetijdseconomie te realiseren en eventueel te kijken of daar financiële steun van het Rijk mogelijk is? Het korte antwoord is: nee. Maar ik wil dat wel wat verder inkleuren voor u. Want de campussen zoals wij die kennen in het Brightlands-model, dat zijn natuurlijk campussen die uitgaan van een triple helix-organisatie. Die hebben ook een specifieke locatie, waar bijvoorbeeld al een aantal clusters aanwezig zijn, die we met de komst van die campussen proberen te versterken. Daar, en daar weet u alles van, zijn natuurlijk ook langjarige grote investeringen mee gemoeid, niet alleen vanuit dit huis maar ook vanuit het bedrijfsleven. Wij zien als we kijken naar vrijetijdseconomie daar wat minder aanknopingspunten voor, ook in het Rijksbeleid. Want u vraagt ook heel specifiek: kunt u daar ook dan rijksbeleid bij betrekken? En het liefst nog rijksmiddelen? Dat zien we niet zitten. Waar we wel over willen nadenken is: kunnen we iets als een virtuele campus onder dat thema organiseren? Maar dat is in het beginstadium wat ik u hier aanbied, maar concreet is het antwoord op uw vraag dus nee.

Dan had u nog een vraag over het uit het MKBA-proces stappen van We Love MAA. Dat is op eigen initiatief gebeurd van We Love MAA. Dat is een eigen afweging geweest, omdat de deelnemers zelf het proces te eenzijdig vonden. Wij hechten als GS, en dat hebben we ook meermalen aan u laten weten via alle mededelingen, aan open processen waarin iedereen mag meedoen en ook iedereen mag meedenken. En kwaliteit en kracht van argument gaan daar wel boven kwantiteit van het

argument, aantal argumenten. En CO, dat is het onderzoeksconglomeraat wat het MKBA uitvoert, moet dan ook alle inhoud zorgvuldig en onafhankelijk wegen. En dat zullen ze vanuit hun expertise ook doen. Maar dat is een eigen besluit geweest van We Love MAA. Dat betreuren wij uiteraard, maar dat is hun keuze geweest.

Voorzitter, D66 had nog een vraag gesteld over Euregionaal Onderwijs, mevrouw Jenneskens. De subsidie aan de expertgroep Euregionaal Onderwijs loopt inderdaad af. De Provincie ondersteunt diverse andere projecten die gericht zijn op dat doel. Een aantal concrete voorbeelden zijn, en in dit geval ook vanuit de Regio Deal Noord-Limburg: de totstandkoming van een ROC Gilde Grenscollege, een Fieldlab Grensoverschrijdend Ondernemerschap, en een onderzoek naar de haalbaarheid van een grensoverschrijdende duurzaamheidsfaculteit. En ook dit in Noord-Limburg. En de grensinformatiepunten zoals die bekend zijn, die verzorgen ook advisering over de diploma-uitreiking. Dus dat is in ieder geval nog op de vraag van mevrouw Jenneskens van wat er nu eigenlijk allemaal gebeurt. Het was geen uitputtende lijst, maar wel een aantal voorbeelden zoals ik die in mijn beantwoording heb opgenomen.

Ik kom tot de moties, voorzitter. En dan begin ik graag bij motie 2777, motie van de Partij van de Arbeid, ook aangekondigd in de vragen, of in ieder geval de opmerkingen van de heer Kuntzelaers over het Statenvoorstel waar we het nu over hebben. Hij roept het College op in overleg te treden met de medeaandeelhouders en nieuwe grootschalige ontwikkelingen kritisch tegen het licht te houden. Wij waren enige tijd van mening dat we toch wel voldoende ruimte hadden voor bedrijfsvestiging in Limburg, maar we zien nu ook wel dat het hier en daar echt goed begint te knellen. We zien natuurlijk ook meerdere signalen, niet alleen vanuit de samenleving maar ook in de vakliteratuur, als het gaat over een term die ik zelf niet heel erg graag bezig, maar in ieder geval 'de verdozing'. En u heeft natuurlijk ook zelf hier een amendement over aangenomen in dit huis. Maar we zien natuurlijk ook, en we praten met de aandeelhouders, de medeaandeelhouders in Greenport Venlo – de gemeenten Horst aan de Maas en Venlo, bijvoorbeeld – dat ook daar in de gemeenschappen de acceptatie van nieuwe ontwikkelingen die in ieder geval tot gevolg hebben dat mogelijk meer internationale medewerkers zich gaan vestigen in de omgeving van die kernen dan wel op het bedrijventerrein zelf, dat dat toch wel begint te knellen. Dus wij geven deze motie oordeel Staten. Dan de motie 2787, aanvalsplan arbeidsmarkt.

**De vicevoorzitter:** Dat is inderdaad een term die in de Kamer vaker gebruikt wordt, maar die wij hier niet gebruiken. Dus het is ofwel u beveelt hem aan, ofwel u ontraadt hem, ofwel u neemt hem over. Maar oordeel Staten, ja dat ... U beveelt hem aan, mag ik het dan zo formuleren?

**Gedeputeerde Satijn:** Ja.

**De vicevoorzitter:** Ja? Prima.

**Gedeputeerde Satijn:** Ja. Voorzitter, verder met 2787? Ja, dank u wel. Van het CDA, die roepen het College van Gedeputeerde Staten op om, in aanvulling op de relevante Rijksregelingen, samen met partijen in Limburg een 'aanvalsplan arbeidsmarkt Limburg' op te richten, en dit in Q1 2022 aan Provinciale Staten voor te leggen. We zien, niet alleen met de fractie van het CDA maar met alle fracties, natuurlijk wel echt die uitdaging op de arbeidsmarkt. En ook delen we met uw Staten dat die knelpunten op de arbeidsmarkt een remmend effect hebben op het bedrijfsleven, en zeker ook op bijvoorbeeld het herstel van bepaalde delen van de economie zoals bijvoorbeeld in de horeca. En dat

is absoluut onwenselijk. En daarvoor investeren we natuurlijk ook al, ook in samenspraak met uw Staten, in verschillende projecten die op lange en korte termijn effect hebben. En we zien wel dat de regierol van bijvoorbeeld de arbeidsmarktregio's veel beter vorm krijgt, die zich ook steeds beter naar de uitdaging van de volledige beroepsbevolking gedragen. Ze betrekken alle relevante partijen erbij. En we hebben recentelijk nog met hen gesproken, en daar niet het signaal gekregen dat men zit te wachten op een, laat ik het toch maar even noemen, een provinciale interventie. Dus ik snap het signaal, we zullen het ook nauwlettend volgen, maar zoals het hier staat zullen we deze motie ontraden, omdat we in ieder geval vanuit de arbeidsmarktregio's zelf daar nog niet het signaal hebben gekregen, ondanks dat we veelvuldig met ze spreken van Provincie pak nou die regie, en ga dat nu samen met ons doen.

Dan voorzitter, met uw welnemen, motie 2789, graven naar inzicht, overzicht grond, vastgoed en overige kapitalen. Voorzitter, daar kan ik kort in zijn: die motie nemen wij over.

Dan de motie 2790, kansrijk van start op de arbeidsmarkt, werkgelegenheidsagenda voor de lange termijn, van D66. De vorige motie was ook van D66.

**De vicevoorzitter:** Ik ga u even onderbreken, want we hebben nog een interruptie van de heer Kuntzelaers. Waarschijnlijk nog op dat vorige punt.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Ja dank u wel, voorzitter. Ik hoorde de Gedeputeerde zeggen dat de motie van D66 om de gronden te inventariseren werd overgenomen. Dat is heel fijn. Daarbij een heel simpel verzoek eigenlijk, om dat ook visueel te ondersteunen met een kaart zoals POL 2014 bijvoorbeeld, waarin aangegeven wordt waar die gronden liggen. En niet één heel uitgebreide coördinaten-Excelsheet. Dus we ook meteen kunnen zien waar die gronden zich bevinden en niet alleen een lijst met coördinaten.

**De vicevoorzitter:** De Gedeputeerde.

**Gedeputeerde Satijn:** Ja voorzitter, ik zit even naar de techniek te zoeken, moet ik nu een toezegging doen of een motie? Maar in ieder geval, ik heb gehoord wat de heer Kuntzelaers heeft gezegd en ik denk dat we met uw Staten even het gesprek aangaan hoe we dat visualiseren. Dus het motieadvies blijft intact en ik heb gehoord wat de heer Kuntzelaers heeft gezegd over de weergave van de rapportage.

**De vicevoorzitter:** Prima. Dan constateer ik dat niemand de motie verder in stemming wil brengen. Dan mag hij geacht worden, ik kijk mevrouw Jenneskens aan, als met algemene stemmen aanvaard.

**Gedeputeerde Satijn:** Dank u wel. Dan motie 2790, zoals ik al zei, motie van D66. Ja, daar vraagt D66 aan het College om te bouwen aan een weerbare en flexibele Limburgse samenleving, een kenniseconomie. Volgens mij is dat iets wat we met elkaar zouden willen. Daarmee wordt het ook een heel wenselijke motie zou ik bijna zeggen, heel breed. En je kunt het bijna niet ontraden voorzitter, of niet aanbevelen moet ik dan zeggen. Maar wat ik graag zou willen voorstellen voorzitter, naar aanleiding van het dictum van de motie zelf, is dat we het eerste dictumonderdeel van de motie uitvoeren. En de suggestie aan de fractie van D66 teruggeven of meegeven van de motie, dan wel in te trekken dan wel aan te houden, in afwachting van de uitkomst van die eerste verkenning bij dat eerste dictumonderdeel. Voorzitter, dus ik vraag via u hoe D66 deze appreciatie waardeert.

**De vicevoorzitter:** Ik zie mevrouw Jenneskens knikken, maar ook even voor de notulen: mag ik dan concluderen dat met deze toelichting de motie mag worden aangehouden?

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Ja.

**De vicevoorzitter:** Ja. Dan is motie 2790 aangehouden.

**Gedeputeerde Satijn:** Voorzitter, met uw welnemen ga ik verder met de volgende motie. Dat is motie 2794 van GroenLinks, mevrouw Jetten. Die in de nieuwe gebiedsvisie Chemelot, die inderdaad nu gestalte lijkt te gaan krijgen, een tijdpad van reductie van broeikasgassen vast te leggen. Ja, wat daarmee echt op gespannen voet staat is dat die strategische gebiedsvisie echt bedoeld is als een richtinggevend kader voor de ruimtelijke plannen van de betrokken partijen, en niet zozeer als een toetsingskader voor milieuvergunningen. En feitelijk, en daar kan ik nog vermoed ik een minuut of tien over oreren, voorzitter, zit daar het probleem wat betreft de uitvoerbaarheid van deze motie. En dat is ook de reden waarom wij hem als College ontraden.

**De vicevoorzitter:** Een interruptie van mevrouw Jetten.

**Mevrouw Jetten (GroenLinks):** Ja, dank u wel. Dan heeft de Gedeputeerde het in het dictum over de eerste <onverstaanbaar>. Over het tweede kan dat wel, een reductie in lijn met het tijdpad, dan wel jaarlijks rapporteren.

**Gedeputeerde Satijn:** Ja voorzitter, ik vind die ingewikkeld. Want we zijn in het kader van de Chemelot Circular Hub bezig met het actieprogramma waarmee eigenlijk de industrie zelf op Chemelot komt met haar ambitie wat betreft haar eigen doelstellingen. Daar zou ik echt willen voorstellen om eerst even af te wachten waar zij mee komen, voordat wij vanuit dit huis een soort van leidend argument gaan neerleggen. Maar ik kan daar uiteraard de fractie GroenLinks wel op bedienen door, als dat eenmaal tot stand gekomen is, daarover te adviseren aan uw Staten, voorzitter.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Jetten.

**Mevrouw Jetten (GroenLinks):** Ja, dan heb ik een vervolgvraag aan de Gedeputeerde, voorzitter. U zegt, u bent daarmee bezig, of Chemelot is daarmee bezig. Kunt u zeggen op welke termijn ze daarmee bezig zijn?

**Gedeputeerde Satijn:** Ik denk dat als u vraag wanneer het College van GS u daar iets meer over zou kunnen vertellen, dat het echt kwartaal 1 van 2022 is.

**De vicevoorzitter:** Dan kijk ik mevrouw Jetten aan of dat reden is om de motie aan te houden?

**Mevrouw Jetten (GroenLinks):** Moet ik heel even over nadenken. Maar dat zou eventueel ...

**De vicevoorzitter:** Horen wij in tweede termijn van u. Ja.

**Mevrouw Jetten (GroenLinks):** Dat zou een goede reden kunnen zijn, voorzitter.

**Gedeputeerde Satijn:** Dank u wel, voorzitter. Dan als laatste heb ik hier liggen de motie 2800, vervallen PIP-uitbreiding VDL Nedcar, bij gebrek aan twee grote opdrachtgevers, van mevrouw Plusquin. Ja, en daar wreekt zich, en dat werd net al door de heer Van Caldenberg opgemerkt, dat natuurlijk bij de vaststelling van het PIP in dit huis, en ook zo besloten door uw Staten, niet als voorwaarde gesteld is dat VDL Nedcar voor het einde van dit jaar een of meerdere grotere opdrachtgevers zou moeten presenteren. Wel het verzoek van Provinciale Staten om met VDL voor het najaar van 2022 een go/no-go-moment af te spreken voor de aanleg en realisatie van de benodigde infrastructuur. Dus daar zit wel de spanning op het verzoek dat via deze motie wordt ingediend door de Partij voor de Dieren. En dat is ook de directe reden voorzitter, dat we deze motie moeten ontraden. Tot zover voorzitter, einde van mijn appreciatie en adviezen wat betreft de moties.

**De vicevoorzitter:** Dan dank ik u voor uw bijdrage, en geef ik graag het woord aan ... Oh, nu gaat er een competentiediscussie ontstaan. De dame wint, zie ik. Mevrouw Roefs, met de uitdaging van 10 minuut 48 voor u en uw beide collega's. Toch. Oké, dat vecht u dan nog maar een keer aan de Collegetafel uit, wat er nu gebeurde. Het woord is aan de heer Gabriëls.

**Gedeputeerde Gabriëls:** Ja dank u wel, voorzitter. En ik was ook echt heel erg duf aan het worden. Misschien dat meerdere mensen dat hebben in deze zaal. Ik zal beginnen met het beantwoorden van de vragen, en daarna zal ik de moties doorlopen. De eerste vragen zijn gesteld door de heer Claassen, ten aanzien van DSM: waarom hebben wij die kennis niet zelf in huis, die € 500.000. Ik ben het zeker met hem eens als het gaat om dat wij zelf kennis in huis moeten hebben voor bepaalde zaken. Maar ten aanzien van deze bodemsanering is het wel zeer specifiek en het gaat ook om iets wat één keer in de tien à twintig jaar gebeurt, namelijk opnieuw het plan van aanpak van DSM ten aanzien van ingewikkelde bodemsanering beoordelen. We hebben die kennis niet in huis en het is ook maar voor één keer in de tien jaar. Dus op alle vlakken ben ik het op dat vlak met u eens, maar niet voor deze specifieke situatie rondom DSM. Dan stelt u nog de vraag of ik kan aantonen hoeveel centimeter de zeespiegel stijgt op het moment dat wij hier een paar bomen planten. Dat kan ik niet. Maar het is natuurlijk ook niet de enkele reden dat wij bomen planten, voor CO<sub>2</sub>-reductie of wat dan ook, maar bomen hebben meer effect dan alleen maar CO<sub>2</sub>-opname en zuurstofuitstoot, maar ook hittestress en gewoon een prettige plek voor dieren en dergelijke. Dus het is gewoon met intensiveringsmiddelen vastgesteld. Dan stelt u ook nog de vraag: Wat moeten wij nu met € 2.500.000 voor die Maasheggen. Dat komt uit de ontwikkelopgave Natuur, dus rijksgeld. Dus dat drukt niet op onze eigen gelden.

Dan ga ik naar de vraag van mevrouw Jenneskens van D66. En dat is een vrij ingewikkelde vraag: waarom heeft u, waarom heeft het College de SKNL-regeling, dus de regeling ten aanzien van de ontwikkelopgave Natuur areaaluitbreiding niet opengesteld. Het klopt, jarenlang heeft die regeling op slot gezeten. En ook de ontwikkelopgave Natuur heeft daardoor op slot gezeten. Want met dat geld kun je afwaarderen en inrichten. Ik heb daar geen adequaat antwoord op, behalve dan dat het wel een feit is dat daardoor die ontwikkelopgave ook op slot gezeten heeft. En dat het in ieder geval nu ook door natuurorganisaties als prettig ervaren wordt dat het weer opengaat, zodat er weer ontwikkelopgave in de afspraak met het rijk gerealiseerd kan worden. Wat ik mij kan voorstellen is dat er misschien naar gekeken is om eerst de totaalopgave in beeld te brengen, de exacte grondprijs of financiële zaken. Maar dat weet ik niet, ik was daar ook niet bij. Maar het is gewoon een goede vraag.

**De vicevoorzitter:** Interruptie van mevrouw Jenneskens.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Voorzitter, ik begrijp gewoon niet zo goed hoe dat nou kan. En dus zou ik er nog één vraag over willen stellen, en dat is: u kwam hier, u begon, u zag dat die regeling niet was opengesteld en u heeft hem toch opengesteld. Dat ging dus blijkbaar heel makkelijk. Er was geen belemmering om dat niet te doen, er was geen reden, geen rood lampje of wat dan ook, hij kon gewoon opengesteld worden. Heeft u dan enig idee waarom dat niet gebeurd was?

**Gedeputeerde Gabriëls:** Ja, dat is dezelfde vraag als die u daarvoor ook stelde.

**De vicevoorzitter:** En dan vrees ik dat het antwoord ook hetzelfde gaat zijn, hè?

**Gedeputeerde Gabriëls:** En het is ook wel zo dat er toch een opdracht was van, ik geloof motie Jetten, ergens in maart toen het hier niet lekker liep. Toen is die motie aangenomen. En daar staat ook in dat u als Staten bij meerderheid oproept om die SKNL-regeling weer te openen. En waarom dat eerder dan niet gebeurd is, kan te maken hebben met financieel inzicht, of grondprijzen of iets dergelijks. Maar dat kan ik hier niet beantwoorden. Ik ben wel blij dat hij opengesteld is, waardoor het weer op gang kan komen de ontwikkelopgave Natuur. Dan stelt mevrouw Jetten van GroenLinks dat ze zich zorgen maakt over natuurbeheer en natuurherstel. Enerzijds kom ik daar ook op terug dadelijk bij de beantwoording van de motie van mevrouw Claessens, namelijk de ontwikkelopgave Natuur en ook de vragen die mevrouw Plusquin daar eerder op gesteld heeft, van wat doen we met compensatie natuur? Trekken we dat af van de ontwikkelopgave? Wat doen we met natuur aanleggen buiten het natuurnetwerk? Mag je dat betalen uit de ontwikkelopgave Natuur ja of nee? Al die vragen komen terug in 2022, wanneer we het Natuurprogramma gaan vaststellen. Dan kunt u daar met zijn allen iets van vinden, want daar zullen zeker in de Staten verschillende oordelen over zijn. En ten aanzien van natuurbeheer maakt u ook een punt. U zei u maakt zich zorgen over natuurbeheer en u heeft gelezen dat daar een tekort in is. Dat klopt. We zitten hier bij de behandeling van de begroting 2022. Tot en met 2022 is natuurbeheer goed geregeld. Vanaf 2023 is deze wettelijke taak niet structureel opgenomen in de begroting. Dat hebben we eerder in een beantwoording van vragen van mevrouw Plusquin aangegeven, dat wij in begin 2022 met een financieel voorstel komen per dekking van de structurele beheersopgave vanaf 2023. Dat doe ik samen met collega Roest van Financiën. Ik hoop dat dat uw zorg dan een beetje wegneemt. En tenzij ... ja, u kunt uw zorgen dan opnieuw uiten in dat voorstel wat in 2022 gaat komen.

Dan zal ik de moties even beantwoorden. De eerste is motie 2774, natuurherstel, van mevrouw Claessens van de SP, om inzichtelijk te maken hoeveel geld bedoeld voor natuurherstel aan andere doelen is uitgegeven. Die bullet kunnen wij overnemen. Dat inzicht zal verschijnen als we dat natuurprogramma gaan vaststellen. Dus dat moet gewoon gebeuren: welke hectaren zijn gerealiseerd? Hoe ecologisch verantwoord is dat? Kunnen we die aftrekken van de ontwikkelopgave of niet? Welke gelden hebben we uitgegeven aan exploitatiesubsidies of aan agrarisch natuurbeheer, betaald uit de ontwikkelopgave Natuur? Mag dat, mag dat niet? Misschien mag het, maar misschien wilt u het niet, misschien wilt u het wel. Dat staat allemaal voor 2022 op de planning. Dus die eerste bullet kunnen wij overnemen. Bij de tweede bullet geeft u eigenlijk al antwoord op wat u wilt. Dus die zou ik willen ontraden. Het is aan de Staten om dat uit te spreken. Misschien dat een meerderheid zegt: dat willen wij niet, wij willen niet dat geld voor natuur inzetten wat daarvoor bedoeld is. Dat zou

kunnen. En dat is dan aan de Staten vanaf 2022. Dus die zou ik niet willen overnemen. Dus bullet 1, prima. Bullet 2, niet.

**De vicevoorzitter:** Dan kijk ik even vanuit de techniek naar mevrouw Claessens. **Bullet 1, de toelichting, kan als een soort toezegging worden gezien.** Het wordt opgepakt. Is dat reden om de motie aan te houden op dit moment? Ja? Dan constateer ik dat motie 2774 tot nader order wordt aangehouden.

**Gedeputeerde Gabriëls:** Voorzitter, dan gaan we naar de motie 2788, groene schoolpleinen, van mevrouw Jenneskens van D66. Daar staat dat wij twee keer € 750.000 beschikbaar zouden moeten stellen, of één keer voor twee jaar. Oké prima, één keer € 750.000 voor 2022 en 2023. Ik weet niet of wij dat bedrag daadwerkelijk gaan halen uit de kaders die u hier noemt. Maar ik wil u wel toezeggen dat wij binnen de kaders die u hier in uw motie noemt gaan kijken om zo ver mogelijk te komen. Bijvoorbeeld uit het 1 miljoen bomenplan zal een deel kunnen komen. Maar ik moet dan even met mijn collega's in overleg of er nog meerdere middelen zijn, ook in het kader van de groene basisschool of Sociale Agenda. Ik weet het niet, maar we moeten daarnaar gaan kijken. Dus dat bedrag weet ik niet of we dat gaan halen, maar ik wil dit wel omarmen.

**De vicevoorzitter:** Interruptie van mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Ja. Ik ben ook voor groene schoolpleinen, maar ik maak me wel een beetje zorgen als de Gedeputeerde het uitlegt zoals hij dat nu uitlegt. Want er worden heel veel beleidskaders hier voorgesteld. En hij zegt: ja, ik ga wel kijken waar ik het uit ga halen. Dat vind ik te vaag. Dus óf u zegt: ik heb daar een dekking voor en die klopt zoals het hier staat. Óf u zegt: ik heb die niet en dan zou u dit op deze manier moeten ontraden. Óf u moet zeggen: houd de motie aan en ik kom met een voorstel over hoe ik het ga financieren. Maar zoals het er nu staat en zoals u het uitlegt ... Want dat zou betekenen dat u bijvoorbeeld die intensiveringsmiddelen ook uit onderwijs en arbeidsmarkt haalt. En dat zouden wij in ieder geval niet willen.

**De vicevoorzitter:** De Gedeputeerde.

**Gedeputeerde Gabriëls:** Ik snap uw opmerking. Maar uit de kaders in mijn portefeuille kan ik die € 750.000 niet toezeggen. Dus dan zou ik hem ontraden op dat vlak, maar dat zou heel jammer zijn omdat ik denk dat we met zijn allen het idee zeker omarmen. Dus ik kan vanuit mijn portefeuille, het 1 miljoen bomenplan, kijken wat daar nog in zit en daar dan een budget aan koppelen. Dat zou een opstap kunnen zijn tot meer. Als u exact nu van mij wilt horen hoeveel het zou kunnen, ja dat kan ik u niet geven. En op dat vlak heeft u gelijk, dan moet ik hem ontraden.

**De vicevoorzitter:** Ja dan kijk ik even, voordat hier een heel technische discussie ontstaat, ik zou me kunnen voorstellen dat u dan zegt dan houd ik hem aan. En dan verzoek ik om een toezegging van de Gedeputeerde dat hij een brief stuurt hoe hij wellicht hier uitvoering aan zou willen geven.

**Gedeputeerde Gabriëls:** Wij gaan de komende maanden kijken waar we ... Gaan we met een concreet getal komen. Dus dan gaan we de exercitie die u eigenlijk in uw motie omschrijft zonder concreet getal doen. En dan komen we erop terug.

**De vicevoorzitter:** En dan kunt u hem eventueel in december nog een keer indienen als dat niet bevalt.

**Mevrouw Straus (VVD):** Voorzitter, of zouden we niet even het dictum van de motie moeten aanpassen? Dan kan de Gedeputeerde hem als zodanig ... Ik denk dat dat misschien een makkelijkere ...

**De vicevoorzitter:** Dan stel ik voor dat daar in de schorsing even naar gekeken wordt en dat we daar in tweede termijn een reactie op krijgen.

**Gedeputeerde Gabriëls:** We staan er namelijk wel achter. Ja. Dan ja, ook een interessante. De motie die oproept om dat bedrag wat agrariërs van het natuurcollectief Natuurrijk Limburg-IKL niet hebben ontvangen, terwijl ze wel het beheer hebben uitgevoerd, om dat dan nogmaals wel te geven. Die zouden wij voor nu willen ontraden of in ieder geval willen aanhouden, omdat er nog een vordering ligt van Natuurrijk Limburg-IKL bij de curator. Dus het zou zomaar kunnen dat daar nog iets uitkomt. Ja, en als daar dus iets uit komt, daar moeten we denk ik op wachten voordat we hier iets op kunnen zeggen.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Jetten. Dus het advies is om hem aan te houden.

**Mevrouw Jetten (GroenLinks):** Ja, ik wil eerst nog iets vragen aan de Gedeputeerde. Kan de Gedeputeerde zeggen op welke termijn? Want dit zijn agrarisch-natuurbeheerders. Die hebben dat werk al uitgevoerd, die hebben recht op dat geld. En ik vind dat we ze niet te lang kunnen laten bungelen. Dus daar wil ik nog graag antwoord op.

**Gedeputeerde Gabriëls:** Ja, ik ben het met u eens. Alleen, ik heb niet de termijn van de curator waarop hij het hele faillissement van IKL heeft afgehandeld. Dus ik kan daar geen antwoord op geven. Wat ik wel kan uitleggen is dat voor 2021 eigenlijk hetzelfde probleem speelt. Die agrariërs zijn nu nog steeds bezig met het beheer. Krijgen daar ook geld voor. Dus wij zijn nu, en dat is afgelopen dinsdag in GS geweest, aan het kijken of wij zelf, zonder tussenkomst van NaLi-IKL, de agrariërs rechtstreeks voor 2021 dat beheer kunnen geven. Dat neemt niet weg dat het probleem voor 2020 dan nog niet opgelost is en dat we daarvoor echt eerst de curator willen afwachten, maar ook dat we moeten gaan nadenken of we dat dan willen. Want gaan wij dan van elk, laten we zeggen faillissement, van iets wat wij subsidiëren, de mensen die getroffen worden door het faillissement bekostigen? En dat is dan ook nog een overweging die u als Staten zou kunnen hebben. Vooralsnog zou ik dan zeggen nu niet doen, afwachten wat de curator doet en dan opnieuw hierover spreken.

**Mevrouw Jetten (GroenLinks):** Dank u wel. Dan wil ik graag een vervolgvraag stellen. Weet u of er agrariërs zijn die hier echt door in de problemen komen? Want nogmaals, ik moet hem wel aanhouden, maar ik zit er wel mee in mijn maag. Dit is nu precies wat we willen, agrarisch natuurbeheer en boeren steunen op een andere manier. Ik snap dat we niet iedereen ...

**Gedeputeerde Gabriëls:** Ik weet niet precies of mensen in de problemen komen, wel is het zo dat het bij agrariërs om € 10.000 gaat en dat lijkt me een groot bedrag. Dat kan soms, ik heb er geen zicht op.

De Provincie heeft betaald, agrariërs hebben het beheer uitgevoerd, maar het geld zit in het tekort van het faillissement van IKL en dat is het probleem. Dus dat moeten we voor 2021 zien te voorkomen en voor 2022 ervoor te zorgen dat die agrariërs bij een ander natuurcollectief, zoals bijvoorbeeld de Bosgroep, aanhaken zodat het probleem niet weer ontstaat. Maar vooralsnog dus ontraden.

**De vicevoorzitter:** Ik kom zo nog even bij mevrouw Jetten terug, eerst nog mevrouw Werrij, daarna mevrouw Plusquin.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Voorzitter, wij hebben vernomen dat de SNL-subsidie op een verkeerd rekeningnummer zou zijn uitgekeerd. Klopt dat?

**Gedeputeerde Gabriëls:** Nee dat klopt niet, het is in 2019 en ook in 2018 en ook in 2020 op het IKL-nummer wat zij zelf opgeven gestort. Dus je hebt Stichting IKL, je hebt Stichting NaLi en je hebt Stichting NaLi-IKL. Het geld voor Stichting NaLi-IKL is overgemaakt, net als in 2019, op het rekeningnummer van IKL en dus in het faillissement terechtgekomen. Dat is geen fout van de Provincie, maar dat is het rekeningnummer dat zij hebben opgegeven in de subsidieaanvraag. Dus NaLi-IKL geeft dat nummer op en wij maken dat net als elk ander jaar over, maar de Provincie treft daar geen blaam. Je zou je nog kunnen afvragen waarom de agrariërs een aanvraag doen bij NaLi-IKL om daar te vorderen. Maar goed, er ligt dus een vordering van NaLi-IKL bij IKL via de curator.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Plusquin.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Bij decentralisatie hebben wij een kwantitatieve verplichting gekregen, dus meer natuur ontwikkelen. Op onderdelen is gekozen voor een kwalitatieve verplichting, waaronder agrarisch natuurbeheer. Ik wilde vragen hoe zich dat verhoudt tot het agrarisch natuurbeheer dat via IKL is uitgevoerd. Is mijn vraag helder?

**Gedeputeerde Gabriëls:** Nog niet helemaal. Er zijn verschillende natuurbeheersorganisaties, waaronder bijvoorbeeld Limburgs Landschap, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten, maar ook verschillende collectieven. Dit betreft hier een collectief, zoals de Bosgroep, omdat individuele agrariërs niet kunnen voldoen aan de certificeringsvoorwaarden, moeten ze zich aansluiten bij een collectie, zodat het collectief de certificering wel kan waarmaken. Verder is het gewoon de normale natuurbeheerssubsidie die wij verstrekken.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Ja, ik wou in ieder geval zeker weten dat er geen dubbeling in zit, het geld dat eigenlijk bedoeld was voor extra hectares is ook uitgegeven ...

**Gedeputeerde Gabriëls:** Dit is totaal iets anders. Dus natuurbeheer en de natuurontwikkelopgave.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Ja precies, maar wij hebben geld gekregen voor extra hectares en dat is onder andere uitgegeven aan agrarisch natuurbeheer. Staat dat helemaal los van het geld dat naar IKL voor agrarisch natuurbeheer is gegaan, naar de collectieven <onverstaanbaar>.

**Gedeputeerde Gabriëls:** Er is geld gegaan van de ontwikkelopgave Natuur, wat een kwantitatieve ontwikkelopgave is, gegaan ook naar agrarisch natuurbeheer. Dat is voor deze motie en deze casus niet relevant, maar **ik kan u wel toezeggen dat we dat even opzoeken.**

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Dan zou ik ook nog graag weten of er een controle wordt uitgevoerd op de kwalitatieve verplichting die daarop rust.

**Gedeputeerde Gabriëls:** Dat is altijd het geval bij certificering. Alle beheerorganisaties moeten voldoen aan de kwaliteitsverplichting.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Maar wordt er ook daadwerkelijk op zo'n veld gekeken of er aan agrarisch natuurbeheer is gedaan.

**Gedeputeerde Gabriëls:** Dat hoort bij de certificering van in dit geval het collectief NaLi-IKL.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Maar wordt er ook daadwerkelijk in het veld gekeken, van hé, daar is het goed gegaan en daar niet? Want ik hoor dat soms toch andere signalen over.

**Gedeputeerde Gabriëls:** Ja, je kunt daar verschillende meningen over hebben en het staat ook los van wat hier voorligt.

**De vicevoorzitter:** Ik heb het magische woord 'toezegging' gehoord, maar wanneer gaat u daar invulling aan geven?

**Gedeputeerde Gabriëls:** Begin 2022, dan is er in ieder geval tijd.

**De vicevoorzitter:** Eerste kwartaal 2022?

**Gedeputeerde Gabriëls:** Het moet duidelijk zijn voordat we dat natuurprogramma gaan bekijken en voordat we met het voorstel voor natuurbeheer naar de Staten gaan.

**De vicevoorzitter:** Eerste kwartaal 2022.

**Gedeputeerde Gabriëls:** Misschien dat morgen iemand met een druk op de knop het ook weet, dan is dat ook goed.

**De vicevoorzitter:** Dan kijk ik toch even naar mevrouw Jetten, zij heeft enige bedenktijd gehad en tijd voor ruggespraak, met de vraag of de discussie en de onduidelijkheid haar aanleiding geeft om de motie op dit moment aan te houden.

**Mevrouw Jetten (GroenLinks):** Ja, ik wil de motie aanhouden.

**De vicevoorzitter:** Dank u. Dan constateer ik dat M 2795 van mevrouw Mertens, inzake SNL-subsidie, wordt aangehouden.

**Gedeputeerde Gabriëls:** Dan last but not least: M 2799 over het respecteren kwetsbare periode en uitspraak voorzieningenrechter Sterrebos. We willen de motie ontraden, maar wij respecteren natuurlijk wel de uitspraak van de rechter en wij respecteren natuurlijk ook alle kaders die wij hier

hebben voor het verlenen van ontheffingen. En dan kan daar discussie over zijn. Ik begrijp ook vanuit uw passie en ook vanuit de waarde die dat bos vertegenwoordigt, dat dat ontstaat. Het enige wat ik echt kan antwoorden is dat wij de uitspraak van de rechter respecteren en de kaders die wij hebben vastgesteld bij het beoordelen van die ontheffing.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Plusquin.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Ik vind niet dat dit van mijn interrupties af mag, want ik heb gewoon een aantal vragen gesteld die niet beantwoord zijn. Ik zal ze even herhalen. Hoe kan het dat de werkzaamheden van die gestelde termijn van 1 oktober, zijn verlengd? Waarom houdt het college zich niet aan de eigen ontheffingsvoorwaarden?

**Gedeputeerde Gabriëls:** Mag ik die meteen beantwoorden?

**De vicevoorzitter:** U mag alle vragen even in één keer stellen.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Waarom is de schorsende uitspraak van de voorzieningenrechter dan niet gevolgd? Is er een goedgekeurd ecologisch werkprotocol vastgelegd en geaccepteerd? Zo ja, dan zou ik dat graag ter inzage willen zien. Zijn er uitklimvoorzieningen aangebracht? Want daar hoor ik ook andere geluiden over. Met name het goedgekeurde ecologische werkprotocol en de termijn van 1 oktober, daar zou ik graag een heel duidelijk antwoord op krijgen. Anders zie ik mij genoodzaakt weer schriftelijke vragen te stellen.

**Gedeputeerde Gabriëls:** Ja, als het niet goed genoeg beantwoord wordt, dan moet u dat vooral doen, denk ik. Maar ten aanzien van die folie, uit respect voor de termijn, is het zo dat die folie aangebracht is conform voorschriften, vóór de uitspraak van de rechter. Dus u kunt bedenken: de folie is legaal aangebracht, vóór de uitspraak. Vervolgens is dat weggehaald en de oude situatie weer hersteld. Dus dat heeft niets te maken met de termijn, want de termijn is gevolgd. Dat is het antwoord op uw eerste vraag. Ten aanzien van het ecologische werkplan, dat is ingediend: daar zijn nog bedenkingen bij geweest en er is inmiddels een tweede ecologisch werkplan ingediend. Ik weet niet of dat openbaar is, als dat zo is, kunt u het krijgen. Als dat niet zo is, niet. Wat was uw derde vraag?

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Ik zal hier alvast even op ingaan. Er was dus een legale situatie met die folies, die zijn illegaal weggehaald. Dat is waarover natuurbeschermers, zelfs uit andere landen, zich zorgen maakten. In die tijd kunnen er ook weer vleermuizen ... want er zijn gewoon vleermuizen, uit Rusland onder andere, die vaste rust- en verblijfplaatsen daar hebben. Dus volgens mij mag het überhaupt niet. En er is dus een periode geweest dat er geen folie is geweest. Dat kàn volgens mij gewoon niet.

De andere vraag was: is het goedgekeurde ecologisch werkprotocol vastgelegd en geaccepteerd? Ik hoor u zeggen: er zijn wat aanmerkingen, maar ik hoor u niet zeggen dat het is goedgekeurd en geaccepteerd. Dat heb ik u niet horen zeggen.

De uitklimvoorzieningen hebben wij niet gezien op de beelden.

**Gedeputeerde Gabriëls:** Volgens mijn informatie is het zo dat daar folie is aangebracht waar de betreffende dieren niet in kunnen, maar wel uit. Dus als u dat als uitklimvoorziening vertaalt, dan is dat

... als er folie aangebracht wordt en vervolgens is die folie weg en er vliegen dieren in en vervolgens wordt er weer folie aangelegd, ja, dat zou niet oké zijn, dat daar dan folie overheen gaat. Maar het is dus zo dat die dieren er niet in kunnen, maar wel eruit. Dat gaf mij een opgelucht gevoel. Het werkplan heb ik net antwoord op gegeven.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** <onverstaanbaar>.

**Gedeputeerde Gabriëls:** Er is nog een tweede variant ingediend, op basis van tekortkomingen in het eerste plan. Dat gebeurt wel vaker.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** <onverstaanbaar>.

**Gedeputeerde Gabriëls:** Ik heb daar volgens mij net antwoord op gegeven. Dat bijgestelde ecologische werkplan wordt nog bekeken. Dus dat wordt opnieuw bekeken omdat het eerste niet helemaal in orde was. Daar zijn denk ik de komende tijd nog voldoende mogelijkheden om daar, wellicht in commissieverband op terug te komen.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, meneer Gabriëls. Ja, dan kijk ik even, voordat ik een naam ga noemen, naar mevrouw Roefs.

**Gedeputeerde Roefs:** Dank u wel voorzitter. Ik heb veertien vragen gekregen en vier moties en die wil ik graag per partij behandelen. De eerste vraag kwam van de Partij van de Arbeid, over de bewoners van Heihoewe. De Partij van de Arbeid wil eigenlijk graag de bewoners ontzorgen. Mijn oprechte vraag is: ontzorgen wij ze meer als ze van 98,5 naar 100% gaan? Ik wil een ander voorstel doen. Er is één bewoner die zijn huis heeft verkocht. Acht nog niet. Die willen er blijkbaar blijven wonen, schat ik in. Ik wil graag met die mensen in gesprek, want zij voelen juist iets voor hun buurtschap en ik wil hen graag vragen hoe wij op de een of andere manier iets kunnen bijdragen aan hun leefsituatie daar.

**De vicevoorzitter:** Interruptie van de heer Kuntzelaers.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Dank u wel, voorzitter. Het hele eenvoudige antwoord is: ik vind van niet. De Staten hebben de opdracht gegeven om een 100%-regeling te maken omdat dat ook aangeeft welk belang wij hechten aan de positie van die mensen. Het feit dat het eerst 95% werd, toen zeiden wij als Staten tegen GS: het moet 100% zijn en er wordt 98,5% geleverd. Dat is natuurlijk niet te verkroppen, dat je als Staten heel duidelijk bent in de berichten die je geeft, ook naar de mensen toe. Je zegt tegen de mensen: dit is waar we gaan en dat wordt dan niet uitgevoerd. Dus is de vraag: willen die mensen 100%? Het antwoord daarop is: ja. Liever dan 98,5%. Dat u met ze gaat praten, lijkt mij een uitstekend idee.

**Gedeputeerde Roefs:** Mag ik dat dan aan ze voorleggen?

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Of u de regeling naar 100% wilt brengen, dat u dat dan aan hen voorlegt? En dat iedereen ...

**Gedeputeerde Roefs:** Ja, of dat hetgeen is waar zij echt mee gediend zijn. Want dat vraag ik me namelijk af.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Als iedereen mag kiezen tussen 100% of 98,5% in een regeling, dan vind ik dat hartstikke prima. Dat lijkt mij een mooie keuze om aan iedereen voor te leggen en iedereen individueel te laten afwegen. Dus als u dat aan ze voorlegt, dus dat iedereen ook de kans krijgt om 100% in de regeling opgenomen te krijgen, en dat wij dat hier met elkaar afspreken dat dat een toezegging is, dan kunnen we dat op die manier afspreken.

**Gedeputeerde Roefs:** Ik ga dat voorleggen.

**De vicevoorzitter:** En dat gaan we dan als toezegging noteren?

**Gedeputeerde Roefs:** Dat is goed.

**De vicevoorzitter:** En mogen we daar een termijn aan koppelen?

**Gedeputeerde Roefs:** Dat moet nog dit jaar kunnen.

**De vicevoorzitter:** Het vierde kwartaal 2021, meneer Kuntzelaers, tevreden?

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** <onverstaanbaar>.

**De vicevoorzitter:** Dat hoort u dan vanzelf als de toezegging wordt afgedaan. Vervolgt u uw verhaal.

**Gedeputeerde Roefs:** Ja, dan was er een motie van de PvdA over flexwonen, nummer M 2776. Ons oordeel daarover is de motie over te nemen. Ik wil er wel bij noemen dat wij de gronden die de Provincie bezit, heel snel in kaart kunnen brengen. Als het ook zou moeten worden uitgebreid naar kansrijke gronden, dan duurt het alweer wat langer. Ik denk dat het duidelijk is dat niet de Provincie degene is die gaat bouwen. Dat betekent volgens mij de motie ook niet. Dus het advies is de motie over te nemen.

**De vicevoorzitter:** En dan kijk ik of daar bezwaren tegen zijn vanuit de zaal. Mevrouw Werrij?

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Ja, voorzitter, ik heb geen bezwaar, maar de motie ziet specifiek op het flexwonen met een termijn. De vraag is of de Gedeputeerde in kaart kan brengen of er mogelijk ook nog gronden zijn die voor de lange termijn, c.q. permanent in stelling kunnen worden gebracht, met name om te kijken of we die kunnen inzetten om bijvoorbeeld de woningen in de lagere segmenten te kunnen bouwen. Om te zien of wij daar als Provincie in kunnen investeren en dan die ook in kaart te brengen.

**Gedeputeerde Roefs:** Ja, dat zijn natuurlijk de gronden die ook in het overzicht van de plancapaciteitsmonitor zitten. Die ook gemeenten natuurlijk wel in beeld hebben, daar ga ik van uit. Maar ik neem de suggestie mee of dat tot de mogelijkheden behoort. Het lijkt me goed dat ik daar in de tweede termijn een duidelijk antwoord op geef.

**De vicevoorzitter:** Een heel kleine vervolgvraag dan nog.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Ik heb het idee dat u denkt aan gemeentelijke grond, maar ik bedoel nadrukkelijk de provinciale gronden.

**Gedeputeerde Roefs:** Ja, en dan wilt u van de provinciale gronden ook weten of daar permanent op gebouwd kan worden. Ja, prima, voeren we uit, voegen we toe. O nee, dat mag ik zelf niet doen he?

**De vicevoorzitter:** U mag hem wel op die manier interpreteren, maar u heeft hem zojuist overgenomen en ik kijk rond of er overwegende bezwaren zijn en als dat niet het geval is, dan mag de motie beschouwd worden als met algemene stemmen aangenomen. Dan noteren we dat ook op die manier. O, dat is niet het geval? De heer Franssen, u wenst hem wel in stemming gebracht te hebben?

**De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG):** <onverstaanbaar>.

**De vicevoorzitter:** Oké, want dat was inderdaad de afspraak die we gemaakt hebben: als een motie wordt overgenomen, dat ik altijd rondvraag of er overwegende bezwaren tegen zijn en als er een lid is dat dat wel heeft, dan wordt de motie gewoon in stemming gebracht. Dat constateren we dan ook. De heer Van Caldenberg op dat punt nog.

**Van Caldenberg (SP):** Ja, voorzitter, het zou kunnen zijn dat deze overgenomen wordt, maar dat ik wel behoefte heb aan een stemverklaring.

**De vicevoorzitter:** Dan kunt u dat benoemen op het moment dat de motie in stemming komt. Dan ligt dat in dit geval ook vast. Hij komt sowieso in stemming omdat de heer Franssen dat gevraagd heeft. Dan is dat het moment waarop u een stemverklaring kunt uitspreken. Gedeputeerde, vervolgt u.

**Gedeputeerde Roefs:** Dank u wel. Dan was er nog een vraag over de lozing van microplastics op de Ur. Het waterschap is ambtelijk en bestuurlijk in overleg met de betrokkene en de Provincie, WML en Rijkswaterstaat zijn daarbij betrokken, bij een nieuwe lozingsvergunning voor Sitech. Wij kunnen dat bestaande overleg – en dat zal ik ook doen – gebruiken om de kwestie microplastics aan te kaarten. Dat waren de vragen van de Partij van de Arbeid. Dan ga ik naar de PVV.

De PVV heeft gevraagd hoe gewaarborgd wordt dat bij onze subsidie voor Vie Kerkrade ook de gezondheidsdoelen worden behaald. Er is een Statenbesluit geweest van 13 december 2019 en daar hebben wij subsidie gekoppeld aan een ombuiging door de gemeente in het Sociaal Domein van een curatieve naar een preventieve inzet. Die ombuiging van € 1,2 miljoen per jaar voor een periode van tien jaar is bestuurlijk bekrachtigd door een raadsbesluit op 1 juli 2020. Daarmee voldoet de gemeente Kerkrade aan de voorwaarde die gesteld is. Wij hebben dat vervolgens ook als voorwaarde in de beschikking opgenomen. Dus wij kijken daar heel goed naar. Gemeente Kerkrade heeft rondom Vie zowel een lokaal als een regionaal uitvoeringsprogramma vastgesteld. Daar zijn interventies in opgenomen die te maken hebben met die gezondheidsdoelen. Om de voortgang en de resultaten van die aanpak te kunnen monitoren, stuurt de gemeente ons jaarlijks een voortgangsrapportage en een jaarplan. Die eerste hebben wij zojuist binnengekregen. Zijn we daar niet tevreden over, dan gaan we

met de gemeente in gesprek. **Ik zeg u toe dat wij u binnen drie maanden zullen informeren over de reeds geboekte resultaten.**

**De vicevoorzitter:** Dat wordt dan genoteerd als **toezegging in Q1 2022.**

**Gedeputeerde Roefs:** Oké. Dan ga ik naar de motie die ingediend is door de PVV. Dat is M 2779. Dat is eigenlijk opnieuw de motie 2483. Die motie 248 is op 4 oktober 2019 ingediend en dat ging erover of wij als GS met de inzet van alle mogelijke juridische middelen en met alle diplomatieke middelen de bouw van een windmolenpark Bönnesohl wordt tegengehouden, zo lang de grensoverschrijdende milieugevolgen niet in kaart zijn gebracht en de Limburgse omwonenden niet de gelegenheid hebben gekregen tot inspraak in hun eigen taal. Naar aanleiding van het bezwaar dat de Provincie Limburg heeft ingediend, heeft de Kreis Viersen aanvullende inspraakmogelijkheden gegeven in het Nederlands, voor Nederlandse omwonenden. Er zijn geen juridische mogelijkheden meer voor de Provincie Limburg om bezwaar te maken en die MER te eisen. Op 29 september 2020 zijn Provinciale Staten per brief exclusief geïnformeerd over het feit dat er geen verdere juridische of diplomatieke stappen ondernomen zouden worden door GS. Dus deze motie ontraden wij.

**De vicevoorzitter:** Interruptie van de heer Claassen.

**De heer Claassen (PVV):** Voorzitter, zoals ik in mijn termijn al heb aangegeven is dat het College toentertijd, en wij nu weer, zich gedwee neerlegt bij de uitspraak van Duitsland: het zit wel goed. We hebben eigenlijk gewoon vragen op basis van de huidige juridische inzichten, de Europese uitspraak in de Raad van State, is dat er gewoon feitelijk een GMER moet plaatsvinden en dat u dat als College kunt dicteren aan Duitsland. Het enige wat we aan u vragen in deze motie is dat u een briefje schrijft naar Duitsland en daarin zegt: Wij willen een GMER omdat wij willen weten wat de effecten zijn aan de Nederlandse zijde. Duitsland houdt aan dat er pas na heel kilometers vanaf zo'n windturbine pas iets mag, maar ze zetten hem wel aan de Nederlandse kant. In Nederland zijn we er wat flexibeler in, daar mag hij gewoon in je achtertuin staan, maar het liefst bij de mensen die dat ding wel willen. Het enige wat we vragen is om aan Duitsland te vragen om een GMER uit te voeren. Ik vraag me af waarom u dat niet wilt.

**Gedeputeerde Roefs:** Nou, omdat de beroepstermijn ...

**De heer Claassen (PVV):** Kunt u aan de meerderheid zeggen dadelijk dat u dat weer moet gaan doen?

**Gedeputeerde Roefs:** Ja, daarvoor is wellicht de motie ook bedoeld. Maar die ontraden wij dus, want wij hebben natuurlijk bezwaar aangetekend. Ons bezwaar is ongegrond verklaard. Daarna is de beroepstermijn verstreken. Kunnen wij dus niets meer doen. En bovendien is natuurlijk gezegd: Kijk nou ook nog eens naar het hele verhaal van de stikstof. Dat heeft, terwijl ze het niet verplicht waren, Viersen wel gedaan. Daar blijkt uit dat er geen negatieve grensoverschrijdende milieueffecten te verwachten zijn. Dus voorzitter, wij ontraden deze motie.

Dan ga ik naar de vraag van de VVD. De VVD heeft vragen gesteld over de schaalgrootte en kennis op het gebied van de landbouw <onverstaanbaar>. Ik snap heel goed dat de vraag naar voren komt, want we hebben heel vaak, de laatste tijd het idee dat er geen ontwikkelingsmogelijkheden voor de

landbouw zijn. Dat hoeft helemaal niet zo te zijn. Het is denk ik wel zo, dat het verdienmodel van: Ik ga op heel grote schaal verder en daardoor kan ik meer inkomen krijgen, dat dat hetgeen is wat niet meer zo kan. Maar dat wil niet zeggen dat er geen mogelijkheid meer is om die landbouwbedrijven die een wereldexporteur zijn, dat die hun kansen verliezen. Er zijn zeker nog wel mogelijkheden, maar natuurlijk wel op de juiste gebieden in Limburg, waar een intensivering – en daar bedoel ik innoverend bezig zijn met landbouw – mogelijk is. Als het gaat om kennis, van hoe ga je dat dan doen, dan is er volgende jaar weer de mogelijkheid om bij de POP3-openstelling, om daar weer te zorgen dat er projecten worden ingediend. Wij ondersteunen dus sowieso de innovatieve mogelijkheden die er zijn voor de landbouw. Niet alleen landbouwers die misschien wel willen afschalen maar landbouwers die voorop willen lopen, maar wel modern, innovatief.

Dan ga ik naar de VVD voor de vraag over de woningbouw. Er is gevraagd naar de transformatie van kantoor- en winkelruimte. We hebben die vijftien samenwerkingsagenda's gesloten in het kader van KLC. Onderdeel van die agenda was ook heel vaak een afschaling van het aantal vierkante meters retail en kantoren. **De juiste getallen kunnen wij op 19 november met elkaar delen.**

Dan werd er ook nog iets gevraagd over de stimuleringsregeling Wonen. Daar zijn 102 initiatieven aangemeld. 10 zijn er akkoord, 68 zijn er in vooroverleg, 7 hebben we doorgeleid naar het KLC en tot nu toe zijn er 17 afgewezen. Dus definitieve plannen moeten nog worden opgesteld.

Dan had u het ook over de SPUK-regeling, die gaat over de ondersteuning van woningbouwinitiatieven. Dat gaat dus om capaciteitsuitbreiding in fte's bij gemeenten. Dat is een regeling van het Rijk, daar hebben we geld voor gekregen. Negen gemeenten hebben al een aanvraag ingediend en die zijn allemaal positief besloten. Er zijn inmiddels weer nieuwe aanvragen en wij zijn aan het proberen om deze regeling nog verlengd te krijgen, zodat we ook andere gemeenten, inclusief deze drie die nog een aanvraag hebben liggen, kunnen voorzien van dat budget. Maar laat ik eerlijk zijn, en dat is ook door anderen al genoemd, het probleem bij de gemeente lag eerst bij de capaciteit, maar inmiddels is het zo dat alleen geld niet meer helpt. Er is geen persoon te vinden op de arbeidsmarkt. Er wordt al heel erg geklaagd over het capaciteitstekort.

Planoverschot, toch is er een tekort. Nou, er moeten natuurlijk goede plannen komen en dat is een groot probleem. Dat is heel keurig genoemd door mevrouw Werrij, van het CDA, die precies aangaf waar het probleem zat.

Ik ga door naar M 2786 van de VVD. Ik zou eigenlijk willen vragen om die in tweeën te splitsen: het eerste deel van de motie, een aanvalsplan presenteren voor de Limburgse woningmarkt en bijzondere aandacht voor de positie van voornoemde doelgroepen: Eenpersoonshuishoudens, zorgbehoevenden en senioren, woonurgenten, arbeidsmigranten en starters. Dat is het eerste deel. Daartoe verrichten wij een inventarisatie van mogelijk geschikte gronden in Provinciaal eigendom, voor flexwonen en mogelijke pilotprojecten, proeftuinen huisvesting senioren. En we treden daarover in overleg met gemeenten, corporaties en marktpartijen, ten behoeve van de uitvoering. Dit eerste deel van de motie zouden wij kunnen overnemen. Het tweede deel van de motie gaat over het aanvalsplan en of we willen intensiveren met € 1 miljoen. Dat zouden we eigenlijk moeten uitvoeren binnen de reeds vastgesteld financiële- en uitvoeringskaders die we hebben: Stimulering wonen en het KLC. Proeftuinen Huisvesting Senioren zitten in de sociale agenda. Daar gaan we verder mee aan de slag. Eigenlijk is het niet zozeer een kwestie van geld, maar van uitvoeringskracht. En plannen waarvoor de schop in de grond kan voor 1 januari 2023.

**De vicevoorzitter:** Dan kijk ik even naar mevrouw Straus, want dat heeft enige impact op haar motie.

**Mevrouw Straus (VVD):** Ja, ik wil in ieder geval bedanken voor het overnemen van punt 1 onder het dictum. Onder het dictum punt 2, staan ook twee dingen. Zoals u het niet voorstelt, om heel dictum 2 niet in stemming te nemen, dat gaat me eigenlijk te ver, omdat die Proeftuinen Huisvesting Senioren die zitten al in de sociale agenda. Dus ik zou die in ieder geval willen laten staan, omdat we gezien hebben dat daar in de afgelopen 2,5 jaar nog te weinig voortgang op is geboekt. Ik begrijp heel goed dat mevrouw Roefs zegt dat het aan bepaalde expertise in de markt ontbreekt, we hebben niet voor niets daar zelf ook een punt van gemaakt bij onze inbreng. En als u zegt: Die € 1 miljoen hebben we niet nodig, want we kunnen op een andere manier de zaak in beweging brengen, dan wil ik u daar het voordeel van de twijfel voor geven. Sowieso, die € 1 miljoen kunnen we voor andere dingen gebruiken, maar dat heb ik niet gezegd. Dus dat wil ik er wel uithalen, maar die seniorenprojecten wil ik wel laten staan.

**De vicevoorzitter:** Dan kijk ik even of dat zou kunnen leiden tot een aanpassing van de motie. Waarbij daar dan in tweede termijn nog even op gereageerd kan worden. Mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Als het stukje van die € 1 miljoen, als dat deel van de zin eruit wordt gehaald, kan de Gedeputeerde dan de hele motie overnemen? Niet alleen dictum nummer 1.

**De vicevoorzitter:** De Gedeputeerde.

**Gedeputeerde Roefs:** Ja, dus van het tweede deel van het dictum blijft alleen de pilot staan. Prima.

**De vicevoorzitter:** Dan krijgen wij een aangepaste motie 2786 en het standpunt van het College is dat die wordt overgenomen.

**Gedeputeerde Roefs:** Dan kom ik bij de vragen van 50PLUS. De vraag over de IBA en Regiodeal Parkstad. Zowel vanuit de IBA als vanuit de Regiodeal Parkstad Limburg wordt er middels concrete projecten gewerkt aan het behoud en verbetering van de leefbaarheid. Dat doen we ook via herstructurering van wijken en buurten en met name vanuit de Regiodeal wordt hierop ingezet. Dat wil dus niet zeggen dat alleen in Parkstad herstructureringsopgaven liggen, die zijn er natuurlijk, we kennen de wijken wel in heel veel plaatsen in Limburg. We zetten ons dus ook in om gebruikmakend van het hele rijksinstrumentarium – te denken valt aan volkshuisvestingsfondsen en de woningbouwimpuls. Er komt nog een impuls aanpak winkelgebieden - om op die manier, dat concreet in meer plekken in Limburg aan te kunnen boren.

Dan vraagt mevrouw Fischer – Otten ook naar de woonmonitor. Doen we dat ook op lokaal niveau? Nou, voor ons middenbestuur is het heel belangrijk dat alles verzameld wordt op regionaal niveau, want wij zijn ook altijd in gesprek met de regionale portefeuillehouders van Noord, Midden en Zuid. Ieder apart. U had het ook even over structuurvisies. In Midden-Limburg wordt die op dit moment geactualiseerd en ik heb erbij gezeten. Voor het zomerreces is het de bedoeling dat die vastgesteld wordt.

Dan is er nog een vraag over de samenwerkingsagenda's en dan stel ik voor om jullie allemaal op te roepen om naar de informatieochtend te komen, zodat we daar de stand van zaken te kunnen geven. Dan was er nog een vraag over de stand van zaken van de schade-uitkering. Wij houden dat heel nauwlettend in de gaten. Iedereen kan nog tot 15 december een aanvraag indienen. Degenen die

wateroverlast of schade door wateroverlast hebben gekregen, daarvoor hebben we regels opgesteld samen met het Rijk en we houden de uitvoering nauwlettend in de gaten.

**De vicevoorzitter:** Een interruptie van mevrouw Fischer.

**Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS):** Dank u wel voorzitter. Daar stonden eigenlijk twee vragen. Ik ben tevreden met het antwoord wat u zegt over de schade door het water, maar er zitten nog een paar woningen in Heer en die mensen zitten met een hartstikke scheef en verzakt huis. Daar is al vaker iets over gezegd, maar dat schiet niet op. Dat is bekend door het maken van die tunnel onder de A2. Dat is de ellende door de veengronden die er waren en dat water dat onttrokken is. Onze vraag is dus eigenlijk wilt u daar ook nog een keer naar kijken of moeten wij een keer langskomen en dat nog een keer met u bespreken. Dat doe ik ook graag hoor.

**Gedeputeerde Roefs:** Ik kom schriftelijk op deze vraag terug, gewoon na deze begrotingsbeschouwingen, want daar is wel al een schadeafhandeling geweest. Dus ik ga me daarin verdiepen en u krijgt antwoord.

**Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS):** Het voert te ver om dit nu te doen hoor.

**Gedeputeerde Roefs:** Dan ga ik naar het CDA. Ik hoop dat het CDA ook <onverstaanbaar> de vragen die er zijn over het KLC en of wij de gevolgen van de situatie op de woningmarkt op 19 november kunnen bespreken. Op zich was het verhaal van mevrouw Werrij hoe we ervoor staan precies en waarom we het doen is precies zoals we het ook afgesproken hebben en de bedoeling is. Dan had het CDA nog een vraag over korte ketens.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Werrij had een interruptie op dat punt.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Ja, want u had het in het begin al over de bijeenkomst en toen dacht ik is het nu een toezegging of niet? Want ik heb geleerd inmiddels dat we hem zo moeten noteren, want anders komt het heel vaak niet meer terug. Maar de vraag was expliciet: **Gaat u de gemeenten die geen voorstel hebben ingediend actief benaderen om te vragen waarom niet, waar zij op stukgelopen zijn, hoe dat zit,** want dat zouden wij graag willen zien voor die negentiende?

**Gedeputeerde Roefs:** Oké, ik heb in ieder geval het voornemen en iedere keer als ik bij een gemeente ben, dan kaart ik de samenwerkingsovereenkomst ook aan en wij gaan ook nog heel actief contact opnemen met iedere gemeente. Maar het is nog niet zo makkelijk. Maar dat zei ik straks al. Dan was er een vraag nog over korte ketens en betaalbaar voedsel. In de rollende uitvoeringsagenda heeft u kunnen lezen dat één van onze pijlers juist is streven naar korte ketens en naar goede verdienmodellen. Wij proberen echt alles op alles te zetten om dat voor elkaar te krijgen, maar daar hebben we heel veel hulp van buitenaf bij nodig. En dat lukt ook niet zomaar, want de machten, de krachten, die de prijs bepalen die zijn sterk en daar kun je niet zomaar doorheen breken. Maar dat dit een heel belangrijk onderwerp is, is heel duidelijk. Dan werd er nog gevraagd door D66 hoe het nu verder gaat met de propositie water. **Nadere uitwerking van de Limburgse propositie die zal plaatsvinden door een projectteam onder leiding van een projectmanager en onder**

**regie van een op korte termijn in te richten bestuurlijk gremium waarin Limburgse overheden en belangengroepen zich vertegenwoordigd weten.** Dat gaat dan onder voorzitterschap van de Gedeputeerde Water. Wij willen dat dat een lean en mean organisatie is, doelgericht en een proactieve aanpak, enzovoort enzovoort. **En we zetten natuurlijk ook de lobby voort voor de propositie,** want die mag niet vergeten worden. **De vraag was ook nog hoe een grensoverschrijdende aanpak water eruitziet.** We zitten al in een bestuurlijk overleg buurlanden, ook in de Vlaams-Nederlandse bilaterale Maascommissie en **wij zetten alles op alles om die banden te verbeteren en sterker te maken.** De vraag van LOKAAL-LIMBURG gaat over niet alleen maar uitbreiding van woningen, maar in Limburg is er een andere taak. **Overal waar wij komen en in aanraking komen met het Rijk, maken wij duidelijk dat we niets hebben aan uitbreiding van woningen, maar dat er aandacht moet zijn voor transformatie.** En wat ik gehoord heb, is dat dat ook op de formatietafel is beland bij de volgende woningimpulsregeling. En dan de laatste vraag van LOKAAL-LIMBURG ging over boerderijwinkels. Wat wij weten is dat in alle regio's er regionale bestuursafspraken zijn, gekoppeld aan de huidige verordening van de Provincie, en daar staat dus in het buitengebied buiten de dorpskernen willen we geen nieuwe winkels, met uitzondering van kleinschalige boerderijwinkels. Dus als het goed is, mogen gemeenten dat goedkeuren. Dan had ik nog een motie inmiddels ontvangen **over ongebreidelde groei van logistieke dozen,** een moratorium. Maar ik meende gehoord te hebben dat jullie dat eigenlijk in tweede termijn willen indienen, maar anders dan kan ik nu ook daar iets over zeggen.

**De vicevoorzitter:** Die reactie mag u alvast geven en dan kunnen andere fracties dat ook meenemen in hun schorsing dadelijk.

**Gedeputeerde Roefs:** Oké. Ja, die motie ontraden wij. En waarom? Omdat er in feite in oktober 2021, dus onlangs, door PS bij meerderheidsbesluit in feite al een koers aan is gegeven om het beleid ten aanzien van nieuwe bedrijventerreinen nader uit te werken. En toen is gevraagd of we voorwaarden willen stellen aan de vestiging van bedrijven. En wij zijn bezig met de uitwerking van dat beleid. Dat betekent dus dat in feite het moratorium toch zal moeten wachten op de uitwerking van het beleid. Dus ik kan ook niet overzien wat voor een ongelooflijke problematiek we ons op de hals halen als we nu ineens zeggen van nu mag het helemaal niet meer. **Maar wij komen in het eerste kwartaal van 2022 met nieuw beleid daarover.**

**De vicevoorzitter:** Dan verzoek ik inderdaad via u om aan uw collega's door te geven dat zij gevraagd worden om in tweede termijn te reageren of de motie met die toelichting zou kunnen worden aangehouden. Mevrouw Roefs, ik had nog een motie 2802 van de heer Ernst. Volgens mij betreft dat ook uw portefeuille.

**Gedeputeerde Roefs:** Nee, die is van mevrouw Van Toorenburg.

**De vicevoorzitter:** Ja? Transitiefonds Limburgse Woningmarkt, de dekking voor het Vastenavondkamp?

**Gedeputeerde Roefs:** Ja, Vastenavondkamp is van mevrouw Van Toorenburg.

**De vicevoorzitter:** Dan verzoek ik haar daar om dadelijk vanaf de plek daar nog even op te reageren. Dan tot slot het woord aan Gedeputeerde Van Gaans. En ik verzoek hem, en ik weet dat ik daarmee geen recht doe aan zijn inbreng, om echt zich tot het noodzakelijkste te beperken, want ik wil toch nog een keer die sluiting van de A2 vanavond in herinnering brengen en iedereen in de gelegenheid stellen om ook in Noord- en Midden-Limburg op een normale manier thuis te komen. De heer van Gaans.

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** Dank u wel voorzitter en die sluiting van de A2 dat gaat ook mij aan. Volgens mij moet ik de tijd gaan inlopen. Dus ik zal het ook heel snel gaan proberen te beantwoorden. De eerste vraag was van de VVD-fractie. Die vroeg aan mij of het College kon toezeggen om uiterlijk juni 2022 een resultaat te presenteren over het kernenergieonderzoek. **Zoals u weet en zoals ik ook heb toegezegd gaan wij en petit comité met de commissie de startscope en de vragen en het onderzoek zeg maar starten en voorbereiden. Of die termijn van juni 2022 haalbaar is, is afhankelijk van dat voorbereidingsspoor dat we gaan inrichten samen en ook de aanpak van het nog te werven bureau. Maar u kent mij. Ik probeer een strak marstempo te hanteren en wij gaan nog volgende maand waarschijnlijk al starten met de aanbesteding voor het onderzoek.** Dus de vaart zit erin. **Wij zullen de door u gevraagde planning ook meenemen bij de uitwerking van het onderzoek en we gaan u ook periodiek op de hoogte houden van de stand van zaken via de voortgangsrapportage van de PES of eventueel, als dat aan de orde is, tussentijds via een mededeling portefeuillehouder.**

De fractie van 50PLUS vroeg mij op welke wijze de PES samen met de Omgevingsvisie tracht inwoners te betrekken bij de energietransitie en hoe gaan we daarbij om ook met de burgerparticipatie. Via de PES, maar met name via de RES'en betrekken wij de inwoners bij de beleidsvorming, bij het bepalen van zoekgebieden op het gebied van duurzame energieopwekking. Maar bij die concrete initiatieven zijn vooral toch de gemeenten aan zet om burgers actief te betrekken bij de projecten. Wij zijn wel als Provincie een gelijkwaardige partner in die RES en we zijn dus ook voortdurend bezig om burgerparticipatie te agenderen bij die RES'en om zo gezamenlijk uitvoering te geven aan die RES-strategie en dat past ook precies binnen onze actielijn 4 in de PES. Het CDA vroeg of wij een meersporenbeleid kunnen toezeggen eind Q1 2022, dat inzet op alternatieven en het optimaal inzetten van netcapaciteit. Heel kort: **Ja, dat kan ik toezeggen. Het College zal maart volgend jaar rapporteren over het ingezette meersporenbeleid, over de energieopslag en het optimaal inzetten van de beschikbare netcapaciteit.** Maar hier toch wel even een actueel punt van zorg dat ik met u wil delen. **Er zijn veel bedrijven op meerdere plekken in het land die niet meer kunnen worden aangesloten op het net.** Mijn collega-Gedeputeerde van Noord-Holland die moest woedende burgers te woord staan omdat Fred Kroket niet meer kon worden aangesloten op het energienet. Dat heeft te maken met een grote wetswijziging waar wij allen op wachten. We hebben die vereiste wetgeving nodig om te voorkomen dat straks wij hier kunnen gaan prioriteren bij het aansluiten van bedrijven, ziekenhuizen, scholen, nieuwbouwwijken op het energienet. Die wetgeving hebben we nodig. We hebben extra middelen nodig en die behoefte hebben we aan meer regie. Ik heb het ook nadrukkelijk bij het kabinet onder de aandacht gebracht. Dat doe ik ook binnen het IPO-verband, maar ook de netbeheerders Enexis, et cetera die vragen hier voortdurend aandacht voor en **ik zal in een volgende voortgangsrapportage van de PES daar verder over rapporteren.** De D66-fractie vroeg op welke wijze wij onze public affairs benutten om het Rijk en Europa aan te spreken, bijvoorbeeld over het verduurzamen van Chemelot. Onze lobbyinzet die richt zich eigenlijk voornamelijk nu richting het Rijk op het nieuw te vormen kabinet. Dat doen we op de drie kansrijke

thema's die we met uw Staten hebben afgestemd, te weten de gezonde generatie Limburgers, de Einstein-telescoop en verduurzaming van de industrie. En zoals collega Satijn ook al memoreerde is er tijdens de begrotingsbehandeling Economische Zaken en Klimaat in de Tweede Kamer ook een motie ingediend die weer toeziet op het versnellen van die deltacorridor, het aanleiden van het buisleidingennetwerk. Dus wij zijn richting Tweede Kamerleden daarmee bezig. We doen het ook richting het ministerie. We doen dat richting de Kamer, de staatssecretaris. We hebben ook onlangs een brief gestuurd over de aanleg van de 380 KV kabel, een hele dikke stroomkabel die wij nodig hebben willen we de bedrijven op het Chemelot-terrein gaan elektrificeren. En wij willen dus als College, als Limburg, vooroplopen in die verduurzaming van de industrie en wij willen daar samen met het Rijk aan werken. In het belang hiervan is u ook wel bekend het Limburg pact. Dat hebben we aangeboden bij het aantreden van de nieuwe Kamerleden. Daarmee blijven we hen ook informeren en betrekken bij het belang van onze grensoverschrijdende verbindingen. Daarnaast is onze lobby ingezet op het binnenhalen van Europese fondsen. U noemde zelf al mevrouw Jenneskens het RRF. Samen met het IPO zetten wij ons ervoor in om te zorgen dat wij als medeoverheden ook echt een vinger in de pap hebben om die middelen naar ons toe te trekken. Dus we werken daar actief aan mee vanuit Brussel en Den Haag en vanuit het huis. De laatste recente actie van het huis was ook een brief aan premier Rutte en minister Blok om die gelden die nu geparkeerd staan in Brussel, die € 5,8 miljard voor Nederland, niet te laten liggen, maar om daar werk van te maken. We zijn het enige land in de Europese Unie dat zo'n proposal voor een RRF nog niet heeft ingediend. We hebben met veel meer partijen, ook met Bouwend Nederland, met de Vereniging Innovatieve Geneesmiddelen, eigenlijk heel Nederland, een oproep gedaan maak werk van die plannen en dien daar iets over in. Even kijken. Tot slot de waterpropositie. Dat is ook zo'n voorbeeld van die lobby. Dat is al uitgebreid aan de orde gekomen en daar ga ik niet nogmaals op in.

De volgende vraag had betrekking op welke ruimte wij kunnen maken voor de fiets op de weg. Wij beschikken over een uitvoeringskader fietsen en wij zijn daar heel druk mee bezig. Onlangs heb ik nog € 2,76 miljoen uitgetrokken voor het verbeteren van de fietsverbinding tussen Parkstad en Heuvelland. **Ik zal u ook op korte termijn, ook via een mededeling portefeuillehouder, informeren op welke wijze we ook echt die fiets prominenter een plek kunnen gaan geven in die model shift.** Dat doen we al via het IPML. Daar informeren wij u periodiek over de voortgang van de realisatie van fietspaden, et cetera. Ten slotte zijn we goed aangehaakt bij het toekomstbeeld fiets. Dat is iets wat op rijksniveau speelt en dat zal in 2022 naar buiten komen. **En tot slot wil ik u ook meegeven dat we ook met onze Belgische en Duitse partijen in gesprek zijn om die grensoverschrijdende verbindingen, ook fietsverbindingen, aan te gaan.**

De laatste vraag van D66 had betrekking op **de IC Aken**. Waar staan we nu? Wij hadden, in lijn met ook de Kamermotie die is aangenomen in de Tweede Kamer, de stellige verwachting dat dit najaar, eigenlijk deze maand, de uitkomsten daarvan beschikbaar zouden zijn. Maar I&W heeft ons laten weten dat pas in Q1 volgend jaar de resultaten beschikbaar zijn en dan pas kunnen wij u ook meer duidelijkheid geven. Ondertussen zijn wij wel bezig met een aantal werkateliers met vervoerders, met ProRail, om te kijken dat als in Q1 die resultaten bekend zijn we ook dan echt een keuzemoment hebben. En **we zullen u dus ook informeren over de uitkomsten ervan.**

LOKAAL-LIMBURG vroeg mij wat is de relatie tussen de Maaslijn en de IJzeren Rijn? Daar hebben we in de Statendebat naar aanleiding van het kredietbesluit van de Maaslijn al over gewisseld en daarvoor ook, maar ik zal het nog één keer herhalen. In de Maaslijnplannen zit niets opgenomen voor de IJzeren Rijn. Er wordt nergens op geanticipeerd via de Maaslijn. Even kijken. Dit sla ik over. Dat is al aan de orde gekomen. Hoe zorgen we ervoor, vroeg ook LOKAAL-LIMBURG, dat de reiziger weer

terugkeert naar het ov? Waar staan we met het openbaar vervoer? Zoals u weet heeft de laatste persconferentie niet geholpen om die reiziger terug te krijgen in het openbaar vervoer. Thuiswerken blijft het advies en mondkapjes moeten worden gedragen op het station en op het perron. We zijn wel gezamenlijk met de landelijke vervoerders en de regionale campagnes in voorbereiding om die reiziger wel weer terug te krijgen. En ook wordt in samenspraak met alle regionale concessieverleners onderzoek gedaan naar het reisgedrag en worden proposities voorbereid die inspelen op dit veranderende reisgedrag. Daarmee heb ik alle vragen beantwoord bij mijn weten. Dan zou ik graag overgaan naar de beantwoording en de appreciaties van de moties en de amendementen. Het eerste amendement is het gewijzigd amendement A 115 laat Limburgers niet in de kou zitten. Dat is een sympathiek amendement. **Wij zijn al gestart met de aanbesteding voor een onderzoek naar energiearmoede. De urgentie ervan, de omvang ervan en die resultaten daarvan zijn waarschijnlijk beschikbaar in april 2022.** En op basis van die onderzoeksresultaten, die we dus een Q2 verwachten werken wij een plan uit om met name voor mensen met een kleine beurs te bezien hoe zij kunnen worden ondersteund bij de verduurzaming van hun woning. Daar kijken we dus ook. Ik zag dat ook in de wijziging. We kijken daar bijvoorbeeld ook naar isolerende maatregelen of de aansluiting van zonnepanelen. En wij betrekken daarbij expliciet ook de ideeën en aanpakken die op rijks- en gemeentelijk niveau al worden ingezet. **Dus wij wachten dat onderzoek af.** Wij willen op basis van die onderzoeksresultaten het plan van aanpak opstellen, daarmee tot een voorstel komen en daar ook middelen aan koppelen. Hiervoor is het nu dus nog te vroeg en daarom zou ik dit amendement ontraden.

**De vicevoorzitter:** Dan kijk ik even naar de indiener of dat de reden is om het aan te houden.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Dat zal ik zo even overleggen.

**De vicevoorzitter:** Daar komt u op terug.

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** Het tweede amendement dat is amendement 116 over de pilot waterstofhub. Misschien even een klein feitelijk iets. Er wordt van uitgegaan dat er € 380.000 beschikbaar is voor de waterstofagenda. Dat is € 750.000. Die 380 voorziet alleen in volgend jaar. En de waterstofagenda die hebben we, ook met uw commissie en met uw goedbevinden, ondergebracht bij de PES. Dat had een bepaalde reden, namelijk dat er meer flexibiliteit beschikbaar is om te experimenteren. Maar het is een sympathiek amendement en het onderstreept het belang dat de Staten en ook wij hechten aan die energie-infrastructuur en waterstof natuurlijk in het bijzonder. **De opwek, opslag en distributie van waterstof is onderdeel van een breder onderzoek dat momenteel wordt uitgevoerd naar de diverse vormen van energieopslag en op basis daarvan kunnen wij straks ook gericht aangeven op welke wijze eventuele vervolgstappen, mogelijk in de vorm van een pilot, gezet gaan worden.** Om die reden is het amendement op dit moment overbodig, omdat op dit moment al voldoende middelen beschikbaar zijn gesteld. Er is een specifieke subsidieregeling voor de energietransitie in de maak, waar naar aanleiding van die onderzoeken die ik al noemde ook pilots of projecten op het gebied van die op- en omslag voor in aanmerking kunnen komen. Dus wat ik wil zeggen is: Door nu heel specifiek een bedrag te koppelen aan die waterstofagenda wordt die hele flexibiliteit die we eigenlijk met elkaar hebben afgesproken eruit gehaald. Dus om die reden zou ik het amendement ook voor nu willen ontraden.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. We hebben een interruptie van de heer Franssen.

**De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG):** Ja. Voorzitter, ik had naar aanleiding van dat antwoord nog een verdiepende vraag, namelijk wat bij die pilot bedoeld wordt met die hub. Zitten daar ook de tankstations bij.

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** Ja, dat is één van die opties inderdaad. Met die pilots gaan we dus, los van die dingen die ik al noemde over de energieopslag en buffering, ook breder kijken naar de toepassingen, bijvoorbeeld tankstations inderdaad, maar ook toepassingen in de industrie. Dus het is eigenlijk breder. Dus ook wat dat betreft, zou ik ook zeggen, is die flexibiliteit in de begroting gewenst. Dus daarom zou ik het amendement willen ontraden.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Werrij ook nog.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Ja, ik hoor de Gedeputeerde heel snel iets roepen over een nieuwe subsidieregeling en wat daaronder zou moeten vallen. Kunt u mij even uitleggen wat die subsidieregeling precies is, althans wat wordt het doel van die subsidieregeling? Waar in de PES vindt die haar grondslag en hoe kunnen wij daar als Staten aan de voorkant input voor leveren?

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** Ja. We hebben een waterstofagenda als Provincie. Die hebben we opgesteld zodat we aanspraak kunnen maken op de Europese fondsen die nodig zijn voor de realisatie van waterstof, waterstofgerelateerde projecten en pilots met een hoge onrendabele top. Dus met die € 750.000 provinciale middelen hebben we een soort van een vliegwiel en dan kunnen we bepaalde middelen effectief inzetten en ook weer middelen aantrekken vanuit Europa. En dat laatste duwtje in de rug vanuit de Provincie, dat is wel echt nodig gebleken. En die waterstofagenda, en ook die middelen, zijn al onderdeel van de PES. Dus op zich heeft u daar zelf ook al mee ingestemd. En we zijn dus bezig met die subsidieregeling. Die is in de maak om meer toepassing van waterstof mogelijk te maken. Maar we zijn dus nog bezig met een voorlopig onderzoek. En op basis van dat onderzoek, de resultaten daarvan, zullen we die subsidieregeling gaan uitwerken en daar betrek ik uiteraard ook graag de commissie bij hoe we dat het beste kunnen gaan doen. Dan waren dat mijn amendementen die op mij betrekking hadden. En dan ga ik naar de moties. Allereerst naar de gewijzigde motie 2773 over het all-inclusive ov-ticket Limburg van de SP. Die verzoekt ons min of meer om **kennis op te halen bij de Oostenrijkse regering die volgens een zogenaamd all-inclusive ov werken en dit in de eerste helft van 2022 aan de vakcommissie voor te leggen. Daartoe ben ik bereid.** Maar het tweede dictum, dat loopt vooruit in feite al op die kennis die we juist nog willen gaan ophalen. Dus als dat tweede deel van het dictum geschrapt kan worden, kan ik hem warm aanbevelen. Laat u die staan, dan moet ik hem helaas ontraden. Dus wij willen graag verkennen, maar niet vooruitlopen op die eventuele stappen.

**De vicevoorzitter:** Dan kijk ik naar de indiener of althans de fractievoorzitter van de indiener, de heer Van Caldenberg.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Ja voorzitter, de motie is inmiddels gewijzigd. Ik weet niet of de heer Van Gaans die voor zich heeft.

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** Ja.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Oké, dan gaan wij daar ons even op beraden.

**De vicevoorzitter:** Dan komt u daar in tweede termijn op terug.

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** De tweede motie, motie 2780 van de PVV, is breng energiearmoede in Limburg in kaart. Ook met hetgeen wat ik zojuist al heb gezegd waar we mee bezig zijn, is dit gewoon een steengoede motie en die kan ik ook heel warm aanbevelen.

**De vicevoorzitter:** Neemt u hem dan over, want aanbevelen is weer een nieuwe.

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** Nee, ik laat het oordeel aan de Staten, maar dat mocht ik niet meer zeggen. Dus dan zeg ik aanbevelen.

**De vicevoorzitter:** Ja, dat is weer een nieuwe variant, maar goed prima.

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** Wat was het dan? Wat was dan correct?

**De vicevoorzitter:** U mag hem overnemen.

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** Nee, ik neem hem niet over.

**De vicevoorzitter:** Prima, hij komt gewoon in stemming.

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** Ja. Motie 2782, **de pilots voor de opslag duurzame energie** van de SP. Dat dictum is driedelig. Het is een sympathieke motie. **Binnen actielijn 1 van de PES willen wij aan de slag met andere partijen om dergelijke pilots uit te voeren.** Dus daar sta ik positief tegenover. **We kijken ook daarbij naar koppelkansen met bestaande instrumenten en beleid.** Maar het LEF-gedeelte in die motie, dat moet ik helaas dan ontraden. Want u vraagt om die pilots te financieren vanuit dat LEF en de voortgang van die pilots mee te nemen in de voortgang van de PES. Maar financiering met het LEF is op dit moment binnen de kaders van het LEF simpelweg niet mogelijk. LEF is bedoeld voor het mkb en niet voor andere doelgroepen zoals huishoudens. Dus ik wil graag die pilots gaan doen en misschien dat u kunt kijken op welke manier we dat dan wel zouden kunnen doen maar dat kan niet vanuit het LEF. Dus op deze manier zou ik hem dan moeten ontraden.

**De vicevoorzitter:** De heer Van Caldenberg.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Ja, voorzitter, ik ga gewoon kijken of ik met de heer Van Gaans eruit kan komen. Als we die laatste bullet weghalen, dan heeft hij volgens mij zojuist gezegd dat hij hem kan overnemen en dan is de financiering aan hem.

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** Dat klopt. Als de laatste dingen eruit kunnen, dan kunnen we vanuit de PES kijken hoe we dat kunnen oppakken inderdaad. Precies.

**De vicevoorzitter:** Dan constateer ik dat wij een gewijzigde motie 2782 tegemoet mogen zien.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Ja.

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** Dan heb ik motie 2783, de rechtvaardige financiering verduurzaming Limburg, ook van de SP. Ja, die roept een heleboel, maar momenteel wordt door de Provincie al verkend welke provinciale instrumenten toegepast kunnen worden voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving, waaronder bedrijven. Dus eerst zal er onderzocht moeten worden welke behoefte er ligt en welke landelijke en Europese instrumenten beschikbaar zijn. Woningeigenaren die kunnen al subsidie ontvangen via het Nationaal Isolatie Programma vanuit het RVO. Daar zit € 514 miljoen in. Als Provincie hebben we al een aanbesteding lopen om EPA-adviseurs, Energie Prestatie Advies adviseurs, voor 2200 huishoudens gratis EPA-adviezen te laten uitbrengen. En ook zijn we dus gestart, zoals ik net al twee keer zei, met de aanbesteding voor een onderzoek naar de omvang en urgentie van energiearmoede. Dus we doen al een heleboel. Er komt ook nog een heleboel, waarschijnlijk na de formatie, op de markt en met alles wat ik dus nu al gezegd heb zou ik deze motie willen ontraden.

Dan heb ik motie 2794. Nee, die heeft collega Satijn al opgepakt.

Motie 2798 van de Partij voor de Dieren: een concreet naar maatregelen uitgewerkt plan om te voldoen eigenlijk in feite aan die 55% emissiereductie. Dat is een heel sympathieke motie waar wij al vanuit de PES actielijn 5, die heet het goede voorbeeld geven, invulling aan willen geven. Wij doen al een heleboel. Wij kopen al groene elektriciteit in, ook met andere provincies. We zijn bezig met het uitbreiden van zonnepanelen op onze provinciale gebouwen. In het dashboard kunt u daar nog veel meer over vinden. Dat is gewoon een opgave waar we als overheden voor staan. We hebben ons eraan gecommitteerd en dat gaan wij in dit huis natuurlijk ook doen. En daarmee zou ik ook deze motie aan het oordeel van de Staten willen laten dan wel aanbevelen dan wel dat andere. Ik laat het gewoon aan u. Dus u mag erover stemmen, maar ik beveel hem warm aan. Dat was het voorzitter.

**De vicevoorzitter:** We gaan dit in ieder geval nog een keer mee terugnemen naar het Presidium, dat wij in ieder geval niet met zeven soorten verschillende adviezen gaan komen, maar daar proberen toch iets meer lijn in aan te brengen. Goed mensen, wij komen daarmee aan het einde van de eerste termijn van de Staten. Als we kijken naar de tijdlijn, dan constateer ik twee zaken, dat wij goed en degelijk en uitgebreid met elkaar gesproken hebben, maar dat we ook behoorlijk in de tijd zijn uitgelopen. Die ruimte is gegeven. Ik denk dat u allen prudent om bent gegaan met de interrupties. Ik zou nu kort willen schorsen, ik denk een minuut of twintig voor fractieberaad. Daarna gaan wij verder met de tweede termijn, waarbij ik u zou willen oproepen om het aantal interrupties zoveel als mogelijk te beperken, zodat wij toch op een acceptabel tijdstip kunnen afronden en stemmen. Mevrouw Werrij heeft nog een vraag.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Ja voorzitter, gezien het feit dat er toch heel veel amendementen en moties zijn overgebleven, zouden wij toch graag een half uur willen gebruiken om alles door te lopen.

**De vicevoorzitter:** Een halfuur schorsen? Dan schors ik de vergadering nu tot kwart voor zes.

[SCHORSING]

**De vicevoorzitter:** Dames en heren, mag ik u uitnodigen uw plaatsen weer in te nemen. Dan gaan we aanstonds heropenen. Dames en heren, ik verzoek u uw plaatsen in te nemen. Dan gaan we de vergadering heropenen. De vergadering is heropend. Wij gaan beginnen met de tweede termijn van de Staten. Wij beginnen zoals aangegeven weer met de fractie van de Partij van de Arbeid. De spreektijd in tweede termijn is een derde van de spreektijd in de eerste termijn. Dat betekent dat u een maximale spreektijd heeft van drie minuten en twintig seconden. Ik zal daar strak op sturen, zoals ik net al voor de schorsing heb aangegeven. Het woord is aan de heer Kuntzelaers.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Dank u wel, voorzitter. Ik kreeg zojuist hierachter mij de wijze woorden toegefluisterd van een van de nestoren van dit huis: "Ik moet vanavond nog kaarten. Zorg dat je opschiet." En laten we dat dan ter harte nemen. Wij hebben één verduidelijkingsvraag en dat gaat over het Sterrebos. In de gedachtewisseling over de motie die mevrouw Plusquin indiende was de vraag eigenlijk: De voorzieningenrechter heeft een uitspraak gedaan en in hoeverre is die situatie nu zo dat GS die uitspraak naast zich neerlegt? Is dat de situatie zoals wij die nu zien of moeten wij die anders interpreteren? Voor de Partij van de Arbeid is het uiteraard heel erg belangrijk dat uitspraken gevolgd en opgevolgd worden en daar horen wij graag van Gedeputeerde Staten hoe zij dat proces beschouwen. Verder zijn wij uitermate content met de beantwoording van de vragen die wij gesteld hebben en zullen onze drie moties indienen en wij gaan ervan uit dat wij applaus en steun krijgen van al onze collega's. Tot zover.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, mijnheer Kuntzelaers. Wij zijn bij de fractie van de PVV, de heer Claassen.

**De heer Claassen (PVV):** Dank u wel, voorzitter. Er zijn soms van die dagen dat je de heer Koopmans mist, want hij was in staat om jou lachend en vol begrip met een kluitje in het Sterrebosje te sturen eigenlijk. Dat kreeg hij voor elkaar. Het duurde ook wel wat langer, maar je ging met een goed gevoel naar huis. En als je dan 's morgens wakker werd dan dacht je: waar heb ik eigenlijk ja tegen gezegd? Maar goed, vandaag was het wat anders, soms wat langdradig, traag en soms ook niet te begrijpen en dan kom ik toch even terug als het mag bij het College als het gaat over de MKBA en de betaling daarvan. Het College: uit de procesmiddelen MAA. En toen kwam er een tegenvraag en toen was eigenlijk het antwoord toch niet gegeven, want het punt was wat wij als fractie probeerden te maken is wat wij hier op basis van het initiatiefvoorstel die bij meerderheid was aangenomen hebben, afgesproken hebben geen geld hoe dan ook vrij te maken voor een nieuwe MKBA. En nu doet u dat toch wel. En mijn vraag was waarom doet u dat als de Staten zich hebben uitgesproken om daar geen geld voor uit te willen geven en bent u dan voornemens het geld dan ergens anders vandaan te halen dan uit de kas van de Provinciale Staten? Dan als laatste toch nog het verhaal over Bönnesohl. U ontraadt dat, College, maar ik heb geen grond gehoord waarom u dat ontraadt. Behalve wat het College zegt van Duitsland vindt het niet nodig en de termijn is gesloten. Twee argumenten. Dat Duitsland niet vindt dat het nodig is, dat klopt, maar Europa, de Europese wetgeving en de Raad van State vinden dat namelijk wel nodig. Leuk dat Duitsland het niet nodig vindt, maar het Europese recht zegt gewoon dat het wel moet. En daarnaast heeft u als Provinciale Staten, als Limburg, een gezamenlijke verklaring, een overeenkomst, getekend in het verleden met Duitsland dat op basis van die overeenkomst er een MER uitgevoerd zou moeten worden als de Provincie daarom vraagt. En de Provincie heeft tot nu toe verzuimd om die GMER op te stellen en nogmaals juridisch, die interne "Vorprüfung," dat is gewoon een ambtenaar die achter een raam zit te

bedenken wat zullen we er eens van vinden, steekt zijn vinger in zijn mond en denkt van ja het zal wel goed zijn, het is prima. En dat is een “Vorprüfung.” Dus we roepen echt met deze motie het College op om recht te doen aan de Europese wetgeving, recht te doen aan de uitspraak van de Raad van State en wij vragen u simpelweg met deze motie een briefje te sturen naar Duitsland en op te roepen dat zij de termijn die nog twee weken loopt, want daarvan zei u de termijn was gesloten maar die termijn loopt nog twee weken, op te schorten totdat een MER is uitgevoerd. Tot zover de bijdrage in de tweede termijn.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, mijnheer Claassen. Wij gaan verder met de fractie van de SP, de heer Van Caldenberg, daarna de fractie SVL, de heer Smeets.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Voorzitter, dank u wel. Toen ik vanmorgen de eerste termijn van de Staten hoorde, toen dacht ik dit is eigenlijk best een tamme vergadering. En toen ik daarna de beantwoording van GS hoorde, toen dacht ik ze zijn wel heel erg bezig om die tamheid ervan af te halen. Want de beantwoording zoals die vanuit GS kwam, was toch ook wel enigszins proberen de Staten te tarten op een aantal punten en dat vond ik niet zo heel verstandig van het College, maar dat is natuurlijk aan hen. Wat ik ook niet zo verstandig vond is: ik had een heel pleidooi in de eerste termijn over wat er zou moeten gebeuren om die bestuurscultuur in Limburg te veranderen en te verbeteren. Ik heb daar ook onze visie opgegeven. En ik moet constateren dat vanuit het College er geen enkele Gedeputeerde is geweest die daar ook maar enigszins iets over gezegd heeft. En ik zou toch verwachten dat het College in ieder geval op dit moment met elkaar in ieder geval heeft gesproken over de wijze van hoe zouden wij dit nu anders gaan doen en dat heb ik niet gehoord. En wat ik ook niet gehoord heb is wanneer we dat IKL-rapport gaan bespreken met de Commissaris van de Koning, de huidige Commissaris van de Koning. Voorzitter, dan ga ik naar een aantal moties die wij vooral zelf hebben ingediend en dat is 2635. Het antwoord van het College, staat hier op mijn briefje, was belabberd, zo belabberd dat de VVD zich spontaan aanmeldde om een motie van de SP te ondersteunen en mede in te dienen. En niet alleen dat. Dat deden nog een aantal andere partijen ook. Voorzitter, dus wat mij betreft gaan we die motie gewoon in stemming brengen. Datzelfde geldt ook wat ons betreft voor het antwoord als het gaat over het openbaar maken van het rapport. Wat ons betreft krijgen we alle feiten op tafel en gaan we dan oordelen.

Voorzitter, de motie over de basisschool daarvan zeggen wij daar willen we de Gedeputeerde nog eventjes respijt geven om daaraan te werken en we houden die motie dan op dit moment ook aan. Mocht het op een later moment nodig zijn, dan zullen we zeker niet schromen om hem alsnog in te dienen.

Voorzitter, de motie 2784 over de KJRW die trekken we in, maar dat betekent dat u daarvoor een amendement terug in de plaats heeft gekregen en ik dank ook het CDA voor de steun daarvoor en ook overigens alle anderen die daarbij hebben ondersteund. 2785 is de motie over basisinfrastructuur zoals die hier staat. Ik ben blij dat de Gedeputeerde zegt we kunnen iets in kaart gaan brengen. Dat is heel goed, maar men moet het niet alleen in kaart brengen. Ik denk dat het ook van belang is om nu eens een keer af te spreken wat wij vinden wat Limburgse basisinfrastructuur is.

**De vicevoorzitter:** U moet gaan afronden.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Voorzitter, dat zal ik doen. En daarvoor zou ik ervoor willen pleiten om dat gewoon een keer te doen want ik denk dat het voorzieningenniveau in Limburg dat verdient.

Even kijken, nog één ding, en dat gaat over VDL Nedcar. En daar was de beantwoording van portefeuillehouder Satijn ook wel enigszins mager, want wij vinden het allebei heel belangrijk dat de werkgelegenheid in stand gehouden wordt, maar dat betekent ook wel dat de afspraken zoals we die met de Staten gemaakt hebben en met VDL Nedcar in die anterieure overeenkomst ook wel in zijn volledigheid nagekomen moet worden. En daar stonden zaken in over banen. Daar stonden zaken in over extra werkgelegenheid. Daar stonden zaken in over investeringen door VDL Nedcar en die moeten wel waargemaakt worden. En de beantwoording zoals die zojuist was, deed toch vermoeden dat die doelstellingen die daarin vastgelegd stonden toch wat op losse schroeven stonden. Dus ik hoop dat de Gedeputeerde daar dadelijk wat verstandigere dingen over kan vertellen. Dank u.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. We gaan verder met de fractie van SVL, daarna de VVD. Het woord is nu aan de heer Smeets.

**De heer Smeets (SVL):** Dank u wel voorzitter. Eerst even naar de heer Claassen. Hij had het gevoel af en toe als hij met Gedeputeerde Koopmans sprak waar heb ik nu precies ja tegen gezegd. Ik dacht, ik herken dat mijnheer Claassen, ik had hetzelfde na mijn eerste huwelijksnacht.

**De vicevoorzitter:** U begrijpt toch wel dat dit voor de eeuwigheid in de handelingen is vastgelegd?

**De heer Smeets (SVL):** Ik hoop niet dat ze kijkt.

**De vicevoorzitter:** Nee, maar eventuele kleinkinderen kunnen het teruglezen.

**De heer Smeets (SVL):** Ja, ja, ja. Indachtig de woorden van de heer Roest, ik ga het kort houden overigens, over de teruglopende inkomsten, de huidige financiële situatie, het feit dat we stevig op de immunisatiereserve moeten interen maakt dat wij vooral naar de moties en amendementen kijken van wat geven we hier weg. Worden er cadeautjes weggegeven ja of nee? Dus we kijken vooral naar de financiële component in die moties. En dat gezegd hebbende staan wij voor een dilemma en ik kijk even naar het CDA. Dat gaat over die wielerbaan. Dat is natuurlijk een lastige wat ons betreft en daar zitten wij enorm mee in onze maag. Niet dat u daar veel aan heeft, maar ik wil het toch even gezegd hebben, want er zijn klaarblijkelijk toezeggingen gedaan. Aan de andere kant is er geen ruimte, zegt mevrouw Van Toorenburg in het huidige kader. En de vraag aan mevrouw Van Toorenburg zou wat ons betreft zijn van is er geen ruimte in de kaders van 2021 of wilt u er geen ruimte voor maken? Dat is echt het enige dilemma van de moties van vandaag wat ons betreft. Maar goed, we zullen daar ons stemgedrag op aanpassen. Dank u wel.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, mijnheer Smeets, we gaan verder met mevrouw Straus namens de VVD, daarna de fractie van 50PLUS en dat gaat vanaf de plek. Eerst mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Dank u wel voorzitter. Voorzitter, vandaag is er een heleboel gewisseld over Limburg en over hoe wij Limburg beter willen maken, hoe wij voor de Limburgers ook willen zorgen en hoe wij er voor hen willen zijn. En in dat kader moest ik nog even denken ook aan de discussie die we hebben gehad over brede welvaart. Die hebben we ongeveer een half jaar geleden gehad en het idee was om eigenlijk bij deze begrotingsbehandeling daar een vervolg aan te geven om te kijken of we die brede welvaartsdiscussie konden koppelen aan de begrotingsbehandeling. Dat lukte alleen in de tijd

gezien allemaal niet en dat is eigenlijk best wel jammer, omdat er denk ik best wel een aantal onderwerpen gewisseld zijn vandaag die nuttig kunnen zijn om die discussie over brede welvaart verder te brengen. In dat kader, ik weet niet of jullie dit ook gehad hebben, heb ik dit boekje gekregen. Dit boekje is geschreven door een van de hoogleraren die verbonden is aan Neimed en hij heeft een prachtig boekje gemaakt met een aantal interviews van mensen die hun bespiegelingen geven over die brede welvaart. Ik wil jullie in ieder geval even één dingetje voorlezen. Dat gaat over dit boekje. Wij hopen dat dit boekje, Brede Welvaart voor Limburg na Corona, kan bijdragen aan antwoorden op een belangrijke vraag: Welk Limburg willen we nalaten aan de jonge mensen van nu en hoe zorgen we ervoor dat dit beeld op werkelijkheid wordt. Voorzitter, dat is een opdracht die mij in ieder geval uit het hart is gegrepen en ik ben dan ook blij dat het vandaag heel erg veel over die inhoud is gegaan. Dat hebben we wel een paar maanden anders gezien.

**De vicevoorzitter:** Een interruptie van mevrouw Jenneskens.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Ja, voorzitter, ik begon mijn inbreng met precies die vraag, want ik had het boekje ook gelezen. Maar één van de belangrijkste aanbevelingen die ook in dat boekje staat in een van de hoofdstukken is om te komen tot die werkgelegenheidsagenda voor de lange termijn en ook die allianties te smeden die er allemaal vanuit gedeeld eigenaarschap dicht bij hun eigen primaire verantwoordelijkheden ook gaan zorgen dat dat onderwijs aansluit op de arbeidsmarkt. En het verbaast me ergens een beetje dat de VVD heel enthousiast is over dat boekje en over die vragen. En dat ik toch heel erg aarzelende geluiden hoor als het komt op de moties over de arbeidsmarkt. Dus ik vroeg me eigenlijk af wat de VVD daarmee van plan was te gaan doen.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Ja, dank voor dit antwoord, want dat was inderdaad eigenlijk waar ik mijn betoog mee wilde vervolgen. De twee moties die er liggen, de ene van het CDA en de andere van D66, zijn allebei wat ons betreft hele valide moties. En als die in stemming worden gebracht, dan kunnen wij daar op zich ook voor zijn. Alleen zij vullen maar een deel van het vraagstuk in wat ons betreft en ik ben dus ook blij met de manier waarop de Gedeputeerde antwoord heeft gegeven op onze vragen, dat het niet alleen maar over een specifiek probleem gaat in de arbeidsmarkt van Limburg, maar dat het gaat over een kwalitatief probleem en een kwantitatief probleem die we beide moeten aanpakken. En die degelijke analyse die daaraan ten grondslag moet liggen, en de discussie daarover, die kon wat ons betreft in dit huis echt nog wel een tandje beter. En dat was eigenlijk met name onze oproep in eerste termijn. En daar steunen we de moties van CDA en van D66 van harte bij. Maar de oproep van de Gedeputeerde om dat in een breder perspectief te plaatsen, dat spreekt ons nog meer aan.

**De vicevoorzitter:** U mag vervolgen.

**Mevrouw Straus (VVD):** Goed, ik wil ook een dank zeggen aan de Gedeputeerde van Wonen dat zij met ons aanvalsplan aan de slag gaat en we zijn ook heel benieuwd of het u lukt om over een paar maanden te laten zien dat er beweging zit in die woningmarkt. Ik zie u al diep zuchten. Ik wens u daar heel veel succes bij. Dus al met al ben ik eigenlijk best wel tevreden met deze dag. Er is echter ook één ding, en daar wil ik mee afsluiten, dat wij in de tussentijd hebben gemerkt. Het is vandaag 5

november. Gisteren was het 4 november en over een week gisteren was het 11 november. U weet wel, de elfde van de elfde. En dat is best wel een ding en die discussie naar aanleiding van het besluit gisteren van de Veiligheidsregio Noord om de elfde van de elfde af te gelasten die is vandaag in alle hevigheid in het Limburgse verdergegaan, want het bleek dat in allerlei Brabantse regio's de elfde van de elfde gewoon doorgaat en dat ook in het Zuid-Limburgse de elfde van de elfde gewoon doorgaat. U begrijpt dat in onze geledingen ook allemaal mensen zitten uit Noord en Midden-Limburg die zich daar erg druk over maken. Dus we hebben zojuist daarover schriftelijke vragen ingediend en we hopen dat die met spoed worden opgepakt door het College omdat wij echt dit een punt vinden. Dit gaat over de Limburgse cultuur. We begrijpen heel goed de afwegingen in het kader van de veiligheid, maar aan de andere kant is het niet uit te leggen dat er zo verschillend over geoordeeld wordt.

**De vicevoorzitter:** Nu gaat gebeuren wat ik dus niet had gehoopt, in de hoop dat wij een snelle tweede termijn zouden krijgen, maar laten we met elkaar nu niet weer een heel coronadebat gaan voeren. Dus de heer Kuntzelaers en dan de heer Van Caldenberg.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Dank u wel voorzitter. Ik wil aan de VVD vragen: U stelt vragen over de elfde van de elfde. U zegt dat er reacties zijn. Heeft u niet een statement dat u per motie zou willen maken gedurende deze vergadering of zijn het alleen vragen die u heeft?

**Mevrouw Straus (VVD):** Eigenlijk onze oproep is aan het College om in gesprek te gaan met zowel de Veiligheidsregio Noord als Zuid om beter te begrijpen op basis waarvan die besluiten zijn genomen en ook te kijken of er meer lijn gebracht kan worden in de berichtgeving en de besluitvorming hierover in Limburg.

**De vicevoorzitter:** De heer Van Caldenberg

**De heer Van Caldenberg (SP):** Ja voorzitter, aan mevrouw Straus de vraag wie daarvoor zou moeten zorgen om die lijn tot elkaar te brengen zeg maar en of mevrouw Straus ook een idee heeft hoe dat dan gekomen is dat dat niet gelukt is.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** De beide veiligheidsregio's hebben natuurlijk een eigen verantwoordelijkheid en daar hebben wij als Provincie in formele zin geen verantwoordelijkheid in? Vandaar dat ik het ook lastig vond om het in de vorm van een motie te doen. Maar in de coronaperiode heeft onze voormalig gouverneur zich heel erg ingespannen om in contact te blijven, in verbinding te blijven, met beide veiligheidsregio's en om ook echt te proberen om met elkaar gezamenlijk tot bepaalde besluiten te komen. En ik hoop eigenlijk dat onze huidige gouverneur die bal ook zou willen oppakken om datzelfde te doen en anders een van zijn loco's.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. Daarmee bent u het einde van het betoog? Dan gaan wij verder met mevrouw Fischer en zij spreekt vanaf de plek, daarna mevrouw Werrij.

**Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS):** Dank u wel voorzitter. Ik wil de Gedeputeerden danken voor de antwoorden en voor sommige vragen die dat weer opgeroepen heeft. Maar er is één ding daar zit ik

heel erg mee in mijn maag en dat zijn die € 750.000 voor de wieleromgeving. De Gedeputeerde zegt er is niets beloofd, maar welke zinnige mensen gaan daar neerzetten wat ze neergezet hebben, in de vrijetijd toch voor veel geld, zonder dat ook maar één iets afgesproken zou zijn. En een mondelinge toezegging is ook een toezegging. En ik zie dat de Gedeputeerde nee knikt. Ik denk dat heel veel mensen van het tegendeel eigenlijk uitgaan. Ik moet eerlijk zeggen wij zijn er geweest. Zelfs als het nog niet zo duidelijk was geweest voor de Gedeputeerde dat er niets over gezegd is. "Er is geen geld." Er is geld genoeg. En ik denk als je voor heel veel mensen zoveel goeds kunt doen en dat je 40 sporten bij elkaar op een lapje grond hebt waar nog geen millimeter, geen spiertje, gras eigenlijk niet gebruikt is, en het stukje wat dan nog eigenlijk ongebruikt was daar hebben ze zelfs nog twee doeltjes gezet en daar kan de jeugd voetballen. Het mag toch niet zo zijn dat dat daar allemaal is en dat daar vrijwilligers aan gewerkt hebben zonder dat ze ook maar op enig moment dachten van er is ons iets beloofd. Ik ben niet de enige die zegt dat er iets beloofd is. Ik ben niet bij dat gesprek geweest, maar voor mij is het heel erg duidelijk dat er wel iets gezegd/beloofd is want anders ga je niet zoveel optuigen als daar opgetuigd is. En de gemeente die geeft ook. Stel ze zouden nu niets meer doen omdat de Provincie het niet doet, het geld niet geeft, dan kan ik daar eigenlijk heel moeilijk mee leven, want ik denk één van de dingen die ze bij ons thuis heel erg duidelijk zeiden is beloofd is beloofd. En dat is eigenlijk hier ook aan de hand. Ik zou willen oproepen om het amendement zoveel mogelijk te steunen en het lijkt mij eigenlijk niet zo heel moeilijk om daar toch ook geld voor vrij te maken, want we hebben een tijd gehad dat het geldtegen de plinten klotste. Dat zal het wel niet meer doen, maar ik denk zeker dat zo'n initiatief in deze buurt het eigenlijk verdient dat datgene wat toentertijd gezegd is ook nu nagekomen wordt. Daar wil ik het bij laten.

**De vicevoorzitter:** Maar er zijn nog vragen voor u van mevrouw Jetten en vervolgens van mevrouw Plusquin. Mevrouw Jetten,

**Mevrouw Jetten (GroenLinks):** Ja, dank u wel voorzitter. Ik wilde twee dingen zeggen. Een Gedeputeerde kan zeggen dat hij zich er hard voor kan maken, maar de Staten heeft budgetrecht en juist omdat de Staten budgetrecht heeft en omdat mevrouw Fischer dit zo belangrijk vindt, zou ik mevrouw Fischer willen vragen aan te geven waar het dan uitgehaald moet worden. Dan is het probleem opgelost, zou ik zeggen.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Plusquin,

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb de vraag aan mevrouw Fischer. U zegt er is iets beloofd en dat kun je niet terugtrekken. Maar er is ook een Statenbeslissing geweest, die inderdaad het budgetrecht hebben, om dat het geld niet ter beschikking te stellen. En als iedere keer als de Staten een besluit neemt dat iedere keer opnieuw ter discussie komt, vindt u dat dan akkoord?

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Fischer.

**Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS):** Ik zal het eerst even hebben over datgene wat mevrouw Jetten vroeg. Er worden meer dingen uit de reserve betaald en dat zou ik hier ook doen. Dat moet kunnen denk ik. Daar moet je iets vrij voor kunnen maken. Het is niet alleen die weg die daar gelegd moet worden, maar er is zoveel aan de gang en er is zoveel bezig en goed mevrouw Plusquin zegt wij

hebben het budgetrecht. Ja, dan komt die vraag opnieuw op tafel. Hij is op tafel gelegd en ik heb ook eigenlijk niets gelezen dat het echt afgewezen was.

**De vicevoorzitter:** Goed, ik denk dat dat voldoende is voor dit moment. Mevrouw Werrij namens het CDA, daarna de fractie van D66.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Dank u wel voorzitter. Voorzitter, ten aanzien van de gemeenschapsaccommodaties hebben wij toch nog een vraag. In de eerste voortgangsrapportage van de sociale agenda van juli van dit jaar staat genoteerd dat negen subsidies toen al waren afgewezen. Daar heeft collega Fischer naar gevraagd in de commissie CS en we hebben daar nog geen eenduidig antwoord op gekregen. Wat is nu de reden, op basis waarvan zijn die aanvragen afgewezen? Dat zouden wij graag in kaart gebracht willen hebben. En als wij daarmee voor behandeling terug kunnen naar de commissie CS met die toezegging, dan kunnen wij die motie aanhouden als wij die toezegging krijgen. Wat betreft de motie arbeidsmarkt, dan haal ik toch mijn collega Absil aan: Als je doet wat je deed, dan krijg je wat je kreeg. En de mismatch op de arbeidsmarkt is op dit moment zo groot dat we ervan overtuigd zijn dat we moeten kijken naar een creatievere aanpak. Dus ik zou toch graag willen vragen aan Gedeputeerde Satijn en aan het College om het standpunt te heroverwegen en te kijken wat we wel kunnen doen, hoe we toch strikt de regie kunnen nemen op die arbeidsmarkt. Ten aanzien van amendement 115, laat Limburg niet in de kou zitten, hebben wij de woorden van de Gedeputeerde gehoord. Wat wij graag zouden willen is dat bij het plan dat hij gaat voorleggen ook gelijk een uitvoeringsplan komt, zodat we in tempo niet achter komen te liggen, zodat we tegen een volgende winter al met die verduurzamingsopgave aan de slag zijn, zodat mensen er ook dan iets van merken en niet dat het een meerjarenplan wordt. Als de Gedeputeerde dat kan toezeggen, dan kunnen wij het amendement onder die voorwaarden intrekken. Voor amendement 116, de pilot waterstof, geldt voor ons de eerste vraag nog van wat doen we, als u bezig bent met het uitwerken van die regeling, met de lopende initiatieven. Wij zouden graag zien dat we het niet nog een half jaar laten wachten, maar dat we die wel zo snel mogelijk oppakken. En daarbij ook de vraag kunt u hard toezeggen dat u die regeling sonderend voorlegt aan de commissie en dat die regeling dan binnen een half jaar effectief gereed is, zodat ook daarmee aan de slag kan worden gegaan? En ook dan, onder die voorwaarden, kunnen wij dat amendement intrekken. Tot slot amendementen 113 en 114, de Veilige Wieleromgeving en de fasering van de € 3,3 miljoen gaan wij toch gewoon in stemming brengen. Dank u wel.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, mevrouw Werrij. We gaan verder met mevrouw Jenneskens namens D66, daarna de heer Driessen namens Forum voor Democratie.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Voorzitter, dank voor de uitgebreide beantwoording in eerste termijn. Er zijn een paar puntjes vanuit D66. Allereerst ten aanzien van het Filmfonds. Eén van de brieven stond nog niet bij onze ingekomen stukken, maar de brief waar ik misschien wel het meeste van onder indruk was, was een brief die eigenlijk drie lange kantjes nodig had van al die jonge makers die ons toch vroegen om nog eens goed te kijken naar de filmregeling. Dus ik hoop van ganser harte dat de filmmotie het haalt. Dan nog even ten aanzien van cultuur. We vroegen aandacht voor de makers. We begrepen de antwoorden wel en tegelijkertijd zoeken we vooral naar de mogelijkheden om die makers beter te ondersteunen. We zagen ook wel in het cultuurprogramma staan dat de functie van de huizen geëvalueerd wordt en zo. Dus nog los van onze subsidiestromen blijft voor ons ook de vraag waar kan

die maker naartoe om hetgeen wat hij wil maken, hij of zij, om daar zijn weg in te vinden. Dan nog eventjes over de motie Groene schoolpleinen. Die dienen we gewoon in. En de VVD had een opmerking over de dekking vanuit onderwijs. Wat D66 betreft dienen we hem in deze vorm ook in, want die groene schoolpleinen die dienen een breder doel dan alleen het vergroenen van de omgeving, want er staat expliciet in die motie ook de vraag om een buitenlokaal. Het is een verrijking voor een schooldag. Het is een versterking van de gezondheid van die leerlingen. Dus wat ons betreft gaat het College aan de slag om vanuit al die verschillende portefeuilles ook vooral te kijken hoe ze dat mogelijk maken. En dan tot slot nog eventjes over die arbeidsmarkt, want ik was in de eerste termijn vergeten uitgebreid te bedanken voor het mooie werk dat ze kregen naar aanleiding van onze moties over de kennisfunctie brede welvaart. En wat ik mooi vond is dat de heer Knottnerus. Ik weet niet hoe je zijn naam uitspreekt. Knottnerus? Knottnerus. Dank. In ieder geval omschrijft hij eigenlijk dat er vijf stappen zijn. Je kunt niets beschrijven. Je kunt het verklaren en dan komt het erop aan om erop te anticiperen, zaken te activeren en te evalueren. Beschrijven hebben we lang genoeg gedaan. Verklaren zou inmiddels toch ook wel moeten lukken, juist op basis van al die factoren. En wat D66 betreft gaat dit College vooral voortvarend aan de slag met onderwijs en al die andere betrokken organisaties bij de arbeidsmarkt om te anticiperen en activeren. Dus wij steunen de motie van het CDA van harte. Tot zover voorzitter.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, mevrouw Jenneskens. We gaan verder met de heer Driessen. Daarna mevrouw Jetten.

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Dank u wel voorzitter. Ik had eigenlijk een heel saai stuk in gedachten om iedereen uit te leggen waarom een immunisatiereserve heel belangrijk is en dat het een investering is en dat we daar heel veel zaken uit kunnen halen. Maar gezien we heel erg uitlopen zal ik dat heel erg kort houden en dat eigenlijk jullie besparen. En zo langzamerhand is dit de laatste avond dat ik naar het terras mag, zeg ik tegen de Gedeputeerde. Dus ik begin dat wel als een sinister complot te beschouwen. Dan onze drie emoties. Die brengen wij alle drie in stemming, maar ik wil wel even het belang van die Chinamotie nog eventjes benadrukken. Een heel groot deel van die informatie is publieke informatie en ik begrijp dat daar onderdelen in zitten over de bedrijfsinvesteringen in Limburg die niet kunnen. En laat die er dan even uit, maar probeer wel met een motivatie te komen van hoe dat zit in onze Limburgse bedrijven. Dat zouden we in ieder geval fijn vinden. Ik wil hem toch in stemming brengen, maar ik wil ook eventjes meegeven dat dat heel belangrijk is. En dan eventjes met die met betrekking tot die motie van het CTB, dus het korten op de zaken die niet kunnen voor mensen zonder CTB deze winter. Daarin vinden wij het heel belangrijk dat we de personen, de bevolking, centraal stellen en niet het overeind houden van de instituties, want dat is een beetje de wereld op zijn kop. En dan tot slot de motie van de wielerbaan. Daar nog even een korte toelichting op. Hoewel wij het heel belangrijk vinden dat wij als overheid betrouwbaar zijn en dat ook mensen op ons kunnen bouwen en dat als wij een toezegging doen dat het moet. Dan moeten we dat nakomen. Maar wij vinden niet, en dat zou ook in strijd zijn met mijn eigen motie die ik vorig jaar heb ingediend, dat we daar incidentele gelden die vloeien uit een afwijkingsrapportages daarvoor gaan gebruiken. Desnoods zeg dan nu het komt uit het kader sport, maar volgend jaar gaan we samen met elkaar het debat aan hoe we die gelden weer aan kunnen vullen. Tot dusver voorzitter.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, mijnheer Driessen. We gaan verder met mevrouw Jetten namens GroenLinks, daarna de heer Franssen.

**Mevrouw Jetten (GroenLinks):** Ja, dank u wel voorzitter. Ik moest even over Cookie stappen. Sorry Cookie, hij lag zo rustig. Dank u wel aan GS voor de uitgebreide beantwoording van de vragen. GroenLinks is verheugd dat het een wat bredere discussie is, een breder perspectief, dat wij inderdaad ook bij het rapport BEST hebben afgesproken en we gaan ervoor dat we volgend jaar nog verder gaan verbreden. Dan wilde ik nog terugkomen op een motie van GroenLinks motie 2794. Dat is de motie geen goede bedoelingen, maar resultaten dat telt. Wij willen deze motie aanhouden en we gaan er dan van uit dat het College hier in Q1 op terugkomt. Tot zover voorzitter.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, mevrouw Jetten, dan is nu het woord aan de heer Franssen namens LOKAAL-LIMBURG en tot slot mevrouw Plusquin namens de Partij voor de Dieren. Eerst de heer Franssen.

**De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG):** Dank u wel voorzitter. Ook namens LOKAAL-LIMBURG dank voor de uitgebreide beantwoording. Eigenlijk waren we best wel even benieuwd als LOKAAL-LIMBURG hoe het College het deze begrotingsvergadering zou gaan doen en hoe de beantwoording zou zijn en dergelijke. En als ik de beantwoording zie van onze vragen, dan kan ik alleen maar zeggen dat we daarover tevreden zijn. We hadden een aantal vragen in ons betoog opgenomen en één van de antwoorden of veranderingen, want we hebben het natuurlijk ook over de veranderde bestuursstijl, kwam ik tegen bij eigenlijk de eerste deputé, want hij zei de komende begroting is nog de bestaande begroting, maar de komende begroting wil ik eigenlijk drie W-vragen toevoegen. En dat spreekt ons wel aan. Wie gaat het betalen? Hoe doen we dat? En wat als wij het niet doen? Dus we zijn ook benieuwd tot welk resultaat het volgend jaar deze toevoeging van vragen zal leiden. Dan hadden wij aandacht gevraagd in ons betoog voor het buizentransport. En er werd gezegd de overheid is ermee bezig. En we hopen ook dat dat snel gerealiseerd kan gaan worden, want we zien door de jaren heen dat er toch veel ongenoegen bij de burgers leeft en zorgen over de gezondheid dat er eventuele ongelukken kunnen gebeuren en dergelijke. En als dat door middel van het nieuwe systeem eventueel geminimaliseerd zou kunnen worden of opgelost, dan zijn we daar heel blij mee. We hadden ook in ons betoog opgenomen de Vrijtijds-campus Midden-Limburg. Het was even een domper toen wij het antwoord hoorden, maar van de andere kant zagen we ook daar wat lucht in komen, want er werd wel het voorstel gedaan van we willen eigenlijk toch wel gaan nadenken over een virtuele campus vrijetijdseconomie. We zullen dat traject met aandacht volgen en zo snel er nieuwe ontwikkelingen zijn, staan we daar natuurlijk direct voor open. En ik hoop ook dat u ons die nieuwe ontwikkelingen snel wilt laten toekomen. Als het op een na laatste voorzitter, danken wij voor het antwoord ook van mevrouw Roefs. Ik ging nog even na haar beantwoording naar haar toe om duidelijkheid te krijgen. Ik ben blij dat boerderijwinkels, zeker in het buitengebied, meer worden toegestaan. We zien ook dat veel mensen steeds meer van het buitengebied gebruikmaken en daar soms ook natuurlijk hun boodschappen en dergelijke willen doen. Maar mijn vraag is, en daar wil ik nog even de verdiepvraag aan u stellen: Is het ook toegestaan om in die winkels branchevreemde producten te verkopen? Want ik hoor in mijn omgeving het dilemma dat eigenlijk als je prei wilt telen, dan moet je bij wijze van spreken tien preitjes in je tuin hebben staan, maar je moet ze zelf uit de grond plukken, en als ik een aspergeteler ben, dan kan ik geen prei verkopen. Dat is natuurlijk wel bijzonder, want je zit wel in een bepaalde sector waar je toch denk ik wat ruimte moet krijgen. En daarvoor maakte onze partij het statement dat in een benzinestation bijna alles wordt verkocht, van speelgoed tot groente tot SPAR en noem maar op. En eigenlijk de teler, en we hadden een aantal partijen die zeiden we

moeten het over de korte keten hebben, die zou dan belemmerd worden. Dat is natuurlijk het omgekeerde van wat wij in feite willen. Dus ik hoop dat daar duidelijkheid over komen, maar ook dat zou het nog niet kunnen dat we gaan streven dat daar verruiming in gaat komen.

**De vicevoorzitter:** U gaat afronden?

**De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG):** Jazeker, voorzitter. En als laatste, voorzitter, hadden wij ook in het betoog opgenomen de verruiming van de woningmarkt en we vroegen er aandacht voor de prémantelzorgwoningen en we zouden echter graag zien dat dit alsnog onder de aandacht wordt gebracht ook van de gemeente. Veel gemeenten zijn er nog niet van op de hoogte dat de ontwikkelingen er zijn en we hopen ook voor de toekomst dat hier aandacht aan besteed wordt en eventueel een terugkoppeling op komt. En dan hoop ik, voorzitter, dat ik naar tevredenheid het snel heb afgerond. Dank u wel.

**De vicevoorzitter:** U bent een minuutje uitgelopen, maar goed dat kunnen we nog hebben. Tot slot mevrouw Plusquin namens de Staten.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Dank u wel voorzitter. Ik kom nog even terug op het Sterrebos. Er is gisteren aangifte gedaan tegen het opnieuw aanbrengen van de folies. De vleermuizen kunnen na 14 oktober niet meer naar het nest, maar worden gedwongen naar het compensatiebos te vliegen. En afplakken dat staat gelijk aan feitelijk handelen en daar is de civiele rechter bevoegd om in een kortgeding, waarvan wij verwachten dat het gaat komen, te oordelen en dan kan het weleens heel goed zijn dat dat feitelijk handelen in strijd is met de uitspraak, dus dat het onrechtmatig is. Daarom roepen wij op om onze motie te steunen. Ook als Provincie met al onze verschillende petten op dienen we ons te houden aan de Wet natuurbescherming. Voorzitter, de ene na de andere logistieke doos verrijst langs de slagaders van de vrachtwagenlogistiek, die door het Limburgse en Brabantse land voeren. De pakjes en bezorgeconomie van post-corona groeit letterlijk grenzeloos en ondernemers met een lapje grond over grijpen hun kans, zoals aan de A2 tussen Maastricht en Borgharen, waar een ondernemer liever zo'n doos laat verrijzen dan woningen waar maatschappelijk gezien in deze tijd meer behoefte aan is. Bij Echt verrijst een fonkelnieuw XXL-distributiecentrum, gefinancierd door een vastgoedfonds uit Singapore van 99.000 vierkante meter, waar overigens nog geen huurders voor zijn, maar fiscale regels maken het aantrekkelijk, vooral ook voor buitenlandse investeerders, zo blijkt uit de cijfers van het Financieele Dagblad om sowieso te investeren. Milieuregels zijn er niet of nauwelijks. Die silo in Echt ligt er zonder zonnepanelen op het dak. Laten wij deze wildgroei ongebreideld zijn gang gaan? Willen we wel de parkeerplaats van Europa zijn? Rijksadviseur Wout Veldhuis van het College van Rijksadviseurs voor het Landschap ziet het ook met lede ogen aan en pleit nu in het verlengde van een rapport dat dit College eerder publiceerde voor een voorlopige bouwstop op grote distributiecentra, omdat er nu tussen gemeenten, provincies en Rijk geen sprake is van afstemming, laat staan van de capaciteitsplanning. Evenmin zijn er duidelijke milieuvorwaarden en eisen aan de landschappelijke inpassing. Ik citeer: "Er is bedenktijd nodig om tot duidelijke afspraken te komen over een goede verdeling van de schaarse ruimte in Nederland. Achteraf is de schade niet meer te herstellen." Einde citaat. Ik weet dat het laat is maar het geluid zingt heel erg rond en ik ben de laatste. Maar op Den Haag kunnen we zeker in deze huidige politieke situatie niet wachten. Dus ergens moet de wal het schip keren en laat Limburg hier het voortouw in nemen. We willen een bouwstop van anderhalf jaar voor de rest van de

Collegeperiode of tot aan de nota die beloofd is door de Gedeputeerde. De motie vraagt het College een voorstel hiervoor aan de Staten voor te leggen en dan kunnen we in de tussentijd werken aan goede regels in de Omgevingsvergunning, eventueel in afstemming met nabijgelegen provincies. Brabant heeft er al een selectief beleid voor. Laten we daarop aansluiten.

**De vicevoorzitter:** Kunt u afronden?

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Ik heb nog een motie die ik heel kort wil toelichten. Voorzitter, ik denk dat de urgentie van de motie over de klimaatneutrale provinciale organisatie voor zich spreekt, in een periode waarin de klimaatop in Glasgow plaatsvindt en de regeringen en maatschappelijke organisaties naar voren treden met plannen om bij te dragen aan het tegengaan van gevaarlijke klimaatverandering, omdat het van ze gevraagd wordt en gevraagd mag worden volgens het verdrag van Parijs. Urgent en niet voor niets spreek ik van een gevaarlijke klimaatverandering aan ben daarbij in het goede gezelschap van de rechter die deze woorden ook gebruikt in de laatste Urgenda-uitspraak. Een minimum moet zijn dat je als provinciale organisatie met een voorbeeldfunctie en als launching customer met concrete maatregelen toewerkt naar de doelen van de EU Green Deal, 55% reductie in 2030, klimaatneutraal in 2050, en dat je daarnaast onderzoekt hoe je nog kunt versnellen en dat is wat de motie vraagt. Dank u wel.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, mevrouw Plusquin. Ik kijk naar het College. Ik begrijp dat er geen behoefte is aan schorsing. Ik ga u ook vragen om alleen te antwoorden op de vragen die daadwerkelijk aan u gesteld zijn, dus niet opnieuw te reageren op het moment dat er geen vraag gesteld is. En het zou wat mij betreft ook vanaf de plek mogen. Dus mag ik met de heer Roest beginnen. Dan kan het vanaf de plek. Het hoeft niet vanaf spreekgestoelte.

**Gedeputeerde Roest:** Ja, dank u wel voorzitter. Ik wil allereerst even terugkomen op de eerste termijn op de **motie 2801** van de heer Smeets. Deze motie over de immunisatiereserve heb ik ontraden, maar ik kan zeggen mijnheer Smeets ik heb er nog eens naar gekeken en **we nemen hem wel over**. Dus excuses voor het misverstand.

De heer Kuntzelaers stelde een vraag naar aanleiding van amendement 114 of we reeds eerder resultaten hebben gefaseerd over het jaar heen. Bij de behandeling van de jaarstukken 2020 op 1 oktober jongstleden is bij de verkoop van een deel van de obligatieportefeuille de eenmalige winst voor ruim € 37 miljoen ook niet naar de immunisatiereserve gegaan, maar deze winst is geëgaliseerd over de meerjarenbegroting ter compensatie van de lagere renteopbrengsten. Bij de programmabegroting 2021 is een resultaat van € 189.000 gefaseerd van 2021 naar 2022 om het verwachte tekort in de meerjarenraming op te lossen. We doen dus mijnheer Kuntzelaers niets nieuws. Het is in lijn met de spelregels die tot doel hebben ons huishoudboekje met sluitende begrotingen op orde te hebben en op orde te houden.

Dan de gewijzigde motie 2667 van de heer Thewissen inzake optellen en aftrekken. U stelt dat wij voor ieder nieuw voorstel inzake regelingen, instanties of nieuw beleid een bestaande moeten schrappen. Er zit echter in de begroting en intensiveringsmiddelen nog financiële ruimte. De portefeuillehouders moeten die middelen kunnen inzetten en zij kunnen dat ook inzetten zonder dat daarmee de immunisatiereserve geraakt wordt. Voor voorstellen die niet gedekt zijn, moeten we sowieso naar de Staten. En dit is alleen uitvoerbaar in een nieuwe Statenperiode met nieuwe financiële spelregels. Dat kan dan meegenomen worden. Nu zijn deze middelen gekoppeld aan

vastgestelde beleidskaders en is het een lopende afspraak dat intensiveringsmiddelen beschikbaar blijven binnen de Statenperiode. Daar kun je niet weer op ingrijpen. **Ik had straks gezegd dat we deze motie ontraden, maar ik verzoek u deze aan te houden en te zien dat hetgeen ik hier zeg in de volgende begroting landt.**

**De vicevoorzitter:** De heer Smeets wenst daarop te reageren.

**De heer Smeets (SVL):** Kunnen we dit noteren als een toezegging van de heer Roest en als dat zo is dan gaan we hem aanhouden.

**De vicevoorzitter:** Dan kijk ik de heer Roest weer aan of dat als een toezegging beschouwd mag worden.

**Gedeputeerde Roest:** Dat is een toezegging. Dat gaan we zo doen voorzitter. Dank u wel.

**De vicevoorzitter:** Dat is het geval. Dan constateer ik dat emotie 2667 wordt aangehouden.

**Gedeputeerde Roest:** Dan de laatste vraag van mevrouw Plusquin inzake motie 2778 naar aanleiding van een coronatoegangsbewijs voor Limburgse werknemers. In principe volgen we de wet, maar we zullen bij een eventuele wetwijziging wel degelijk het overleg opzoeken met onze partneroverheden om te overleggen welke uitwerking dit heeft. Dat is het antwoord op mevrouw Plusquin.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. Wij gaan verder met mevrouw Van Toorenburg.

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Dank u wel voorzitter. Voorzitter, een aantal vragen. Ten aanzien van de wielieromgeving dacht mevrouw Fischer dat ik nee zei, dat een mondelinge toezegging geen toezegging zou zijn. Dat is niet het probleem. Het probleem is dat de toezegging was dat zou worden gekeken of er middelen voor waren. Daar is naar gekeken. Er is een voorstel gedaan naar uw Staten en uw Staten heeft dat afgewezen. Sindsdien is het niet meer in het beleidskader. Dus daarom zijn er geen middelen. Dus er is geen financiële ruimte. Dus dat maakt dat ik daar zo afwijzend op moet reageren. **Wat de Kinderrechtswinkel betreft**, het volgende punt vanuit de SP, is dat gelukkig een beetje anders, omdat wij hebben gezien dat er ruimte is vrijgevallen binnen de maatschappelijke organisaties. Dus wat het amendement betreft denk ik dat het goed is, en ik ben ook **blij dat ik kan zeggen dat ik dat wel warm ontvang**, want het is heel belangrijk om ook in hele moeilijke tijden zeker ook kinderen een fatsoenlijke ingang te geven om vragen over recht en wetten beantwoord te kunnen krijgen.

Wat het Vastenavondkamp betreft, ik heb geleerd dat ik het zo moet zeggen, ik dacht dat het Vastelavond was, maar dat is het niet, kan ik die emotie die is ingediend niet uitvoeren, want het is al vastgesteld. En er wordt natuurlijk nog naar gekeken in de uitvoering of aan alle eisen wordt voldaan, maar de subsidie voor die integrale wijkaanpak is verstrekt: GS-besluit 11521. In de beschikking zijn resultaats- en inspanningsverplichtingen opgenomen voor de sociaalmaatschappelijke ruimte, fysieke en veiligheidsprojecten en de Staten zijn hierover geïnformeerd middels een mededeling portefeuillehouder. **Maar wij zullen wel de toezegging doen om de beschikking inclusief die**

**resultaatsverplichtingen met de Staten te delen en goed in de gaten te houden of het ook zo wordt uitgevoerd als is toegezegd, want dan krijg je al de vaststellingen nog.**

**De vicevoorzitter:** En moeten we daarmee constateren dat de motie 2802 wordt ontraden door het College?

**Gedeputeerde Van Toorenburg:** Ja. Wat de samenwerking met China betreft klinkt het heel sympathiek, maar als ik de gegevens van de Kamer van Koophandel niet krijg, kan ik hem niet zo uitvoeren. Dus daarom verandert onze appreciatie niet, ook al begrijp ik wel wat er is gezegd. Maar nogmaals, ik heb de Partij van de Arbeid een toezegging gedaan om te proberen te kijken hoe ik u het beste kan informeren ten aanzien van het economisch veiligheidsbeleid.

**Wat IKL betreft kan ik van de gedachtewisseling zeggen dat het conform PS vastgesteld protocol in behandeling is. Dus dan komt het uiteindelijk vanzelf bij u in bespreking.**

Wat de bestuurscultuur betreft werkt de commissie Bestuurscultuur aan het rapport en zodra het klaar is zal het worden gedeeld met de Staten.

**De toezegging kan ik doen aan het CDA waarom de negen gemeenschapsaccommodaties zijn afgewezen.** Volgens mij kan ik dat inzichtelijk maken. Mochten daar vertrouwelijke dingen in zijn, dan doe ik dat vertrouwelijk, maar volgens mij kan ik daar straks wel een beeld van geven.

**Wat betreft de makers in het algemeen kan ik aan D66 geven dat wij natuurlijk die steunfunctie Huis voor de Kunsten goed tegen het licht gaan houden,** dat we die hebben en houden is prima, maar dat we even kijken hoe werkt die het beste. **En dan zullen we specifiek aandacht besteden aan wat betekent dit nu voor de makers en de steun aan hen.**

Dan het pièce de résistance, voorzitter, de film, op het gevaar af dat ik bijna verbeten een strijd lijk te voeren tegen de film. Dat is niet zo. Maar ik wil wel met uw Staten delen dat we natuurlijk een aantal afspraken hebben gemaakt. Dit is destijds geïnitieerd omdat de Maastrichtse culturele hoofdstad met pijn in ons hart niet doorging. Er zijn later extra middelen aan toegevoegd om toch de film in die zin te subsidiëren voor nogmaals € 3,2 miljoen. Afspraak was dat er ook extra middelen, cofinanciering, zou komen. Dat is helaas nauwelijks van de grond gekomen. Slechts € 15.000 op het totaal van meer dan € 3 miljoen. Als we kijken naar 2020 is er een financiering van € 164.000 aan de makers gegeven. € 76.000 zat in overhead. Het is dus echt de vraag of de makers daadwerkelijk zo gebaat zijn bij een structuur die zoveel overhead met zich meebrengt. Binnen het provinciale cultuurplan ondersteunen wij meerjarig CineSud en Video Power. Die ontvangen samen bijna een miljoen aan provinciale subsidie voor talent- en sectorontwikkeling en het is aan die organisaties zelf om te zien waar de behoefte is in de filmcultuur en waar nodig in de werkplannen daar ruimte voor te maken. Het blijft het standpunt van het College dat wij andere kunstdisciplines, denk aan theater en muziek, ook niet met specifieke productieregelingen langjarig subsidiëren. Wij vinden een brede aanpak, niet disciplinegericht, waarin iedereen een eerlijke kans maakt, beter. Er zijn bovendien hele mooie films tot stand gekomen waar we geen provinciale bijdrage voor hebben gehad. Film is ook niet de enige uiting, een uiting van trots, van de verhalen van Limburg. En talentontwikkeling blijft aandacht krijgen van de Cultuurplaninstellingen CineSud en Video Power en alle financieringen die van het Rijk komen, gaan ook naar CineSud. Die gaan ook helemaal niet naar het LFO. Dus wat dat betreft is dat natuurlijk ook niet een punt wat we daarin mee moeten wegen. Dus kort en goed voorzitter we hebben er geen geld voor. We hebben bedacht dat we het breder inzetten, dat we ook nog een beetje ruimte willen hebben voor de cultuur in de komende tijd. Ik vind het vervelend om te zeggen, maar we hebben daar

€ 3,2 miljoen terecht aan besteed en van genoten. En nu zouden we het willen verbreden en maakt iedereen een gelijke kans. Dank u wel,

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. We gaan verder met Gedeputeerde Satijn.

**Gedeputeerde Satijn:** Dank u wel voorzitter. Ik heb een aantal opmerkingen waar ik uw Staten een antwoord op wil geven, althans ik heb een aantal opmerkingen gehoord. Vanuit de PVV: Hoe verhoudt het initiatiefvoorstel van PS zich om geen vrij geld vrij te maken voor de MKBA en het besluit van PS dit nu wel te doen? Die vraag is ook gesteld bij de vergadering van Provinciale Staten op 1 oktober jongstleden door de heer Ernst. Daar hebben we ook als College via een mededeling portefeuillehouder op geantwoord op 20 oktober. Hoe verhoudt zich dit tot eerdere besluitvorming Provinciale Staten van 13 december 2019? Dit moeten wij doen voor het aanvragen van een nieuw luchthavenbesluit, want dat is verplicht volgens de nieuwe luchthavennota. Dat is de reden waarom we doen datgene wat we doen. Die verplichting is destijds ook door het College verwerkt in een sonderende notitie die op 5 maart al is behandeld in de commissie FEB en daarnaast, in de periode daarna, hebben uw Staten ook het College de opdracht gegeven om MAA als vrij onderwerp te behandelen. En om dat te doen is een MKBA, ook na een alternatieve gebiedsontwikkeling, wat ons betreft noodzakelijk en dat is ook de reden waarom dat het College zich genoodzaakt voelt de MKBA uit te voeren zoals we die uitvoeren. En dit wordt geput, althans de financiering van die MKBA, uit de procesmiddelen MAA. Dus dat is het antwoord op de vraag van de heer Claassen en die in eerdere instantie werd gesteld door de heer Ernst in de Provinciale Staten vergadering waaraan ik refereerde. Dan de vraag van de SP van de heer Van Caldenberg. Dat was een vraag naar aanleiding van volgens mij ook de appreciatie die ik uitsprak over de motie van mevrouw Plusquin, waarin de heer Van Caldenberg, althans ik heb hem daar waarschijnlijk de aanleiding voor gegeven, heeft gedacht van joh, hoe zit dat met die afspraken die we hebben gemaakt in die anterieure overeenkomst. En de doelstellingen, voorzitter, heb ik bedoeld aan te geven, hangen samen met het go/no go moment in Q4 2022 en VDL moet wel degelijk aantonen dat al die doelstellingen die ook met u zijn afgesproken uit die anterieure overeenkomst zijn gehaald. Wij zullen vervolgens beoordelen of dit ook het geval is. En als dat zo is dan is er een go en dan gaan starten met het aanleggen van de infra. Dus dat is even wat ik nog wilde teruggeven aan de heer Van Caldenberg. Blijkbaar heb ik in mijn antwoord, althans in de appreciatie van die motie, een ander beeld oproepen en dat was geenszins de bedoeling van mijzelf, noch van het College voorzitter.

Dan heb ik nog **het verzoek** gehoord **van mevrouw Werrij**, gesecondeerd door mevrouw Absil, vermoed ik, **over de motie die ze hebben ingediend rond de arbeidsmarkt**. Ik zou daar het volgende op willen antwoorden. Ik heb de motie nog eens goed gelezen en wat ik feitelijk ook heb aangegeven in de beantwoording van een aantal vragen van mevrouw Straus is: **Wij willen samen, en met samen bedoel ik mevrouw Van Toorenborg en ik, nog eens even goed in kaart brengen wat doen we nu allemaal op gebied van arbeidsmarkt**. We snappen uw vraag. We snappen ook uw zorg. Dat hebben we ook uitgesproken. En geeft u ons heel even de tijd om dat even op een rijtje te zetten met elkaar, met de noodzaak zoals u die ook aangeeft in uw motie. Dan vraag ik u in ieder geval om de motie aan te houden en ons antwoord daar even op af te wachten. En dan zal ik daarna bezien, dat kunt u ook zelf doen als fractie natuurlijk, hoe u verder die motie in positie wilt brengen ten opzichte van het College. Maar nogmaals, wij vinden nog steeds dat we een aantal zaken goed op een rijtje moeten zetten alvorens we echt een eenduidige afspraak kunnen maken met elkaar hoe we

bijvoorbeeld een rol van de Provincie, waar u in voorziet, vorm kunnen geven. Voorzitter, dat was mijn laatste antwoord op opmerkingen dan wel vragen die nog vanuit uw Staten zijn gekomen.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Werrij, ook graag een reactie op de vraag om de motie aan te houden.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Dat begrijp ik. Daar gaat voor ons wel een datum aan vooraf waarop wij kunnen rekenen op verdere uitwerking, want het is echt tijd dat er aanpak komt en dat we niet maar steeds in kaart blijven brengen zonder dat er voortgang in zit. Dus ik zou toch graag een harde datum van de Gedeputeerde willen horen.

**Gedeputeerde Satijn:** Voorzitter, **ik zou daar begin volgend jaar op willen terugkomen, laten we zeggen januari 2022.**

**De vicevoorzitter:** **Dan noteren we die als een toezegging Q1 2022.** Dank u wel. Daarmee was u aan het einde van de beantwoording? Ja? Dan ga ik verder met Gedeputeerde Gabriëls.

**Gedeputeerde Gabriëls:** Ja, dank u wel voorzitter. Heel kort. De Partij van de Arbeid vroeg bij monde van de heer Kuntzelaers of het College de uitspraak van de rechter naast zich neerlegt ten aanzien van het Sterrebos. Dat is niet zo. Dat zullen wij ook nooit doen op dat vlak.

Ten aanzien van mevrouw Jenneskens: de motie over de groene schoolpleinen omarmen we en het oordeel is verder aan de Staten.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. Ik ga verder met de Gedeputeerde Roefs, maar niet voordat ik mevrouw Plusquin nog het woord heb gegeven.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Ja, dank u wel voorzitter. Ja, ik heb nog een vraag. Is er naast die aangifte ook gevraagd om handhaving en is in een bezwaarschrift ook verzocht om schorsing van de werkzaamheden met een dwangsom?

**De vicevoorzitter:** De Gedeputeerde.

**Gedeputeerde Satijn:** Kunt u de vraag even herhalen?

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Zeker. Is er naast die aangifte die gedaan is ook gevraagd om handhaving? Dat is een vraag. En is er ook om een voorlopige voorziening verzocht, dus een schorsing van de werkzaamheden met een dwangsom daaraan gekoppeld? Over het Sterrebos gaat het.

**Gedeputeerde Satijn:** We hebben geen aangifte gedaan.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Nee, ontvangen. Er is een aangifte gedaan gisteren.

**Gedeputeerde Satijn:** Bij mijn weten niet is dan mijn antwoord op die laatste vraag.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Dat weet u niet?

**Gedeputeerde Satijn:** Nee. Bij mijn weten niet.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Oké.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, we gaan verder toch nu met mevrouw Roefs.

**Gedeputeerde Roefs:** Dank u wel voorzitter. Als eerste een reactie op de PVV. Wat klopt van uw opmerking over Europa is dat inwoners volgens Europees recht de mogelijkheid tot inspraak moeten hebben als er grensoverschrijdende effecten zouden kunnen zijn. Zo is de afspraak. Maar de wijze waarop wordt door het nationaal recht bepaald. En hier bestaat dus het verschil tussen GS en de indieners van de motie. Daar hebben we dus eigenlijk een juridisch meningsverschil over en vanuit ons juridisch perspectief blijven we dus de motie ontraden.

Dan een vraag nog van LOKAAL-LIMBURG. **De vraag over branchevreemde producten op de boerderijwinkel die wil ik graag, met uw goed vinden, schriftelijk beantwoorden. En als het gaat om de mantelzorgwoningen en de aandacht die u daarvoor vroeg, dan zal ik dat aankaarten bij de overleggen die ik heb met de portefeuillehouders Wonen van de drie regio's.**

Dan als laatste een gewijzigde motie moratorium op ongebreidelde groei van logistieke dozen. Er is een tweede bullet toegevoegd of een gedachtestreepje in het dictum. Dat gedachtestreepje dekt wel de lading van een PS-amendement bij de POVI-behandeling, maar de conclusie over de motie blijft hetzelfde als wij straks naar voren hebben gebracht, want de bezwaren blijven bestaan. Dus de motie ontraden wij.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel mevrouw Roefs. Tot slot namens het College de heer Van Gaans.

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** Dank u wel voorzitter. Het CDA vroeg mij ten aanzien van amendement 115 of ik een bepaalde toezegging kon doen, waarna zij eventueel het amendement zouden kunnen intrekken. Dat gaat dus over het onderzoek van de energiearmoede of we daar een uitvoeringsplan bij kunnen maken. **Ik zeg u toe de resultaten van het onderzoek energiearmoede inclusief een uitvoeringsplan voor te leggen aan Provinciale Staten in Q2 2022.**

**De vicevoorzitter:** Dan kijk ik naar mevrouw Werrij of dat voldoende is om hem aan te houden?

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Ja.

**De vicevoorzitter:** Dan is die toezegging genoteerd en zien we dat tegemoet in Q2 2022.

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** Dan vervolgens voorzitter had ik eenzelfde vraag gekregen over amendement 116 om ook daar geen tijd te verliezen om dus die nadere uitwerking sonderend voor te leggen. **Ook daarvan kan ik u toezeggen dat ik de subsidieregeling voor op- en omslag van energie, waaronder waterstof, vanuit de PES sonderend aan de commissie zal voorleggen binnen een half jaar.**

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Werrij.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Nee, de bedoeling was niet voorleggen binnen een half jaar. De bedoeling was dat de regel geëffectueerd is binnen een half jaar, dus dat over een half jaar er aanvragen gedaan kunnen worden effectief voor de regeling.

**De vicevoorzitter:** Dus dat zou betekenen dat die vanaf 1 juli operationeel moet zijn.

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** Dat is wel een heel hoog marstempo. Daar hou ik wel van. **Ik zal me tot het maximale inspannen om dat voor elkaar te krijgen.**

**De vicevoorzitter:** Dan kijk ik naar mevrouw Werrij of wij met die maximale inspanning ook dit amendement als ingetrokken mogen beschouwen.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Ja, ik was alleen nog aan het wachten op het antwoord op de vraag van de twee lopende initiatieven of lopende pilots hoe dat nu zit, om die tijd niet te verliezen.

**De vicevoorzitter:** Kunt u die nog een keer herhalen, want hij kwam niet helemaal duidelijk over.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Ja, ik heb even de vraag wat gebeurt er op dit moment met de lopende initiatieven, niet dat die moeten wachten op het moment dat die subsidieregeling overeind staat. Als er laaghangend fruit is en dat kan nu geplukt worden, kunnen we dat dan nu ook doen, c.q. **kunnen die pilots die nu al bijna in uitvoering worden gebracht ook gerealiseerd worden?**

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** Die vraag heb ik sowieso niet voorbereid. **Daar zeg ik toe dat ik daar schriftelijk op terugkom** dan. Ik denk het wel, maar ik heb niet het concrete antwoord nu daar voor u klaar. Ik heb dat ook niet goed gehoord in de eerste termijn dan. Dat kan aan mij hebben gelegen.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Vooruit, we trekken het amendement in en ik vertrouw erop dat u daar werk van maakt.

**Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels:** Ja, absoluut. Kijk, het is ook totaal niet mijn insteek om te vertragen. Sterker nog, ik wil versnellen waar dat kan en geen kans gemist laten. Dus vanuit die houding kijk ik er ook naar.

Dan had ik nog twee gewijzigde moties van de SP. De eerste is de gewijzigde motie 2782 over de opslag duurzame energie. Daarvan is het dictum gewijzigd en met deze wijziging kan ik het oordeel aan de Staten laten.

En de volgende motie dat is motie 2773, de derde gewijzigde motie van de SP. Ook daarvan is het dictum gewijzigd en ook met die aanpassing kan ik het oordeel aan de Staten laten.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. Wij komen daarmee aan het einde van de beraadslaging. De medewerkers van de Griffie hebben een kort ogenblik nodig om de stemcomputers in te regelen. Dus daarom ga ik de vergadering voor een kort ogenblik schorsen, een minuut of tien. De bodendienst heeft mij ingefluisterd dat er panini's voor u beschikbaar zijn. Ik wil u vragen om vooral hier in het bestuursgedeelte te blijven en niet verder het gebouw in te gaan, zodat wij rond vijf over zeven kunnen starten met de stemvergadering. De vergadering is geschorst.

[SCHORSING]

**De vicevoorzitter:** Dames heren, ik verzoek u uw plaatsen weer in te nemen. Wij hebben zoals aangekondigd een digitale stemming. Dus ik wil u verzoeken om naar de iBabs module te gaan en in de iBabs module is als het goed is nu een nieuwe vergadering verschenen. Daarvoor zult u waarschijnlijk uw scherm even moeten verversen. Dat is een vergadering die heet Provinciale Staten stemming 5 november 2021. Mocht u die niet zien of niet kunnen krijgen, steek dan even uw hand op. We hebben een aantal mensen vanuit de techniek hier aanwezig die u kunnen ondersteunen of kunnen faciliteren. Goed dames heren, ik stel u nogmaals de vraag of u allemaal heeft kunnen inloggen en of u allemaal in de stemvergadering zit. De heer Van Wageningen nog niet. Kan er iemand van de techniek richting de heer Van Wageningen lopen. Dan verzoek ik u allemaal uw plaatsen, dames en heren, in te nemen. Wij gaan aanstonds starten met de stemming over een tweetal Statenvoorstellen. Wij starten met de afwijkingenrapportage. Op de afwijkingenrapportage zijn er geen moties ingediend en een tweetal amendementen. Dus wij stemmen eerst over de amendementen, het amendement 113 en het amendement 114, en daarna over het voorstel zelf. Normaal gesproken stemmen wij bij Statenvoorstellen altijd eerst over de amendementen, dan over het voorstel zelf en dan over de moties, maar zoals u weet is dat bij de begrotingsvergadering net iets anders. Dan stemmen we eerst over de amendementen, dan over de moties en dan pas over het totale voorstel. Ja? Goed. Is er behoefte aan een proefstemming wordt gevraagd. Ja, laten we dat even gaan doen. Dan verzoek ik de griffier om het aan te geven. Dan gaan wij met proefstemming 1 beginnen. De heer Driessen.

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Ja, een korte vraag. We hebben geen beeld over hoe de stemverhoudingen zijn. Gaat u dat oplezen?

**De vicevoorzitter:** Nee, zo gauw de stemming gesloten is wordt het daarop geprojecteerd.

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Dank u wel.

**De vicevoorzitter:** Dus dan kunt u daar kennis van nemen. Ja. Op het scherm hierachter. Ik kijk even naar de techniek is de Griffie klaar? Ja? Dan open ik proefstemming 1. Wij missen nog een aantal stemmen. We hebben er op dit moment 36 binnen. Er zouden er 45 moeten worden uitgebracht. Ik begrijp dat alleen de heer Van Wageningen er technisch niet in komt. Dus hij zal per voorstel gevraagd worden wat hij gaat stemmen. Mijnheer Vaessen, heeft u al gestemd? Volgens ons nog niet. Mijnheer Fransen, die hebben we ook nog niet binnen. Mevrouw Jetten en de heer Baneke. Nee, dat mag u niet. U mag niet onthouden. U moet voor of tegen stemmen. Oké, we gaan het opnieuw proberen. We gaan naar proefstemming nummer 2. Ja, dat staat het systeem toe, maar u mag inderdaad als u hier in de zaal bent alleen maar voor- of tegen stemmen. Proefstemming nummer 2. We gaan het opnieuw proberen. Proefstemming 2 is geopend en u mag alleen maar voor- of tegenstemmen. Ik sluit de stemming. Dan stel ik vast dat 26 leden voor hebben gestemd, 18 leden tegen hebben gestemd en we moeten de stem van de heer Van Wageningen nog krijgen.

**De heer Van Wageningen (D66):** Voor.

**De vicevoorzitter:** De heer Van Wageningen stemt voor. Geen mens weet waarvoor, maar u heeft voorgestemd. Goed, ik constateer in ieder geval dat 44 leden digitaal hebben kunnen stemmen. De

heer Claassen een stemverklaring? 44 leden kunnen stemmen en één gaat dadelijk hoofdelijk stemmen. Goed, wij gaan starten met de stemming over de amendementen die betrekking hebben op de afwijkingenrapportage. We starten met amendement 113 van mevrouw Werrij Wetzels cum suis inzake de Veilige Wieleromgeving Leudal. De heer Van Caldenberg voor een stemverklaring?

**De heer Van Caldenberg (SP):** Ja klopt, voorzitter.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Dit voorstel ligt bij onze fractie heel erg zwaar op de maag en wij hebben geen enkele reden om zowel de initiatiefnemers van de Veilige Wieleromgeving niet te geloven, maar wij hebben ook geen reden om het College niet te geloven in dezen. En dat maakt dat wij voor een dilemma staan. En wij hebben begrepen dat er een bezwaar aan zit te komen van de gemeente Leudal richting de Provincie. Ik ga ervan uit dat daar licht in het proces geschapen wordt om te kijken wie er nu toezeggingen heeft gedaan, wel of niet. Mocht blijken dat de Provincie toezeggingen heeft gedaan zonder toestemming van deze Provinciale Staten, dan zullen wij op het moment dat dat blijkt de beoogde middelen op tafel leggen.

**De vicevoorzitter:** Goed. Waarvan akte. Nog anderen op dit punt? Dan open ik de stemming over amendement 113 en ik vraag de heer Van Wageningen alvast wat hij gaat stemmen.

**De heer Van Wageningen (D66):** Voor.

**De vicevoorzitter:** De heer Van Wageningen stemt voor. Wij missen hier nog een tweetal stemmen. Er zijn 44 stemmen hier uitgebracht, plus de stem van de heer Van Wageningen. Dat zijn er 45. Ik constateer dat er 24 stemmen voor het amendement zijn, 21 stemmen tegen het amendement. Daarmee is het amendement aangenomen. Wij stemmen verder over het tweede amendement met betrekking tot de afwijkingenrapportage. Dat betreft het amendement 114 van mevrouw Werrij-Wetzels cum suis.

**De heer Nijskens (VVD):** Voorzitter kunt u misschien kenbaar maken waar de stemmers zaten, voor of tegen. Dat kunnen we nu niet zien. Dat willen we heel graag weten.

**De vicevoorzitter:** Ja. Is dat achter mij niet verschenen?

**De heer Nijskens (VVD):** Dat kunnen wij niet zien.

**De vicevoorzitter:** Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, D66, GroenLinks, Partij voor de Dieren. Sorry, nee. Even kijken. Wacht even. Voor heeft gestemd de fractie van 50PLUS, de fractie van D66. Tegen heeft gestemd de fractie van GroenLinks, de fractie van de Partij voor de Dieren, de fractie van de PVV, de fractie van SVL. Het CDA heeft voorgestemd. Bij Forum heeft één lid voorgestemd en twee leden tegen. De fractie van LOKAAL-LIMBURG heeft voorgestemd, de fractie van de PvdA heeft voorgestemd, de SP tegen en de VVD voor. Ja? Ik hoop dat u mij dat niet voor ieder voorstel laat oplezen, maar dit is belangrijk genoeg uiteraard. Ja? Goed. Dan gaan we nu toch verder met het amendement 114, geen fasering resultaat naar 2022, 2e afwijkingenrapportage. Geen stemverklaringen? Dan open ik de stemming. Dan vraag ik de heer Van Wageningen wat hij stemt.

**De heer Van Wageningen (D66):** Voor.

**De vicevoorzitter:** De heer Van Wageningen stemt voor. Dan hebben wij er ook hier in totaal 45. Dan constateer ik dat 27 leden voor hebben gestemd en 18 leden tegen. Daarmee is ook dit amendement aangenomen. Dan ga ik met u naar de afwijkingenrapportage als zodanig, het voorstel dat wij nu in stemming gaan brengen. En ook daar open ik de stemming. Mijnheer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Voor.

**De vicevoorzitter:** De heer Van Wageningen stemt voor. Kan er iemand even vanuit de techniek mevrouw Fischer ondersteunen? Dan missen wij nog drie stemmen. De heer Bastiaans heeft nog niet gestemd. De heer Westhoff missen wij nog. We missen er nog één. Dan constateer ik dat 33 leden voor hebben gestemd, 12 leden tegen hebben gestemd. Daarmee is de afwijkingenrapportage aangenomen. Dan gaan wij over naar het Statenvoorstel rondom de programmabegroting. Daar hadden wij een tweetal amendementen die inmiddels zijn ingetrokken. Dus wij gaan verder met het laatste amendement dat nog staat en dat betreft het amendement 117 van mevrouw Claessens-Schepers cum suis inzake de structurele financiering van de Kinder- en Jongeren Rechts Winkel. Ik open de stemming. De heer Van Wageningen.

**De heer Van Wageningen (D66):** Voor.

**De vicevoorzitter:** Dan sluit ik de stemming en constateer ik dat dit amendement is aangenomen met 32 stemmen voor en 13 stemmen tegen. Het amendement is aangenomen. Wij gaan starten met stemming over de moties. Wij starten met de motie 2635 gewijzigd Van Caldenberg cum suis inzake uitzonderingen bij benoemingen en opdrachtverleningen na toestemming van PS. De stemming is geopend. De heer Van Wageningen.

**De heer Van Wageningen (D66):** Tegen.

**De vicevoorzitter:** De heer Van Wageningen stemt tegen. Dan sluit ik de stemming. Dan constateer ik dat 30 stemmen voor zijn uitgebracht, 15 stemmen tegen. Daarmee is deze motie aangenomen. Dan ga ik met u naar de motie 2773. Daar was even enige verwarring over. De heer Wolters heeft aangegeven hij is gewijzigd en daarmee zou hij worden overgenomen. Dat is nog even bij het College gecheckt en de Gedeputeerde zou hem toch graag in stemming hebben. Dus hij kan leven met het dictum. Hij geeft de nieuwe variant aan het oordeel van de Staten, maar daarmee komt hij toch in stemming. Dus wij gaan stemmen met elkaar over de motie 2773 inzake All-inclusive OV ticket Limburg. De stemming is geopend. Mijnheer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Voor

**De vicevoorzitter:** De heer Van Wageningen stemt voor. Dan missen wij nog enkele stemmen. Nog één. De heer Megens is nu ook binnen. Dan sluit ik de stemming en constateer dat de motie is aangenomen met 32 stemmen voor en 13 stemmen tegen. Dan gaan wij naar de volgende motie die in stemming wordt gebracht. Dat is de motie 2775 van de heer Kuntzelaers cum suis inzake het Limburgs Filmfonds. De stemming is geopend. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Voor.

**De vicevoorzitter:** Nog eentje. De heer Van der Valk.

**De heer Van der Valk (SP):** Hij doet het niet.

**De vicevoorzitter:** Wat zou u gestemd hebben als we het u zo op de man af zouden vragen, mijnheer Van der Valk.

**De heer Van der Valk (SP):** Ik moet even spieken maar ik stem voor.

**De vicevoorzitter:** U stemt voor? Dan sluit ik de stemming en constateer ik dat de motie is aangenomen met 25 stemmen voor en 20 stemmen tegen. Wij gaan verder met de volgende motie. Dat betreft de motie van de heer Kuntzelaers 2776 inzake Flexwonen. De heer Van Caldenberg voor een stemverklaring?

**De heer Van Caldenberg (SP):** Voorzitter, wij zullen voor deze motie stemmen, maar wij willen wel de kanttekening erbij plaatsen dat bij Flexwonen ook de kwaliteit van die woningen voor ons heel belangrijk zal zijn als dat wordt uitgevoerd. Dank u.

**De vicevoorzitter:** Dat is opgenomen in de notulen. Verder nog iemand? Dan open ik de stemming over motie 2776. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Voor.

**De vicevoorzitter:** De heer Van Wageningen is voor. Even hoofdrekenen. De heer Van der Valk, wat zou u gestemd hebben? Die is onderweg. Ja. Ook dat is opgeteld samen 44. Dan sluit ik de stemming en constateer ik dat 29 leden voor hebben gestemd, 16 leden tegen. Daarmee is ook deze motie aangenomen. Dan ga ik met u naar de volgende motie? Dat is de motie 2777 van de heer Kuntzelaers inzake temporisering Greenport Venlo. De stemming is geopend. Een stemverklaring nog van de heer Van Caldenberg?

**De heer Van Caldenberg (SP):** Ja, voorzitter, met het tweede punt in het dictum zijn wij het hartstikke eens en met het eerste punt zouden wij willen aangeven dat dat niet onze voorkeur verdient om het daar te huisvesten, maar dat is mede afhankelijk van wat er in dat tweede resultaat wordt bereikt. Ja, dus we kunnen dan nu voor stemmen, maar het heeft niet per se onze voorkeur.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. U kunt uw stemmen uitbrengen. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Voor.

**De vicevoorzitter:** De heer Van Wageningen is voor. We wachten nog enkele stemmen af. Nog drie. Twee. Mevrouw Werrij is nog niet binnen. Dan zijn nu de 45 stemmen binnen en constateer ik dat er 22 stemmen voor zijn uitgebracht, 23 stemmen tegen. Daarmee is de motie verworpen. Dan gaan wij

verder met de motie 2778 gewijzigd Van Bijnen cum suis inzake geen draagvlak coronabewijs en of 2G systeem voor werknemers in de Provincie Limburg.

**De heer Van Bijnen (PVV):** Ja, voorzitter, ik wil daar inderdaad bij toelichten dat het gewijzigd is, jullie hebben hem kunnen zien. Ik vraag hierbij ook hoofdelijke stemming aan, ook omdat het voor vele mensen hier een persoonlijke kwestie is en dat moeten we ook respecteren. Vandaar hoofdelijke stemming bij dezen.

**De vicevoorzitter:** Ja, goed, dan komt die hoofdelijke stemming. De heer Van Caldenberg ook nog op dat punt?

**De heer Van Caldenberg (SP):** Ja, voorzitter, wederom een stemverklaring. Mensen, laat je vaccineren. Dat is heel verstandig, want daar komen we uiteindelijk allemaal verder mee. Dat is heel belangrijk, maar tegelijkertijd willen wij ook geen tweedeling in de samenleving. En wij vinden het coronatoegangsbewijs niet de oplossing voor deze coronacrisis en daarom zullen wij voor deze motie stemmen.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel, dan gaan wij nu over tot de hoofdelijke stemming. De griffier roept de namen af en dan verzoek ik u duidelijk in de microfoon te roepen of u voor of tegen bent.

**Griffier Pregled:** De heer Frische.

**De heer Frische (CDA):** Tegen.

**Griffier Pregled:** De heer Geraats.

**De heer Geraats (CDA):** Tegen.

**Griffier Pregled:** De heer Heldens.

**De heer Heldens (VVD):** Tegen.

**Griffier Pregled:** De heer Hermans.

**De heer Hermans (PVV):** Voor.

**Griffier Pregled:** Mevrouw Jenneskens.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Tegen.

**Griffier Pregled:** Mevrouw Jetten.

**Mevrouw Jetten (GroenLinks):** Voor.

**Griffier Pregled:** Mevrouw Jiménez Hastenrath.

**Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV):** Voor.

**Griffier Pregled:** Mevrouw Kerseboom.

**Mevrouw Kerseboom (Forum voor Democratie):** Voor.

**Griffier Pregled:** De heer Kuntzelaers.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Tegen.

**Griffier Pregled:** De heer Van der Linden.

**De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG):** Tegen.

**Griffier Pregled:** De heer Lodewijks.

**De heer Lodewijks (VVD):** Tegen.

**Griffier Pregled:** De heer Loomans.

**De heer Loomans (Partij voor de Dieren):** Voor.

**Griffier Pregled:** De heer Megens.

**De heer Megens (PVV):** Voor.

**Griffier Pregled:** Mevrouw Mertens.

**Mevrouw Mertens (GroenLinks):** Tegen.

**Griffier Pregled:** De heer Meziani.

**De heer Meziani (CDA):** Tegen.

**Griffier Pregled:** De heer Nijskens.

**De heer Nijskens (VVD):** Tegen.

**Griffier Pregled:** Mevrouw Palmen.

**Mevrouw Palmen (CDA):** Voor.

**Griffier Pregled:** Mevrouw Plusquin.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Voor.

**Griffier Pregled:** mevrouw Schuuring.

**Mevrouw Schuuring (PvdA):** Tegen.

**Griffier Pregled:** De heer Smeets.

**De heer Smeets (SVL):** Voor

**Griffier Pregled:** Mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Tegen

**Griffier Pregled:** De heer Thewissen.

**De heer Thewissen (SVL):** Voor.

**Griffier Pregled:** De heer Vaessen

**De heer Vaessen (D66):** Tegen.

**Griffier Pregled:** De heer Van der Valk.

**De heer Van der Valk (SP):** Voor.

**Griffier Pregled:** De heer Vincken.

**De heer Vincken (SVL):** Voor.

**Griffier Pregled:** Mevrouw Voncken-Janssen.

**Mevrouw Voncken-Janssen (CDA):** Tegen.

**Griffier Pregled:** De heer Van Wageningen

**De heer Van Wageningen (D66):** Tegen.

**Griffier Pregled:** Mevrouw Werrij-Wetzels.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Voor.

**Griffier Pregled:** De heer Westen.

**De heer Westen (GroenLinks):** Voor.

**Griffier Pregled:** De heer Westhoff.

**De heer Westhoff (Forum voor Democratie):** Voor.

**Griffier Pregled:** De heer Wolters Gregório.

**De heer Wolters Gregório (SP):** Voor.

**Griffier Pregled:** Mevrouw Absil.

**Mevrouw Absil (CDA):** Voor.

**Griffier Pregled:** De heer Baneke.

**De heer Baneke (GroenLinks):** Tegen.

**Griffier Pregled:** De heer Bastiaans.

**De heer Bastiaans (VVD):** Tegen.

**Griffier Pregled:** Mevrouw Berghorst.

**Mevrouw Berghorst (PvdA):** Tegen.

**Griffier Pregled:** De heer Van Bijnen.

**De heer Van Bijnen (PVV):** Voor.

**Griffier Pregled:** De heer Bosch.

**De heer Bosch (PVV):** Voor.

**Griffier Pregled:** De heer Van Caldenberg.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Voor.

**Griffier Pregled:** De heer Claassen.

**De heer Claassen (PVV):** Voor.

**Griffier Pregled:** Mevrouw Claessens-Schepers.

**Mevrouw Claessens-Schepers (SP):** Voor.

**Griffier Pregled:** Mevrouw Depondt-Olivers.

**Mevrouw Depondt-Olivers (CDA):** Voor.

**Griffier Pregled:** De heer Driessen.

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Voor.

**Griffier Pregled:** De heer Ernst.

**De heer Ernst (PVV):** Voor.

**Griffier Pregled:** Mevrouw Fischer-Otten.

**Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS):** Tegen.

**Griffier Pregled:** De heer Franssen.

**De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG):** Voor.

**Griffier Pregled:** Dat zijn ze voorzitter.

**De vicevoorzitter:** Dan constateer ik dat 25 leden voor hebben gestemd, 20 leden tegen hebben gestemd. Dan is de motie aangenomen. Dan gaan wij verder met de volgende motie. Dat betreft de motie 2779 van de heer Claassen cum suis inzake de uitvoering van de motie 2483. Wij gaan stemmen over de motie 2779. Geen stemverklaringen? Dan is de stemming geopend. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Tegen.

**De vicevoorzitter:** Tegen. En de heer Bastiaans missen wij nog. Dan constateer ik dat 33 leden voor hebben gestemd en 12 leden tegen hebben gestemd. Daarmee is de motie aangenomen. Dan gaan wij verder met de gewijzigde motie 2780 van de heer Megens cum suis, inzake breng energiearmoede in Limburg in kaart. De motie 2780: Ik open de stemming. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Voor.

**De vicevoorzitter:** Dan missen we er nog eentje. De stemming is gesloten. Dan constateer ik dat 42 leden voor hebben gestemd, drie leden tegen hebben gestemd. Daarmee is de motie aangenomen. Dan ga ik met u naar de volgende. Dat betreft de motie 2781 van de heer Van Caldenberg inzake openbaarmaking BDO-rapport. 2781, de stemming is geopend. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Voor.

**De vicevoorzitter:** Dan missen wij nog één stem? Nu zijn ze allemaal binnen. Ik constateer dat 32 leden voor hebben gestemd, 13 leden tegen hebben gestemd. Daarmee is de motie aangenomen. Wij gaan verder met de moties 2782, de tweede gewijzigde versie van de heer Wolters Grégorio inzake pilots opslag duurzame energie. Ik open de stemming. 2782. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Voor.

**De vicevoorzitter:** We missen er nog vier. Nog twee. Mevrouw Palmen? Ja, nu hebben we ze allemaal binnen. De heer Van Wageningen had voorgestemd. Dan constateer ik dat 21 leden voor hebben gestemd en 24 leden tegen hebben gestemd. Daarmee is de motie verworpen. Dan ga ik met u naar 2783, de motie van de heer Wolters Grégorio inzake rechtvaardige financiering verduurzaming Limburg. Mevrouw Jetten, een stemverklaring,

**Mevrouw Jetten (GroenLinks):** Ja, klopt voorzitter. GroenLinks is op alle fronten en op alle takken voor verduurzaming, maar met name in het dictum het eerste bolletje, om de regeling duurzaam thuis te wijzigen naar duurzaam bedrijf, duurzaam thuis is net voor particulieren. Dus daarom zullen wij tegen deze motie stemmen.

**De vicevoorzitter:** Waarvan akte. Andere partijen nog? Dat is niet het geval. Dan open ik de stemming over motie 2783. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Tegen.

**De vicevoorzitter:** De heer Van Wageningen is tegen. Dan kan ik de stemming sluiten en constateer ik dat zeven leden voor hebben gestemd en 38 leden tegen hebben gestemd, waarmee de motie is verworpen. Dan kom ik bij de motie 2784. Die is ingetrokken. Het amendement is aangenomen. Dan gaan wij verder met de motie 2785 van de heer Van Caldenberg inzake visie op basisinfrastructuur overheidsvoorzieningen voor Limburg? Mevrouw Jenneskens met een stemverklaring.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Voorzitter, D66 onderschrijft het grootste deel van de motie, maar heeft twijfels bij onze eigen bevoegdheden. En hoewel wij de urgentie van het behouden van een sterk regionaal voorzieningenpatroon zien, staat voor ons vooral de kwaliteit van die voorzieningen voorop en daarom zullen wij tegenstemmen.

**De vicevoorzitter:** Waarvan akte. Anderen? Dat is niet het geval. Dan open ik de stemming. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Tegen.

**De vicevoorzitter:** We missen er nog één. Inmiddels zijn ze wel allemaal binnen. Dan constateer ik dat 25 leden voor hebben gestemd en twintig leden tegen hebben gestemd. Daarmee is de motie aangenomen. Dan ga ik met u naar de volgende. Dat is de motie 2786, tweede gewijzigde versie van mevrouw Straus cum suis inzake aanvalsplan Limburgse woningmarkt. Geen behoefte aan stemverklaringen? Dan open ik de stemming over 2786. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Voor.

**De vicevoorzitter:** Nog eentje. Ja, de stemming is gesloten. Of niet? Nee, nog eentje. De heer Wolters missen wij nog. Hij doet het niet. Wat zou u gestemd willen hebben? Inmiddels wel. Ja. Dan constateer ik dat 35 leden voor hebben gestemd en tien leden tegen hebben gestemd. Daarmee is de motie aangenomen. Dan komen wij bij de motie 2788 van mevrouw Jenneskens cum suis inzake groene schoolpleinen in Limburg. Mevrouw Jetten,

**Mevrouw Jetten (GroenLinks):** Ja, dank u wel voorzitter. Bij het dictum, het laatste bolletje, staan een heleboel organisaties, waaronder de organisatie waarvoor ik werk. Dus ik onthoud mij hier van stemmen.

**De vicevoorzitter:** Dan noteren wij dat mevrouw Jetten zich onthoudt van stemming. Geen andere stemverklaringen? Dan open ik de stemming over 2788. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Voor.

**De vicevoorzitter:** We missen er nog twee. Nog één. Dan hebben we er 26 voor en achttien tegen. Daarmee is ook deze motie aangenomen. Dan komen wij bij de motie 2791, gewijzigde versie van de heer Driessen cum suis inzake versterking informatiepositie van Provinciale Staten ten aanzien van de vriendschapsrelatie met de provincie Sichuan. Dan open ik de stemming over 2791. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Tegen.

**De vicevoorzitter:** Dan constateer ik dat 25 leden voor hebben gestemd en twintig leden tegen hebben gestemd. Daarmee is de motie aangenomen. Dan ga ik met u naar 2792, motie van de heer Driessen inzake geld besteden waar alle Limburgers gebruik van kunnen maken. Mevrouw Plusquin.

**Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren):** Dank u wel voorzitter. Ik ben het helemaal eens met de constatering en de overwegingen, maar niet met het dictum waarin de instellingen gekort worden, maar nogmaals wel helemaal eens met de constatering. Maar we zullen dan toch tegen deze motie stemmen

**De vicevoorzitter:** Tegen de motie. Ja. Anderen? De heer Van Caldenberg.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Voorzitter, wij zijn tegen een coronatoegangsbewijs, maar wij zijn ook tegen zeg maar het leven van alle Limburgers verpesten. Dus we stemmen niet voor deze motie.

**De vicevoorzitter:** Waarvan akte. Dan open ik de stemming over 2792. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Tegen.

**De vicevoorzitter:** We missen er nog een paar. Inmiddels allemaal binnen. Ik constateer dat tien leden voor hebben gestemd, 35 leden tegen hebben gestemd. Daarmee is de motie verworpen. Ik ga

met u naar de gewijzigde motie van de heer Driessen inzake vrijmaken gewenste middelen wieleromgeving Leudal. Ik neem aan dat die mag worden ingetrokken. Ja? Dan is 2793 ingetrokken. Dan gaan wij verder naar de motie 2796 van mevrouw Werrij-Wetzels inzake terugdraaien vernauwing regeling Gemeenschapsaccommodaties. Die is aangehouden. Dan kom ik bij 2797 gewijzigd van de heer Loomans cum suis inzake moratorium op ongebreidelde groei van logistieke dozen. Ik open de stemming. Nee, mevrouw Jenneskens nog met een stemverklaring.

**Mevrouw Jenneskens (D66):** Voorzitter, wij delen in grote lijnen wel wat er staat in deze motie, maar wij hebben bij de behandeling van de Omgevingsverordening een motie met de Partij van de Arbeid ingediend en we willen eerst de uitvoering van die motie afwachten voordat we besluiten over een moratorium. We zullen tegenstemmen.

**De vicevoorzitter:** U stemt tegen. Dan open ik de stemming. Er zijn er nog meer. De heer Kuntzelaers, daarna de heer Driessen.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Ja, dank u wel, voorzitter. Voor de Partij van de Arbeid geldt het ook. Wij zien hetzelfde dilemma wat geschetst wordt door de Partij voor de Dieren. Wij willen in de komende tijd nog even afwachten hoe het beeld er exact uit ziet, maar we zien zeker dat die verdozing een probleem is. We zullen helaas wel tegenstemmen, want dit is net iets te radicaal op dit moment.

**De vicevoorzitter:** De heer Driessen.

**De heer Driessen (Forum voor Democratie):** Ja, eigenlijk een verklaring van dezelfde strekking. Die verdozing is echt een heel groot probleem in Limburg. Dat moet je niet willen. Dus wij zien dezelfde problemen als de Partij voor de Dieren. Een moratorium is voor ons best wel intens en extreem, maar desondanks stemmen wij toch voor.

**De vicevoorzitter:** U stemt voor. Mevrouw Werrij.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Voorzitter, voor ons geldt hetzelfde. Die aandacht voor die verdozing die is er en dat hebben we meermaals gevraagd, maar om daar nu direct een stop op te zetten gaat ook voor ons te ver, maar wel de aandacht ervoor en het is goed dat we daar op korte termijn over verder praten. Dus tegen.

**De vicevoorzitter:** Tegen. Dan open ik de stemming over 2797. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Tegen.

**De vicevoorzitter:** Dan sluit ik de stemming. Dan constateer ik dat vijftien leden voor hebben gestemd, dertig leden tegen. Daarmee is de motie verworpen. Dan ga ik met u naar de motie 2798 tweede gewijzigde versie van de heer Loomans cum suis inzake provinciale organisatie op weg naar klimaatneutraal. Geen stemverklaringen? Dan open ik de stemming over 2798. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Voor.

**De vicevoorzitter:** Dan missen we er nog eentje. Nee, ze zijn allemaal binnen. Dan constateer ik dat 24 leden voor hebben gestemd, 21 leden tegen hebben gestemd. Daarmee is de motie aangenomen. Dan komen wij bij de motie 2799 gewijzigde versie van Mevrouw Plusquin cum suis inzake respecteren kwetsbare periode en uitspraak voorzieningenrechter Sterrebos. Geen stemverklaringen? Dan open ik de stemming over 2799. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Tegen.

**De vicevoorzitter:** Nog één. Dan constateer ik dat zestien leden voor hebben gestemd, 29 tegen. Daarmee is de motie verworpen. Er is steun van de fracties van GroenLinks, Partij voor de Dieren en de fractie van PVV en de fractie van Forum voor Democratie en de overige hebben tegen gestemd. Ja? Goed, daar gaan wij verder. De motie 2800 van mevrouw Plusquin inzake vervallen PIP uitbreiding VDL Nedcar bij gebrek aan twee grote opdrachtgevers. Geen stemverklaringen? Dan open ik de stemming over 2800. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Tegen.

**De vicevoorzitter:** Dan sluit ik de stemming. Dan constateer ik dat zes leden voor hebben gestemd, 38 leden tegen hebben gestemd. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks en Partij voor de Dieren. Ja, zes voor, 39 tegen. Voor hebben gestemd de fracties van GroenLinks en Partij voor de Dieren, tegengestemd de overige fracties. De motie is verworpen. Dan komen wij bij de motie 2801 van de heer Smeets cum suis inzake herijking immunisatiereserve en opnemen in P&C cyclus. Die is overgenomen. Hoeft die dan ook niet in stemming gebracht te worden?

**De heer Smeets (SVL):** Doe maar. Doe toch maar een stemming.

**De vicevoorzitter:** U wilt hem wel in stemming brengen.

**De heer Smeets (SVL):** We zijn er toch.

**De vicevoorzitter:** Dan gaan we stemmen over 2801. De stemming is geopend. De heer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Voor.

**De vicevoorzitter:** We missen er nog enkelen. Mevrouw Werrij, wat zou u gestemd hebben? Dan missen we er nog één. Mevrouw Claessens-Schepers.

**Mevrouw Claessens-Schepers (SP):** Ik denk dat het mijn stem is en ik stem tegen.

**De vicevoorzitter:** U stemt tegen. Dan constateer ik dat 41 leden voor hebben gestemd en vier leden tegen hebben gestemd. Daarmee is de motie aangenomen. Dan komen wij bij de laatste motie. Dat betreft de motie 2802 van de heer Ernst inzake heldere bestemming subsidiegelden. Dan open ik de stemming voor 2802. Meneer Van Wageningen?

**De heer Van Wageningen (D66):** Tegen.

**De vicevoorzitter:** U stemt tegen. Dan constateer ik dat 26 leden voor hebben gestemd, negentien leden tegen hebben gestemd. Daarmee is ook deze motie aangenomen. Nadat wij de stemmingen over de moties en amendementen hebben gehad, komen wij uiteindelijk bij stemming over het Statenvoorstel zelf, de programmabegroting. De heer Kuntzelaers en mevrouw Straus nog. De heer Kuntzelaers.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Dank u wel voorzitter, waarschijnlijk met hetzelfde punt, want met de verandering die er in de afwijkingenrapportage is komen te zitten ontstaat er een dilemma rondom de begroting en ik zou graag van GS horen wat de implicatie daarvan is, want een niet kloppende begroting daar kan ik niet voorstemmen.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Straus op dat punt.

**Mevrouw Straus (VVD):** In het verlengde van wat mijnheer Kuntzelaers zegt. Doordat we dat amendement hebben aangenomen, ontstaat er een tekort op de begroting en dat brengt ons voor een dilemma, want wij willen ook niet voor een begroting met een gat stemmen.

**De vicevoorzitter:** Anderen nog? De heer Claassen idem?

**De heer Claassen (PVV):** Voorzitter, om de redenen die net genoemd zijn, zullen we ook tegen het voorstel stemmen, maar ook omdat we zien dat bepaalde doelen te onduidelijk zijn en niet behaald worden, maar met de opdracht die mijnheer Roest of in ieder geval het College zichzelf heeft gegeven om er nog eens drie W's tegenaan te gooien in de toekomst, hopen we dat het de volgende keer er beter uitziet.

**De vicevoorzitter:** Stemverklaringen van anderen? Mevrouw Fisher.

**Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS):** <onverstaanbaar>.

**De vicevoorzitter:** De heer van Caldenberg.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Voorzitter, ik heb even een punt van orde, zijn de beraadslagingen nu gesloten of zijn ze nog open?

**De vicevoorzitter:** Nee, de beraadslagingen waren al gesloten. We zijn alleen aan het stemmen. Mevrouw Werrij.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Ja voorzitter het zal u niet verbazen, voor ons geldt hetzelfde als voor de overige fracties.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Voorzitter, bij ons was het een punt van orde.

**De vicevoorzitter:** Ja, maar ik ga zo de Gedeputeerde Financiën vragen voor een reactie op de ontstane situatie.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Een punt van orde kan altijd gemaakt worden.

**De vicevoorzitter:** Er is een punt van orde gevraagd, op basis daarvan een reactie van het College op de ontstane situatie naar aanleiding van het gat dat op dit moment in de begroting is, waarbij er dus sprake is van een niet-sluitende begroting. Het College heeft behoefte aan een korte schorsing. Ik schors de vergadering voor enig moment.

[SCHORSING]

**De vicevoorzitter:** Dames en heren, ik verzoek u uw plaatsen weer in te nemen. Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik zei net in de schorsing tegen enkele collega's na bijna twintig jaar denk je dat je alles toch al een paar keer hebt meegemaakt, maar zelfs dit is weer iets nieuws zeg maar wat wij mogen bijtekenen in onze parlementaire provinciale geschiedenis. Goed, er is inderdaad net een punt van orde gemaakt dat er sprake is van een niet-sluitende begroting die aan de Staten wordt aangeboden en het lijkt mij goed dat wij de Gedeputeerde Financiën in de gelegenheid stellen om een heel korte inhoudelijke reactie te geven hoe omgegaan kan of moet worden met de ontstane situatie. De heer Roest.

**Gedeputeerde Roest:** Dank u wel voorzitter. U zult begrijpen dat ik hier persoonlijk als verantwoordelijke voor financiën niet erg gelukkig mee ben, maar u heeft er uiteraard het recht toe. En wij komen met dit incidenteel negatief resultaat niet in een andere toezichtvorm. Dus dat is wel belangrijk gelet op onze vermogenspositie. We zien in de eerstejaarsbegroting een gunstige autonome ontwikkeling. Die verkleint het probleem iets en bij de behandeling van de eerstejaarsbegroting zal het College met aanvullende voorstellen <onverstaanbaar> voorstellen om een sluitende jaartranche 2020-22. U kunt de begroting zonder bezwaar wat mij betreft vaststellen. U ziet dat ik hier een klein beetje emotioneel door ben geraakt, omdat ik misschien hier nog een beetje met de spraak een beetje achterblijf. Maar in ieder geval kunt u de begroting zonder bezwaar vaststellen. Dank u wel voorzitter.

**De vicevoorzitter:** Dus ik constateer dat vanuit het College is geantwoord dat er bij de eindejaarsbijstelling in december een aanvullend voorstel komt van het College hoe om te gaan met de dekking van het tekort dat ontstaat op het moment dat deze begroting is vastgesteld. Heb ik dat juist zo geformuleerd?

**Gedeputeerde Roest:** Dat klopt voorzitter.

**De vicevoorzitter:** Dus het advies van het College is om de niet-sluitende begroting als zodanig vast te stellen in de wetenschap dat er sprake is van een tekort en dat wordt met aanvullende voorstellen door het College in de eindejaarsbijstelling in de maand december van dit jaar gecorrigeerd. Dan kijk ik of er nog aanvullende vragen of stemverklaringen zijn. Mevrouw Werrij.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Voorzitter, dat maakt een beetje in dubio, want ik ga er dan van uit dat we bij de eindejaarsbijstelling niet eenzelfde herhaling van zetten gaan doen als bij de afwijkingenrapportage. Ja, dat kan dus niet. Ja, dat is niet de bedoeling <onverstaanbaar>.

**De vicevoorzitter:** Ja, het niet vaststellen van een begroting is ook geen optie. Dus er zal een besluit genomen moeten worden. Anders kan er gewoon vanaf 1 januari ook geen euro meer uitgegeven worden. Dus er zal wel een vorm van een besluit genomen moeten worden. De heer Kuntzelaers.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Voorzitter, de vraag aan het College is of er op korte termijn een gewijzigd voorstel kan komen te liggen. Dus niet met een eindejaarsbijstelling, maar gewoon volgende week vrijdag vergaderen wij weer. Is er een mogelijkheid om volgende week een gewijzigd voorstel te krijgen?

**De vicevoorzitter:** Ja, dan moet ik weer naar het College kijken. Ook hier schorsen wij een kort ogenblik voor. Ik verzoek u wel te blijven zitten.

[SCHORSING]

**De vicevoorzitter:** Dan verzoek ik u uw plaatsen weer in te nemen, dames en heren. De Gedeputeerde Financiën.

**Gedeputeerde Roest:** Ja dank u wel voorzitter. Voorzitter, we stellen het op prijs dat de begroting wordt aangenomen. Het is belangrijk dat we deze vaststellen en we komen met een gedegen oplossing bij de eindejaarsbijstelling en ik kan u toezeggen dat het binnen de begroting zal plaatsvinden. Dus dat betekent dat er geen veranderingen, begrotingswijzigingen en dergelijke dan noodzakelijk zijn. Dank u wel.

**De vicevoorzitter:** En het advies dat zojuist door een aantal collega's is geuit om het één week aan te houden en dat inhoudelijke voorstel mee te nemen, zodat er volgende week vrijdag wel een sluitende begroting kan worden vastgesteld daar wenst u niet in mee te gaan, want dat lijkt veiliger?

**Gedeputeerde Roest:** Voorzitter, het lijkt mij in dat opzicht niet verstandig omdat de tijd te kort is om dat allemaal in deze vorm te regelen en ik stel dus voor bij de eindejaarsbijstelling zoals toegezegd binnen de begroting.

**De vicevoorzitter:** Dan kijk ik of er behoefte is nog aan stemverklaringen of de standpunten wijzigen van voor de schorsing. Mevrouw Werrij.

**Mevrouw Werrij-Wetzels (CDA):** Er is nog steeds een onduidelijkheid. We willen echt heel zeker weten dat het ten laste komt van '22 en niet van '21. Kunt u dat garanderen?

**De vicevoorzitter:** De vraag is inderdaad of de herprioritering binnen de begroting wordt geregeld in de voorliggende begroting '22 en niet geregeld wordt vanuit '21.

**Gedeputeerde Roest:** Dat klopt voorzitter.

**De vicevoorzitter:** De eindejaarsbijstelling kan ook een meerjarige doorwerking hebben. Dus dat kan wel. Dus dat is zowel zeg maar het lopende jaar, maar er kunnen ook besluiten genomen worden over volgende jaren, op het moment dat er verplichtingen worden aangegaan. Dus nogmaals, in techniek kan het geregeld worden, maar u moet natuurlijk wel het vertrouwen hebben dat dat dan ook op die manier gebeurt. Mag ik u dan voorstellen dat wij het voorstel als zodanig nu toch in stemming gaan brengen? De heer Van Caldenberg.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Voorzitter, dit is heel ingewikkeld en ik vraag me af of ik zo meteen behoefte heb aan de stemverklaring. Dus ik wil daar gewoon even over nadenken.

**De vicevoorzitter:** Nee, we moeten wel naar een stemming gaan toewerken. Mevrouw Straus.

**Mevrouw Straus (VVD):** Ja, wij hebben even overlegd en wij hebben een stemverklaring en wij vinden het antwoord van de Gedeputeerde onvoldoende. Wij staan voor financieel degelijk beleid en als het antwoord hierbij blijft, zullen wij tegen de begroting stemmen.

**De vicevoorzitter:** Waarvan akte. De heer Smeets.

**De heer Smeets (SVL):** Ook onze fractie heeft behoefte aan een ordentelijke begroting die volgende week bij voorkeur aan ons wordt aangeboden. Met deze toezegging kunnen wij niet leven. Dus wij zullen ook tegen de begroting stemmen.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. De heer Claassen.

**De heer Claassen (PVV):** Het antwoord van het College heeft ons niet kunnen overtuigen. Wij zullen dus ook nog steeds tegen de begroting stemmen.

**De vicevoorzitter:** Dank u wel. De heer Kuntzelaers.

**De heer Kuntzelaers (PvdA):** Dank u wel voorzitter. Voor de Partij van de Arbeid is inderdaad die ordentelijke begroting reden om tegen te gaan stemmen. Daarbij wil ik wel gezegd hebben dat de situatie gecreëerd wordt door de Staten en om zelf niet een oplossing mee te faciliteren vind ik wel een ultiem zwaktepunt. Dus om zelf de middelen eruit te halen en dan de zaak af te keuren vind ik principieel onjuist. Wij zullen tegenstemmen. Wij hebben ook tegen het vorige voorstel gestemd. Dat is zoals het is.

**De vicevoorzitter:** De heer Van Caldenberg.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Voorzitter, begrotingsdiscipline is heel belangrijk, maar als ik dat zo hier hoor aftekenen, lopen we ook het risico dat straks de begroting wordt afgekeurd en dan vraag ik me af wat dat betekent voor Limburg als geheel.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Fischer.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Nee voorzitter, ik ben nog niet klaar.

**De vicevoorzitter:** Sorry, ik dacht dat u klaar was.

**De heer Van Caldenberg (SP):** Nee, want als een begroting wordt afgekeurd dan betekent dat ook iets voor het College en het vertrouwen wat de Staten in het College heeft. En als de begroting wordt afgekeurd, vraag ik me af wat het College dan doet met hun portefeuilles. Dus ik zou daar graag een antwoord op willen.

**De vicevoorzitter:** Mevrouw Fischer. Het is een stemverklaring. Dus er komen geen reacties meer op. Mevrouw Fischer.

**Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS):** Ik blijf bij mijn eerdere besluit om tegen te stemmen, hoewel het me wel duidelijk is dat wij ook een stuk debet zijn aan de ontstane situatie, eigenlijk helemaal.

**De vicevoorzitter:** Dan komen wij in een situatie waarbij, willen wij niet onder bijzonder toezicht komen, er uiterlijk op 15 november in mijn beleving wel een besluit moet zijn genomen over een begroting. Dus ik wil het College nogmaals nadrukkelijk in overweging geven om de Staten te verzoeken het voorstel een week aan te houden, de komende dagen heel veel huiswerk te gaan doen, zodat de begroting in gewijzigde vorm volgende week kan worden vastgelegd. Anders gaan wij denk ik elkaar in een onmogelijke positie brengen, want ik zie wel zich hier een meerderheid aftekenen waarbij het linksaf gaat. De Gedeputeerde Financiën.

**Gedeputeerde Roest: Voorzitter, wij zullen de begroting de volgende week opnieuw indienen.**

**De vicevoorzitter:** Dan stel ik vast dat wij nu niet gaan stemmen over de begroting en dat die voor volgende week vrijdag opnieuw geagendeerd wordt.

## **9 Moties Vreemd aan de orde van de dag**

n.v.t.

## 10 Sluiting

**De vicevoorzitter:** De vergadering is gesloten.

*(Einde van de vergadering om 20:16 uur)*

De notulen van de vergadering van 5 november 2021 zijn door Provinciale Staten goedgekeurd in hun vergadering van 16 december 2021.

Dhr. mr. A.O.J. Pregled, griffier

Dhr. E.G.M. Roemer voorzitter